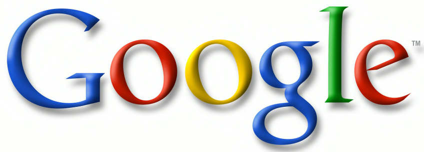

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Digitized by Google

BLIOTHEEK GENT
4974
Digitized by Google

Digitized by Google

...all. 618.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Ἡ ΤΟΥ

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ἉΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ

ἹΣΤΟΡΙΑ.

HERODOTI

HALICARNASSENSIS

HISTORIA.

EX EDITIONE JACOBI GRONOVII;

TOMIS NOVEM.

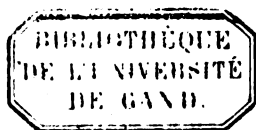
COLLATUMQUE NOVEM MUSIS OPUS. HOR.

ADJECTUS EST, EX EADEM EDITIONE, LIBER DE VITA HOMERI; VULGO SED FALSO, ADSCRIPTUS HERODOTO.

TOM. VII.

GLASGUAE:
IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI
MDCCLXI.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΤΩΝ ΤΟΥ

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ἹΣΤΟΡΙΩΝ

ἙΒΔΟΜΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΠΟΛΥΜΝΙΑ.

HERODOTI

HISTORIARUM

LIBER SEPTIMUS,

QUI INSCRIBITUR

POLYMNIA.

TOM. VII. A

Digitized by Google

ΤΩΝ ΤΟΥ

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ἹΣΤΟΡΙΩΝ

ΕΒΔΟΜΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΠΟΛΥΜΝΙΑ.

ΕΠΕΙ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλῆα Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπεος, καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολήν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῷ τε δεινότερα ἐποίεε, καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο, πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλις, ἑτοιμάζειν στρατιήν, πολλῷ τε πλεῖον ἐπιτάσσων ἑκάστοισι ἢ πρότερον παρέχειν, καὶ νέας τε καὶ ἵππους, καὶ σῖτον, καὶ πλοῖα[a]. τουτέων δὲ περιαγγελλομέ-

[a] Hae voces καὶ πλοῖα non extant in MS.

HERODOTI
HISTORIARUM
LIBER SEPTIMUS,
QUI INSCRIBITUR
POLYMNIA.

POSTEAQUAM nuncius pugnae in Marathone peractae ad regem Darium Hystaspis filium allatus est, quum antea etiam vehementer infensus esset ille Atheniensibus quod Sardes invasissent, longe tunc infensior factus est, ac propensior ad bellum Graeciae inferendum: missisque continuo nunciis ad civitates, edixit ut colligerent turbam militum, et singulae multo quam antea plures naves longas, equos, rem frumentariam et onerarias compararent. Dum autem haec circumquaque denunciantur, Asia triennium a-

Digitized by Google

gitata eſt. Ubi dum delectus agitur optimi cujuſque, utpote adverſus Graeciam militaturi, et apparatui opera datur, quarto anno Aegyptii qui fuerant a Cambyſe ſubacti, defecere a Perſis: quo magis etiam adverſus utroſque Darius expeditionem ſumere properabat, Aegyptios atque Athenienſes.

2. Dum autem huc tendit, interea ingens inter ejus filios de principatu exorta diſſenſio eſt, quoniam ex inſtituto Perſarum, oportebat ita demum ire in expeditionem, quum regem declaraſſet. Erant autem Dario jam antequam regnaret, filii tres e priore uxore Gobryae filia ſuſcepti, et poſt partum regnum, alii quatuor ex Atoſſa Cyri filia. Superiorum maximus natu erat Artobazanes, poſteriorum Xerxes. qui quum ex eadem matre non eſſent, diſceptabant: nam Arto-

Digitized by Google

κων, ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ[b] τρία ἔτεα. καταλεγομένων δὲ τῶν ἀρίστων ὡς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευομένων, καὶ παρασκευαζομένων, τετάρτῳ ἔτεϊ[c] Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσεω δουλωθέντες, ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μᾶλλον ὥρμητο καὶ ἐπ᾽[d] ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι.

β΄. Στελλομένου δὲ Δαρείου ἐπ᾽ Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας, τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλῆα κατὰ τὸν Περσέων νόμον, οὕτω στρατεύεσθαι. ἔσαν γὰρ Δαρείῳ καὶ πρότερον ἢ βασιλεῦσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς προτέρης γυναικὸς Γοβρύεω θυγατρός· καὶ βασιλεύσαντι, ἐξ Ἀτόσσης τῆς Κύρου ἕτεροι τέσσερες. τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέσβευε Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ ἐπιγενομένων, Ξέρξης. ἐόντες δὲ μητρὸς οὐ τῆς αὐτῆς, ἐστασίαζον. ὁ μὲν γὰρ Ἀρτοβα-

b ἐδονέετο πᾶσα ἐπί. c MS. τετάρτῳ δὲ ἔτεϊ. d ὥρμητο ἐπ᾽.

Digitized by Google

ζάνης*, κατότι πρεσβύτατός τε εἴη παντὸς τῦ γόνυ, ϗ ὅτι νομιζόμενον εἴη πρὸς πάντων ἀνθρώπων, τὸν πρεσβύταλον τὴν ἀρχὴν ἔχειν· Ξέρξης δὲ, ὡς Ατόσσης τε παῖς εἴη τῆς Κύρυ θυγαλρὸς, ϗ ὅτι Κῦρος εἴη ὁ κτησάμενος τοῖσι Πέρσησι τὴν ἐλευθερίην.

γ'. Δαρείυ δὲ ὐκ ἀποδεικνυμένυ κω γνώμην, ἐτύγχανε καλὰ τὠϋτὸ τύτοισι ϗ Δημάρητος ὁ Αρίςωνος ἀναβεβηκὼς ἐς Σῦσα, ἐςερημένος τε τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιληΐης, καὶ Φυγὴν ἐπιβαλὼν ἑωϋτῷ ἐκ Λακεδαίμονος. ὗτος ὡνὴρ πυθόμενος τῶν Δαρείυ παίδων τὴν διαφορὴν, ἐλθὼν, ὡς ἡ Φάτις μιν ἔχει, Ξέρξῃ συνεβύλευε λέγειν πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἔπεσι, ὡς αὐτὸς μὲν γένοιτο Δαρείῳ ἤδη βασιλεύονλι, ϗ ἔχονλι τὸ Περσέων κράτος, Αρλοβαζάνης δὲ, ἔτι ἰδιώτῃ ἐόντι Δαρείῳ. ὔκων ὔτ' εἰκὸς εἴη ὔτε δίκαιον, ἄλλόν τινα τὸ γέρας ἔχειν πρὸ ἑωϋτῦ, ἐπεί γε ϗ ἐν Σπάρτῃ, ἔφη ὁ Δη-

* ὁ μὲν Αρτοβαζάνης.

bazanes quidem, quod omnis paternae subolis ipse maximus natu foret, et quod apud universos homines sit institutum, ut maximus natu obtineat principatum: Xerxes vero, quod ipse Atossa genitus esset, filia Cyri, et quod Cyrus foret, qui Persis libertatem acquisisset.

3. Dario autem nondum ferente sententiam, aderat forte Demaratus Aristonis filius, qui per id tempus altercationis Spartano regno exutus, ac Lacedaemone profugus, Susa ascenderat. hic vir audita liberorum Darii controversia, adiit (ut fama fertur) Xerxem, admonuitque ut ad cetera quae pro se dicebat hoc adderet, se quidem genitum Dario jam regi et Persarum imperium obtinenti; Artobazanem vero, Dario etiamdum privato: proinde neque aequum neque justum esse alium quempiam potius quam se illud decus adipisci; quoniam Spartae quoque

Digitized by Google

ſic uſurparetur, ut ſicui antequam regnet filii nati fuerint, deinde regnanti alius naſcatur, hujus poſtea nati ſucceſſio regni ſit. Hac a Demarato ſuggeſta ratione utentem Xerxem, tanquam juſta dicentem, Darius regem declaravit. Quamquam etiam citra praeceptum Demarati Xerxes (ut mea fert opinio) regnaviſſet: quippe quum omnis potentia penes Atoſſam eſſet.

4. Declarato Darius Xerxe rege quum conaretur rebus apparatis exire in expeditionem, altero ab defectione Aegyptiorum anno, ſupremum diem obiit, ſex et triginta annis regni expletis, haud compos voti ut rebellantes Aegyptios et Athenienſes ulciſceretur.

5. Ejus morte regnum ad Xerxem filium devenit, qui ab initio nequaquam animatus erat ad bellum Graeciae infe-

Digitized by Google

μάρτυρος ὑποτιθέμενος, οὕτω νομίζεσθαι, ἤν οἱ μὲν προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφέων βασιλεῦσαι, ὁ δὲ βασιλεύοντι ὀψίγονος ἐπιγένηται, τοῦ ἐπιγενομένου τὴν ἔκδεξιν τῆς βασιληΐης γίνεσθαι. χρησαμένου δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου ὑποθήκῃ, γνοὺς ὁ Δαρεῖος ὡς λέγει δίκαια, βασιλῆά μιν ἀπέδεξε. Δοκέει δέ μοι καὶ ἄνευ ταύτης τῆς ὑποθήκης βασιλεῦσαι ἂν Ξέρξης. ἡ γὰρ Ατοσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος.

δ΄. Αποδέξας δὲ βασιλῆα Πέρσῃσι Δαρεῖος Ξέρξεα, ὡρμᾶτο στρατεύεσθαι. ἀλλὰ γὰρ μετὰ ταῦτά τε καὶ Αἰγύπτου ἀπόστασιν, τῷ ὑστέρῳ ἔτεϊ παρασκευαζόμενον συνήνεικε αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα ἓξ καὶ τριήκοντα ἔτεα, ἀποθανεῖν· οὐδέ οἱ ἐξεγένετο οὔτε τοὺς ἀπεστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε Αθηναίους τιμωρήσασθαι.

ε΄. Αποθανόντος δὲ Δαρείου, ἡ βασιληΐη ἀνεχώρησε ἐς τὸν παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξεα. ὁ τοίνυν Ξέρξης ἐπὶ μὲν τὴν Ἑλ-

Digitized by Google

λάδα οὐδαμῶς πρόθυμος ἦν κατ' ἀρχὰς στρατεύεσθαι, ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο τὴν στρατιῆς ἔγερσιν. παρεὼν δὲ καὶ δυνάμενος παρ' ἑωϋτῷ μέγιστον Περσέων Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω, ὃς ἦν Ξέρξῃ μὲν ἀνεψιὸς, Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιούτου λόγου εἴχετο, λέγων, 'Δέσποτα οὐκ εἰκός ἐστι Ἀθηναίους ἐργασαμένους πολλὰ ἤδη κακὰ Πέρσας, μὴ οὐ δοῦναι δίκην τῶν ἐποίησαν. ἀλλ' εἰ τὸ [f] μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις τάπερ ἐν χερσὶν ἔχεις· ἡμερώσας δὲ Αἴγυπτον τὴν ἐξυβρίσασαν, στρατηλάτεε ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τε σε [g] ἔχῃ πρὸς ἀνθρώπων ἀγαθὸς, καί τις ὕστερον φυλάσσηται ἐπὶ γῆν τὴν σὴν στρατεύεσθαι.' οὗτος μέν οἱ ὁ λόγος ἦν τιμωρός. τοῦδε δὲ [h] τοῦ λόγου παρενθήκην ποιέσκετο [i] τήνδε, ὡς ἡ Εὐρώπη περικαλλὴς εἴη χώρη [k], καὶ δένδρεα παντοῖα φέρει τὰ ἥμερα, ἀρετήν τε ἄκρη, βασιλέϊ τε μούνῳ θνητῶν ἀξίη ἐκτῆσθαι.

[f] ἀλλὰ τό. [g] λόγος σε. [h] τούτου δέ. [i] ἐποιέετο. [k] περικαλλὴς χώρη.

Digitized by Google

rendum, sed Aegypto. Ceterum Mardonius consobrinus ejus, Gobryae et sororis Darii filius, eum adiens, his verbis est alloquutus, ‘ Domine; haud decorum est ‘ Athenienses tam male jam de Persis ‘ meritos non dare poenas eorum quae ‘ perpetraverunt. tu vero si quod in manibus habes nunc perficias: tamen ubi ‘ Aegyptum illam contumeliosam domueris, sume adversus Athenas expeditionem; ut et bene de te loquantur ‘ homines, et posthac abstineat quisque ‘ belli causa in terras tuas veniendo.’ Et haec quidem erat ratio ultionis exigendae: illa autem rationis accessio, Europam esse regionem admodum speciosam, omniaque genera felicium arborum ferentem, ac summae bonitatis, et dignam quae a solo inter mortales rege possideatur.

Digitized by Google

6. Haec Mardonius dicebat ut novorum operum cupidus, et ambiens Graeciae praefectus esse. Tempore tandem intercedente etiam confecit, ac Xerxi persuasit, ut talia aggrederetur. Contigit enim quoque, ut alia ad hoc persuadendum adjumenta fuerint. primum e Thessalia nuncii ab Aleuadis ad regem invocandum, se enim adversus Graeciam omne obsequium praestituros: Aleuadae autem isti erant Thessaliae reges. deinde ii Pisistratidae qui Susa ascenderant: qui cum eisdem sermonibus inniterentur quibus et Aleuadae, tum vero aliquid super haec amplius adporrigebant, Onomacritum virum Atheniensem habentes sortilegum, et Musaei sortium venditorem. Ascenderant autem ante cum eo reversuri in gratiam. nam Onomacritus ab Hipparcho Pisistrati filio Athenis fuerat ejectus, quod a Laso Hermionensi mani-

Digitized by Google

ϛ'. Ταῦτα δὲ ἔλεγε, οἷα νεωτέρων ἔργων ἐπιθυμητὴς ἐὼν, καὶ θέλων αὐτὸς τῆς Ἑλλάδος ὕπαρχος εἶναι. χρόνῳ δὲ κατεργάσατό τε καὶ ἀνέπεισε Ξέρξεα ὥστε ποιέειν ταῦτα. συνέλαβε γὰρ καὶ ἄλλα οἱ σύμμαχα γενόμενα ἐς τὸ [a] πείθεσθαι Ξέρξεα· τοῦτο μὲν, ἀπὸ τῆς Θεσσαλίης παρὰ τῶν Ἀλευαδέων ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο βασιλῆα, πᾶσαν προθυμίην παρεχόμενοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· οἱ δὲ Ἀλευάδαι οὗτοι ἔσαν Θεσσαλίης βασιλῆες· τοῦτο δὲ, Πεισιστρατιδέων οἱ ἀναβεβηκότες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτέων λόγων ἐχόμενοι, τῶν καὶ οἱ Ἀλευάδαι· καὶ δή τι πρὸς τούτοισι ὅτι [b] πλέον προσωρέγοντο οἱ ἔχοντες Ὀνομάκριτον, ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τῶν Μουσαίου. ἀναβεβήκεσαν γὰρ τὴν ἔχθρην προκαταλυσόμενοι. ἐξηλάθη γὰρ ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηναίων, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλοὺς ὑπὸ Λάσου τοῦ

[a] γενόμενα πρὸς τό. [b] ἔτι.

Ἑρμιονέος ἐμποιέων ἐς τὰ Μουσαίου χρησμὸν, ὡς αἱ ἐπὶ Λήμνου ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανιζοίατο ἐκ τῆς θαλάσσης. διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ Ἵππαρχος, πρότερον χρεώμενος τὰ μάλιστα. τότε δὲ συναναβὰς, ὅκως ἀπίκοιτο ἐς ὄψιν τὴν βασιλῆος, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδέων περὶ αὐτοῦ σεμνοὺς λόγους, κατέλεγε τῶν χρησμῶν. εἰ μέν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδὲν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέστατα ἐκλεγόμενος, ἔλεγε τόν τε Ἑλλήσποντον ὡς ζευχθῆναι χρεὼν εἴη ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, τήν τε ἔλασιν ἐξηγεόμενος.

ζ'. Οὗτός τε δὴ χρησμῳδέων προσεφέρετο, καὶ οἵ τε Πεισιστρατίδαι γνώμας* ἀποδεικνύμενοι. ὡς δὲ ἀνεγνώσθη Ξέρξης στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνθαῦτα δευτέρῳ μὲν ἔτεϊ μετὰ τὸν θάνατον Δαρείου, πρῶτα στρατηὴν ποιέεται ἐπὶ τοὺς ἀπεστεῶτας. τούτους μέν νυν καταστρεψάμενος, καὶ Αἴγυπτον πᾶσαν πολλῷ δουλοτ

* Πεισιστρατίδαι καὶ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας.

festò deprehensus fuisset, versibus Musaei etiam inseruisse oraculum sore ut insulae, Lemno adjacentes, mari submergerentur. Ob id Hipparchus hominem ejecerat, familiarissime illo antea usus. Et tunc cum simul ascendisset, quoties in conspectum regis veniret, honorifice de eo Pisistratidis loquentibus, ordine recensebat quaedam oracula. Si igitur alicui inesset aliquid cladem barbaro nuncians, ex illis nullum recitavit; sed quibus felicissima significabantur, ea excerpens dicebat et Hellespontum jungi in fatis esse ab viro Persa, et expeditionem enarrans.

7. Hic igitur oracula promens conversabatur, et Pisistratidae sententias dicentes. Ubi autem Xerxes ad inferendum Graeciae bellum inductus est, altero a morte Darii anno, primam expeditionem fecit adversus eos qui rebellaverant: quos subactos, et Aegyptum omnem magis

Digitized by Google

servam reddens quam sub Dario fuerat, tradidit gubernandam Achaemeni fratri suo, Darii filio: quem praesidem Aegypti interjecto deinde tempore interemit Inarus Psammitichi filius, vir Afer.

8. Xerxes recepta Aegypto, ducturus in operas adversus Athenas exercitum, praestantissimos quosque Persarum in concilium vocavit, ut et illorum sententias audiret, et ipse coram omnibus diceret quae liberet. Quibus coactis, ita loquutus est, 'Viri Persae, equidem ego 'non ero hujus instituti autor, sed ab 'aliis traditi imitator. nam quemadmo'dum a majoribus natu accepi, ex quo 'imperium hoc Medis eripuimus, Astya'ge per Cyrum amoto, nunquam con'quievimus, sed ita deus ducit, et ipsis 'nobis multa adsequentibus in melius 'confert. Atque ea quidem quae Cyrus

Digitized by Google

τέρην ποιήσας ἢ ἐπὶ Δαρείου ἦν, ἐπιτρέπει Ἀχαιμένεϊ, ἀδελφεῷ μὲν ἑωϋτοῦ, Δαρείου δὲ παιδί. Ἀχαιμένεα μέν νυν ἐπιτροπεύοντα Αἰγύπτου, χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσε Ἰνάρως ὁ Ψαμμιτίχου, ἀνὴρ Λίβυς.

η΄. Ξέρξης δὲ μετὰ Αἰγύπτου ἅλωσιν, ὡς ἔμελλε ἐς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ στράτευμα τὸ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, σύλλογον ἐπίκλητον Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθηται σφέων, καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴποι τὰ θέλει. ὡς δὲ συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε. ‘Ἄνδρες Πέρσαι, ‘οὔτ᾽ αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν ‘ὑμῖν τιθεὶς, παραδεξάμενός τε, αὐτῷ ‘χρήσομαι. ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν ‘πρεσβυτέρων, οὐδαμᾶ κω ἠτρεμήσαμεν, ‘ἐπεί τε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήν‘δε παρὰ τῶν Μήδων, Κύρου κατελόντος ‘Ἀστυάγεα. ἀλλὰ θεός τε οὕτω ἄγει, καὶ ‘αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπουσι συμφέρεται ‘ἐπὶ τὸ ἄμεινον. τὰ μέν νυν Κῦρός τε [d]

[d] μέν τοι Κῦρός τε.

Digitized by Google

‘ καὶ Καμβύσης πατήρ τε ἐμὸς Δαρεῖος
‘ κατεργάσαντο ϗ προσεκτήσαντο ἔθνεα,
‘ ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἄν τις λέγοι· ἐγὼ δὲ
‘ ἐπεί τε παρέλαβον τὸν θρόνον, τοῦτο
‘ ἐφρόντιζον, ὅκως μὴ λείψωμαι τῶν πρό-
‘ τερον γενομένων ἐν τιμῇ τῇδε, μηδὲ ἐ-
‘ λάσσω προσκτήσωμαι δύναμιν Πέρσῃσι.
‘ φροντίζων δὲ εὑρίσκω, ἅμα μὲν κῦδος
‘ ἡμῖν τε προσγινόμενον, χώρην τε τῆς
‘ νῦν ἐκτήμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυρο-
‘ τέρην[c], παμφορωτέρην δέ· ἅμα δὲ τιμω-
‘ ρίην τε ϗ τίσιν γινομένην. διὸ ὑμέας νῦν
‘ ἐγὼ[f] συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω πρήσσειν,
‘ ὑπερθέωμαι ὑμῖν. μέλλω, ζεύξας τὸν
‘ Ἑλλήσποντον, ἐλᾷν στρατὸν διὰ τῆς Εὐ-
‘ ρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα Ἀθηναίους
‘ τιμωρήσωμαι, ὅσα δὴ πεποιήκασι Πέρ-
‘ σας τε ϗ πατέρα τὸν ἐμόν. ὡρᾶτε μέν
‘ νυν ϗ πατέρα τὸν ἐμὸν Δαρεῖον ἰθύοντα
‘ στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους· ἀλλ'
‘ ὁ μὲν τετελεύτηκε, ϗ οὐκ ἐξεγένετο αὐτῷ

[c] φαυλοτέρην. [f] ὑμέας ἐγώ.

'Cambyfesque ac pater meus Darius fe-
'cere, quasque gentes imperio addidere,
'non attinet referre apud probe scientes:
'ego autem postea quam hanc sedem ac-
'cepi, dedi operam ne ab iis qui hoc ho-
'nore sunt functi degenerarem, neve mi-
'nus potentiae Persis acquirerem. Quod
'animo versans, invenio nobis acceden-
'tem gloriam pariter, et regionem ea
'quam nunc possedimus, neque mino-
'rem neque deteriorem, sed feraciorem,
'una cum ultione injuriae atque vindic-
'ta. Ideoque ego vos contraxi, ut id
'quod agere constitui vobis exponerem.
'Constitui, juncto Hellesponto, copias
'per Europam ducere in Graeciam, ut
'Atheniensium ulciscar injurias, quas
'cum Persis aliis, tum patri meo intu-
'lere. Noratis autem et Darium adver-
'sus hos viros bellum movere destinasse:
'verum ei morte praevento non contigit

Digitized by Google

‘ ut illos ulciſceretur. Ego vero ejus vi-
‘ cem aliorumque Perſarum ulciſci non
‘ prius deſinam, quam expugnavero in-
‘ cenderoque Athenas; cujus cives et me
‘ et patrem meum priores injuria affece-
‘ runt: primum quum Sardes una cum
‘ Ariſtagora Mileſio ſervo noſtro venien-
‘ tes cremaverunt lucoſque ac delubra.
‘ Deinde in vos quid fecerint terram ſu-
‘ am ingreſſos, quum Datis et Artapher-
‘ nes duces fuere, omnes ſcitis. Harum
‘ rerum gratia allevor ad inferendum eis
‘ bellum: in quibus tot bona ratiocinan-
‘ do comperio, ſi hos atque ipſorum fini-
‘ timos, regionem Pelopis Phrygis inco-
‘ lentes, in poteſtatem redegerimus; ter-
‘ ram Perſidem aetheri Jovis contermi-
‘ nam reddemus. nullam enim regionem
‘ ſpectabit ſol finitimam noſtrae, ſed ego
‘ omnem permenſus Europam, una vo-

Digitized by Google

‘ τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπέρ τε ἐκείνου καὶ
‘ τῶν ἄλλων Περσέων οὐ πρότερον παύσο-
‘ μαι, πρὶν ἢ ἕλω τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθή-
‘ νας, οἵ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν ἐμὸν ὑ-
‘ πῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες· πρῶτα μὲν, ἐς
‘ Σάρδις ἐλθόντες ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μι-
‘ λησίῳ, δούλῳ δὲ ἡμετέρῳ, ἀπικόμενοι,
‘ ἐνέπρησαν τά τε ἄλσεα καὶ τὰ ἱρά· δεύ-
‘ τερα δὲ, ὑμέας οἷα ἔρξαν ἐς τὴν σφετέρην
‘ ἀποβάντας, ὅτε Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφέρ-
‘ νης ἐστρατήγεον, τὰ ἐπίστασθέ κου πάν-
‘ τες. τουτέων μέντοι εἵνεκα ἀνάρτημαι
‘ ἐπ᾽ αὐτέους[g] στρατεύεσθαι. ἀγαθὰ δὲ ἐν
‘ αὐτοῖσι τοσάδε ἀνευρίσκω λογιζόμενος[h],
‘ εἰ τούτους τε καὶ τοὺς τούτοισι πλησιοχώρους
‘ καταστρεψόμεθα, οἳ Πέλοπος τοῦ Φρυ-
‘ γὸς νέμονται χώρην, γῆν τε τὴν Περ-
‘ σίδα ἀποδέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμουρέου-
‘ σαν. οὐ γὰρ δὴ χώρην γε οὐδεμίην κατό-
‘ ψεται ὁ ἥλιος ὁμουρέουσαν[i] τῇ ἡμετέρῃ,
‘ ἀλλά σφεας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν

[g] ἐπ᾽ αὐτούς. [h] εὑρίσκω ἀναλογιζόμενος. [i] ὅμουρον ἐοῦσαν.

Digitized by Google

‘ χώρην θήσω, διὰ πάσης διεξελθὼν τῆς
‘ Εὐρώπης. πυνθάνομαι γὰρ ὧδε ἔχειν·
‘ ὔτέ τινα πόλιν ἀνδρῶν ὐδεμίην, ὔτε ἔθνος
‘ ὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι, τὸ ἡμῖν
‘ οἷόν τε ἔςαι ἐλθεῖν ἐς μάχην, τυτέων
‘ τῶν κατέλεξα, ὑπεξαραιρημένων. ὕτω
‘ οἵ τε ἡμῖν αἴτιοι ἕξυσι δύλιον ζυγὸν, οἵ
‘ τε ἀναίτιοι. ὑμεῖς δ’ ἂν μοι τάδε ποιέον-
‘ τες χαρίζοισθε· ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω τὸν
‘ χρόνον ἐς τὸν ἥκειν δεῖ, προθύμως πάντά
‘ τινα ὑμέων χρήσει παρεῖναι. ὃς ἂν δὲ
‘ ἔχων ἥκῃ παρεσκευασμένον ςρατὸν κάλ-
‘ λιςα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμιώτατα νομί-
‘ ζεται εἶναι ἐν ἡμετέρυ[a]. ποιητέα μὲν
‘ νυν ταῦτά ἐςι ὕτω. ἵνα δὲ μὴ ἰδιοβυ-
‘ λεύειν ὑμῖν δοκέω, τίθημι τὸ πρῆγμα
‘ ἐς μέσον, γνώμην κελεύων ὑμέων τὸν βυ-
‘ λόμενον ἀποφαίνεσθαι.’ ταῦτα εἴπας
ἐπαύετο.

θ΄. Μετ’ αὐτὸν δὲ Μαρδόνιος ἔλεγε,
‘ Ω δέσποτα, οὐ μόνον εἷς τῶν γενομέ-

[a] ἡμετέρῃ.

' biſcum cunctas illas in unam redigam.
' Nam ita rem habere audio, nullam re-
' liquam eſſe neque virorum civitatem
' neque gentem aliquam hominum, quae
' nobiſcum dimicare poſſit exſtirpatis his
' quos dixi. Ita et qui nos laceſſierunt,
' et qui ſunt ſine culpa, jugum ſervile
' ſuſtinebunt. In quo vos mihi haec fa-
' ciendo gratificemini: ubi tempus vobis
' indicavero quo praeſto eſſe oportet,
' tunc unuſquiſque debebit impigre ad-
' eſſe. Quorum qui ornatiſſimis cum
' copiis aderit, eum donabo iis quae in
' noſtra domo pretioſiſſima habentur.
' Et haec quidem ita agenda ſunt. Sed
' ne meo videar arbitrio privatim conſu-
' lere, rem pono in medio, jubens unum-
' quemque quam libet ſententiam dicere.
' His dictis loquendi finem fecit.'

9. Poſt quem Mardonius, ' Domine,
' inquit, tu vero non modo natis Perſis,

Digitized by Google

‘ ſed etiam venturis es praeſtantior: qui
‘ cum alia et optima et veriſſima com-
‘ memoras, tum vero Iones qui Europam
‘ incolunt, non ſines inſultare nobis, ſane
‘ illos indignos. Etenim res miſeranda
‘ fuerit, ſi Sacas et Indos et Aethiopes
‘ et Aſſyrios, aliaſque multas ac grandes
‘ nationes, quae nihil Perſas laeſere, ta-
‘ men potentiae prolatandae gratia in ſa-
‘ trapias redegimus; Graecos, qui nos la-
‘ ceſſere injuria inceperunt, non ulciſce-
‘ mur. quidnam metuentes? quam mul-
‘ titudinis colluviem? quam pecuniarum
‘ vim? Eorum pugnam novimus, eorum
‘ novimus vires quae ſunt imbecilles, eo-
‘ rum poſtquam ſubegimus liberos habe-
‘ mus, hos qui in regione noſtra habi-
‘ tantes, Iones et Aeolenſes et Dorien-
‘ ſes appellantur. Quos ipſe quoque ex-
‘ pertus jam ſum, quum eis juſſu patris
‘ tui intuli bellum: ac mihi quum Ma-

Digitized by Google

‘ νων Περσέων ἄριστος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσο-
‘ μένων· ὃς τά τε ἄλλα λέγων ἐπίκεο
‘ ἄριστα καὶ ἀληθέστατα, καὶ Ἴωνας τοὺς ἐν τῇ
‘ Εὐρώπῃ κατοικημένους οὐκ ἐάσεις κατα-
‘ γελάσαι ἡμῖν, ἐόντας ἀναξίους. καὶ γὰρ
‘ δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ
‘ Ἰνδοὺς καὶ Αἰθίοπας καὶ Ἀσσυρίους, ἄλλά τε
‘ ἔθνεα πολλὰ καὶ μεγάλα, ἀδικήσαντα
‘ Πέρσας οὐδὲν, ἀλλὰ δύναμιν προσκτᾶ-
‘ σθαι βουλόμενοι, καταστρεψάμενοι δούλους
‘ ἔχομεν, Ἕλληνας δὲ, ὑπάρξαντας ἀδι-
‘ κίης, οὐ τιμωρησόμεθα. τί δείσαντες;
‘ κοίην πλήθεος συστροφήν; κοίην δὲ χρη-
‘ μάτων δύναμιν; τῶν ἐπιστάμεθα μὲν τὴν
‘ μάχην, ἐπιστάμεθα δὲ τὴν δύναμιν ἐοῦσαν
‘ ἀσθενέα· ἔχομεν δὲ αὐτέων παῖδας κα-
‘ ταστρεψάμενοι, τούτους οἳ ἐν τῇ ἡμετέρῃ
‘ κατοικημένοι, Ἴωνές τε καὶ Αἰολέες καὶ Δω-
‘ ριέες καλέονται. ἐπειρήθην δὲ κἀυτὸς ἤδη
‘ ἐπελαύνων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους ὑπὸ
‘ πατρὸς τοῦ σοῦ κελευσθείς· καί μοι μέ-

‘ χρι Μακεδονίης ἐλάσαντι, καὶ ὀλίγον ἀ-
‘ πολιπόντι ἐς αὐτὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι,
‘ ὐδεὶς ἠντιώθη ἐς μάχην. καί τοι ἐώθασι
‘ Ἕλληνες (ὡς πυνθάνομαι) ἀβυλότατα
‘ πολέμυς ἵστασθαι, ὑπό τε ἀγνωμοσύνης
‘ καὶ σκαιότητος. ἐπεὰν γὰρ ἀλλήλοισι πό-
‘ λεμον προείπωσι, ἐξευρόντες τὸ κάλλι-
‘ στον χωρίον καὶ λειότατον, ἐς τῦτο κα-
‘ τιόντες μάχονται· ὥστε σὺν κακῷ με-
‘ γάλῳ οἱ νικῶντες ἀπαλλάσσονται. περὶ
‘ δὲ τῶν ἑσσωμένων ὐδὲ λέγω ἀρχήν. ἐξώ-
‘ λεες γὰρ δὴ γίνονται. τὺς χρῆν, ἐόντας
‘ ὁμογλώσσυς, κήρυξί τε διαχρεωμένυς καὶ
‘ ἀγγέλοισι, καταλαμβάνειν τὰς διαφορὰς
‘ καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχῃσι. εἰ δὲ πάν-
‘ τως ἔδεε πολεμέειν πρὸς ἀλλήλυς, ἐξ-
‘ ευρίσκειν χρῆν τῇ ἑκάτεροί εἰσι δυσχει-
‘ ρωτότατοι, καὶ ταύτῃ πειρᾶν. τρόπῳ
‘ τοίνυν ὐ χρηςῷ Ἕλληνες διαχρεώμενοι,
‘ ἐμέο ἐλάσαντος μέχρι Μακεδονίης γῆς,
‘ ὐκ ἦλθον ἐς τῦτον λόγον ὥστε μάχε-

Digitized by Google

'cedoniam usque processissem, et pene 'usque ad ipsas Athenas, nemo pugnaturus occurrit. Quanquam consuevere 'Graeci (ut audio) inconsultissime inire 'bella, propter imperitiam ac sinisterita'tem. nam quum bellum inter eos in'dictum est, in locum quem pulcherri'mum planissimumque invenere descen'dentes, ibi proelia faciunt, ita ut magno 'cum suo malo victores inde discedant: 'de victis prorsus nihil dico. nam ad in'ternecionem deveniunt, quos oporte'bat, quum sint ejusdem linguae, inter'positis caduceatoribus ac nunciis diri'mere controversias, et omnia alia potius 'agere quam pugnare: aut, si necesse 'habent inter se omnino pugnare, inve'nire qua parte utrique sint expugnatu 'difficillimi, et ibi fortunam belli tentare. 'Hoc itaque ritu haud probo utentes 'Graeci, nunquam mecum verbis ege-

Digitized by Google

' runt de dimicando, quum Macedonia ' terra tenus promovissem. Tibi autem, ' rex, quis obviam venturus est bellandi ' caussa, copias Asiae atque omnem clas- ' sem agenti? non eo audaciae procedunt, ' ut reor, Graecorum res. Quod si me ' fallit opinio, et illi vecordia elati ad ' pugnandum nobiscum venient, discant ' nos esse in re bellica praestantissimos ' hominum. Nihil igitur sit quod non ' experiamur. nam sua sponte nihil fit, ' sed omnia ab experimento hominibus ' fieri consuerunt.' His Mardonius sen- tentiae Xerxis assentatus, loqui cessavit.

10. Tum silentibus aliis Persis, nec diversam eis quae dicta essent sententiam dicere audentibus, Artabanus Hystaspis filius, Xerxis patruus, eoque fretus, ita inquit, ' Rex, nisi diversae inter se sen- ' tentiae dicantur, non potest quis eligere ' meliorem, sed necesse habet ea quae

Digitized by Google

‘σθαι. σοὶ δὲ δὴ μέλλει τίς ὦ βασιλεῦ
‘ἀντιώσεσθαι πόλεμον προφέρων, ἄγοντι
‘καὶ πλῆθος τὸ ἐκ τῆς Ασίης, καὶ νέας τὰς
‘ἁπάσας; ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο
‘θράσεος ἀνήκει τὰ Ἑλλήνων πρήγματα·
‘εἰ δὲ ἄρα ἐγώ γε ψευσθείην[b] γνώμη, καὶ
‘ἐκεῖνοι ἐπαρθέντες ἀβουλίῃ ἔλθοιεν ἡμῖν
‘ἐς μάχην, μάθοιεν ἂν ὡς εἰμὲν ἀνθρώ-
‘πων ἄριστοι τὰ πολέμια. ἔστω δ᾽ ὦν μη-
‘δὲν ἀπείρητον. αὐτόματον γὰρ οὐδὲν, ἀλλ᾽
‘ἀπὸ πείρης πάντα ἀνθρώποισι φιλέει
‘γίνεσθαι.’ Μαρδόνιος μὲν τοσαῦτα ἐπι-
λεήνας τὴν Ξέρξεω γνώμην, ἐπέπαυτο.

ι. Σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων, καὶ οὐ τολμώντων γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ προκειμένῃ, Αρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, πάτρως ἐὼν Ξέρξῃ, τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν, ἔλεγε τάδε, ‘Ω βασιλεῦ, μὴ
‘λεχθεισέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλή-
‘λοισι, οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω αἱρεόμενον ἑλέ-
‘σθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρῆσθαι·

b ἐγὼ ψευσθείην.

Digitized by Google

‘λεχθεισέων δὲ, ἔστι ὥσπερ τὸν χρυσὸν
‘τὸν ἀκήρατον, αὐτὸν μὲν ἐπ’ ἑωϋτοῦ οὐ
‘διαγινώσκομεν, ἐπεὰν δὲ παρατρίψωμεν
‘ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκομεν τὸν ἀμεί-
‘νω. ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ[c] τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ
‘ἐμῷ, Δαρείῳ, ἠγόρευον μὴ στρατεύεσθαι
‘ἐπὶ Σκύθας, ἄνδρας οὐδαμόθι γῆς ἄστυ νέ-
‘μοντας· ὁ δὲ, ἐλπίζων Σκύθας τοὺς Νο-
‘μάδας καταστρέψεσθαι, ἐμοί τε οὐκ ἐπεί-
‘θετο, στρατευσάμενός τε, πολλούς τε καὶ
‘ἀγαθοὺς τῆς στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε.
‘σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ’ ἄνδρας
‘στρατεύεσθαι πολλὸν ἀμείνονας ἢ Σκύ-
‘θας· οἳ κατὰ θάλασσάν τε ἄριστοι καὶ
‘κατὰ γῆν λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι
‘ἔνεστι δεινὸν, ἐμέ σοι δίκαιόν ἐστι φράζειν·
‘ζεύξας φῂς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐλᾶν
‘στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλ-
‘λάδα. καὶ δὴ καὶ συνήνεικε[d] ἢ καὶ κατὰ
‘γῆν ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν ἑσσωθῆναι ἢ
‘καὶ κατ’ ἀμφότερα. οἱ γὰρ ἄνδρες λέγον-

[c] δὲ πατρί. [d] καὶ δὴ συνήνεικε.

'dicta est uti: at quum plures dictae sunt, 'licet; sicut aurum purum ipsum in se 'non discernimus, sed quum affricueri'mus alteri, melius discernimus. Ego 'autem etiam patri tuo Dario eidemque 'fratri meo suadebam, ne sumeret ad'versus Scythas expeditionem, viros nul'la usquam oppida incolentes: sed ille 'sperans Scythas Nomades se subactu'rum, mihi non est assensus, et sumpta 'expeditione, multis et egregiis viris de 'exercitu amissis abscessit. Tu vero, rex, 'bellum inferre destinas viris multo quam 'Scythae sunt praestantioribus, quique et 'mari et terra optimi esse dicuntur: in 'quibus quid formidandum sit, hoc me 'tibi justum est promere. Quum ponte 'junxeris Hellespontum, ais te copias per 'Europam in Graeciam ducturum: at'qui contigerit aut in terra aut in mari 'aut utrobique te superari; siquidem fe-

Digitized by Google

'runtur viri esse fortes. Cujus rei licet
' hinc argumentum capere: Si tot copias
' ductu Datis et Artaphernis Atticam re-
' gionem ingressas soli Athenienses pro-
' fligaverunt, ergo non utraque in parte
' illis successit. Quod si iidem conscensis
' navibus pugna navali victores ad Hel-
' lespontum navigent, ac deinde pontem
' solvant, hoc formidabile, rex, fuerit.
' Neque vero hoc ex mea unius privata
' prudentia conjecto, sed eo casu quo ali-
' quando parum abfuit quin opprimere-
' mur, quum pater tuus juncto Bosporo
' Thracio, ac flumine Istro pontibus
' commisso, trajecit ad Scythas: eum
' trajectum Scythae omnibus modis in-
' stitere precari Iones, quibus custodia
' pontium Istri delegata erat, ut interscin-
' derent. Quo tempore si Histiaeus Mi-
' leti tyrannus aliorum sententiae acces-
' sisset, ac non contradixisset, actum erat

Digitized by Google

‘ ται εἶναι ἄλκιμοι. πάρεστι δὲ καὶ σταθμώ-
‘ σασθαι, εἰ στρατιήν γε τοσαύτην σὺν
‘ Δάτι καὶ Ἀρταφέρνεϊ ἐλθοῦσαν ἐς τὴν
‘ Ἀττικὴν χώρην μοῦνοι Ἀθηναῖοι διέφ-
‘ θειραν, οὔκων ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε[e].
‘ ἀλλ' ἢν τῇσι νηυσὶ ἐμβάλωσι, καὶ νι-
‘ κήσαντες ναυμαχίῃ, πλέωσι ἐς τὸν
‘ Ἑλλήσποντον, καὶ ἔπειτα λύσωσι τὴν
‘ γέφυραν, τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται
‘ δεινόν. ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ σοφίῃ οἰκηίῃ αὐ-
‘ τὸς συμβάλλομαι ταῦτα· ἀλλ' οἷόν
‘ κοτε ἡμέας ὀλίγου ἐδέησε καταλαβεῖν
‘ πάθος, ὅτε πατὴρ σὸς ζεύξας Βόσπορον
‘ τὸν Θρηΐκιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν
‘ Ἴστρον, διέβη ἐπὶ Σκύθας· τότε παν-
‘ τοῖοι ἐγένοντο Σκύθαι, δεόμενοι Ἰώνων
‘ λῦσαι τὸν πόρον τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ
‘ φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἴστρου. καὶ
‘ τότε γε Ἱστιαῖος ὁ Μιλήτου τύραννος εἰ
‘ ἐπέσπετο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώ-
‘ μῃ, μηδὲ ἠναντιώθη[f], διέργαστο ἂν τὰ

[e] ἀμφοτέρῃσι ἐχώρησε. [f] ἠντιώθη.

‘ Περσέων πρήγματα. καί τοι καὶ λόγῳ
‘ ἀκοῦσαι δεινὸν, ἐπ' ἀνδρί γε ἑνὶ πάντα
‘ τὰ βασιλέος πρήγματα γεγενῆσθαι [a].
‘ σὺ ὦν μὴ βουλεύεο [b] ἐς κίνδυνον μηδένα
‘ τοιοῦτον ἀπικέσθαι, μηδεμιῆς ἀνάγκης
‘ ἐούσης. ἀλλ' ἐμοὶ πείθευ [c]· νῦν μὲν τὸν
‘ σύλλογον τόνδε διάλυσον· αὖτις τε ὅταν
‘ τοι δοκῇ [d], προσκεψάμενος ἐπὶ σεωϋτοῦ,
‘ προαγόρευε τά τοι δοκέει εἶναι ἄριστα.
‘ τὸ γὰρ εὖ βουλεύεσθαι, κέρδος μέγιστον
‘ εὑρίσκω ἐόν. εἰ γὰρ καὶ ἐναντιωθῆναι τοι
‘ θέλει, βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἧσσον εὖ,
‘ ἕσσωται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης τὸ βούλευ-
‘ μα· ὁ δὲ βουλευσάμενος αἰσχρῶς, εἴ οἱ ἡ
‘ τύχη ἐπίσποιτο, εὕρημα εὕρηκε, ἧσσον
‘ δὲ οὐδέν οἱ κακῶς βεβούλευται. ὁρᾷς ὡς
‘ τὰ ὑπερέχοντα ζῶα κεραυνοῖ ὁ θεὸς, οὐδὲ
‘ ἐᾷ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδέ μιν
‘ κνίζει; ὁρᾷς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγι-
‘ στα αἰεὶ καὶ δένδρεα, τὰ τοιαῦτ' ἀποσκή-
‘ πτει τὰ βέλεα [e]; φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ

[a] γενέσθαι. [b] βουλεύῃ. [c] πείθεο. [d] δοκέῃ. [e] ἐπισκή-πτει βέλεα.

'de rebus Persarum. Atqui res est dictu
'et auditu quoque horribilis, omnem re-
'gis statum in uno viro positum fuisse.
'Quare ne delibera tu ullum tale adire
'discrimen, nulla exigente necessitate, sed
'mihi obtempera: hunc coetum in prae-
'sens missum facito, iterumque quum
'tibi videbitur, re apud teipsum ante con-
'siderata, edicito quod optimum esse ar-
'bitraberis. bene enim consultare, com-
'perio maximum esse lucrum. nam e-
'tiamsi quid e contrario evenire volet,
'nihilo tamen minus bene consultum
'est, sed superavit fortuna consilium: at
'qui turpiter consultavit, si ei fortuna
'obsecundet, ille est quidem voti com-
'pos, nihilo tamen minus male consili-
'um cepit. Vides ut praegrandia anima-
'lia fulmine deus ferit nec sinit inso-
'lescere: parva vero nec leviter laedit?
'Vides ut maximas semper domos et
'arbores talia tela percutiunt? Gaudet

'enim deus eminentiſſima quaeque mu-'tilare. Unde et ingens exercitus ab exi-'guo profligatur, quoties deus iis invi-'dens, aut metum incutit aut tonitru, 'per quae indignis priore fortuna modis 'labuntur. Deus enim neminem alium 'quam ſeipſum ſinit magnum ſapere. 'Quodcunque igitur quidem negotium 'properando parit errores, unde magna 'detrimenta fieri adſolent: in cunctando 'autem bona inſunt, ſi non talia quae 'ſtatim appareant eſſe, certe ſuo tem-'pore quis comperiat. Et hoc quidem 'tibi, rex, ſuadeo. Tu vero, Gobryae 'fili Mardonie, deſine loqui ſtulta de 'Graecis, haud dignis qui male audiant. 'nam Graecos calumniando, ipſum re-'gem excitas ad bellandum; ad id tu 'omni aviditate contendere videris; Ne 'quaeſo ita ſit. Calumnia namque im-'portuniſſima res eſt: in qua duo ſunt 'qui injuriam faciunt, unus cui injuria

Digitized by Google

‘ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν. οὕτω δὴ καὶ ‘ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγου διαφθείρεται ‘ κατὰ τοιόνδε· ἐπεάν σφι ὁ θεὸς φθονήσας ‘ φόβον ἐμβάλῃ, ἢ βροντήν, δι' ὧν ἐσφάλη-‘ σαν [f] ἀναξίως ἑωϋτῶν. οὐ γὰρ ἐᾷ φρονέ-‘ ειν ἄλλον μέγα ὁ θεὸς ἢ ἑωϋτόν. ἐπειχ-‘ θῆναι μέν νυν πᾶν πρῆγμα, τίκτει ‘ σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγάλαι φι-‘ λέουσι γίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ‘ ἀγαθά, εἰ μὴ παραυτίκα δοκέοντα εἶναι, ‘ ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι[g] τις ἄν. σοὶ μὲν ‘ δὴ ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλεύω. σὺ ‘ δέ, ὦ παῖ Γωβρύεω Μαρδόνιε, παῦσαι ‘ λέγων λόγους ματαίους περὶ Ἑλλήνων, ‘ οὐκ ἐόντων ἀξίων φλαύρως ἀκούειν. Ἕλ-‘ ληνας γὰρ διαβάλλων, ἐπαίρεις αὐτὸν ‘ βασιλῆα στρατεύεσθαι. αὐτοῦ δὲ τούτου ‘ εἵνεκα δοκέεις μοι πᾶσαν προθυμίην ἐκ-‘ τείνειν. μή νυν οὕτω γένηται. διαβολὴ ‘ γάρ ἐστι δεινότατον· ἐν τῇ δύο μέν εἰσι οἱ ‘ ἀδικέοντες, εἷς δὲ ὁ ἀδικεόμενος. ὁ μὲν γὰρ

f MS. ἐφθάρησαν. g εὕροι.

Digitized by Google

‘ διαβάλλων, ἀδικέει, οὐ παρεόν τι κατη-
‘ γορέων[a]· ὁ δὲ ἀδικέει ἀναπειθόμενος πρὶν
‘ ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθοι. ὁ δὲ δὴ ἀπεὼν τοῦ
‘ λόγου τάδε ἐν αὐτοῖσι ἀδικέεται, διαβλη-
‘ θείς τε ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, καὶ νομισθεὶς πρὸς
‘ τοῦ ἑτέρου κακὸς εἶναι. ἀλλ᾽ εἰ δὴ δεῖ γε
‘ πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους στρατεύε-
‘ σθαι, φέρε, βασιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν ἤθεσι
‘ τοῖσι Περσέων μενέτω· ἡμέων δὲ ἀμφο-
‘ τέρων παραβαλλομένων τὰ τέκνα, στρα-
‘ τηλάτεε αὐτὸς σὺ ἐπιλεξάμενός τε ἄν-
‘ δρας τοὺς ἐθέλεις, καὶ λαβὼν στρατιὴν ὁκό-
‘ σην τινὰ βούλεαι. καὶ ἢν μὲν τῇ σὺ λέ-
‘ γεις, ἀναβαίνῃ βασιλέϊ τὰ πρήγματα,
‘ κτεινέσθων οἱ ἐμοὶ παῖδες, πρὸς δὲ αὐ-
‘ τοῖσι, καὶ ἐγώ· ἢν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω,
‘ οἱ σοὶ ταῦτα πασχόντων, σὺν δέ σφι καὶ
‘ σὺ, ἢν ἀπονοστήσῃς. εἰ δὲ ταῦτα μὲν
‘ ὑποδύνειν οὐκ ἐθελήσεις, σὺ δὲ πάντως
‘ στράτευμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
‘ ἀκούσεσθαί τινα φημὶ τῶν αὐτοῦ τῇδε

[a] παρεόντων κατηγορέειν.

Digitized by Google

'fit. Qui enim calumniatur, injurius est, 'quod non praesens aliquid accusat: item 'injurius est, qui sibi patitur ab hoc per-'suaderi, prius quam rem vere compertam habeat. et illi qui ab sermone ab-'est, ob id fit injuria quod ab altero per 'calumniam traducitur, ab altero malus 'putatur. Quod si omnino bellum his 'viris inferre oportet, agedum: rex ipse 'permaneat domi apud Persas, nobis 'ambobus liberos offerentibus ipse tu in 'expeditionem ito, delectis quos velis vi-'ris ac quantiscunque velis copiis: et, si-'quidem qua tu dicis, res succedent regi, 'interimantur liberi mei, et insuper ego: 'sin cedent ut ego praedico, talia pati-'antur tui, et insuper tu, si redieris. 'Quod si hanc subire conditionem re-'cusas, et omnino in Graeciam deduces 'exercitum, affirmo fore ut aliquis eo-

Digitized by Google

'rum, qui hic relinquentur, audiat Mardonium post allatum Persis magnam aliquam calamitatem, a canibus volucribusque discerpi aut in Atheniensium solo aut in Lacedaemoniorum, nisi forte et antea inter viam; sciens adversus quales viros suadeas regi ut moveat bellum.'

11. Haec Artabano loquuto, 'Xerxes ira percitus his verbis excepit, Artabane, quod patris mei frater es, hoc te sublevat, ne dignam stulta oratione mercedem recipias. hac tamen te notabo ignominia, quia instrenuus es et ignavus, ne comes sis meae in Graeciam expeditionis, sed hic una cum feminis maneas. Ego etiam sine te quae dixi conficiam. neque enim fuerim Darii filius, (qui fuit Hystaspis, qui fuit Arsamis, qui fuit Armnis, qui fuit Teispei, qui Cyri, qui fuit Cambysis, qui fuit Teispei, qui fuit Achaemenis filius)

Digitized by Google

'ὑπολειπομένων, Μαρδόνιον μέγα τι κα-'κὸν ἐξεργάσμενον [b] Πέρσας ὑπὸ κυνῶν 'τε καὶ ὀρνίθων διαφορεύμενον, ἢ κου ἐν γῇ 'τῇ Ἀθηναίων, ἢ σέ γε ἐν τῇ Λακεδαι-'μονίων· εἰ μὴ ἄρα [c] καὶ πρότερον κατ' 'ὁδὸν, γνόντα ἐπ' οἵους ἄνδρας ἀναγινώ-'σκεις στρατεύεσθαι βασιλῆα.'

ιά. Ἀρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε. 'Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς ἀμείβεται τοῖσδε, 'Ἀρτάβανε, πατρὸς εἷς τοῦ ἐμοῦ ἀδελφεός. 'τοῦτό δέ σε ῥύσεται μηδένα ἄξιον μισθὸν 'λαβεῖν ἐπέων ματαίων· καί τοι ταύ-'την τὴν ἀτιμίην προστίθημι, ἐόντι κακῷ 'τε καὶ ἀθύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἐμοί 'γε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, αὐτοῦ τε μένειν 'ἅμα τῇσι γυναιξί. ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο, 'ὅσα περ εἶπα, ἐπιτελέα ποιήσω. μὴ 'γὰρ εἴην ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος, τοῦ 'Ἀρσάμεος, τοῦ Ἀρμνεω [d], τοῦ Τεΐσπεος, 'τοῦ Κύρου, τοῦ Καμβύσεω, τοῦ Τεΐσπεος, 'τοῦ [e] Ἀχαιμένεος γεγονὼς, μὴ τιμωρη-

[b] ἐξεργασάμενον. [c] εἰ μὴ καὶ ἄρα. [d] Ἀριαράμνεω. [e] Καμβύσεω, τοῦ Ἀχαιμένεος.

Digitized by Google

‘σάμενος Ἀθηναίους· εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἕξομεν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέρην, εἰ χρὴ σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαργμένοισι ἐξ ἐκείνων· οἳ Σάρδις τε ἐνέπρησαν, καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. οὔκων ἐξαναχωρέειν οὐδετέροισι δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιέειν ἢ παθέειν προκέεται ἀγών· ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπὸ Ἕλλησι ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἔχθρης ἐστί. καλὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρέειν ἤδη [f] γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν, τὸ πείσομαι, τοῦτο μάθω, ἐλάσας ἐπ᾽ ἄνδρας τούτους· τούς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρὺξ, ἐὼν ἐμῶν πατέρων δοῦλος, κατεστρέψατο οὕτω ὡς καὶ ἐς τόδε αὐτοί τε ὥνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτέων ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεψαμένου καλέονται. ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγετο.’

ιβ'. Μετὰ δὲ, εὐφρόνη τε ἐγίνετο, καὶ

f ἔτι.

'nisi Athenienses ultus fuero: probe in-
'telligens, si nos quieverimus, non quie-
'turos illos, sed nostram terram cum ex-
'ercitu invasuros: prout colligere licet
'ex iis quae illi facere coeperunt, qui et
'Sardes incenderunt, et Asiam incursa-
'runt. Itaque neutri possunt exire et
'recedere, sed propositum est certamen
'aut agendi, aut patiendi, ut aut haec
'omnia sub Graecis, aut illa omnia sub
'Persis sint. medium enim inimicitiarum
'nullum est. Quare honestum erit nos
'lacessitos jam exigere ultionem, ut for-
'midolosum istud quod passurus sum in-
'telligam, profectus adversus eos viros,
'quos etiam Pelops Phryx meorum ma-
'jorum servus ita subegit, ut ad hoc usque
'tempus et ipsi homines et eorum regio
'ab illius qui subegit cognomine appel-
'lentur. Haec hactenus loquutus est.'

12. Post ista advenit nox, et Xerxem

Digitized by Google

momordit Artabani ſententia; unde per noctem apud ſe conſultans, comperit prorſus non eſſe ſuum opus inferre Graeciae bellum. Itaque poſtquam haec rurſus ſederunt, obdormiit: et in iſta tunc nocte vidit, ut fertur a Perſis, hoc viſum; ſomniabat virum corpore ingenti atque ſpecioſo repente apparentem ſibi dicere. ‘ Reſiliſne ab decreto et ſtatuis, ô Perſa, ‘ exercitus non ducere in Graeciam, quum ‘ imperaveris, ut Perſae comparent exer- ‘ citum? Neque igitur mutans animum ‘ bene facis, neque qui tibi aſſentiatur ‘ adeſt. quare perge ire eam viam, quam ‘ interdiu ire deſtinaveras.’ Haec loquutus ille viſus eſt Xerxi avolare.

13. Ubi dies illuxit, Xerxes hujus inſomnii nullam rationem habuit; imo ille coactis Perſis quos et antea coëgerat, ita verba fecit: ‘ Viri Perſae, veniam mihi ‘ date dicenti contrariam ſuperiori ſen-

Digitized by Google

Ξέρξεα ἔκνιζε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη. νυκτὶ δὲ βουλὴν διδοὺς, πάγχυ εὕρισκέ οἱ οὐ πρῆγμα εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δέ οἱ αὖτις τουτέων, κατύπνωσε· καὶ δή κου ἐν τῇ νυκτὶ εἶδε ὄψιν τοιήνδε, ὡς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα εἰπεῖν, ‘ Μετὰ δὴ βουλεύεαι, ὦ ‘ Πέρσα, στράτευμα μὴ ἄγειν[a] ἐπὶ τὴν ‘ Ἑλλάδα, προείπας ἁλίζειν Πέρσας ‘ στρατόν[b]; οὔτε ὦν μεταβουλευόμενος ποιέ‑‘ εις εὖ, οὔτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρα· ‘ ἀλλ’ ὥσπερ τῆς ἡμέρης ἐβουλεύσαο[c] ποι‑‘ έειν, ταύτην ἴθι τῶν ὁδῶν.’ τὸν μὲν, ταῦτα εἴπαντα, ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπτάσθαι.

ιγ΄. Ἡμέρης δὲ ἐπιλαμψάσης, ὀνείρου μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἐποιέετο, ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς[d] καὶ πρότερον συνέλεξε, ἔλεγέ σφι τάδε· ‘ Ἄνδρες Πέρσαι, ‘ συγγνώμην μοι ἔχετε ὅτι ἀγχίστροφα

[a] στράτευμα ἄγειν. [b] Πέρσῃσι στρατόν. [c] ἐβούλευσας. [d] συναλίσας τοὺς αὐτοὺς τούς.

Digitized by Google

‘ βȣλεύομαι. φρενῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἐμεωῢ-
‘ τȣ͂ πρῶτα ἥκω ἀνήκω, καὶ οἱ παρηγο-
‘ ρεόμενοι κεῖνα ποιέειν, ȣ̓δένα χρόνον μευ
‘ ἀπέχονται. ἀκȣ́σαντι μέντοι μοι τῆς
‘ Αρταβάνȣ γνώμης, παραυτίκα μὲν ἡ
‘ νεότης ἐπέζεσε, ὥστε ἀεικέστερα ἀπορρί-
‘ ψαι ἔπεα ἐς ἄνδρα πρεσβύτερον ἢ χρε-
‘ ών· νῦν μέντοι συγγνȣ̀ς, χρήσομαι τῇ
‘ ἐκείνȣ γνώμῃ. ὡς ὦν μεταδεδογμένῳ μοι
‘ μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἥσυ-
‘ χοί ἐστε.’ Πέρσαι μὲν, ὡς ἤκȣσαν ταῦ-
τα, κεχαρηκότες προσεκύνεον.

ιδ΄. Νυκτὸς δὲ γενομένης, αὖτις τὠῢ-
τὸ ὄνειρον ἔλεξε τῷ Ξέρξῃ, κατυπνωμένῳ
ἐπιστάν· ‘ Ω παῖ Δαρείȣ, καὶ δὴ φαίνεαι ἐν
‘ Πέρσῃσί τε ἀπειπάμενος τὴν στρατηλα-
‘ σίην, καὶ τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν ȣ̓δενὶ ποιησάμε-
‘ νος λόγῳ, ὡς παρ᾽ ȣ̓δενὸς ἀκȣ́σας. εὖ νῦν
‘ τόδ᾽ ἴσθι, ἤν περ μὴ αὐτίκα στρατηλα-
‘ τέῃς, τάδε τοι ἐξ αὐτέων προσδόκα ἀνα-
‘ σχήσειν· ὡς καὶ μέγας καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν

Digitized by Google

' tentiam. nam et ipse nondum ad sum-
' mum quo perveniendum est mihi pru-
' dentiae perveni; et qui ut illud faciam
' suadent, nullo unquam a me tempore
' abscedunt. Equidem mihi Artabani
' sententiam audienti, confestim juventus
' efferbuit, ut verba in virum grandiorem
' natu effunderem petulantiora quam de-
' bui. nunc itaque agnoscens erratum
' meum, utar illius sententia: et quoniam
' revocavi expeditionis contra Graeciam
' sumendae sententiam, vos quieti estote.
Haec ubi audiere Persae, laetitia affecti
adoravere.

14. Insequenti nocte idem rursus in-
somnium quiescenti Xerxi apparens, in-
quit: ' Fili Darii, videris expeditionem
' apud Persas revocasse, verbis meis pro
' nihilo habitis, quasi illa a nemine au-
' disses. Hoc igitur nunc bene intellige;
' nisi extemplo inis expeditionem, id tibi

Digitized by Google

'ex ea re continget: quemadmodum 'brevi magnus et amplus effectus es, ita 'brevi rursus humilis eris.'

15. Hoc viso perterrefactus, e cubili exiluit pariter et nuncium misit ad arcessendum Artabanum. qui ubi advenit, ita ad eum inquit, 'Artabane, ego statim 'quum in te bene consulentem mihi stul-'tis verbis invectus sum, non fui compos 'mentis: sed non multo post poenitens, 'cognovi id mihi esse faciendum quod 'tu praecipiebas. Tamen id volens exe-'qui non possum. nam mihi jam animo 'immutato, et prioris sententiae poeni-'tenti, apparet in somnis visio, dissuadens 'omnino hoc quod posterius facere con-'stitueram: quinetiam nunc interpositis 'minis abscessit. Quod si Deus est qui 'insomnium misit, eique prorsus est cor-'di expeditionem sumi adversus Graeci-'am, advolabit hoc tibi quoque insom-

Digitized by Google

‘ ὀλίγῳ χρόνῳ, οὕτω καὶ ταπεινὸς ὀπίσω ‘ κατὰ τάχος ἔσεαι.

ιέ. Ξέρξης μὲν περιδεὴς ἐγένετο [e] τῇ ὄψει, ἀνά τε ἔδραμε ἐκ τῆς κοίτης, καὶ πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Αρτάβανον [f] καλέοντα. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε [g] Ξέρξης τάδε· ‘ Αρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραυτίκα ‘ μὲν οὐκ ἐσωφρόνεον [h], εἴπας ἐς σε μά‘ ταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκα συμβουλίης [i]· ‘ μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων. ‘ ἔγνων δὲ ταῦτά μοι ποιητέα ἐόντα τὰ ‘ σὺ ὑπεθήκαο. οὐκ ὦν δυνατός τοι εἰμὶ ‘ ταῦτα ποιέειν βουλόμενος. τετραμμέ‘ νῳ γὰρ δὴ καὶ μετεγνωκότι ἐπιφοιτῶν ‘ ὄνειρον φαντάζεταί μοι, οὐδαμῶς συνε‘ παινέον ποιέειν με ταῦτα· νῦν δὲ καὶ ‘ διαπειλῆσαν οἴχεται. εἰ ὦν θεός ἐστι ὁ ‘ ἐπιπέμπων, καί οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ‘ ἐστι γενέσθαι στρατηλασίην [k] ἐπὶ τὴν ‘ Ἑλλάδα, ἐπιπτήσεται καί σοι τὠυτὸ

[e] γενόμενος. [f] ἄγγελον, Αρτάβανον. [g] ἀπιγμένῳ δὲ ἔλεγε.
[h] MS. οὐκ εὐφρόνεον. [i] συμβουλῆς. [k] MS, στρατηλατίην.

‘ ὄνειρον, ὁμοίως ὡς καὶ ἐμοὶ ἐντελλό-
‘ μενον. εὑρίσκω δὲ ὧδ᾽ ἂν γινόμενα ταῦ-
‘ τα, εἰ λάβοις τὴν ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν,
‘ καὶ ἐνδὺς, μετὰ τοῦτο ἵζοιο ἐς τὸν ἐμὸν
‘ θρόνον, καὶ ἔπειτα ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ κα-
‘ τυπνώσειας.’

ιϛʹ. Ξέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε. Ἀρ-
τάβανος δὲ οὐ πρώτῳ κελεύσματι πειθό-
μενος, οἷα οὐκ ἀξιεύμενος ἐς τὸν βασιλήϊον
θρόνον ἵζεσθαι, τέλος ὡς ἠναγκάζετο, εἴ-
πας τάδε, ἐποίεε τὸ κελευόμενον, ‘ Ἴσον
‘ ἐκεῖνο, ὦ βασιλεῦ, παρ᾽ ἐμοὶ κέκριται,
‘ φρονέειν τε εὖ, καὶ τῷ λέγοντι χρηστὰ
‘ ἐθέλειν πείθεσθαι· τά σε καὶ [a] ἀμφότε-
‘ ρα περιήκοντα, ἀνθρώπων κακῶν ὁμι-
‘ λίαι [b] σφάλλουσι. κατάπερ τὴν πάντων
‘ χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θάλασσαν,
‘ πνεύματα φασὶ ἀνέμων ἐμπίπτοντα,
‘ οὐ περιορᾷν φύσει τῇ ἑωϋτῆς χρῆσθαι.
‘ ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς, οὐ
‘ τοσοῦτον ἔδακε λύπη, ὅσον γνωμέων δύο

[a] τάδε καί. [b] ὁμιλίη.

Digitized by Google

'nium, itidem ut mihi praecipiens. Quod 'ita fore conjecto, si omnem meum ornatum sumas, eoque indutus in solio 'meo consideas, et deinde in cubili meo 'capias somnum.'

16. Haec loquuto Xerxi, Artabanus initio nolle obsequi, atque negare se dignum qui regio in solio sederet: tandem quum cogeretur, fecit imperata, haec praeloquutus, 'Apud me, rex, tantundem 'valet bene sentire per se, et alteri bonam 'dicenti sententiam accedere velle: quae 'ambo tibi quum adsint, malorum tamen 'hominum colloquia depravant: quemadmodum mare, quod est hominibus 'omnium utilissimum, ferunt ingruentes 'ventorum flatus non sinere, ut natura 'sua utatur. Me vero ex te mala verba 'audientem non tam dolor momordit, 'quam illud, quod quum propositae es-

Digitized by Google

' sent duae sententiae Persis, una quae
' contumeliam augeret, altera quae tolle-
' ret, ac diceret perniciosum esse imbui
' animum plus aliquid semper expetendi
' quam praesens est; his propositis sen-
' tentiis, tu elegisti eam quae et tibi ipsi
' et Persis est periculosior. Nunc igitur
' quum mutato in melius consilio, tamen
' ais tibi remittenti adversus Graecos ex-
' peditionem accedere insomnium, alicu-
' jus dei nutu, quod te vetat dimittere
' exercitum, hoc non res divina est, fili.
' insomnia enim ista, quae adeuntia ho-
' mines frustrantur, talia sunt, qualia ego
' te docebo, multis quam tu annis natu
' grandior. Consuerunt ipsa somniorum
' visa plerumque frustrari ob ea quae quis
' per diem mente agitat. nos autem nu-
' diustertius expeditionem hanc et qui-
' dem vehementer agitavimus. Quod si
' hoc non est cujusmodi ego discutio, sed

Digitized by Google

‘ προκειμενέων [c] Πέρσῃσι, τῆς μὲν, ὕβριν ‘ αὐξανούσης [d], τῆς δὲ, καταπαυούσης, καὶ ‘ λεγούσης ὡς κακὸν εἴη διδάσκειν τὴν ψυ- ‘ χὴν πλέον τι δίζεσθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ ‘ παρεόντος, τουτέων προκειμένων γνω- ‘ μέων, ὅτι τὴν σφαλερωτέρην σεωϋτῷ τε ‘ καὶ Πέρσῃσι ἀναίρεο. νῦν ὦν, ἐπειδὴ τέ- ‘ τραψαι ἐπὶ τὴν ἀμείνω, φῄς τοι μετι- ‘ έντι τὸν ἐπ' Ἕλληνας στόλον, ἐπιφοιτᾷν ‘ ὄνειρον θεοῦ τινὸς πομπῇ, οὐκ ἐῶντός σε ‘ καταλύειν τὸν στόλον. ἀλλ' οὐδὲ ταῦ- ‘ τά ἐστι θεῖα, ὦ παῖ. ἐνύπνια γὰρ τὰ ἐς ‘ ἀνθρώπους πεπλανημένα, τοιαῦτά ἐστι ‘ οἷά σε ἐγὼ διδάξω, ἔτεσι σεῦ πολλοῖσι ‘ πρεσβύτερος ἐών. πεπλανῆσθαι αὗται ‘ μάλιστα ἐώθασι αἱ ὄψιες τῶν ὀνειράτων, ‘ τά τις ἡμέρης φροντίζει. ἡμεῖς δὲ τὰς ‘ προτοῦ ἡμέρας ταύτην τὴν στρατηλασί- ‘ ην καὶ τὸ κάρτα εἴχομεν μετὰ χεῖ- ‘ ρας. εἰ δὲ ἄρα μή ἐστι τοῦτο τοιοῦτο [e] οἷον ‘ ἐγὼ διαιρέω, ἀλλά τι τοῦ θεοῦ μετέχον,

[c] προκειμένων. [d] αὐξούσης. [e] τοῦτο τοιόνδε.

‛ σὺ πᾶν αὐτὸ συλλαβὼν εἴρηκας. Φα-
‛ νήσεται γὰρ δὴ κἀμοὶ ὡς καὶ σοὶ δια-
‛ κελευόμενον. Φανῆναι δὲ ἐδὲν μᾶλλόν
‛ μοι ὀφείλει ἔχοντι τὴν σὴν ἐσθῆτα, ἢ
‛ ἐκὶ τὴν ἐμήν· ἐδέ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ
‛ τῇ σῇ ἀναπαυομένῳ, ἢ ἐ καὶ ἐν τῇ ἐμῇ·
‛ εἴπερ γε καὶ ἄλλως ἐθέλει φανῆναι.
‛ ἐ γὰρ δὴ ἐς τοσῦτό γε εὐηθείης ἀνήκει
‛ τῦτο ὅ, τιδήκοτέ ἐςι τὸ ἐπιφαινόμενόν
‛ τοι ἐν τῷ ὕπνῳ, ὥςτε δόξει, ἐμὲ ὁρῶν,
‛ σὲ εἶναι, τῇ σῇ ἐσθῆτι τεκμαιρόμενον.
‛ εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν ἐδενὶ λόγῳ ποιήσεται,
‛ ἐδὲ ἀξιώσει ἐπιφανῆναι, ἔτε ἢν τὴν ἐμὴν
‛ ἐσθῆτα ἔχω, ἔτε ἢν τὴν σὴν, ἐδὲ ἐπι-
‛ φοιτήσει· τῦτο μαθητέον ἤδη ἔςαι[a]. εἰ
‛ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσειε συνεχέως, φαίην
‛ ἂν καὶ αὐτὸς θεῖον εἶναι. εἰ δέ τοι ἕτω
‛ δεδόκηται[b] γίνεσθαι, κ̀ ἐκ οἷά τε αὐτῷ
‛ παρατρέψαι, ἀλλ' ἤδη ἴημι ἐν κοίτῃ
‛ τῇ σῇ κατυπνῶσαι, φέρε, τῦτέων ἐξ
‛ ἐμεῦ ἐπιτελευμένων, φανήτω καὶ ἐμοί.

[a] ἤδη ἐστι. [b] δέδοκται.

'aliquid divini particeps, tu ipſe omnia 'in verbis tuis comprehendiſti. apparebit 'enim et mihi ita, ut tibi, jubens. Ve-'rum nihilo magis apparere mihi debet 'tuum amictum gerenti, quam etiam non 'meum: neque magis quieſcenti in tuo 'toro quam non et in meo: ſi etiam alias 'vult ſe exhibere. Neque enim eo veſa-'niae pervenit illud quicquid eſt quod 'ſeſe obtulit tibi in ſomnis, ut me cer-'nens putet eſſe te, ducto e veſtibus ar-'gumento. Id autem ſi me contemptui 'habebit, nec aſpectu ſuo dignabitur, ſive 'mea geram veſtimenta, ſive tua, non 'mihi ſuperveniet; quod jam animadver-'tendum erit. Nam ſi frequentius acceſ-'ſcrit, ipſe quoque faterer divinum eſſe. 'Ceterum ſi ita tibi agendum videtur, 'neque id revocari poteſt, en ad cuban-'dum in tuo cubili pergo. Age, mihi 'quoque, quum iſta fecero, appareat. hac

Digitized by Google

' tantum conditione tuae ſententiae ac-
' quieſcam.'

17. Haec loquutus Artabanus, qui ſperaret probaturum ſe Xerxem dicere nihil, juſſa exequutus eſt. Et quum induta ſibi Xerxis veſte, regali ſolio reſediſſet, moxque cubitum iviſſet, idem inſomnium dormienti adfuit quod Xerxem adierat, eique ſuperadſtans, ita inquit, ' Tune ille
' es qui feſtinantem bellare contra Grae-
' ciam Xerxem detines, tanquam ejus cu-
' ram gerens? Tu neque in futurum ne-
' que in praeſens conſideras, qui diſſua-
' des id quod debet contingere. Quid au-
' tem Xerxem pati neceſſe ſit, dicto non
' audientem, ei ipſi demonſtratum eſt.

18. His verbis Artabano viſa eſt illa viſio in ſomnis minitari, candentibuſque ferramentis conari oculos ipſius exurere. Quare vehementer exclamans Artabanus

Digitized by Google

‘ μέχρι δὲ τύτυ τῇ παρεύσῃ γνώμῃ χρή-‘ σομαι.’

ιζ΄. Τοσαῦτα εἴπας Αρτάβανος, ἐλπίζων [c] Ξέρξεα ἀποδέξειν λέγοντα ὐδὲν, ἐποίεε τὸ κελευόμενον. ἐνδὺς δὲ τὴν Ξέρξεω ἐσθῆτα, καὶ ἑζόμενος ἐς τὸν βασιλήϊον θρόνον, ὡς μετὰ ταῦτα κοῖτον ἐποιέετο, ἦλθέ οἱ κατυπνωμένῳ τὠϋτὸ ὄνειρον τὸ καὶ παρὰ Ξέρξεα ἐφοίτα. ὑπερστὰν δὲ τῦ Αρταβάνυ, εἶπε, ‘ Αρα [d] σὺ δὴ κεῖ-‘ νος ἧς ὁ ἀποσπεύδων Ξέρξεα στρατεύε-‘ σθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ὡς δὴ κηδόμενος ‘ αὐτῦ; ἀλλ’ ὔτε ἐς τὸ μετέπειτα, ὔτε ‘ ἐς τοπαραυτίκα νῦν καταπροΐξεαι, ἀ-‘ ποτρέπων τὸ χρεὼν γενέσθαι. Ξέρξεα ‘ δὲ τὰ δεῖ ἀνηκυστέοντα παθέειν, αὐτῷ ‘ ἐκείνῳ δεδήλωται.’

ιη΄. Ταῦτά τε δὴ ἐδόκεε Αρτάβανος τὸν ὄνειρον ἀπειλέειν, καὶ θερμοῖσι σιδηρείοισι ἐκκαίειν αὐτῦ μέλλειν τοὺς ὀφθαλμύς. καὶ ὃς, ἀμβώσας μέγα ἀναθρώ-

[c] νομίζων. [d] εἶπε τάδε, Αρα.

Digitized by Google

σκει· καὶ παριζόμενος Ξέρξῃ, ὡς τὴν ὄψιν οἱ τῦ ἐνυπνίυ διεξῆλθε ἀπηγεόμενος, δευτερά οἱ λέγει τάδε· ‘ Εγὼ μὲν, ‘ ὦ βασιλεῦ, οἷα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη πολ‐ ‘ λά τε καὶ [e] μεγάλα πεσόντα πρήγ‐ ‘ ματα ὑπὸ ἡσσόνων, ὐκ ἔων σε τὰ πάν‐ ‘ τα τῇ ἡλικίῃ εἴκειν· ἐπιςάμενος ὡς κα‐ ‘ κὸν εἴη τὸ πολλῶν ἐπιθυμέειν· μεμνη‐ ‘ μένος μὲν τὸν ἐπὶ Μασσαγέτας Κύρυ ‘ ςόλον ὡς ἔπρηξε, μεμνημένος δὲ καὶ τὸν ‘ ἐπ᾽ Αἰθίοπας τῦ Καμβύσεω, συςρα‐ ‘ τευόμενος δὲ καὶ Δαρείῳ ἐπὶ Σκύθας. ‘ ἐπιςάμενος ὦν ταῦτα, γνώμην εἶχον, ‘ ἀτρεμίζοντά σε μακαριςὸν εἶναι πρὸς ‘ πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίη ‘ τις γίνεται ὁρμὴ, καὶ Ἕλληνας (ὡς ‘ ἔοικε) φθορή τις καταλαμβάνει θεή‐ ‘ λατος, ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς τράπομαι, ‘ καὶ τὴν γνώμην μετατίθεμαι· σὺ δὲ ‘ σήμηνον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ θεῦ ‘ πεμπόμενα, χρῆσθαι δὲ κέλευε τᾶσι

[e] ἰδὼν τε πολλὰ καί.

exiluit, et ſedens prope Xerxem, ubi obverſatam ſibi in ſomnis viſionem expoſuit, ſecundo loco haec inquit: 'Equidem, rex, 'ego, utpote homo, qui multa jam vide'ram et magna negotia cecidiſſe ſub in'ferioribus, non ſinebam te omnia aetati 'indulgere, gnarus rem eſſe malam multa 'concupiſcere, memoria tenens expediti'onem Cyri contra Maſſagetas quemad'modum cecidiſſet; etiam reminiſcens, 'quomodo actum fuerit cum exercitu 'Cambyſis contra Aethiopes: qui etiam 'cum Dario militavi adverſus Scythas. 'Haec ſciens ego, ſentiebam te, ſi qui'eſceres, ab omnibus hominibus pro bea'to celebratum iri. Sed quoniam divinus 'quidam inſtinctus eſt, et Graecos clades 'quaedam (ut videtur) miſſa divinitus 'manet, ego quoque et ipſe mutor, ac 'ſentio aliter. Tu vero quae divinitus 'miſſa ſunt, indicato Perſis, jubetoque ut

Digitized by Google

'iis quae ad apparatum pertinentia prim;
'praeceperas, operam dent. Ita autem
'agito, ut nihil tuorum, deo tribuente
'desit.' His dictis, et elatis ex ea visione animis, simulatque dies extitit, ibi confestim et Xerxes haec Persis exponit, et Artabanus, quem constabat prius solum omnium fuisse dehortatum, tunc palam exhortabatur.

19. Post haec ineunti expeditionem Xerxi tertium in somno visum oblatum est: quod magi auditum, conjectarunt ad universam terram pertinere, portenderque omnes homines Xerxi servituros. visum autem tale erat: Videbatur sibi Xerxes surculo oleagino coronatus esse, cujus oleae ramis universa tellus occuparetur, et mox coronam capiti circumdatam evanescere. Haec magis interpretando illuc trahentibus, et Persis congregatis, sine mora quilibet eorum ad suam praefectu-

Digitized by Google

'ἐκ σέο πρώτοισι προειρημένοισι ἐς τὴν 'παρασκευήν. ποίεε δὲ οὕτω ὅκως τοῦ 'θεοῦ παραδιδόντος, τῶν σῶν ἐνδεήσῃ μη-'δέν.' Τουτέων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐπαρθέντες τῇ ὄψει, ὡς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, Ξέρξης τε ὑπερετίθετο ταῦτα Πέρσῃσι· καὶ Ἀρτάβανος, ὃς πρότερον ἀποσπεύδων μοῦνος ἐφαίνετο, τότε ἐπισπεύδων φανερὸς ἦν.

ιθ'. Ὡρμημένῳ δὲ Ξέρξῃ στρατηλατέειν, μετὰ ταῦτα τρίτη ὄψις ἐν τῷ ὕπνῳ ἐγένετο, τὴν οἱ μάγοι ἔκριναν ἀκούσαντες, φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν, δουλεύσειν τέ οἱ πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὄψις ἦν ἥδε· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἐστεφανῶσθαι ἐλαίης θαλλῷ· ἀπὸ δὲ τῆς ἐλαίης τοὺς κλάδους γῆν πᾶσαν ἐπισχεῖν. μετὰ δὲ, ἀφανισθῆναι περὶ τῇ κεφαλῇ κείμενον τὸν στέφανον. κρινάντων δὲ ταύτῃ τῶν μάγων, Περσέων τε τῶν συλλεχθέντων, αὐτίκα πᾶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν ἑωϋ-

Digitized by Google

τοῦ ἀπελάσας, εἶχε προθυμίην πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι εἰρημένοισι[f], θέλων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα δῶρα λαβεῖν.

κ΄. Καὶ Ξέρξης τοῦ στρατοῦ οὕτω ἐπάγερσιν ποιέεται, χῶρον πάντα ἐρευνῶν τῆς ἠπείρου. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου ἁλώσιος, ἐπὶ μὲν τέσσερα ἔτεα πλήρεα παραρτέετο στρατιήν τε καὶ τὰ πρόσφορα τῇ στρατῇ· πέμπτῳ δὲ ἔτεϊ ἀνομένῳ ἐστρατηλάτεε χειρὶ μεγάλῃ πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν πολλῷ δὴ μέγιστος οὗτος ἐγένετο· ὥστε μήτε τὸν Δαρείου τὸν ἐπὶ Σκύθας παρὰ τοῦτον μηδὲν φαίνεσθαι, μήτε τὸν Σκυθικὸν, ὅτε Σκύθαι Κιμμερίους διώκοντες, ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἐμβαλόντες, σχεδὸν πάντα τὰ ἄνω τῆς Ασίης καταστρεψάμενοι, ἐνέμοντο· τῶν εἵνεκεν ὕστερον Δαρεῖος ἐτιμωρέετο. μήτε κατὰ τὰ λεγόμενα τῶν Ατρειδέων ἐς Ιλιον, μήτε τὸν Μυσῶν τε καὶ Τευκρῶν, τὸν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν γενό-

[f] ἀνειρημένοισι.

Digitized by Google

ram digreſſus, omni ſtudio incubuit ad exequenda juſſa, certantes dona quae propoſita fuerant obtinere.

20. Xerxes autem ita copias militares ſuſcitavit, ut omnem continentis locum ſcrutaretur. ſiquidem a debellata Aegypto per totum quadriennium comparaverat exercitum, atque ejus apparatum, quinto autem anno ineunte movit cum ingenti copiarum manu. Nam omnium quas novimus expeditionum haec multo maxima extitit: adeo ut ad eam nihil fuiſſe videatur aut illa Darii adverſus Scythas ſumpta, aut illa Scythica, quae Cimmerios inſequens Medicam regionem invaſit, ac pene omnia ſuperiora Aſiae ſubegit ac tenuit; quo nomine Darius poſtea Scythas ivit ultum: neque ad illa quae jactantur Atridarum adverſus Ilium, aut illa ante Troica Myſorum Teucrorum-

Digitized by Google

que, qui per Bosporum in Europam transgressi, omnes Thraces in ditionem suam redegerunt, ad Ioniumque pontum descendentes, ad Peneum usque amnem, qui ad meridiem vergit, processerunt.

21. Neque illae omnes expeditiones neque aliae praeter has, cum una hac comparari merentur. Quam enim ex Asia gentem non duxit contra Graeciam Xerxes? quae aqua praeter ingentes amnes potando non defecit? Alii namque naves praestabant; aliis ut peditatum, aliis ut equitatum, aliis ut navigia ad vectandos equos una militantibus, aliis ut naves longas in usum pontium praeberent, injunctum erat; aliis ut frumentum et naves: eaque triennio praeparata erant, praecipue propter Athon, ut in quo superior classis dum circumvehitur afflictata fuis-

Digitized by Google

μενον· οἳ διαβάντες ἐς τὴν [a] Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον, τούς τε Θρήϊκας κατεστρέψαντο πάντας, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰώνιον πόντον κατέβησαν, μέχρι τε Πηνειοῦ ποταμοῦ τοῦ πρὸς μεσαμβρίης [b] ἤλασαν.

κα'. Αὗται αἱ πᾶσαι, οὐδ' εἰ ἕτεραι [c] πρὸς ταύτῃσι γενόμεναι αἱ στρατηλασίαι, μιῆς τῆσδε οὐκ ἄξιαι. τί γὰρ οὐκ ἤγαγε ἐκ τῆς Ἀσίης ἔθνος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης; κοῖον δὲ πινόμενόν μιν ὕδωρ [d] οὐκ ἐπέλιπε, πλὴν τῶν μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο, οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτετάχατο, τοῖσι δὲ ἵππος προσετέτακτο, τοῖσι δὲ ἱππαγωγὰ πλοῖα, ἅμα [e] στρατευομένοισι· τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν· τοῖσι δ' ἐς σῖτά τε [f] καὶ νέας. καὶ τοῦτο μὲν, ὡς προσπταισάντων τῶν πρώτων περιπλεόντων περὶ τὸν Ἄθων, προετοιμάζετο ἐκ τριῶν ἐτέων κου μάλιστα [g] ἐς τὸν Ἄθων.

a MS. tantum habet διαβάντες τὴν. b μεσαμβρίην. c οὐδ' ἕτεραι. d πινόμενον ὕδωρ. e Vox ista ἅμα non exstat in MS. f τοῖσι δὲ, σῖτά τε. g προετοιμάζετο πρὸ τριῶν ἐτέων, καὶ μάλιστα.

Digitized by Google

ἐν γὰρ Ἐλαιῦντι[a] τῆς Χερσονήσȣ ὅρμεον τριήρεες· ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενοι, ὤρυασσον ὑπὸ μαςίγων παντοδαποὶ τῆς ςρατιῆς, διάδοχοι δ' ἐφοίτων· ὤρυσσον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἄθων κατοικημένοι. Βȣ́βαρις δὲ ὁ Μεγαβάζȣ, καὶ Ἀρταχαίης ὁ Ἀρταίȣ, ἄνδρες Πέρσαι, ἐπεςάτεον τοῦ ἔργȣ.

κβ'. Ὁ γὰρ Ἄθως ἐςι ὄρος μέγα τε κ) ȣ̓νομαςὸν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων. τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἤπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδές τε ἐςι, καὶ ἰσθμὸς ὡς δώδεκα ςαδίων· πεδίον δὲ τȣ̃το, κ) κολωνοὶ ȣ̓ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων, ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορώνης· ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τȣ́τῳ, ἐς ὃν τελευτᾷ ὁ Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλὰς οἴκηται. αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τȣ̃ Ἄθω οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἠπειρωτίδων ὥρμητο ποιέειν, εἰσὶ αἵδε, Δῖον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθοον, Θύσσον[b],

[a] Ἐλεῦντι. [b] Θύσσος.

ſet. Ad Elaeuntem enim Cherſoneſi triremes habebant ſtationem, illincque omnes copiae ſub flagellis coeperunt Athon effodere, quum per vices alii aliis ſuccederent adjuvantibus etiam in effodiendo accolis montis: praepoſitis operi, Bubare Megabazi, et Artachaea Artaei filio, viris Perſis.

22. Eſt autem Athos mons ingens ac nobilis, in mare pertinens, ab hominibus cultus; qua ad continentem deſinit, habet ſpeciem peninſulae, et eſt iſthmus duodecim fere ſtadiorum. Haec planities, atque tumuli, e mari Acanthiorum ad mare quod eſt contra Toronen, non ſunt magni. In hoc iſthmo ubi Athos finitur, ſita eſt urbs Graeca nomine Sana. Quae autem intra Sanam et intus in Atho ſitae ſunt urbes, et quas tunc Perſa ex continentibus inſulanas facere aggreſſus eſt, ſunt hae, Dion, Olophyxus, Acro-

thoon, Thyſſum, Cleonae. Iſtae quidem ſunt urbes, quae Athon obtinent.

23. Hoc autem modo fodi placuit. barbari locum nationatim diviſum circa Sanam urbem fune porrecto metientes poſteaquam depreſſa alte erat foſſa, illi quidem in imo verſantes pergebant fodere, alii humum effoſſam aſſidue tradebant aliis ſuper ſcalas ſtantibus: et iſti excipientes deinceps aliis, dum ad ſummos perveniebatur, qui illam efferebant atque ejiciebant. Qua in re aliis quidem deruptae et praecipites ripae operis, praeterquam Phoenicibus, duplum laborem praebebant: nam quum eandem facerent menſuram oris ſuperioris et ejus quod erat inferius in fundo, id neceſſe fuit illis contingere. At Phoenices cum aliis in rebus, tum vero in illa prudentiam ſuam declaraverunt: quippe partem, quanta ipſis ſorte ducta erat, ita excavaverunt, ut

Digitized by Google

Κλεωναί. πόλιες μὲν αὗται αἳ τὸν Ἀθων νέμονται.

κγ΄. Ὤρυσσον δὲ ὧδε· δασάμενοι τὸν χῶρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σάνην πόλιν σχοινοτενὲς ποιησάμενοι· ἐπεὶ δὲ ἐγίνετο βαθεῖα ἡ διῶρυξ, οἱ μὲν, κατώτατα ἑστεῶτες, ὤρυσσον· ἕτεροι δὲ παρεδίδοσαν τὸν αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατύπερθε ἑστεῶσι ἐπὶ βάθρων· οἱ δ' αὖ ἐκδεκόμενοι, ἑτέροισι, ἕως ἀπίκοντο ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οὗτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι πλὴν Φοινίκων, καταῤῥηγνύμενοι οἱ κρημνοὶ τοῦ ὀρύγματος, πόνον διπλήσιον παρεῖχον. ἅτε γὰρ τοῦ τε ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιευμένων, ἔμελλέ σφι τοιοῦτον ἀποβήσεσθαι· οἱ δὲ Φοίνικες σοφίην ἔν τε τοῖσι ἄλλοισι ἔργοισι ἀποδείκνυνται, καὶ δὴ καὶ ἐν ἐκείνῳ. ἀπολαχόντες γὰρ μόριον ὅσον αὐτοῖσι ἐπέβαλε, ὤρυσσον· τὸ μὲν ἄνω στόμα τῆς

διώρυχος ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδει αὐτὴν τὴν διώρυχα γενέσθαι· προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου, συνῆγον αἰεί. κάτω τε δὴ ἐγίνετο, καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι ἄλλοισι τὸ ἔργον. ἐνθαῦτα δὴ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε ἐγίνετο καὶ πρητήριον· σῖτος δέ σφισι πολλὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς Ἀσίης ἀληλεσμένος.

κδ΄. Ὡς μὲν ἐμὲ συμβαλλεόμενον εὑρίσκειν, μεγαλοφροσύνης εἵνεκα αὐτὸ Ξέρξης ὀρύσσειν ἐκέλευε, ἐθέλων τε δύναμιν ἀποδείκνυσθαι, καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι. παρεὸν γὰρ, μηδένα πόνον λαβόντας, τὸν ἰσθμὸν τὰς νέας διειρύσαι[c], ὀρύσσειν ἐκέλευε διώρυχα τῇ θαλάσσῃ, εὖρος ὡς δύο τριήρεας πλέειν ὁμοῦ ἐλαστρεομένας. τοῖσι δὲ αὐτοῖσι τούτοισι τοῖσί περ καὶ τὸ ὄρυγμα, προσετέτακτο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρῶσαι.

κε΄. Ταῦτα μέν νυν οὕτω ἐποίεε[d].

c διαρύσαι. d ἐποιέετο. Mox MS. habet παρεσκευάζοντο.

Digitized by Google

superius os fossae duplum facerent, quam ipsam fossam esse oportebat, procedenteque opere assidue illam coarctabant: ut et ad imum deveniret ac fossa ceterorum partibus adaequaretur. Est autem hoc loco pratum quoddam, ubi illorum erat et forum et mercatus, quo multum etiam ex Asia frumenti moliti comportabatur.

24. Hanc fossam Xerxes (ut ego conjectura colligo) jactantiae gratia deprimi jussit, potentiae ostentandae cupidus; ac monumenta relinquendi. nam quum liceret nullo negotio naves per isthmum transportare, jussit isthmum intercidi, ad mare recipiendum in fossam tantae latitudinis, ut duae triremes pariter illac agitari possent. Eisdem autem quibus fuerat imperatum ut fossam facerent, etiam imperatum fuit, ut flumen Strymonem pontibus jungerent. Ista Xerxes hunc in modum fecit.

25. Comparabantur item ad pontes

Digitized by Google

armamenta juncea et ex albo lino, dato hoc Phoenicibus atque Aegyptiis negotio ut commeatum quoque exercitui comportarent: ne fame vexaretur exercitus, neve jumenta quae ducebantur in Graeciam. Sed admonitus juſſit illum deponere in loca quae ubique opportuniſſima eſſent, alium alia via comportantes undique ex Aſia navibus onerariis et vectoriis. Verum ex plurimis collectum portarunt in oram Thraciae quae dicitur Album litus: alii in Tyrodizam Perinthiorum, alii in Doriſcum, alii in Eionem, quae eſt ad Strymonem: alii in Macedoniam ex juſſu.

26. Dum iſti in impoſito opere occupantur, interea Xerxes, coactis omnibus pedeſtribus copiis, iter ingreſſus eſt Sardes verſus, movens ex Critalis Cappadociae. Illuc enim edictum erat, ut cunctae copiae cogerentur, quae per conti-

Digitized by Google

παρεσκευάζετο δὲ ϗ ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας βύβλινά τε ϗ λευκολίνου· ἐπιτάξας Φοίνιξί τε ϗ Αἰγυπτίοισι ϗ σιτία τῇ στρατιῇ καταβάλλειν, ἵνα μὴ λιμήνειε ἡ στρατιὴ, μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀναπυθόμενος δὲ τοὺς χώρους, καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα ἐπιτηδεώτατον εἴη, ἄλλα ἄλλῃ ἀγινέοντας ὁλκάσι τε ϗ πορθμηΐοισι ἐκ τῆς Ἀσίης πανταχόθεν· τὸν δὲ τῶν πλεῖστον ἐς Λευκὴν ἀκτὴν καλεομένην τῆς Θρηΐκης ἀγίνεον, οἱ δὲ, ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περινθίων, οἱ δὲ, ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ, ἐς Ἠϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, οἱ δὲ, ἐς Μακεδονίην διατεταγμένοι.

κϛʹ. Εν τῷ δὲ οὗτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἅμα Ξέρξῃ, ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίῃ. ἐνθαῦτα γὰρ εἴρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ' ἤπειρον μέλ-

Digitized by Google

λοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορεύεσθαι στρατόν. ὃς μέν νυν τῶν ὑπάρχων στρατὸν κάλλιστα ἐσταλμένον ἀγαγὼν, τὰ προκείμενα παρὰ βασιλέος ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι. οὐδὲ ἀρχὴν[a] ἐς κρίσιν τούτου πέρι ἐλθόντας οἶδα. οἱ δὲ, ἐπεί τε διαβάντες τὸν Ἅλυν ποταμὸν, ὡμίλησαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι, παρεγένοντο ἐς Κελαινὰς, ἵνα πηγαὶ ἀναδιδοῦσι Μαιάνδρου ποταμοῦ, καὶ ἑτέρου οὐκ ἐλάσσονος ἢ Μαιάνδρου, τῷ οὔνομα τυγχάνει ἐὸν Καταῤῥήκτης· ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀνατέλλων, ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοῖ· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιληνοῦ Μαρσύεω ἀσκὸς ἐν τῇ πόλι ἀνακρέμαται· τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα ἀνακρεμασθῆναι.

κζ'. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλι ὑποκατήμενος Πύθιος ὁ Ἄτυος, ἀνὴρ Λυδὸς, ἐξείνισε τὴν βασιλέος στρατιὴν πᾶσαν ξεινίοισι μεγίστοισι, καὶ αὐτὸν Ξέρξεα· χρήματά τε

[a] οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν.

nentem erant cum Xerxe iturae. In quibus quisnam praefectorum agmen pulcherrime instructum ducens, ab rege donatus fuerit propositis donis, affirmare non possum; neque omnino venisse aliquos de ea re in judicium novi. Posteaquam autem transmisso flumine Haly, attigerunt Phrygiam, itinere per eam facto, pervenerunt Celaenas, ubi fontes Maeandri existunt, et alterius amnis non minoris Maeandro, nomine Catarractae, qui ex eo ipso foro Celaenatum exoriens influit in Maeandrum. In qua urbe et in quo foro visitur suspensa Sileni Marsyae pellis in utrem formata: quam a Phrygibus fertur Apollo illi detractam suspendisse.

27. In hac urbe residens Pythius Atyis filius, vir Lydus, omnem regis exercitum atque ipsum Xerxem magnificentissimo hospitio excepit: spopondique se

Digitized by Google

pecuniam ei in bellum ſuppeditaturum. Ob quam ſponſionem Xerxes eos qui aderant Perſas interrogavit quiſnam eſſet Pythius, et quantum poſſidens, qui hoc polliceretur. Illi, ‘ Rex, inquiunt, hic ille eſt ‘ qui Darium patrem tuum aurea platano ‘ ac vite donavit: quique nunc omnium ‘ hominum divitiis princeps eſt ſecun‘ dum te.’

28. Haec ultima verba Xerxes admiratus, ſecundo loco percontatus eſt ipſe Pythium quantum ei pecuniarum eſſet. Cui ille, ‘ Neque te, inquit, celabo rex, ‘ neque praetexam me neſcire meas ipſi‘ us facultates: ſed ſciens, proinde exacte ‘ recenſebo. Etenim ſimulatque accepi ‘ te ad mare Graecum deſcendere, volens ‘ tibi ad bellum pecuniam dare, ſubducta ‘ ratione comperi mihi eſſe argenti qui-

Digitized by Google

ἐπαγγέλλετο, βουλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν. ἐπαγγελλομένου δὲ χρήματα Πυθίου, εἴρετο Ξέρξης Περσέων τοὺς παρεόντας, τίς τε ἐὼν ἀνδρῶν Πύθιος, καὶ κόσα χρήματα κεκτημένος, ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ εἶπαν, ‘ Ὦ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι ‘ ὅς τοι τὸν πατέρα Δαρεῖον ἐδωρήσατο ‘ τῇ πλατανίστῳ τῇ χρυσέῃ, καὶ τῇ ἀμ- ‘ πέλῳ· ὃς καὶ νῦν ἐστι πρῶτος ἀνθρώπων ‘ πλούτῳ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, μετά σε.’

κη΄. Θωϋμάσας δὲ τῶν ἐπέων τὸ τελευταῖον Ξέρξης, αὐτὸς δεύτερα εἴρετο Πύθιον ὁκόσα οἱ εἴη χρήματα· ὁ δὲ εἶπε, ‘ Ὦ βασιλεῦ, οὔτέ σε ἀποκρύψω, οὔτε σκή- ‘ ψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὴν ἐμεωϋτοῦ οὐσίην, ‘ ἀλλ’ ἐπιστάμενός τοι ἀτρεκέως καταλέ- ‘ ξω. ἐπεί τε γὰρ τάχιστά σε ἐπυθόμην ‘ ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνοντα τὴν Ἑλ- ‘ ληνίδα, βουλόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πό- ‘ λεμον χρήματα, ἐξέμαθον, καὶ εὗρον λο- ‘ γιζόμενος, ἀργυρίου μὲν δύο χιλιάδας ἐού-

‘ στας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ τετρακο-
‘ σίας μυριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ἐπι-
‘ δεούσας ἑπτὰ χιλιαδέων· καὶ τούτοισί σε
‘ ἐγὼ δωρέομαι. αὐτῷ δέ μοι ἀπὸ ἀνδρα-
πόδων τε καὶ γεωπόδων ἐστὶ βίος. ὁ μὲν
ταῦτα ἔλεγε.

κθ΄. Ξέρξης δὲ ἡσθεὶς τοῖσι εἰρημένοισι,
εἶπε, ‘ Ξεῖνε Λυδὲ, ἐγὼ, ἐπεί τε ἐξῆλ-
‘ θον τὴν Περσίδα χώρην, οὐδενὶ ἀνδρὶ συν-
‘ έμιξα ἐς τόδε, ὅστις ἠθέλησε ξείνια προ-
‘ θεῖναι στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις ἐς ὄψιν
‘ τὴν ἐμὴν καταστὰς, αὐτεπάγγελτος ἐς
‘ τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἠθέλησε συμβαλέσθαι
‘ χρήματα, ἔξω σεῦ. σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας
‘ μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν, καὶ χρήματα
‘ μεγάλα [f] ἐπαγγέλλεαι. σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ
‘ αὐτέων γέρεα τοιάδε δίδωμι, ξεῖνόν τέ
‘ σε ποιεῦμαι ἐμὸν, καὶ τὰς τετρακοσίας
‘ μυριάδας τοι τῶν στατήρων ἀποπλήσω
‘ παρ᾽ ἐμεωϋτοῦ, δοὺς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας·
‘ ἵνα μήτοι ἐπιδεέες ἔωσι αἱ τετρακόσιαι

f Haec vox μεγάλα non est in MS.

Digitized by Google

'dem duo millia talentorum, auri vero 'quadragies centena millia ſtaterum Da-'ricorum, ſeptem millibus minus: quae 'tibi dono do.' nam mihi ipſi victus e mancipiis atque ex agricolis ſuppetit. Haec Pythius.

29. Quibus verbis delectatus Xerxes, 'Hoſpes Lyde, inquit, ego ex quo Per-'ſidem regionem egreſſus ſum, neminem 'adhuc nactus ſum qui in exercitum me-'um hoſpitalia officia exercere voluerit, 'aut qui in conſpectum meum veniens, 'ſua ſponte pecuniam mihi ad bellum 'conferret, praeter te; qui et exercitum 'meum magnifice hoſpitali comitate pro-'ſequutus es, et ingentem pecuniam pol-'liceris. Pro his viciſſim ego tibi ea de-'cora confero. Hoſpitem meum te fa-'cio: et iſta quadragies centena millia 'ſtaterum de meo ipſius explebo, datis 'ſeptem millibus: ne quadringentae my-

'riades destituantur septem chiliadibus,
'sed sit tibi e me suppleta summa solida.
'quaeque possedisti, ipse possideto, ac
'scito semper talem agere. nam ita agen-
'tem te, neque in praesens neque in pos-
'terum poenitebit.'

30. Haec loquutus, et quae dixerat exequutus, perrexit assidue progredi: praetergressusque urbem Phrygiam nomine Anaua, et stagnum ex quo conficitur sal, pervenit Colossas Phrygiae majus oppidum, ubi Lycus amnis hiatum terrae subiens occulitur, deinde fere quinque post stadia emergens, elabitur et ipse in Maeandrum. Movens autem e Colossis exercitus, venit ad confinia Phrygum ac Lydorum in oppidum Cydrara: ubi cippus defixus atque erectus a Croeso est, indicans litteris eos fines.

Digitized by Google

'μυριάδες ἑπτὰ χιλιαδέων, ἀλλ' ἧ τοι 'ἀπαρτιλογίη ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη. 'κέκτησό τε αὐτὸς τάπερ αὐτὸς ἐκτή-'σαο[a], ἐπίστασό τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος. 'οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιέοντι, οὔτε ἐς τὸ 'παρεὸν, οὔτε ἐς χρόνον μεταμελήσει.[b]'

λ'. Ταῦτα δὲ εἴπας, καὶ ἐπιτελέα ποιήσας, ἐπορεύετο αἰεὶ τοπρόσω. Αναυα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πόλιν παραμειβόμενος, καὶ λίμνην, ἐκ τῆς ἅλες γίνονται, ἀπίκετο ἐς Κολοσσὰς, πόλιν μεγάλην Φρυγίης, ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφανίζεται· ἔπειτα διὰ σταδίων ὡς μάλιστά κη πέντε ἀναφαινόμενος, ἐκδιδοῖ καὶ οὗτος ἐς τὸν Μαίανδρον. ἐκ δὲ Κολοσσέων ὁρμεώμενος ὁ στρατὸς ἐπὶ τοὺς οὔρους τῶν Φρυγῶν καὶ τῶν Λυδῶν, ἀπίκετο ἐς Κύδραρα[c] πόλιν· ἔνθα στήλη καταπεπηγυῖα, σταθεῖσα δὲ ὑπὸ Κροίσου, καταμηνύει διὰ γραμμάτων τοὺς οὔρους.

[a] κέκτησό τε αὐτὸς τάπερ ἐκτήσαο. [b] ἐς τὸ μέλλον μεταμελήσει. [c] Κύδρα.

λα΄. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, σχιζομένης τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς μὲν ἐπ᾽ ἀριστερὴν, ἐπὶ Καρίην [d] φερούσης, τῆς δὲ ἐς δεξιὴν, ἐς Σάρδις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆναι τὸν Μαίανδρον ποταμὸν πᾶσα ἀνάγκη γίνεται, καὶ ἰέναι παρὰ Καλλάτηβον πόλιν, ἐν τῇ ἄνδρες δημιοεργοὶ ἐκ μυρίκης τε καὶ πυροῦ μέλι ποιεῦσι· ταύτην ἰὼν ὁ Ξέρξης τὴν ὁδὸν, εὗρε πλατάνιστον, τὴν κάλλεος εἵνεκα, δωρησάμενος κόσμῳ χρυσέῳ, καὶ μελεδωνῷ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ ἐπιτρέψας, δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπίκετο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ ἄστυ.

λβ΄. Απικόμενος δὲ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα, αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλέϊ παρασκευάζειν. πλὴν οὔτε ἐς Αθήνας, οὔτε ἐς Λακεδαίμονα ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆς αἴτησιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ. τῶν δὲ εἵνεκα τοδεύτερον ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρότερον οὐκ ἔπεμ-

d MS. μὲν ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης.

31. Ubi autem e Phrygia in Lydiam ventum eſt, ad divortia viarum, quarum ſiniſtra in Cariam fert, dextra Sardes: quam tenenti neceſſe eſt prorſus Maeandrum tranſire, urbemque Callatebum praeterire, in qua ſunt opifices mellis e myrica et tritico conficiendi: hanc viam tenens Xerxes, reperit platanum, quam ob pulchritudinem aureo monili donavit, eamque tuendam viro immortali delegavit: et ad urbem Lydorum altero die pervenit.

32. Poſtquam Sardes advenit, principio caduceatores dimiſit in Graeciam petitum terram et aquam; edictumque ut coenas regi inſtruerent. Sed neque Athenas neque Lacedaemonem dimiſit ad petitionem terrae, ſed prorſus in ceteras. Ea vero cauſſa dimittebat ſecunda vice ad terram et aquam; quia quotquot

Digitized by Google

haec ante Dario mittenti non miſerant, hos tunc perterritos omnino daturos arbitrabatur. Id igitur volens accurate explorare, miſit.

33. Secundum haec ſeſe apparabat tanquam Abydum profecturus, quum interea alii Helleſpontum ex Aſia in Europam jungerent. Eſt autem Cherſoneſi in Helleſponto, Seſtum inter et Madytum urbes, ora denſa, quae in mare procurrit e regione Abydi: ubi non longo poſt tempore ſub Xanthippo Ariphronis filio Athenienſium duce, Artayctem virum Perſam Seſti praefectum cepere, vivumque ſtipiti ſuffixerunt; qui in templum etiam Proteſilai quod eſt in Elaeunte adductis feminis nefanda perpetrabat.

34. Ad hanc oram ex Abydo progreſſi jungebant pontem ii quibus hoc munus erat delegatum: hinc Phoenices albo lino, illinc Aegyptii ſirpo. Eſt au-

Digitized by Google

ψαν Δαρείῳ πέμψαντι, τούτους πάγχυ ἐδόκεε τότε δείσαντας δώσειν· βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο ἐκμαθεῖν ἀκριβῶς, ἔπεμπε.

λγʹ. Μετὰ δὲ ταῦτα, παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐς Ἄβυδον· οἱ δὲ ἐν τούτῳ τὸν Ἑλλήσποντον ἐζεύγνυσαν ἐκ τῆς Ἀσίης ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσονήσου τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστοῦ τε πόλιος μεταξύ τε καὶ Μαδύτου, ἀκτὴ παχέα ἐς θάλασσαν κατήκουσα, Ἀβύδῳ καταντίον· ἔνθα μετὰ ταῦτα, χρόνῳ ὕστερον οὐ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρονος, στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταΰκτην ἄνδρα Πέρσην λαβόντες Σηστοῦ ὕπαρχον, ζῶντα πρὸς σανίδα προσδιεπασσάλευσαν· ὃς καὶ ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν τὸ ἐς Ἐλαιοῦντα ἀγινεόμενος γυναῖκας, ἀθέμιστα ἔρδεσκε[c].

λδʹ. Ἐς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὁρμεώμενοι, ἐγεφύρουν τοῖσι προσέκειτο· τὴν μὲν λευκολίνου, Φοίνικες· τὴν δ' ἑτέρην τὴν βυβλίνην, Αἰγύπτιοι. ἔστι δὲ ἑπτὰ

[c] ἀθέμιτα ἔργα ἔρδεσκε.

Digitized by Google

ϛάδια[a] ἐξ Ἀβύδȣ ἐς τὴν ἀπαντίον. καὶ δὴ ἐζευγμένȣ τȣ͂ πόρȣ, ἐπιγενόμενος χειμὼν μέγας συνέκοψέ τε ἐκεῖνα πάντα ϗ διέλυσε.

λε΄. Ὡς δ᾽ ἐπύθετο Ξέρξης, δεινὰ ποιεύμενος, τὸν Ἑλλήσποντον ἐκέλευσε τριηκοσίας ἐπικέσθαι μάϛιγι πληγὰς, ϗ κατεῖναι ἐς τὸ πέλαγος πεδέων ζεῦγος. ἤδη δὲ ἤκȣσα ὡς ϗ ϛιγέας[b] ἅμα τȣ́τοισι ἀπέπεμψε ϛίξοντας τὸν Ἑλλήσποντον. ἐνετέλλετο δὴ ὦν ῥαπίζοντας, λέγειν βάρβαρά τε ϗ ἀτάσθαλα, ‘ Ω πικρὸν ὕδωρ ‘ καὶ ἁλμυρὸν[c], δεσπότης τοι δίκην ἐπι- ‘ τιθεῖ τήνδε, ὅτι μιν ἠδίκησας, ȣ̓δὲν πρὸς ‘ ἐκείνȣ ἄδικον παθόν. καὶ βασιλεὺς μὲν ‘ Ξέρξης διαβήσεταί σε, ἤν τε σύ γε βȣ́- ‘ λῃ, ἤν τε μή· σοὶ δὲ κατὰ δίκην ἄρα ȣ̓δεὶς[d] ‘ ἀνθρώπων θύει, ὡς ἐόντι καὶ δολερῷ τε ‘ καὶ ἁλμυρῷ ποταμῷ. τήν τε δὴ θάλασσαν ἐνετέλλετο τȣ́τοισι ζημιȣ͂ν, καὶ τῶν ἐπεϛεώτων τῇ ζεύξι τοῦ Ἑλλησπόντȣ

a MS. ϛάδιοι. b μαϛιγίας. c Hae duae voces ϗ ἁλμυρὸν non exſtant in MS. d ἄρα ὡς ȣ̓δεὶς.

tem ex Abydo ad oppoſitam continentem ſeptem ſtadiorum trajectus: quem pontibus junctum ingens adorta tempeſtas ea omnia contudit atque diſſolvit.

35. Quod quum audiſſet Xerxes, indigne ferens, juſſit trecenta Helleſponto verbera flagello infligi, et in pelagus par compedum demitti. Jam vero audivi miſiſſe quoque cum his tortores, ſtigmata Helleſponto inuſturos. Certe mandavit ut flagellantes eum dicerent barbara ac veſana, 'O aqua amara, dominus hanc 'tibi irrogat poenam quod eum laeſiſti, 'qui de te nihil male meritus erat. Te 'tamen rex Xerxes, velis noliſve, tranſ'mittet: meritoque nemo hominum tibi 'ſacrificat, ut doloſo et ingratae ſalſugi'nis flumini.' Hac poena mare Xerxes plecti juſſit, atque eis qui praepoſiti jun-

Digitized by Google

gendo Hellesponto erant, capita praecidi.

36. Et quidem ista fecerunt ii quibus hic ingratus honor propositus erat. At alii architecti illos junxerunt. Junxerunt autem hoc modo: quinquaginta remorum naves triremesque trecentas sexaginta Euxinum versus Pontum composuere: item ab altero latere trecentas quatuordecim, Ponto quidem transversas, Hellesponto autem secundum fluxum, ut laxa esset fluitatio intentionis armamentorum. Quibus compositis, praegrandes ancoras demiserunt, partim ab latere contra Pontum, ventorum caussa qui intrinsecus exspirant: partim ab altero contra occasum et Aegaeum, euri et austri caussa: relicto sub lumen navium L remorum transitu tribus in locis: ut qui vellet in Pontum minutis navigiis et ex Ponto navigare posset. His actis, intenderunt armamenta a terra torquentes asinis lig-

Digitized by Google

ἀποταμεῖν τὰς κεφαλάς.

λϛ'. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον τοῖσι προσέκειτο αὕτη ἡ ἄχαρις τιμή· τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες ἐζεύγνυσαν. ἐζεύγνυσαν δὲ ὧδε· πεντηκοντέρους καὶ τριήρεας συνθέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἑξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας· ὑπὸ δὲ τὴν ἑτέρην τεσσαρεσκαίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν [c] Πόντου, ἐπικαρσίας· τοῦ δὲ Ἑλλησπόντου, κατὰ ῥόον, ἵνα ἀνακωχεύῃ τὸν τόνον τῶν ὅπλων. συνθέντες δὲ, ἀγκύρας κατῆκαν περιμήκεας, τὰς μὲν πρὸς τοῦ Πόντου τῆς ἑτέρης, τῶν ἀνέμων εἵνεκα τῶν εἴσωθεν ἐκπνεόντων· τῆς δὲ ἑτέρης τῆς πρὸς ἑσπέρης τε καὶ τοῦ Αἰγαίου, εὔρου τε καὶ νότου εἵνεκα. διέκπλοον δὲ ὑπόφαυσιν κατέλιπον τῶν πεντηκοντέρων, καὶ τριχοῦ, ἵνα καὶ ἐς τὸν Πόντον ἔχῃ ὁ βουλόμενος πλέειν πλοίοισι λεπτοῖσι, καὶ ἐκ τοῦ Πόντου ἔξω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον ἐκ γῆς, στρεβλοῦντες ὄνοισι [f] ξυλίνοισι,

[c] ἑξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας· τοῦ μέν. [f] ὄνυξι.

τὰ ὅπλα· οὐκέτι χωρὶς ἑκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνου δασάμενοι ἐς ἑκατέρην, τέσσερα δὲ τῶν βυβλίνων. παχύτης μὲν ἦν αὐτή, καὶ καλλονή. κατὰ λόγον δὲ ἦν ἐμβριθέστερα τὰ λίνεα, τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἷλκε. ἐπειδὴ [f] δὲ ἐγεφυρώθη ὁ πόρος, κορμοὺς ξύλων καταπρίσαντες, καὶ ποιήσαντες ἴσους τῆς σχεδίης τῷ εὔρεϊ, κόσμῳ ἐπετίθεσαν κατύπερθε [g] τῶν ὅπλων τοῦ τόνου. θέντες δὲ ἐπεξῆς, ἐνθαῦτα αὖτις ἐπεζεύγνυον. ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ὕλην ἐπεφόρησαν· κόσμῳ δὲ θέντες καὶ τὴν ὕλην, γῆν ἐπεφόρησαν. κατανάξαντες δὲ καὶ τὴν γῆν, φραγμὸν παρείρυσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἵνα μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα, καὶ οἱ ἵπποι.

λζ΄. Ὡς δὲ τά τε τῶν γεφυρέων κατεσκεύαστο, καὶ τὰ περὶ τὸν Ἄθων, οἵ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διώρυχος, οἳ τῆς ῥηχίης εἵνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πίμπληται [h] τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος,

[f] ἐπεὶ δὲ. [g] MS. κόσμῳ ἐτίθεσαν καὶ ὕπερθε. [h] μὴ ἐμπιπλῆται.

neis, non jam ſeparatim utraque ordinantes, ſed bina ex albo lino partientes in utramque, quaterna e byblo. haec quidem erat craſſitudo et ſpecies: ſed prout ratio dictat, linea erant robuſtiora, quorum cubitus talentum pendebat. Porro trajectu pontibus juncto, truncos lignorum ſerra diſciſſos et ad latitudinem pontis adaequatos apte impoſuerunt ſuper armamenta intenta. Hos ubi gradatim poſuerunt, tum ibi rurſus ſuperjunxerunt. Quod poſteaquam fecere, materiam intulerunt concinneque impoſuerunt, deinde terram importarunt: qua complanata ſepem hinc atque hinc, ne maris aſpectu jumenta et equi terrerentur, praetenderunt.

37. Perfectis iis quae ad pontes pertinent, quum et opera circa Athon, item aggeres ad ora foſſae jacti propter aeſtum maris, ne ipſa ora alvei implerentur, at-

Digitized by Google

que etiam ipſa foſſa penitus perfecta nunciaretur: Sardibus, ubi hybernaverat, ineunte vere inſtructus exercitus profectus eſt Abydum verſus. cui moventi ſol ſuam in coelo ſedem relinquens apparere deſiit, quum nullae nubes, verum ſereniſſimus aër eſſet: et pro die nox extitit. Id animadvertenti Xerxi quum cura inceſſiſſet percontandi magos quid oſtentum id vellet portendere, illi reſponderunt, deum praeſignificare Graecis civitatum defectum: quod dicerent, ſolem, Graecorum; lunam, ipſorum eſſe praeſidem. Ea re audita Xerxes majorem in modum laetatus ire pergebat.

38. Quem procedentem adiens Pythius Lydus coeleſti oſtento perterritus, elato animo propter munera his verbis alloquutus eſt; ‘ Domine, indulgeas quid ‘ quod impetrare cupio, tibi leve conceſ-

Digitized by Google

κὴ αὐτὴ ἡ διώρυξ παντελέως πεποιημένη ἀγγέλλετο, ἐνθαῦτα χειμερίσας, ἅμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς, ἐκ τῶν Σαρδίων ὡρμᾶτο ἐλῶν ἐς Ἄβυδον· ὡρμημένῳ δέ οἱ, ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕδρην, ἀφανὴς ἦν, οὔτ' ἐπινεφέλων ἐόντων, αἰθρίης τε τὰ μάλιστα· ἀντὶ ἡμέρης τε, νὺξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ κὴ μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγένετο· καὶ εἴρετο τοὺς μάγους τὸ θέλει προφαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δὲ ἔφασαν ὡς Ἕλλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἔκλειψιν τῶν πολίων· λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ, σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρξης, περιχαρὴς ἐὼν, ἐποιέετο τὴν ἐξέλασιν.

λη΄. Ὡς δ' ἐξήλαυνε τὴν στρατιὴν, Πύθιος ὁ Λυδὸς καταῤῥωδήσας τὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φάσμα, ἐπαρθείς τε τοῖσι δωρήμασι, ἐλθὼν παρὰ Ξέρξεα, ἔλεγε τάδε, ‘ Ω δέσποτα, χρήσαις ἄν τι τεῦ βουλοίμην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει ἐὸν

[a] ἐπὶ νεφέων ἰόντων.

‘ ὑπουργῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γενόμενον;’ Ξέρξης δὲ πᾶν μᾶλλον δοκέων μιν χρήσειν ἢ τὸ ἐδεήθη, ἔφη τε ὑπουργήσειν, καὶ δὴ ἀγορεύειν ἐκέλευε ὅτευ δέοιτο. ὁ δὲ, ἐπεί τε ταῦτα ἤκουσε, ἔλεγε θαρσήσας τάδε, ‘ Ὦ ‘ δέσποτα, τυγχάνουσί μοι παῖδες ἐόντες ‘ πέντε, καί σφεας καταλαμβάνει πάν‘ τας ἅμα σοὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλ‘ λάδα. σὺ δὲ ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τόδε ἡ‘ λικίης ἥκοντα οἰκτείρας, τῶν μοι παίδων ‘ ἕνα παράλυσον τῆς στρατιῆς τὸν πρεσβύ‘ τατον, ἵνα αὐτοῦ τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρη‘ μάτων ᾖ μελεδωνός· τοὺς δὲ τέσσερας ἄγε ‘ ἅμα σεωϋτῷ· καὶ πρήξας τὰ νοέεις, νο‘ στήσειας ὀπίσω.’

λθ′. Κάρτα τε ἐθυμώθη ὁ Ξέρξης, καὶ ἀμείβεται [b] τοῖσδε, ‘ Ὦ κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ‘ ἐτόλμησας ἐμεῦ στρατευομένου αὐτοῦ ἐπὶ ‘ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἄγοντος παῖδας ἐμοὺς ‘ καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηΐους καὶ φίλους, μνήσα‘ σθαι περὶ σέο παιδὸς, ἐὼν ἐμὸς δοῦλος·

[b] ἀμείβετο.

'ſu, ſed mihi pro magno futurum?' Xerxes nihil non potius, quàm petebat, illum petiturum ratus, ſe indulturum reſpondit, et ut peteret proloqui juſſit. Pythius ubi hoc audivit, ſumpta fiducia, 'Domine, 'inquit, quinque mihi filii ſunt, quos 'omnes contingit in militiam tecum ire 'adverſus Graeciam: horum unum tu 'quaeſo, rex, miſertus mei qui huc pro- 'ceſſi aetatis, dimitte ab militia eum, qui 'natu eſt maximus: ut et mei ipſius et 'cenſus curam gerat; quatuor tecum 'ducas. ita confectis quae in animo ha- 'bes, rurſus revertaris!'

39. Rex ob id admodum indignatus, his verbis reſpondit, 'Homo improbe, 'tune, quum ego ipſe in expeditionem 'eam adverſus Graeciam, filioſque meos 'et fratres et domeſticos et amicos du- 'cam, auſus es mentionem filii tui fa- 'cere, qui meus es ſervus, quem oporte-

Digitized by Google

'bat cum omni ſamilia et ipſa uxore me 'comitari? Probe nunc diſcito hoc, animum in hominum habitare auribus. 'Qui bona quum audivit, corpus voluptate implet: qui his contraria, is exacerbatur. Tu itaque quum bene feciſti, et alia ejuſdem generis promiſiſti, 'non gloriaris te ſupergreſſum eſſe regem munificentia: quum vero ad impudentiora converſus es, non tu quidem 'pro merito, ſed minora quam pro merito accipies. nam te et quatuor filios 'liberant hoſpitalia munera: unius autem 'quem praecipue complecteris, damno 'mulctabere.' Haec quum reſpondiſſet, ſubito imperavit iis quibus delegatum erat iſta exequi, ut maximum natu filiorum Pythii inventum diſcinderent medium: ejuſque diſciſſi dimidium ad dexteram viae, et dimidium ad ſiniſtram diſponerent, et illac tranſiret exercitus.

Digitized by Google

‘ τὸν χρῆν πανοικίῃ αὐτῇ γυναικὶ συνέ-
‘ πεσθαι; εὖ νῦν τόδ’ ἐξεπίστασο, ὡς ἐν
‘ τοῖσι ὠσὶ τῶν ἀνθρώπων οἰκέει ὁ θυμός·
‘ ὃς χρηστὰ μὲν ἀκούσας, τέρψιος ἐμπι-
‘ πλέει τὸ σῶμα· ὑπεναντία δὲ τούτοισι
‘ ἀκούσας, ἀνοιδέει[c]. ὅτε μέν νυν χρηστὰ
‘ ποιήσας ἕτερα τοιαῦτα ἐπηγγέλλεο,
‘ εὐεργεσίῃσι βασιλῆα οὐ καυχήσεαι ὑπερ-
‘ βαλέσθαι· ἐπεί τε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον
‘ ἐτράπεο, τὴν μὲν ἀξίην οὐ λάμψεαι, ἐ-
‘ λάσσω δὲ τῆς ἀξίης. σὲ μὲν γὰρ καὶ τοὺς
‘ τέσσερας τῶν παίδων ῥύεται τὰ ξείνια·
‘ τοῦ δὲ ἑνὸς τοῦ περιέχεαι μάλιστα, τὴν
‘ ψυχὴν ζημιώσεαι.’ ὡς δὲ ταῦτα ὑπε-
κρίνατο, αὐτίκα ἐκέλευε τοῖσι προσετέ-
τακτο ταῦτα πρήσσειν, τῶν Πυθίου παί-
δων ἐξευρόντας τὸν πρεσβύτατον, μέσον
διαταμεῖν· διαταμόντας δὲ, τὰ ἡμίτομα
διαθεῖναι, τὸ μὲν, ἐπὶ τὰ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ,
τὸ δ’, ἐπ’ ἀριστερά· καὶ ταύτῃ διεξιέναι
τὸν στρατόν.

[c] τούτοισι, ἀνοιδέει.

μʹ. Ποιησάντων δὲ τουτέων τοῦτο[d], μετὰ ταῦτα διεξήιε ὁ στρατός. ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια· μετὰ δὲ τούτους, σύμμικτος[e] στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμὶξ, οὐ διακεκριμένοι· τῇ δὲ ὑπερημίσεες ἔσαν, ἐνθαῦτα διελέλειπτο, καὶ οὐ συνέμισγον[f] οὗτοι βασιλέϊ. προηγεῦντο μὲν δὴ ἱππόται[g] χίλιοι, ἐκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι, μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χίλιοι καὶ οὗτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες· μετὰ δὲ, ἱροὶ Νισαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ὡς κάλλιστα. Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ τοῦδε· ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ οὔνομά ἐστι Νίσαιον· τοὺς ὦν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδίον τοῦτο. ὄπισθεν δὲ τουτέων τῶν δέκα ἵππων, ἅρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἷλκον λευκοὶ ὀκτώ. ὄπισθε δὲ τῶν ἵππων εἵπετο πεζῇ ἡνίοχος, ἐχόμενος τῶν χαλινῶν. οὐδεὶς

d Vox haec τοῦτο abest ab MS. e Vox ista σύμμικτος non legitur in MS. f MS. συνέσμιγον. g μὲν γὰρ ἱππόται.

40. Hoc illi ubi exequuti ſunt, illac exercitus pertranſivit. In quo praecedebant ii qui ſarcinas portabant et impedimenta. Poſt hos omnigenarum gentium non diſtinctae ſed promiſcuae copiae, numero ultra dimidium exercitus. Poſt has intercedebat intervallum: neque enim iſti cum rege miſcebantur. Praecedebant mille equites e Perſis omnibus delecti: ſecundum hos totidem haſtati, et ii delecti ex omnibus, verſis deorſum in terram ſpiculis. Poſt hos ſacri equi decem quam pulcherrime ornati, qui Niſaei dicuntur, ideo ſic dicti, quod eſt ingens Medicae regionis campus nomine Niſaeus, qui grandes fert equos. Hos decem equos ſequebatur ſacer Jovis currus, quem octo equi albi trahebant, pone auriga comitante, qui pedibus ingrediens habenas

Digitized by Google

tenebat, hanc enim ſellam nemo morta-lium inſcendit. Poſt quem ipſe Xerxes in curru equorum Niſaeorum, ad latus incedente auriga, cui nomen erat Pati-ramphes, Otanis filius, viri Perſae.

41. Hunc quidem in modum Sardi-bus exceſſit Xerxes: ſed e curru, quoties ratio exigebat, in eſſedum tranſcendebat. Eum ſequebantur haſtati Perſarum opti-mi ac nobiliſſimi mille, e more ſpicula geſtantes. Poſt hos alius delectus equi-tatus mille Perſarum. Dehinc e ceteris Perſis decem millia peditum delecta, quo-rum mille in haſtis pro imis cuſpidibus geſtabant mala punica aurea, et reliquos undique includebant; at novem millia ſic ab eis circumdata habebant argentea ma-la punica; ſed et aurea mala punica ha-bebant illi, quorum terram verſus ſpecta-bant ſpicula: etiam mala, ii qui Xerxem

Digitized by Google

γὰρ δὴ ἐπὶ τοῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τούτου δὲ ὄπισθεν αὐτὸς Ξέρξης ἐπ' ἅρματος ἵππων Νισαίων· παρεβεβήκεε δέ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὔνομα ἦν Παλιράμφης, Οτάνεω παῖς, ἀνδρὸς Πέρσεω.

μα'. Εξήλασε μὲν δὴ οὕτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης· μετεκβαίνεσκε δὲ, ὅκως μιν ὁ λόγος αἱρέοι, ἐκ τοῦ ἅρματος ἐς ἁρμάμαξαν. αὐτοῦ δὲ ὄπισθεν αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γενναιότατοι, χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες. μετὰ δὲ, ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον, ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὗτος πεζὸς ἦν. καὶ τουτέων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δόρασι οἳ ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ῥοιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ συνέκληον τοὺς ἄλλους· οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τουτέων ἐόντες, ἀργυρέας ῥοιὰς εἶχον· εἶχον δὲ χρυσέας ῥοιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τρέποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα, οἱ ἄγχιστα ἑπόμενοι

Digitized by Google

Ξέρξῃ. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διέλειπε καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτα ὁ λοιπὸς ὅμιλος ἤϊε ἀναμίξ.

μβ'. Ἐποιέετο δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίης ὁ στρατὸς ἐπί τε ποταμὸν Κάϊκον καὶ τὴν γῆν Μυσίην· ἀπὸ δὲ Καΐκου ὁρμεώμενος, Κάνης ὄρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, διὰ τοῦ Ἀταρνέος ἐς Καρίνην[a] πόλιν. ἀπὸ δὲ ταύτης, διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, Ἀδραμύττειόν τε πόλιν καὶ Ἄντανδρον τὴν Πελασγίδα παραμειβόμενος. τὴν Ἴδην δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χέρα, ἤϊε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μέν οἱ ὑπὸ τῇ Ἴδῃ νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ πρηστῆρες ἐπεισπίπτουσι, καί τινα αὐτοῦ ταύτῃ συχνὸν ὅμιλον διέφθειραν. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ ποταμὸν Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεί τε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε[b] τὸ ῥέεθρον, οὐδ' ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι

a MS. Κάρνην. b ἀπέλιπε.

Digitized by Google

proxime ſequebantur. Haec decem millia ordine ſubſequebatur equitatus e decem millibus Perſarum. Relicta poſt hos duorum ſtadiorum intercapedine, mox ibat cetera multitudo promiſcue.

42. Ita exercitus e Lydia perrexit ad flumen Caicum et regionem Myſiam: a Caico autem a laeva habens montem Canae, per Atarnem ad urbem Carinam. Ab hac per campum Thebae, urbem Adramyttium et Antandrum Pelaſgidem praetergrediens, et Idam ad ſiniſtram manum ſtringens, ad terram Ilienſem pervenit. cui primùm ſub Ida noctem agenti, tonitrua et fulgura ingruerunt, et complures ibidem ex eo exercitu occiderunt. Deinde ad Scamandrum eſt ventum, quem fluviorum primum, ex quo iter e Sardibus fieri coeptum eſt, aqua deſtituit, nec hominibus jumentiſque po-

Digitized by Google

tantibus ſuffecit.

43. Ad iſtum amnem Xerxes poſtquam pervenit, Priami Pergamum aſcendit, loci viſendi cupidus. Quod ubi contemplatus eſt, et ſingula quaeque eorum audivit, Minervae Iliadi mille boves immolavit: ſed et libamina Magi heroibus dederunt. His actis terror per noctem exercitum invaſit. Simulatque illuxit, illinc movit, a laeva ſtringens Rhoetion urbem, et Ophryneon, et Dardanon, quae Abydo contermina eſt: a dextra, Gergithas et Teucros.

44. Ubi in mediam Abydon venerunt, Xerxi inceſſit cupido omnem exercitum oculis ſubjiciendi. itaque in exedra prominente, quam ei Abydeni prius ab illo juſſi e candido lapide in tumulo induſtrie extruxerant, reſidebat proſpiciens et in litore ſpectabat pedeſtres copias atque claſſem. Quam dum intuetur, ſubiit

Digitized by Google

κτήνεσι πινόμενος.

μγ΄. Επὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἵμερον ἔχων θεήσασθαι. θεησάμενος δὲ, καὶ πυθόμενος κείνων ἕκαστα, τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας· χοὰς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι, νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ῥοίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνειον, καὶ Δάρδανον, ἥπερ δὴ Ἀβύδῳ ὅμουρός ἐστι· ἐν δεξιῇ δὲ, Γεργιθάς τε καὶ Τευκρούς.

μδ΄. Επεὶ δ᾽ ἐγένοντο ἐν Ἀβύδῳ μέσῃ, ἠθέλησε Ξέρξης ἰδέσθαι πάντα τὸν στρατὸν, καὶ προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτῃ προεξέδρη λίθου λευκοῦ· ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοὶ, ἐντειλαμένου πρότερον βασιλῆος. ἐνθαῦτα, ὡς ἵζετο κατορῶν, ἐπὶ τῆς ἠϊόνος ἐθηεῖτο καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὰς νέας· θηεύμενος δὲ, ἱμέρθη τῶν

Digitized by Google

νεῶν ἅμιλλαν γενομένην ἰδέσθαι. ἐπεὶ δ' ἐγένετό τε καὶ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἥσθη τε τῇ ἁμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ.

με'. Ὡς δὲ ὥρα πάντα μὲν τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία ἐπίπλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἑωϋτὸν ἐμακάρισε· μετὰ δὲ τοῦτο, ἐδάκρυσε.

μϛ'. Μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ πάτρως, ὃς τοπρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέρως οὐ συμβουλεύων Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· οὗτος ὡνὴρ φρασθεὶς Ξέρξεα δακρύσαντα, εἴρετο τάδε, 'Ὦ βασιλεῦ, ὡς πολὺ ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσαο νῦν τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον. μακαρίσας γὰρ σεωϋτὸν, δακρύεις.' ὁ δὲ εἶπε, 'Ἐπῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι ὡς βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ τουτέων γε ἐόντων τοσούτων, οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος

eum cupiditas ſpectandi navale certamen. Id certamen poſtquam commiſſum eſt, in quo Phoenices Sidonii vicere, voluptatem Xerxes cepit, cum certaminis, tum copiarum ſpectaculo.

45. Et quum intueretur omnem Helleſpontum navibus obductum, omnia vero litora atque Abydenorum campos hominibus refertos, ibi ſe beatum eſſe jactavit, et poſt haec lacrymas fudit.

46. Sed animadvertens Artabanus eum patruus, qui primo libere ſententiam protulerat diſſuadens bellum Graeciae inferendum, hic vir conſiderans Xerxem lacrymantem, his verbis alloquebatur, 'Quam valde diverſa, rex, inter ſe 'nunc facis et paulo ante: nam qui te 'beatum eſſe dixeras, nunc lacrymas fun-'dis.' Et ille, 'Reputantem me, inquit, 'quam brevis ſit omnis humana vita, 'ſubiit horum miſeratio; quorum, quum

Digitized by Google

'tot ſint, nemo ad centeſimum annum 'ſupererit.' Excipiens Artabanus, 'At- 'qui, inquit, alia, quam iſtud eſt, vivendo 'miſerabiliora patimur. Nam in tam 'brevi vita nullus hominum adeo felix 'extitit, neque horum neque aliorum, 'cui non crebro, nedum ſemel, ſubitura 'ſit animo moriendi voluntas potius quam 'vivendi. Incidunt enim calamitates et 'morbi perturbant: efficiuntque ut quum 'vita brevis ſit, tamen perlonga videatur. 'Ita mors optatiſſimum eſt perfugium 'aerumnoſae vitae; ſed deus, dulce guſ- 'tans ſaeculum, in eo invidus eſſe depre- 'henditur.'

47. Cui Xerxes, 'Artabane, inquit, 'de humana quidem vita, cujus conditio 'talis eſt qualem tu exponis, commemo- 'rare ſuperſedeamus: neque triſtium me- 'minerimus, quum jucunda in manibus 'habeamus. Hoc mihi potius ediſſere:

'περιέσται.' ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, ''Ετερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα [c]. ἐν γὰρ οὕτω βραχέϊ βίῳ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐὼν εὐδαίμων πέφυκε, οὔτε τουτέων, οὔτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἅπαξ, τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζώειν [d]. αἵ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσαι, καὶ αἱ νοῦσοι συνταράσσουσαι, καὶ βραχὺν ἐόντα, μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θάνατος, μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης, καταφυγὴ αἱρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ γέγονε· ὁ δὲ θεὸς, γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονερὸς ἐν αὐτῷ εὑρίσκεται ἐών.'

μζ. Ξέρξης δὲ ἀμείβετο λέγων, 'Αρτάβανε, βιοτῆς μέν νυν ἀνθρωπηΐης πέρι, ἐούσης τοιαύτης οἵηνπερ σὺ [e] διαιρέεαι εἶναι, παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνώμεθα, χρηστὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί. Φράσον δέ μοι τόδε, εἴ τοι ἡ

[c] οἰκτότερα. [d] ζῆν. [e] οἵην σύ.

‘ ὄψις τοῦ ἐνυπνίου μὴ ἐναργὴς οὕτω ἐφά-
‘ νη, εἶχες ἂν τὴν ἀρχαίην γνώμην, οὐκ
‘ ἐῶν με στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
‘ ἢ μετέστης ἄν;’ φέρε μοι τοῦτο ἀτρεκέως
εἰπέ. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, ‘ Ὦ βασι-
‘ λεῦ, ὄψις μὲν ἡ ἐπιφανεῖσα τοῦ ὀνείρου,
‘ ὡς βουλόμεθα ἀμφότεροι τελευτήσειε·
‘ ἐγὼ δ’ ἔτι καὶ ἐς τόδε δείματός εἰμι
‘ ὑπόπλεος, οὐδ’ ἐντὸς ἐμεωϋτοῦ· ἄλλα τε
‘ πολλὰ ἐπιλεγόμενος, καὶ δὴ καὶ ὁρέων
‘ τοι δύο[f] τὰ μέγιστα πάντων ἐόντα τοι
‘ πολεμιώτατα.’

μη΄. Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα ἀμείβετο τοῖσδε, ‘ Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα ταῦτα
‘ λέγεις μοι εἶναι δύο πολεμιώτατα; κό-
‘ τερά τοι ὁ πεζὸς μεμπτὸς κατὰ τὸ πλῆ-
‘ θός ἐστι, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα
‘ φαίνεται πολλαπλήσιον ἔσεσθαι τοῦ
‘ ἡμετέρου; ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέτερον
‘ λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων; ἢ καὶ συναμ-
‘ φότερα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτῃ ἐν-

f ὁρέων δύο.

Digitized by Google

'nisi tibi ita evidens insomnii visio fuisset oblata, perstaresne adhuc in priore sententia, dissuadens mihi adversus Graeciam bellum? an eam desereres?' agedum aperte hoc mihi dicito. Ei respondens Artabanus, 'Visio, inquit, rex, quae in somnis objecta est, ad votum succedat amborum! ego autem adhuc adeo metu perculsus sum, ut non sim apud me; etiam mecum reputans alia multa, tum quoque duo, omnium maxima, videns tibi summopere hostilia.'

48. Ad haec haec Xerxes, 'Divine vir, inquit, quaenam ista ais duo mihi summopere hostilia esse? utrum terrestris exercitus tibi improbandus est, tanquam non satis copiosus? et multo numerosior ille Graecus futurus esse nostro videtur? an classis, tanquam illorum classe inferior? an haec ambo? Nam si ob

Digitized by Google

'hoc imbecilliores tibi videntur nostrae 'res, celerrime alterum quis exercitum 'comparet.'

49. Respondit Artabanus, 'Neque 'hunc, Rex, exercitum improbaverit 'quisquam, qui sit mentis compos; ne- 'que hanc navium multitudinem. Si 'vero plures coëgeris, quae duo dico, 'erunt tibi multo magis hostilia. Ea 'vero duo sunt, terra et mare. neque 'enim usquam maris portus est ejusmodi, '(ut ego conjecto) qui surgente tempe- 'state sit capax hujus tuae classis, idone- 'usque ad eam tutandam: neque vero 'unum illum portum esse oportet, sed 'per universam continentem, quam prae- 'terveharis. Itaque quum portus tibi op- 'portuni desint, intellige homines in ar- 'bitrio fortuitorum, non fortuita in arbi- 'trio hominum esse. Et sic e duobus 'uno exposito, pergo dicere alterum:

‘ δεέστερα φαίνεται εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγ-
‘ ματα, στρατῷ ἂν ἄλλου τις τὴν ταχί-
‘ στην ἄγερσιν ποιοῖτο.’

μθ΄. Ὁ δ’ ἀμείβετο λέγων, ‘ Ὦ βα-
‘ σιλεῦ, οὔτε στρατὸν τοῦτον, ὅστις γε σύν-
‘ εσιν ἔχει, μέμφοιτ’ ἂν, οὔτε τῶν νεῶν
‘ τὸ πλῆθος· ἢν δὲ πλεῦνας συλλέξῃς,
‘ τὰ δύο τοι τὰ λέγω, πολλῷ ἔτι πολε-
‘ μιώτερα γίνεται. τὰ δὲ δύο ταῦτα, ἐστὶ
‘ γῆ τε καὶ θάλασσα. οὔτε γὰρ τῆς θα-
‘ λάσσης ἐστὶ λιμὴν τοσοῦτος οὐδαμόθι (ὡς
‘ ἐγὼ εἰκάζω) ὅστις ἐγειρομένου χειμῶ-
‘ νος, δεξάμενός σευ τοῦτο τὸ ναυτικὸν,
‘ φερέγγυος ἔσται διασῶσαι τὰς νέας. καί-
‘ τοι οὐκὶ ἕνα αὐτὸν δεῖ εἶναι τὸν λιμένα,
‘ ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ἤπειρον, παρ’
‘ ἣν δὴ κομίζεαι. οὔκων δὲ ἐόντων τοι τῶν[a]
‘ λιμένων ὑποδεξίων, μάθε ὅτι αἱ συμ-
‘ φοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσι, καὶ οὐκὶ
‘ ὡ᾽νθρωποι τῶν συμφορέων. καὶ δὴ τῶν
‘ δύο τοι τοῦ ἑτέρου εἰρημένου, τὸ ἕτερον

[a] ἰόντων τῶν.

‘ ἔρχομαι ἐρέων. γῆ δὲ πολεμίη τῆδέ τοι
‘ κατίσαται. εἰ ἐθέλει τοι μηδὲν ἀντί-
‘ ζοον καταστῆναι, τοσούτῳ τοι γίνεται
‘ πολεμιωτέρη, ὅσῳ ἂν προβαίνοις ἑκα-
‘ στέρω, τὸ πρόσω αἰεὶ κλεπτόμενος. εὐ-
‘ πρηξίης γὰρ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι οὐδεμίη
‘ πληθώρη. καὶ δή τοι ὡς οὐδενὸς ἐναντι-
‘ ευμένου, λέγω τὴν χώρην πλεῦνα ἐν
‘ πλέονι χρόνῳ γινομένην, λιμὸν τέξεσθαι.
‘ ἀνὴρ δὲ οὕτω ἂν εἴη ἄριστος, εἰ βουλευό-
‘ μενος μὲν, ἀῤῥωδέοι, πᾶν ἐπιλεγόμενος
‘ πείσεσθαι χρῆμα, ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρα-
‘ σὺς εἴη.’

ν΄. Ἀμείβεται Ξέρξης τοῖσδε, ‘ Ἀρτά-
‘ βανε, εἰκότως μὲν σύ γε τουτέων ἕκαστα
‘ διαιρέεαι· ἀτὰρ μήτε πάντα φοβέο, μή-
‘ τε πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεο. εἰ γὰρ δὴ βού-
‘ λοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεσφερομένῳ πρήγ-
‘ ματι τὸ πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι, ποι-
‘ ήσειας ἂν οὐδαμὰ οὐδέν. κρέσσον δὲ, πάν-
‘ τα θαρσέοντα, ἥμισυ τῶν δεινῶν πά-

Digitized by Google

'Terra tibi hostilis est; si nihil illic adversarium tibi vult constituere, eo hostilior tibi est, quo longius processeris, assidue ulterius surripiens. Nulla enim est hominibus rei feliciter cedentis satietas. Unde etiam, ut nemo tibi occurrat, dico majorem majori in tempore regionem, famem esse allaturam. At vir ita demum fuerit optimus, si in deliberando quidem, omnem rem se passurum reputans, extimescat, in re autem agenda sit audax.'

50. Cui Xerxes, 'Artabane, inquit, probabiliter tu quidem horum singula discrevisti: tamen non est ut omnia reformides, omniaque peraeque consideres. Nam si velis in negotii cujuscunque supervenientis consultatione semper omnia perinde considerare, nunquam aliquid efficias. Satius autem omnia alacriter aggredientem dimidium aerum-

Digitized by Google

'narum pati, quam omni in re praesump-
'to metu nihil omnino pati. Quod si re-
'pugnando omnibus quae dicuntur, ne-
'que quod firmum est, demonstraveris,
'labi debes in illis, perinde atque is qui
'contraria istis dicat. Hoc sane perinde
'se habet. Scire vero aliquem (quum sit
'homo) qua ratione quid firmum esse
'oporteat, nequaquam arbitror. At eos
'qui facere quid volunt, consueverunt
'plerunque sequi lucra: raro autem illos
'qui perpensant omnia, et qui agere
'cunctantur. Cernis quo res Persica po-
'tentiae processit: quo nunquam pro-
'gressam videres, si ii qui ante me exti-
'tere reges, istiusmodi consiliis, quibus
'tu, usi fuissent; aut non utentes istis,
'alios suasores tales habuissent: nunc
'pericula contemnentes, tantopere il-
'lam provexerunt. Magna enim nego-
'tia magnis cum periculis suscipi volunt.

Digitized by Google

‘ χειν μᾶλλον, ἢ πᾶν χρῆμα προδει-
‘ μαίνοντα, μηδαμᾶ μηδὲν παθεῖν. εἰ δὲ
‘ ἐρίζων πρὸς πᾶν τὸ λεγόμενον, μήτε
‘ βέβαιον [b] ἀποδέξῃς, σφάλλεσθαι ὀφεί-
‘ λεις ἐν αὐτοῖσι· ὁμοίως καὶ ὁ ὑπεναν-
‘ τία τούτοισι λέξας. τοῦτο μέν νυν ἐπί-
‘ σης ἔχει· εἰδέναι δὲ ἄνθρωπον ἐόντα κῶς
‘ χρὴ τὸ βέβαιον, δοκέω μὲν οὐδαμῶς.
‘ τοῖσι τοίνυν βουλομένοισι ποιέειν, ὡς το-
‘ επίπαν φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα· τοῖ-
‘ σι δὲ ἐπιλεγομένοισί τε πάντα καὶ ὀκ-
‘ νέουσι, οὐ μάλα ἐθέλει. ὁρᾷς τὰ Περσέων
‘ πρήγματα ἐς ὃ δυνάμιος προκεχώρηκε;
‘ εἰ τοίνυν ἐκεῖνοι οἱ πρὸ ἐμεῦ γενόμενοι
‘ βασιλῆες γνώμῃσι ἐχρέωντο ὁμοίῃσι καὶ [c]
‘ σὺ, ἢ μὴ χρεώμενοι γνώμῃσι τοιαύτῃσι,
‘ ἄλλους συμβούλους εἶχον τοιούτους, οὐκ ἄν
‘ κοτε [d] εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο προελθόντα·
‘ νῦν δὲ κινδύνους ἀναῤῥιπτέοντες ἐς τοῦτό
‘ σφεα [e] προηγάγοντο. μεγάλα γὰρ πρήγ-
‘ ματα μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει καται-

[b] μὴ τὸ βέβαιον. [c] ἐχρέωντο τῇσι καὶ. [d] οὐκ ἄν ποτε. [e] MS. γρίας.

‘ ρέεσθαι. ἡμεῖς τοίνυν ὁμοιεύμενοι κείνοι-
‘ σι, ὥρην τε τῦ ἔτεος καλλίστην πορευό-
‘ μεθα, καὶ καταστρεψάμενοι πᾶσαν τὴν
‘ Εὐρώπην, νοστήσομεν ὀπίσω, ὔτε λιμῷ
‘ ἐντυχόντες ὐδαμόθι, ὔτε ἄλλο ἄχαρι
‘ ὐδὲν παθόντες. τῦτο μὲν γὰρ, αὐτοὶ
‘ πολλὴν φορβὴν φερόμεθα πορευόμενοι·
‘ τῦτο δὲ, τῶν ἂν κυ ἐπιβέωμεν γῆν καὶ
‘ ἔθνος, τῦτον τὸν σῖτον ἕξομεν. ἐπ᾽ ἀρο-
‘ τῆρας δὲ καὶ ὐ νομάδας στρατευόμεθα ἄν-
‘ δρας.’

να΄. Λέγει Αρτάβανος μετὰ ταῦτα,
‘ Ω βασιλεῦ, ἐπεί τε ἀῤῥωδέειν ὐδὲν ἐᾷς
‘ πρῆγμα, σὺ δέ μευ συμβυλίην ἔνδεξαι.
‘ ἀναγκαίως γὰρ ἔχει περὶ πολλῶν πρηγ-
‘ μάτων πλεῦνα λόγον ἐκτεῖναι. Κῦρος
‘ ὁ Καμβύσεω Ιωνίην πᾶσαν πλὴν Αθη-
‘ ναίων κατεστρέψατο δασμοφόρον εἶναι
‘ Πέρσῃσι. τύτυς ὦν τὺς ἄνδρας συμβυ-
‘ λεύω τοι μηδεμιῇ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τὺς
‘ πατέρας. καὶ γὰρ ἄνευ τυτέων οἷοί τε

Digitized by Google

'Quare nos, illorum facta aemulantes, 'optimo anni tempore ingredimur: subactaque omni Europa, rursus revertemur, nullam usquam neque famem neque rem tristem passi. nam et commeatus affatim ipsi nobiscum portamus: et ad quamcunque vel regionem vel gentem veniemus, ejus re frumentaria potiemur. nam aratoribus viris, non pastoribus inferimus bellum.'

51. Posthaec Artabanus, 'Quandoquidem, inquit, non sinis ullam rem formidari, tu tamen meum admitte consilium: necesse est enim de multis negotiis in longius extrahi orationem: Cyrus, Cambyse genitus, omnem praeter Athenas Ioniam Persis tributariam reddidit. quare suadeo ne quo pacto hos viros adversus parentes suos ducas. nam sine Ionibus satis superque sufficimus hostem superare: quos necesse est aut

Digitized by Google

'injustissimos esse, si metropolim suam in 'servitutem redigant; aut justissimos, si 'illius libertatem adjuvent. Si injustissi-'mi erunt, nullo modo certe nobis mag-'num lucrum adferunt: sin justissimi, 'magnam poterunt tuo exercitui afferre 'perniciem. Itaque hoc vetus dictum 'tanquam probum in mente habe, non 'statim cum initio exitum omnem esse 'manifestum.'

52. Ad haec excipiens Xerxes, 'Ar-'tabane, inquit, sententiarum quas dixisti 'in hac praecipue falleris, qui Iones me-'tuis ne immutentur; quorum maximum 'habemus documentum; quorum et tu 'testis es, et qui alii cum Dario adversus 'Scythas militaverunt; quia in eorum 'potestate situm fuit universas Persarum 'copias et perdere et servare: illi vero 'fidem justitiamque praestiterunt, nihil 'ingratum committentes. Praeterea quum

Digitized by Google

'εἰμὲν τῶν ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γίνε-
'σθαι. ἢ γὰρ σφέας, ἢν ἕπωνται, δεῖ ἀδι-
'κωτάτους γίνεσθαι καταδουλουμένους τὴν
'μητρόπολιν, ἢ δικαιοτάτους, συνελευθεροῦν-
'τας. ἀδικώτατοι μέν νυν γινόμενοι, οὐδὲν
'κέρδος μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι· δικαιό-
'τατοι δὲ γινόμενοι, οἷοί τε δηλήσασθαι με-
'γάλως τὴν σὴν στρατιὴν γίνονται. ἐς θυ-
'μὸν ὦν βαλεῦ καὶ τὸ παλαιὸν ἔπος, ὡς εὖ
'εἴρηται, τὸ μὴ ἅμα ἀρχῇ πᾶν τέλος
'καταφαίνεσθαι.'

νβ'. Αμείβεται πρὸς ταῦτα [f] Ξέρξης,
'Αρτάβανε, τῶν ἀπεφήναο γνωμέων,
'σφάλλεαι κατὰ ταύτην δὴ μάλιστα, ὃς
'Ιωνας φοβέεαι μὴ μεταβάλλωσι· τῶν
'ἔχομεν γνῶμα μέγιστον, τῶν σύ τε μάρ-
'τυς γίνεαι, καὶ οἱ συστρατευσάμενοι Δα-
'ρείῳ ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας, ὅτι ἐπὶ τούτοισι
'ἡ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο διαφθεῖ-
'ραι καὶ περιποιῆσαι· οἱ δὲ δικαιοσύνην
'καὶ πιστότητα ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέν.

f MS. ἀμείβεται καὶ ταῦτα.

Digitized by Google

‘ πάρεξ[a] δὲ τούτου, ἐν τῇ ἡμετέρῃ καταλι-
‘ πόντας τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ χρήματα,
‘ οὐδ' ἐπιλέγεσθαι χρὴ νεώτερόν τι ποιή-
‘ σειν. οὕτω δὲ μηδὲ τοῦτο φοβέο, ἀλλὰ θυ-
‘ μὸν ἔχων[b] ἀγαθὸν, σῶζε οἶκόν τε τὸν
‘ ἐμὸν, καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν. σοὶ γὰρ
‘ ἐγὼ μούνῳ ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ
‘ ἐπιτράπω.’

νγ'. Ταῦτα εἴπας, καὶ Αρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα, δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους. ἐπεὶ δὲ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι τάδε, ‘ Ω Πέρ-
‘ σαι, τῶν δ' ἐγὼ ὑμέων χρήζων, ὑμέας[c]
‘ συνέλεξα ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς,
‘ καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθεν ἐργασ-
‘ μένα Πέρσῃσι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ
‘ πολλοῦ ἄξια· ἀλλ' εἷς τε ἕκαστος καὶ οἱ
‘ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν. ξυνὸν
‘ γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶν-
‘ δε δὲ[d] εἵνεκα προαγορεύω ἀντέχεσθαι
‘ τοῦ πολέμου ἐντεταμένως· ὡς γὰρ ἐγὼ

[a] ἄχαρι οὐδὲν ποιήσαντες. πάρεξ. b MS. ἔχει. c Haec vox non est in MS. d τῶν δὲ, sed et modo ante erat in MS. σπεύδεται.

'liberos ſuos atque uxores et opes in noſ-
'tra terra reliquerint, ne cogitare quidem
'oportet eos aliquid rerum novarum
'molituros. Quare neque hoc extimeſ-
'cas, ſed bonum habens animum, tutare
'meam domum atque tyrannidem. tibi
'enim ſoli ex omnibus ego ſceptra mea
'permitto.'

53. Haec loquutus Xerxes Artabanum Suſa dimiſit, iterumque illuſtriſſimos quoſque Perſarum arceſſivit. Qui poſteaquam praeſto fuere, his eos verbis alloquutus eſt, 'ô Perſae, ego haec a vo-
'bis contendens, vos contraxi, ut viri
'praeſtantes exiſtatis, neve res antehac
'geſtas a Perſis magnas praeclaraſque de-
'decoretis: ſed cum ſinguli, tum uni-
'verſi exhibeamus alacritatem. commu-
'ne enim hoc omnibus bonum procura-
'tur. Eaque de re vobis impero bellum
'gnaviter excipere: nam, ut ego audio,

Digitized by Google

'adverſus viros egregios tendimus; quos 'ſi ſuperaverimus, nullus unquam nobis 'alius hominum exercitus obſtabit. Nunc 'igitur deos praeſides terrae Perſidis pre-'cati, tranſeamus.'

54. Ac eo quidem die ſeſe ad tranſ-eundum paraverunt. Poſtero autem tan-tiſper morati ſunt, volentes ſolem exori-entem cernere, omnis generis odores in pontibus adolentes, ac myrto iter con-ſternentes. Ubi ſol exortus eſt, ex aurea phiala Xerxes libans in mare, ad ſolem vota concepit, nequid ſibi adverſi contin-geret, quo prius deſiſteret Europam ſub-igere, quam ad illius terminos perveniſſet. Haec precatus, phialam in Helleſpontum abjecit, aureumque craterem, ac gladium Perſicum, quem acinacem vocant. Hoc pro comperto dijudicare non poſſum, utrum ſoli dedicans gladium demiſerit in

Digitized by Google

‘ πυνθάνομαι, ἐπ’ ἄνδρας στρατευόμεθα
‘ ἀγαθούς· τῶν ἢν κρατήσωμεν, οὐ μή τις
‘ ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῇ κοτε ἀνθρώ-
‘ πων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν ἐπευξάμενοι τοῖ-
‘ σι θεοῖσι τοὶ Περσίδα γῆν λελόγχασι.’

νδ΄. Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο[d] ἐς τὴν διάβασιν· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον, ἐθέλοντες ἰδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμιήματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες, καὶ μυρσίνῃσι στορνῦντες τὴν ὁδόν. ὡς δ’ ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν, εὔχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίην οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι, ἥ μιν παύσει καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται. εὐξάμενος δὲ, ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ χρύσεον κρητῆρα, καὶ Περσικὸν ξίφος, τὸ ἀκινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρῖναι οὔτε εἰ τῷ ἡλίῳ ἀνατιθεὶς κατῆκε ἐς

d MS. παρεσκευάζετο.

τὴν θάλασσαν[c], οὔτε εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλήσποντον μαστιγώσαντι, καὶ ἀντὶ τουτέων τὴν θάλασσαν ἐδωρέετο.

νέ. Ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, διέβαινον κατὰ μὲν τὴν ἑτέρην τῶν γεφυρέων τὴν πρὸς τοῦ Πόντου, ὁ πεζός τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα· κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον, τὰ ὑποζύγια, καὶ ἡ θεραπηΐη. ἡγέοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανωμένοι πάντες· μετὰ δὲ τούτους, ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέων. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην οὗτοι. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, πρῶτοι μὲν οἵ τε ἱππόται, καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τρέποντες. ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὗτοι. μετὰ δὲ, οἵ τε ἵπποι οἱ ἱροὶ, καὶ τὸ ἅρμα τὸ ἱρόν· ἐπὶ δὲ, αὐτός τε Ξέρξης, καὶ οἱ αἰχμοφόροι, καὶ οἱ ἱππόται οἱ χίλιοι· ἐπὶ δὲ τούτοισι, ὁ ἄλλος στρατὸς καὶ αἱ νῆες ἅμα ἀνήγοντο ἐς τὴν ἀπεναντίον. ἤδη δὲ ἤκουσα καὶ ὕστατον διαβῆναι βασιλῆα πάντων.

c MS. ἐς τὸ πέλαγος.

pelagus; an Hellespontum, quod eum flagellasse poeniteret, in compensationem gladio donaverit.

55. His actis, per alterum pontium, qui vergebat in Pontum, peditatus omnis equitatusque transivit: per alterum, qui vergebat in Aegaeum, jumenta atque servitia, praecedentibus decem millibus Persarum, coronatis omnibus, quos promiscuus omnium nationum sequebatur exercitus. et hi quidem eo die. Insequenti autem die primi transiere equites, quique spicula deorsum versa gestabant, et hi etiam coronati, dehinc equi sacri, ac sacer currus, tum ipse Xerxes, post hastati, et mille equites; post hos alius exercitus, et naves pariter ad ulterius litus agebantur: quanquam audivi quoque postremum omnium transisse regem.

Digitized by Google

56. Xerxes, posteaquam in Europam trajecit, conspicabatur exercitum sub flagellis transeuntem. Transivit autem ejus exercitus septem per dies totidemque noctes nullo tempore intermisso. Ibi jam transgresso Hellespontum Xerxe, fertur quidam vir Hellespontius dixisse, 'O Ju-'piter, quidnam tu sub specie viri Persae, 'et accepto Xerxis pro Jovis nomine, 'Graeciam e sedibus suis exturbare vis, 'omnes homines ducens, quum etiam 'sine his tibi id facere liceret?'

57. Transgressis omnibus et iter ingredientibus, ingens prodigium oblatum est: quod Xerxes nihili fecit, etsi ad conjecturam patens; siquidem equa leporem enixa est. quod facile erat inde ad conjectandum; quod Xerxes quidem exercitum adversus Graeciam cum maximo strepitu et ambitiosissime ducturus foret, rursusque pro seipso sollicitus, ad eundem

Digitized by Google

νϛʹ. Ξέρξης δὲ ἐπεί τε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθηεῖτο τὸν στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι καὶ ἐν ἑπτὰ εὐφρόνῃσι, ἐλινύσας οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται, Ξέρξεω ἤδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλήσποντον, ἄνδρα εἰπεῖν Ἑλλησπόντιον, ‘Ὦ ‘Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρσῃ, καὶ οὔνο‘μα ἀντὶ Διὸς Ξέρξεα θέμενος, ἀνάστατον ‘τὴν Ἑλλάδα ἐθέλεις ποιῆσαι, ἄγων ‘πάντας ἀνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τουτέων ‘ἐξῆν τοι ποιέειν ταῦτα.’

νζʹ. Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὡρμημένοισι τέρας σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο, καίπερ εὐσύμβλητον ἐόν. ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγών. εὐσύμβλητον ὦν τῇδε ἐγένετο, ὅτι ἔμελλε μὲν ἐλᾶν στρατιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγαυρότατα καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὀπίσω δὲ περὶ ἑωϋτοῦ τρέχων ἥξειν ἐς τὸν αὐτὸν χῶρον. ἐγένετο

Digitized by Google

δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ τέρας ἐόντι ἐν Σάρδισι. ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διξὰ ἔχουσαν αἰδοῖα, τὰ μὲν, ἔρσενος, τὰ δὲ, θηλέης· κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἔρσενος.

νη'. Τῶν ἀμφοτέρων λόγον οὐδένα ποιησάμενος, τοπρόσω ἐπορεύετο, σὺν δέ οἱ πεζὸς στρατός· ὁ δὲ ναυτικὸς ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλέων, παρὰ γῆν ἐκομίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσσων τοῦ πεζοῦ. ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἑσπέρην ἔπλεε, ἐπὶ Σαρπηδονίης ἄκρης τὴν ἄπιξιν ποιεύμενος, ἐς τὴν αὐτῷ προείρητο ἀπικομένῳ περιμένειν· ὁ δὲ κατ' ἤπειρον στρατὸς πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου· ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν Ἕλλης τάφον τῆς Ἀθάμαντος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρδίην πόλιν. διὰ μέσης δὲ πορευόμενος πόλιος, τῇ οὔνομα τυγχάνει ἐὸν Ἀγορή, ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων, τὸν κόλπον τὸν Μέλανα καλεόμενον καὶ Μέ-

Digitized by Google

locum ſuga recurſurus. Alterum quoque ei prodigium, dum Sardibus foret, exhibitum eſt. mula enim mulam edidit ancipitia genitalia habentem, maris et feminae; ſed maris erant ſuperiora.

58. Quorum prodigiorum utrumque pro nihilo habens, ire pergebat, comitante eum pedeſtri copia, quum navalis exercitus extra Helleſpontum navigans terram legeret, diverſo pedeſtribus curſu. nam iſte quidem veſperam verſus ad promontorium Sarpedonium navigabat; quo quum perveniſſet, juſſus erat permanere: at terreſtris exercitus ad auroram et ſolis exortum iter faciebat per Cherſoneſum, dextrorſum habens ſepulcrum Helles filiae Athamantis, ſiniſtrorſum Cardiam urbem; tum progreſſus per medium oppidi, cui nomen eſt Agora, illinc deflectens ad ſinum nomine Melana, et fluvi-

Digitized by Google

um, cui idem eſt nomen, fluxu non ſufficientem exercitui, ſed deficientem, hunc dico fluvium, unde etiam ſinus iſte accepit appellationem, tranſgreſſus veſperam verſus contendit, et Aenon urbem Aeolidem et paludem Stentoridem praeteriens, donec ad Doriſcon pervenit.

59. Eſt autem Doriſcus Thraciae litus et campus ingens, quem grande flumen Hebrus interfluit: ubi extructum eſt caſtellum regium quod Doriſcus appellabatur, in quo Perſarum erat praeſidium a Dario jam inde impoſitum, quum Scythis inferebat bellum. Quum igitur locus digerendis recenſendiſque copiis idoneus videretur, Xerxes ita ſibi faciendum putavit. Ejus juſſu navarchi, quum eo appuliſſent, omnes naves ad litus Doriſco contiguum receperunt, ubi Sala urbs Sa-

Digitized by Google

λανα ποταμὸν, οὐκ ἀντισχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπιλιπόντα· τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβὰς, ἐπ' οὗ [f] καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει, ἤιε πρὸς ἑσπέρην, Αἶνόν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στεντορίδα λίμνην παρεξιὼν, ἐς ὃ ἀπίκετο ἐς Δορίσκον.

νθ'. Ὁ δὲ Δορίσκος, ἔστι τῆς Θρηΐκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα. διὰ δὲ αὐτοῦ ῥέει ποταμὸς μέγας Ἕβρος, ἐν τῷ τεῖχός τε ἐδέδμητο βασιλήϊον, τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται, καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκεε ὑπὸ Δαρείου ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεί τε ἐπὶ Σκύθας ἐστρατεύετο. ἔδοξε ὦν τῷ Ξέρξῃ ὁ χῶρος εἶναι ἐπιτήδεος ἐνδιατάξαι τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸν στρατὸν, καὶ ἐποίεε ταῦτα. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ἐς Δορίσκον, οἱ ναύαρχοι, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν προσεχέα Δορίσκῳ ἐκόμισαν· ἐν τῷ Σάλη τε Σα-

[f] ἀπ' οὗ.

μοθρηΐκη[a] πεπόλισται πόλις, καὶ Ζώνη. τελευταία δὲ αὐτοῦ, Σέῤῥειον, ἄκρη ὀνομαστή. ὁ δὲ χῶρος οὗτος τοπαλαιὸν ἦν Κικόνων. ἐς τοῦτον τὸν αἰγιαλὸν κατασχόντες τὰς νέας ἀνέψυχον ἀνελκύσαντες. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς ἀριθμὸν ἐποιέετο.

ξ΄. Ὅσον μέν νυν ἕκαστοι παρεῖχον πλῆθος ἐς ἀριθμὸν[b], οὐκ ἔχω εἶπαι τὸ ἀτρεκές· οὐ γὰρ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων· σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑβδομήκοντα[c] καὶ ἑκατὸν μυριάδες. ἐξηριθμήθησαν[d] δὲ τόνδε τὸν τρόπον· συνηγάγοντο[e] ἐς ἕνα χῶρον μυριάδα ἀνθρώπων, καὶ συνάξαντες[f] ταύτην ὡς μάλιστα εἶχον, περιέγραψαν ἔξωθεν κύκλον. περιγράψαντες δὲ, καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους, αἱμασιὴν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον, ὕψος ἀνήκουσαν ἀνδρὶ ἐς τὸν ὀμφαλόν. ταύτην δὲ ποιήσαντες, ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ

[a] Σαμοθρηΐκη. [b] πλῆθος ἀριθμὸν. [c] πλῆθος, ἑβδομήκοντα. d MS. ἐξηρίθμησαν. e Etiam habet MS. συνήγαγόν τε. f συνάψαντες.

Digitized by Google

mothracica et Zona ſitae ſunt: cujus litoris ultima Serrium, celebre promontorium, qui locus quondam erat Ciconum. In hoc litus appulſa ac ſubducta claſſe, reſpiravere. Xerxes autem per hoc tempus apud Doriſcon colligebat numerum militantium.

60. Equidem quantam ſinguli turbam ad numerum praebuerint, pro certo affirmare non poſſum; quoniam a nullis prorſus hominibus id refertur: pedeſtris autem exercitus multitudo comperta fuit centum ſeptuaginta myriades, vel *decies ſepties centena millia.* Numerum hoc modo inierunt: Conduxerunt unum in locum myriadem, vel *decem millia* hominum: qua coarctata quammaxime poterant, intus circulum circumſcripſerunt; quo facto emiſſaque illinc myriade, ſepem ex circuli modo circumdederunt, in altum excitantes umbilico viri tenus. Eam ubi fecere, aliam ſubinde intra illud cir-

Digitized by Google

cumſtructum myriadem introduxerunt: donec omnes iſto pacto enumeraverunt; numeratos autem nationatim digeſſerunt.

61. Ex quibus qui militabant, hi erant. Perſae, hunc in modum ornati: Circa capita geſtabant pilea (quas vocant tiaras) non denſata; circa corpus tunicas, manicis auctas, varii coloris, ſquama e ferro conſerta in ſimilitudinem piſcium: femoralia circa crura: pro clypeis gerra, pharetris ſubter pendentibus: haſtas breves, arcus grandes, ſagittas arundineas: inſuper ad dextrum femur pugiones e zona ſuſpenſos. Hi ducem habebant Otanem patrem Ameſtris, quae erat uxor Xerxis. Vocabantur autem quondam Perſae a Graecis Cephenes; a ſe vero ipſis atque ab accolis, Artaei: verum poſteaquam Perſeus Danaës et Jovis filius ad Cepheum Beli filium commeavit, et An-

Digitized by Google

περιοικοδομημένον· μέχρις οὗ πάντας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηρίθμησαν. ἀριθμήσαντες δὲ, κατὰ ἔθνεα διετάσσοντο.

ξα΄. Οἱ δὲ στρατευόμενοι, οἵδε ἔσαν. Πέρσαι μὲν, ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τιάρας καλεομένους, πίλους ἀπαγέας· περὶ δὲ τὸ σῶμα, κιθῶνας χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπίδος σιδηρέης ὄψιν ἰχθυοειδέος· περὶ δὲ τὰ σκέλεα, ἀναξυρίδας· ἀντὶ δὲ ἀσπίδων, γέῤῥα. ὑπὸ δὲ, φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο. αἰχμὰς δὲ βραχέας ἔχον, τόξα δὲ μεγάλα, ὀϊστοὺς δὲ καλαμίνους. πρὸς δὲ, ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παραιωρεύμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρείχοντο Οτάνεα τὸν Αμήστριος πατέρα, τῆς Ξέρξεω γυναικός. ἐκαλέοντο δὲ πάλαι ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μέν τοι σφέων αὐτέων καὶ τῶν περιοίκων, Αρταῖοι. ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα τὸν Βήλου, καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα

g MS. διέτασσον.

Ἀνδρομέδην γίνεται, αὐτῷ παῖς τῷ οὔνομα ἔθετο Πέρσην. τοῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει. ἐτύγχανε γὰρ ἄπαις ἐὼν ὁ Κηφεὺς ἔρσενος γόνου. ἐπὶ τούτου δὲ τὴν ἐπωνυμίην ἔχον.

ξβ΄. Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην ἐσταλμένοι ἐστρατεύοντο. Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευή ἐστι, καὶ οὐ Περσική. οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρείχοντο Τιγράνην, ἄνδρα Ἀχαιμενίδην· ἐκαλέοντο δὲ πάλαι πρὸς πάντων Ἄριοι. ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθηναίων ἐς τοὺς Ἀρίους τούτους, μετέβαλον καὶ οὗτοι τὸ οὔνομα. αὐτοὶ περὶ σφέων ὧδε λέγουσι Μῆδοι. Κίσσιοι δὲ στρατευόμενοι, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Πέρσαι ἐσκευάδατο· ἀντὶ δὲ τῶν πίλων, μιτροφόροι ἔσαν. Κισσίων δὲ ἦρχε Ανάφης ὁ Ὀτάνεω. Ὑρκάνιοι δὲ, κατάπερ Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγάπανον, τὸν Βαβυλῶνος ὕστερον τούτέων ἐπιτροπεύσαντα.

Digitized by Google

dromedam ejus filiam duxit uxorem, sustulit ex ea filium quem Persem appellavit, eumque illic reliquit: a quo (nam Cepheus carebat virili prole) cognomen sortiti sunt Persae.

62. Medi eodem ornatu instructi militabant. nam haec armatura Medica est, non Persica. Habebant autem ducem Tigranem, virum Achaemenidem. Hi quondam ab omnibus vocabantur Arii: sed ubi ad istos Arios concessit ex Atheniensibus Medea Colchis, immutaverunt et ipsi nomen. Ita de se ipsi Medi commemorant. Cissii in militia cetero ornatu ut Persae erant armati, sed pro pileis mitras ferebant. Eis dux erat Anaphes Otanis filius. Hyrcani quoque Persica armatura ornati ducem habebant Megapanum, qui postea Babylonis procurator fuit.

Digitized by Google

63. Assyrii autem qui militabant, hunc habebant ornatum: aera in capitibus, barbarico quodam modo conserta nec facili ad enarrandum: clypeos autem, hastas, pugiones Aegyptiacis adsimiles: et praeterea ligneas clavas ferro quasi callo horridas, ac lineos thoraces. Isti a Graecis Syrii vocabantur, sed a barbaris Assyrii sunt vocati. inter quos Chaldaei sunt. iis praeerat Otaspes Artachaei filius.

64. Bactrii ornatu capitis persimili illius Medici militabant, sed more gentis, arundineis arcubus et hastis brevibus. Sacae, qui Scythae sunt, in capitibus gestabant pilea, in acutum erectas atque compactiles, induti femoralibus: necnon arcus gentiles atque pugiones, ad hoc secures ac bipennes. Hos, quum sint Scythae Amyrgii, Sacas appellabant; quod

Digitized by Google

ξγ'. Ἀσσύριοι δὲ στρατευόμενοι, περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον χάλκεά τε, καὶ[a] πεπληγμένα τρόπον τινὰ βάρβαρον οὐκ εὐαπήγητον· ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ ἐγχειρίδια παραπλήσια τῇσι Αἰγυπτίῃσι[b] εἶχον· πρὸς δὲ, ῥόπαλα ξύλων τετυλωμένα σιδήρῳ, καὶ λινέους θώρηκας. οὗτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέοντο Σύριοι, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων Ἀσσύριοι ἐκλήθησαν. τουτέων δὲ μεταξὺ Χαλδαῖοι· ἦρχε δέ σφεων Ὀτάσπης ὁ Ἀρταχαίου.

ξδ'. Βάκτριοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀγχότατα[c] τῶν Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρατεύοντο, τόξα δὲ καλάμινα ἐπιχώρια, καὶ αἰχμὰς βραχέας. Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυρβασίας ἐς ὀξὺ ἀπιγμένας ὀρθὰς εἶχον πεπηγυίας, ἀναξυρίδας δὲ ἐνεδεδύκεσαν[d]. τόξα δὲ ἐπιχώρια, καὶ ἐγχειρίδια, πρὸς δὲ, καὶ ἀξίνας καὶ σαγάρεις[e] εἶχον. τούτους δὲ ἐόντας Σκύθας Ἀμυργίους[f], Σάκας ἐκάλεον.

[a] χάλκεά τε κράνεα καί. [b] τοῖσι Αἰγυπτίοισι. [c] ἀγχοτάτω. [d] ἐνδεδύκεσαν. [e] MS. ἀξίνας σαγάρεας absque interposito καί. [f] Idem MS. Αἰμυργίους.

Digitized by Google

οἱ γὰρ Πέρσαι[g] πάντας τοὺς Σκύθας καλέουσι Σάκας. Βακτρίων δὲ καὶ Σακέων ἦρχε Ὑστάσπης ὁ Δαρείου τε καὶ Ατόσσης τῆς Κύρου.

ξε΄. Ινδοὶ δὲ εἵματα μὲν ἐνδεδυκότες ἀπὸ ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλάμινα εἶχον, καὶ ὀϊστοὺς καλαμίνους· ἐπὶ δὲ, σίδηρον[h] ἦν. ἐσταλμένοι μὲν δὴ ἔσαν οὕτω Ινδοί· προσετετάχατο δὲ συστρατευόμενοι Φαρναζάθρῃ[i] τῷ Αρταβάτεω. Αριοι δὲ τόξοισι μὲν ἐσκευασμένοι ἔσαν Μηδικοῖσι, τὰ δὲ ἄλλα, κατάπερ Βάκτριοι. Αρίων δὲ ἦρχε Σισάμνης ὁ Ὑδάρνεος.

ξϛ΄. Πάρθοι δὲ καὶ Χοράσμιοι, καὶ Σογδοί τε καὶ Γανδάριοι καὶ Δαδίκαι, τὴν αὐτὴν σκευὴν ἔχοντες τὴν καὶ Βάκτριοι, ἐστρατεύοντο. τουτέων δὲ ἦρχον οἵδε· Πάρθων μὲν καὶ Χορασμίων, Αρτάβαζος ὁ Φαρνάκεω· Σογδῶν δὲ, Αζάνης ὁ Αρταίου· Γανδαρίων δὲ, καὶ Δαδικέων, Αρτύφιος ὁ Αρταβάνου.

ξζ΄. Κάσπιοι δὲ σισύρας τε[k] ἐνδεδυκό-

[g] οἱ δὲ Πέρσαι. [h] σίδηρος. [i] MS. Φαρναζάθη. [k] In MS. est σισύρνας τε. et mox σισυρνοφόροι.

cunctos Scythas Persae Sacas appellant. Bactriis et Sacis praeerat Hystaspes, Darii filius et Atossae Cyri filiae.

65. Indi vestiti erant amictu e lignis confecto: arcus arundineos gestabant, itemque arundineas sagittas ferro praefixas: ita instructi Indi, erant sub duce Pharnazathre Artabatis filio. Arii Medicis arcubus muniti erant, cetera Bactriorum similes. Iis praeerat Sisamnes Hydarnis filius.

66. Parthi et Chorasmii et Sogdi et Gandarii et Dadicae eandem quam Bactrii armaturam gestantes militabant. quorum Parthis et Chorasmiis praeerat Artabazus Pharnacis filius: Sogdis, Azanes Artaei filius: Gandariis et Dadicis Artyphius Artabani filius.

67. Caspii, sisyris (*genus est rude*

Digitized by Google

vestis) induti, arcus gentili more arundineos gestabant et acinaces, ducem sui agminis habentes Ariomardum Artyphii germanum. Sarangae indumenta gestantes versicoloria decori erant, caligasque genuum tenus allevatas; sed arcus lanceasque Medicas, duce Pherendate Megabazi filio. Pactyes, et ipsi sisyras ferebant, et vernaculos arcus atque pugiones: quorum dux erat Artyntes Ithamatris filius.

68. Utii et Myci et Paricanii eodem quo Pactyes modo armati erant sub his ducibus: Utii quidem et Myci, sub Arsamene Darii filio: Paricanii vero sub Siromitre Oeobazi filio.

69. Arabes succincti erant ziras, *amiculi genus*, arcusque recurvos, habiles et longos gestabant. Aethiopes pardorum pellibus leonumque amicti, arcus e palmarum spathis factos gerebant, longos,

Digitized by Google

τες, καὶ τόξα ἐπιχώρια καλάμινα ἔχοντες καὶ ἀκινάκεας, ἐστρατεύοντο. οὗτοι μὲν οὕτω ἐσκευάδατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Αριόμαρδον τὸν Αρτυφίου ἀδελφεόν. Σαράγγαι δὲ, εἵματα μὲν βεβαμμένα ἔχοντες, ἐνέπρεπον· πέδιλα δὲ ἐς γόνυ ἀνατείνοντα εἶχον, τόξα δὲ καὶ αἰχμὰς Μηδικάς. Σαραγγέων δὲ ἦρχε Φερενδάτης ὁ Μεγαβάζου. Πάκτυες δὲ, σισυραφόροι [a] τε ἔσαν, καὶ τόξα ἐπιχώρια εἶχον καὶ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρχοντα παρείχοντο Αρτύντην τὸν Ιθαμάτρεω [b].

ξη'. Οὔτιοι δὲ καὶ Μύκοι τε καὶ Παρικάνιοι ἐσκευασμένοι ἔσαν κατάπερ Πάκτυες. τουτέων δὲ ἦρχον οἵδε· Οὐτίων μὲν καὶ Μύκων, Αρσαμένης ὁ Δαρείου· Παρικανίων δὲ, Σιρομίτρης ὁ Οἰοβάζου [c].

ξθ'. Αράβιοι δὲ, ζειρὰς ὑπεζωσμένοι ἔσαν· τόξα δὲ παλίντονα εἶχον πρὸς δεξιά, μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε

a In MS. est σισύρνας τε. et mox σισυρνοφόροι. b Ἀτραύντην τὸν Ιτραμίτεω. c Οἰζάζου.

καὶ λεοντέας ἐναμμένοι[d], τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοινίκης σπάθης πεποιημένα μακρὰ, τετραπηχέων οὐκ ἐλάσσω· ἐπὶ δὲ, καλαμίνους ὀϊστοὺς μικρούς[e]. ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπῆν λίθος ὀξὺς πεποιημένος, τῷ καὶ τὰς σφρηγῖδας γλύφουσι. πρὸς δὲ, αἰχμὰς εἶχον, ἐπὶ δὲ, κέρας δορκάδος ἐπῆν ὀξὺ, πεποιημένον τρόπον λόγχης. εἶχον δὲ καὶ ῥόπαλα τυλωτά. τοῦ δὲ σώματος τὸ μὲν ἥμισυ ἐξηλείφοντο ἰόντες ἐς μάχην, γύψῳ· τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ, μίλτῳ. Ἀραβίων δὲ καὶ Αἰθιόπων τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάνης[f] ὁ Δαρείου καὶ Ἀρτυστώνης τῆς Κύρου θυγατρός· τὴν μάλιστα στέρξας τῶν γυναικῶν Δαρεῖος, εἰκὼ χρυσέην σφυρήλατον ἐποιήσατο. τῶν μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου Αἰθιόπων καὶ Ἀραβίων ἦρχε Ἀρσάνης[f].

ο'. Οἱ δὲ ἀπ' ἡλίου ἀνατολέων Αἰθίοπες (διξοὶ γὰρ δὴ ἐστρατεύοντο) προσετετάχατο τοῖσι Ἰνδοῖσι, διαλλάσσοντες εἶδος

[d] ἀναμμένοι. [e] μακρὺς. [f] Ἀρσάμης bis.

quatuor non minus cubitis; item breves ex arundine ſagittas, pro ferro praefixas eo lapide acuminato quo ſigilla ſculpunt: praeterea haſtas et in eis capreae cornu erat acuminatum et inſtar lanceae factum; ſed et clavas callo clavorum duratas habebant. Hi quum eunt in pugnam, dimidiatum corpus gypſo, alterum minio illinunt. Arabum autem Aethiopumque qui ſuper Aegyptum incolunt, dux erat Arſanes, Darii filius et Artyſtonae Cyri filiae: quam Darius ex uxoribus maxime adamans, ſtatuam auream malleo ductam fecit. Arſanes quidem Aethiopibus qui ſunt ſuper Aegyptum, atque Arabibus praeerat.

70. Ii autem Aethiopes qui ſunt ab ortu ſolis, (nam duplices militabant) accenſebantur Indis, forma nihil admodum

Digitized by Google

a ceteris differentes, ſed voce duntaxat atque capillicio. Nam Aethiopes qui ab ſole ſunt, promiſſos crines; qui ex Africa, criſpos maxime inter omnes homines habent. Aethiopes autem hi ex Aſia, pleraque arma eadem Indis geſtabant, ſed antefrontes equinas cum auribus excoriatas atque juba in capitibus, ut ipſa juba pro criſta eſſet, et hirtae aures equinae rigerent. in locum clypeorum pelles gruum praetendebant.

71. Libyes autem corio armati iere, ac jaculis aduſtis, duce Maſſage Oarizi filio.

72. Paphlagones autem capitibus gerebant conſertas plectendo caſſides, ſcuta exigua, haſtas haud magnas; praeterea jacula, pugioneſque; pedibus inductas caligas populares ad mediam tibiam aſcen-

Digitized by Google

μὲν ὐδὲν τοῖσι ἑτέροισι, φωνὴν δὲ ϗ τρίχωμα μῦνον. οἱ μὲν γὰρ ἀπ' ἡλίυ Αἰθίοπες, ἰθύτριχές εἰσι· οἱ δὲ ἐκ τῆς Λιβύης, ὐλότατον τρίχωμα ἔχυσι πάντων ἀνθρώπων. ὗτοι δὲ οἱ ἐκ τῆς Ασίης Αἰθίοπες, τὰ μὲν πλέω κατάπερ Ινδοὶ ἐσεσάχατο, προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι, σύντε τοῖσι ὠσὶ ἐκδεδαρμένα, ϗ τῇ λοφιῇ[g]. καὶ ἀντὶ μὲν λόφυ, ἡ λοφιὴ κατέχρα· τὰ δὲ ὦτα τῶν ἵππων, ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον. προβλήματα δὲ ἀντ' ἀσπίδων ἐποιεῦντο γεράνων δοράς.

οα'. Λίβυες δὲ σκευὴν μὲν σκυτίνην ἔσαν ἔχοντες, ἀκοντίοισι δὲ ἐπικαύτοισι χρεώμενοι· ἄρχοντα δὲ παρείχοντο Μασσάγην τὸν Οαρίζυ[h].

οβ'. Παφλαγόνες δὲ ἐστρατεύοντο, ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἔχοντες κράνεα πεπλεγμένα, ἀσπίδας δὲ μικράς, αἰχμὰς δὲ ὐ μεγάλας· πρὸς δέ, ἀκόντια ϗ ἐγχειρίδια· περὶ δὲ τὺς πόδας, πέδιλα ἐπιχώρια

[g] τῇσι λοφιῇσι. [h] Μασάγγην τὸν 'Αορίζυ.

ἐς μέσην κνήμην ἀνατείνοντα. Λίγυες δὲ, καὶ Ματιηνοὶ, καὶ Μαρυανδηνοί τε καὶ Σύροι, τὴν αὐτὴν ἔχοντες Παφλαγόσι, ἐστρατεύοντο. οἱ δὲ Σύροι [a] οὗτοι ὑπὸ Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μέν νυν καὶ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου [b] ἦρχε· Μαρυανδηνῶν δὲ καὶ Λιγύων, καὶ Σύρων, Βρύης [c] ὁ Δαρείου τε καὶ Αρτυστώνης.

ογʹ. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. οἱ δὲ Φρύγες (ὡς Μακεδόνες λέγουσι) ἐκαλέοντο Βρίγες [d] χρόνον ὅσον Εὐρωπήϊοι ἐόντες συνοίκησαν [e] Μακεδόσι· μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ασίην, ἅμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ οὔνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Αρμένιοι δὲ κατάπερ Φρύγες ἐσεσάχατο, ἐόντες Φρυγῶν ἄποικοι. τουτέων συναμφοτέρων ἦρχε Αρτόχμης, Δαρείου ἔχων θυγατέρα.

οδʹ. Λυδοὶ δὲ ἀγχοτάτω τῶν Ἑλληνικῶν εἶχον ὅπλα. οἱ δὲ Λυδοὶ, Μηόνες

[a] Σύριοι. [b] Μεγασίδου. [c] Γωβρύης. [d] MS. Φρίγες. [e] συνοίκουν.

dentes. Eandem Paphlagonibus armaturam gestabant Ligyes et Matieni et Maryandeni et Syri. Isti autem Syri a Persis Cappadoces vocantur. Paphlagonum et Matienorum dux erat Dotus Megasidrae filius: Maryandenorum et Ligyum et Syrorum, Bryas Darii filius et Artystonae.

73. Phryges autem proximam Paphlagonicae armaturam gerebant paullum differentes: qui (ut Macedones ajunt) tamdiu vocati sunt Briges, quamdiu Europaei fuerunt, Macedonum accolae; transgressi autem in Asiam, una cum loco nomen immutavere in Phryges. Armenii Phrygum cultu armati erant, utique illorum coloni. His utrisque praeerat Artochmes, qui Darii filiam in matrimonio habebat.

74. Lydi proxime ad Graecorum armaturam accedebant, olim Meones vo-

Digitized by Google

cati: priſtinoque nomine mutato, a Lydo Atyis filio cognomen acceperunt. Myſi ſuper capita gentiles galeas ferebant, ſcutula quoque ac aduſta jacula. Sunt autem Lydorum coloni, a monte Olympo Olympieni nominati. Horum utriſque praeerat Artaphernes Artaphernis filius, qui collega Datis Marathonem invaſit.

75. Thraces vulpinas pelles capitibus geſtabant, corpus tunicis, et inſuper circumdati variis ziris; ad pedes ac tibias caligae hinnulorum: ferentes praeterea jacula et peltas et pugiunculos. Iſti tranſgreſſi in Aſiam, vocati ſunt Bithyni, prius appellati (ut ipſi ajunt) Strymonii, quod Strymonem accolerent: a ſuiſque ſedibus exactos ſe dicunt a Teucris et Myſis.

Digitized by Google

ἐκαλεῦντο πάλαι· ἐπὶ δὲ Λυδοῦ τοῦ Ατυος ἔχον τὴν ἐπωνυμίην, μεταβαλόντες τὸ οὔνομα. Μυσοὶ δὲ, ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον κράνεα ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ μικράς. ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέωντο ἐπικαύτοισι. οὗτοι δέ εἰσι Λυδῶν ἄποικοι· ἀπ᾽ Οὐλύμπου δὲ οὔρεος καλέονται Οὐλυμπιηνοί. Λυδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἦρχε Αρταφέρνης ὁ Αρταφέρνεος, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἅμα Δάτι.

οε΄. Θρήϊκες δὲ, ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀλωπεκέας ἔχοντες, ἐστρατεύοντο· περὶ δὲ τὸ σῶμα, κιθῶνας· ἐπὶ δὲ, ζειρὰς περιβεβλημένοι ποικίλας· περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας, πέδιλα νεβρῶν ε· πρὸς δὲ, ἀκόντιά τε καὶ πέλτας, καὶ ἐγχειρίδια μικρά. οὗτοι δὲ διαβάντες μὲν ἐς τὴν Ασίην, ἐκλήθησαν Βιθυνοί· τὸ δὲ πρότερον ἐκαλέοντο (ὡς αὐτοὶ λέγουσι) Στρυμόνιοι, οἰκέοντες ἐπὶ Στρυμόνι· ἐξαναστῆναι δέ φασι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Τευκρῶν τε καὶ Μυσῶν.

ε νυρῶν.

οϛ΄. Θρηΐκων δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἦρχε Βασσάκης [g] ὁ Ἀρταβάνου. ἀσπίδας δὲ ὠμοβοΐνας εἶχον μικράς, καὶ προβόλους δύο λυκεργέας [h] ἕκαστος εἶχε· ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα· πρὸς δὲ τοῖσι κράνεσι, ὦτά τε καὶ κέρεα προσῆν βοὸς χάλκεα. ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι. τὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι φοινικέοισι κατειλίχατο. ἐν τούτοισι τοῖσι ἀνδράσι Ἀρεός ἐστι χρηστήριον.

οη΄. Καβηλέες δὲ οἱ Μηόνες, Λασόνιοι δὲ καλεύμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευήν· τὴν ἐγώ, ἐπεὰν κατὰ τὴν Κιλίκων τάξιν διεξιὼν γένωμαι, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἰχμάς τε βραχέας εἶχον, καὶ εἵματα ἐνεπεπορπέατο. εἶχον δὲ αὐτέων τόξα μετεξέτεροι Λύκια· περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι ἐκ διφθερέων πεποιημένας κυνέας. τουτέων πάντων ἦρχε Βάδρης ὁ Ὑστάνεος. Μόσχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας δὲ καὶ

[g] Βαγασάκης. [h] Λυκιοεργέας.

76. Thracibus autem qui Aſiam incolunt praeerat Baſſaces Artabani filius, geſtantibus brevia e crudo corio ſcuta, et bina ſingulis venabula ad lupos urgendos, in capitibus aereas caſſides, et ſuper caſſides ex aere factas aures bovis et cornua, impoſitis etiam criſtis; tibias autem faſciis purpureis involutas. Martis oraculum apud hos viros eſt.

77. Cabelees Meones (qui Laſonii vocantur) eundem cultum gerebant Cilicibus: quem ego, quum ordine ad Cilices veniam, indicabo. Milyae autem haſtas breves gerebant, et veſtes fibulis ſubſtrictas, et eorum nonnulli Lycios arcus, in capitibus galeas e pellibus factas. Horum omnium praefectus erat Badres Hyſtanis filius. Moſchi ligneas circa capita galeas gerebant, ſcutaque ac ha-

Digitized by Google

ſtilia brevia, ſed longa in haſtilibus ſpicula.

78. Eodem quo Moſchi ornatu militabant Tibareni, et Macrones, et Moſynoeci, quos hi regebant: Moſchos et Tibarenos Ariomardus, Darii filius et Parmyis filiae Smerdis, filii Cyri. Macrones et Moſynoecos Artayctes, Cheraſmis filius, qui Seſti in Helleſponto praeſes erat.

79. Mares in capitibus gentiles caſſides plexas gerebant, ſcutaque coriacea parva et jacula. Colchi capita tegebant galeis ligneis; aderant ſcuta ex crudo bovis tergore parva et haſtae breves, praeterea machaerae. Praeerat autem Maribus et Colchis Pharandates Teaſpis filius. Allarodii et Saſpires eodem quo Colchi ornatu militabant, duce Maſiſtio Siromitrae filio.

80. Inſulanae gentes, quae rubro e

Digitized by Google

αἰχμὰς σμικράς· λόγχαι δὲ ἐπῆσαν μεγάλαι.

οζ΄. Τιβαρηνοὶ δὲ, καὶ Μάκρωνες, καὶ Μοσύνοικοι, κατάπερ Μόσχοι ἐσκευασμένοι ἐστρατεύοντο. τούτους δὲ συνέτασσον ἄρχοντες οἵδε· Μόσχους μὲν καὶ Τιβαρηνοὺς, Αριόμαρδος ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ Πάρμυος τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου· Μάκρωνας δὲ καὶ Μοσυνοίκους, Αρταΰκτης ὁ Χεράσμιος, ὃς Σηστὸν τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπετρόπευε.

οθ΄. Μᾶρες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον, ἀσπίδας δὲ δερματίνας μικρὰς, καὶ ἀκόντια. Κόλχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμοβοΐνας μικρὰς, αἰχμάς τε βραχέας· πρὸς δὲ, καὶ μαχαίρας εἶχον. Μαρῶν δὲ καὶ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης[a] ὁ Τεάσπιος. Αλλαρόδιοι δὲ καὶ Σάσπειρες, κατάπερ Κόλχοι ὡπλισμένοι ἐστρατεύοντο. τουτέων δὲ Μασίστιος ὁ Σιρομίτρεω ἦρχε.

π΄. Τὰ δὲ νησιωτικὰ ἔθνεα τὰ ἐκ τῆς

[a] Φερενδάτης.

Digitized by Google

Ερυθρῆς θαλάσσης ἑπόμενα, νήσων δὲ ἐν τῇσι τοὺς ἀνασπάστους καλεομένους κατοικίζει βασιλεὺς, ἀγχοτάτω τῶν Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὅπλα. τουτέων δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε Μαρδόντης ὁ Βαγαίου, ὃς ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων, δευτέρῳ ἔτεϊ τουτέων ἐτελεύτησε ἐν τῇ μάχῃ.

πα´. Ταῦτα ἦν τὰ κατ' ἤπειρον στρατευόμενά τε ἔθνεα, καὶ τεταγμένα ἐς τὸ πεζόν [b]· τούτου ὦν τοῦ στρατοῦ ἦρχον οὗτοι οἵπερ εἰρέαται· καὶ οἱ διατάξαντες καὶ ἐξαριθμήσαντες, οὗτοι ἔσαν· καὶ χιλιάρχας τε καὶ μυριάρχας ἀποδέξαντες· ἑκατοντάρχας δὲ καὶ δεκάρχας οἱ μυριάρχαι. τελέων δὲ καὶ ἐθνέων ἔσαν ἄλλοι σημάντορες. ἔσαν μὲν δὴ οὗτοι, οἵπερ εἰρέαται, ἄρχοντες.

πβ´. Ἐστρατήγεον δὲ τουτέων τε καὶ τοῦ σύμπαντος στρατοῦ τοῦ πεζοῦ, Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω, καὶ Τριτανταίχμης ὁ Αρταβάνου, τοῦ γνώμην θεμένου μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ Σμερδόμης ὁ

b ἐς τὸν πεζόν.

mari ſequutae ſunt ex iis inſulis ad quas tranſportare rex ſolet quos e ſuis locis ſummovet, gerebant proxima Medis et veſtimenta et arma: quibus praeerat Mardontes Bagaei filius, qui apud Mycalen dux ſecundo poſt haec anno in pugna oppetiit.

81. Hae erant nationes quae per continentem ibant, ex quibus conſtabat pedeſter exercitus: quibus ii praeerant qui commemorati ſunt, quique ordinarant milites enumeraverantque et praefectos mille militum, et praefectos decem millium delegerant. nam hi creaverant centuriones decurioneſque. Erant et alii agminum et gentium praetores: verum ii qui nominati ſunt, erant duces.

82. Horum tamen et totius exercitus pedeſtris imperatores erant, Mardonius Gobryae filius, et Trintataechmes filius Artabani, qui diſſuaſerat bellum

Digitized by Google

Graeciae inferendum, et Smerdones Otanis filius, ambo hi fratrum Darii filii, Xerxis patrueles: et Masistes Dario et Atossa genitus, et Gergis Arizi et Megabyzus Zopyri filius.

83. Hi erant imperatores omnium pedestrium copiarum, praeter illa delecta Persarum decem millia, quibus praeerat Hydarnes Hydarnis filius: qui Persae vocabantur immortales, ob hoc, quod siquis eorum aut nece aut morbo numerum imminueret, alius sufficiebatur: nec unquam plures erant paucioresve decem millibus. Praecipuo inter omnes cultu erant Persae decori, et iidem praestantissimi. Armaturam quidem habebant talem, quae dicta est: et praeterea multo et immenso auro conspicui, ducentes una carrucas cum pallacis ac familia permulta eaque belle ornata: necnon camelos ac jumen-

Digitized by Google

Οτάνεω, Δαρείου ἀμφότεροι οὗτοι ἀδελφεῶν παῖδες, Ξέρξῃ δὲ ἐγίνοντο ἀνεψιοί· καὶ Μασίστης ὁ Δαρείου τε καὶ Ατόσσης παῖς, καὶ Γέργις ὁ Αρίζου[c], καὶ Μεγάβυζος ὁ Ζωπύρου.

πγ΄. Οὗτοι ἔσαν στρατηγοὶ τοῦ σύμπαντος στρατοῦ πεζοῦ[d], χωρὶς τῶν μυρίων. τῶν δὲ μυρίων τουτέων Περσέων τῶν ἀπολελεγμένων ἐστρατήγεε μὲν Ὑδάρνης ὁ Ὑδάρνεος· ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι οὗτοι ἐπὶ τοῦδε[e]· εἴ τις αὐτέων ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν, ἢ θανάτῳ βιασθεὶς, ἢ νούσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀραίρητο[f]. καὶ ἐγίνοντο οὐδαμᾷ οὔτε πλεῦνες μυρίων, οὔτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ πλεῖστον παρείχοντο διὰ πάντων Πέρσαι, καὶ αὐτοὶ ἄριστοι ἔσαν. σκευὴν μὲν τοιαύτην εἶχον ἥπερ εἴρηται· χωρὶς δὲ χρυσόν τε πολλὸν καὶ ἄφθονον ἔχοντες ἐνέπρεπον· ἁρμαμάξας τε ἅμα ἤγοντο, ἐν δὲ, παλλακὰς καὶ θεραπηΐην πολλήν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένην. σῖτα δέ σφι, χωρὶς τῶν

[c] Αριάζου. [d] σύμπαντος πεζοῦ. [e] MS. οὗτοι διὰ τάδε ἐπὶ τῶδε. [f] ἀναίρητο.

ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοί τε ϗ ὑποζύγια ἦγον.

πδ΄. Ἱππεύει δὲ ταῦτα τὰ ἔθνεα· πλὴν οὐ πάντα παρείχετο ἵππον, ἀλλὰ τοσάδε μοῦνα· Πέρσαι μὲν, τὴν αὐτὴν ἐσκευασμένοι ϗ ὁ πεζὸς αὐτέων. πλὴν ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι εἶχον ἔνιοι αὐτέων ϗ χάλκεα ϗ σιδήρεα ἐξεληλαμένα ποιήματα.

πε΄. Εἰσὶ δέ τινες νομάδες ἄνθρωποι Σαγάρτιοι καλεόμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν ϗ φωνῇ, σκευὴν δὲ μεταξὺ ἔχουσι πεποιημένην τῆς Περσικῆς τε ϗ τῆς Πακτυϊκῆς· οἳ παρείχοντο μὲν ἵππον ὀκτακισχιλίην, ὅπλα δὲ οὐ νομίζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα, οὔτε σιδήρεα, ἔξω ἐγχειριδίων. χρέωνται δὲ σειρῇσι πεπλεγμένῃσι ἐξ ἱμάντων, ταύτῃσι [a] πίσυνοι ἔρχονται ἐς πόλεμον. ἡ δὲ μάχη τουτέων τῶν ἀνδρῶν, ἥδε· ἐπεὰν συμμίσγωσι τοῖσι πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σειρὰς, ἐπ᾽ ἄκρῳ βρόχους ἐχούσας· ὅτευ δ᾽ ἂν τύχῃ, ἤν τε ἵππου,

[a] τῇσι.

ta, praeter ceteros milites, quae commeatum portabant.

84. Equitant autem hae nationes: ſed non omnes habebant equos, verum hae ſolae: Perſae, qui eadem erant qua peditatus armatura ornati, niſi quod quidam illorum geſtabant in capitibus opera ex aere ferroque ductilia.

85. Sunt autem quidam paſtorii homines, qui Sagartii appellantur, gens quidem etiam ſermone Perſica, ſed cultu inter Perſicum et Pactyicum, qui contulerunt equitatum octo millium equitum, armaturam neque aheneam neque ferream aſſueti ferre, praeter pugiones, utentes reſte e loris conſerta, qua freti in bellum eunt. Eſt autem pugna eorum virorum hujuſmodi: Cum hoſte congredientes injiciunt eas reſtes in ſummo habentes laqueos, qui quum aut equum aut homi-

Digitized by Google

nem adepti ſunt, eum ad ſe trahunt: ita illi ſeptis illaqueati conficiuntur. Talis horum pugna eſt, iidemque inter Perſas erant collocati.

86. Medi eandem equites quam pedites armaturam gerunt: et item Ciſſii. Indi quoque eandem quam peditatus ſuus geſtant armaturam. ceterum equos ſingulares agebant et currus: quibus curribus ſuberant et equi et aſini agreſtes. Bactrii eodem ornatu inſtructi erant equites quo pedites, et item Caſpii. Afri et ipſi eandem quam pedites armaturam gerebant: curruum autem hi cuncti erant agitatores. Caſpii quoque et Paricanii itidem atque ſuus peditatus inſtructi erant. Necnon Arabes eo quo pedites ornati cultu; ſed cuncti agitabant camelos nihilo inferiores equis pernicitate.

87. Hae ſolae gentes erant equeſtres. Fuitque numerus equitum, octoginta mil-

Digitized by Google

ἤν τε ἀνθρώπε, ἐπ' ἑωϋτὸν ἕλκει. οἱ δὲ ἐν ἕρκεσι[b] ἐμπαλλασσόμενοι διαφθείρονται. τουτέων μὲν αὕτη ἡ μάχη, καὶ ἐπετετάχατο ἐς τοὺς Πέρσας.

πϛ'. Μῆδοι δὲ, τήν περ ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευὴν, καὶ Κίσσιοι ὡσαύτως. Ινδοὶ δὲ σκευῇ μὲν ἐσεσάχατο τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαυνον δὲ κέλητας καὶ ἅρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἅρμασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκτριοι δὲ ἐσκευάδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι ὁμοίως. Λίβυες δὲ καὶ αὐτοὶ κατάπερ ἐν τῷ πεζῷ. ἤλαυνον δὲ καὶ οὗτοι πάντες ἅρματα. ὡς δ' αὕτως Κάσπιοι καὶ Παρικάνιοι ἐσεσάχατο ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Αράβιοι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν ἣν καὶ[c] ἐν τῷ πεζῷ· ἤλαυνον δὲ πάντες καμήλους, ταχυτῆτα[d] οὐ λειπομένας ἵππων.

πζ'. Ταῦτα τὰ ἔθνεα μοῦνα ἱππεύει, ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου ἐγένετο ὀκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων[e] καὶ τῶν ἁρμά-

b ἄρκεσι, c αὐτὴν οὐ. d ταχυτῆτι. e τῶν ἄλλων καμήλων.

Digitized by Google

των. οἱ μέν νυν ἄλλοι ἱππέες ἐπετετάχατο[f] κατὰ τέλεα· Αράβιοι δὲ, ἔχατοι ἐτετάχαλο. ἅτε γὰρ τῶν ἵππων ὔτι ἀνεχομένων τὰς καμήλους, ὕςεροι ἐτετάχατο, ἵνα μὴ φοβέοιτο τὸ ἱππικόν.

πή. Ἵππαρχοι δὲ ἔσαν Ἁρμαμίθρης τε καὶ Τίθαιος, Δάτιος παῖδες· ὁ δὲ τρίτος σφίσι συνίππαρχος Φαρνύχης καλελέλειπλο ἐν Σάρδισι νοσέων· ὡς γὰρ ὁρμέωντο ἐκ Σαρδίων, ἐπὶ συμφορὴν περιέπεσε[g] ἀνεθέλητον. ἐλαύνοντι γάρ οἱ, ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε κύων· καὶ ὁ ἵππος οὐ προϊδὼν ἐφοβήθη τε, καὶ ςὰς ὀρθὸς ἀπεσείσατο τὸν Φαρνύχεα· πεσὼν δὲ, αἷμά τε ἤμεε, καὶ ἐς φθίσιν περιῆλθε ἡ νοῦσος. τὸν δὲ ἵππον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐποίησαν οἱ οἰκέται ὡς ἐκέλευε· ἐς τὸν χῶρον ἐν τῷ περ καλέβαλε τὸν δεσπότεα ἀπαγαγόντες, ἐν τοῖσι[h] γούνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα. Φαρνύχης μὲν οὕτω παρελύθη τῆς ἡγεμονίης.

[f] ἐτετάχαλο. [g] ἐνέπεσε. [h] σὺν τοῖσι.

lia, praeter camelos et currus. Et alii quidem equites per ordines fuerunt appositi: Arabes autem in ultimo locati, ob id postremi ne equitatus consternaretur, equis camelos non tolerantibus.

88. Equitatus autem praefecti erant, Harmamithres et Tithaeus, filii Datis: quorum tertius collega Pharnuches Sardibus erat relictus aegrotus. Nam quum Sardibus proficiscerentur, in calamitatem incidit insciens. equitante enim eo canis sub pedes equi intercurrit: quo equus improviso territus atque erectum sese attollens, Pharnuchem excussit. Hic collapsus sanguinem vomuit, et morbus transiit in tabem. Equo autem, a casu statim domini, fecerunt famuli ut ille jusserat: Abducto namque in eum locum ubi dominum straverat, crura in genibus absciderunt. Itaque Pharnuches ita a praefectura summotus est.

Digitized by Google

89. Porro triremes inito numero fuere mille ducentae et septem; quas hi praebuere: Phoenices, cum Syriis qui Palaestinam incolunt, trecentas, hunc in modum ornati: Circa capita galeas Graecanicis proximas gerebant, induti thoracibus lineis, cum scutis umbone carentibus, cumque jaculis. Hi Phoenices, ut ipsi memorant, quondam mare rubrum accolebant: illinc transgressi, maritima Syriae habitant. Is autem tractus Syriae, et quicquid Aegypto tenus est, Palaestina vocitatur. Aegyptii ducentas praebebant naves. Hi circa capita cassides forcipiculatas gerebant, concava autem scuta magnis umbonibus praedita, ac hastas nauticas, et grandes bipennes: eorum turba thoraces gerebat ac magnas machaeras.

Digitized by Google

πθ′. Τῶν δὲ τριήρεων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διηκόσιαι καὶ χίλιαι, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἵδε· Φοίνικες μὲν, σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, τριηκοσίας, ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας εἶχον ἀγχοτάτω πεποιημένας τρόπον τὸν Ἑλληνικόν· ἐνδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους· ἀσπίδας δὲ ἴτυς οὐκ ἐχούσας εἶχον, καὶ ἀκόντια. οὗτοι δὲ οἱ Φοίνικες τοπαλαιὸν οἴκεον, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ· ἐνθεῦτεν δὲ ὑπερβάντες τῆς Συρίης οἰκέουσι τὸ παρὰ θάλασσαν· τῆς δὲ Συρίης τοῦτο τὸ χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν, Παλαιστίνη καλέεται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρείχοντο διηκοσίας. οὗτοι δὲ εἶχον περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χηλευτὰ, ἀσπίδας δὲ κοίλας, τὰς ἴτυς μεγάλας ἐχούσας, καὶ δόρατά τε ναύμαχα, καὶ τύχους μεγάλους. τὸ δὲ πλῆθος αὐτέων, θωρηκοφόροι ἔσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶχον. οὗτοι

μὲν οὕτω ἐστελάδατο.

Ϟ΄. Κύπριοι δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ὧδε· τὰς μὲν κεφαλὰς εἱλίχατο μίτρῃσι οἱ βασιλῆες αὐτέων, οἱ δὲ ἄλλοι εἶχον κιθῶνας· τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες. τουτέων δὲ τοσάδε ἔθνεά ἐστι· οἱ μὲν, ἀπὸ Σαλαμῖνος καὶ Ἀθηναίων· οἱ δ᾽, ἀπ᾽ Ἀρκαδίης· οἱ δὲ, ἀπὸ Κύθνου· οἱ δ᾽, ἀπὸ Φοινίκης· οἱ δ᾽, ἀπὸ Αἰθιοπίης, ὡς αὐτοὶ Κύπριοι λέγουσι.

Ϟα΄. Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρείχοντο νέας· οὗτοι δ᾽ αὖ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια, λαισήϊά τε εἶχον ἀντ᾽ ἀσπίδων, ὠμοβοΐης πεποιημένα, καὶ κιθῶνας εἰρινέους ἐνδεδυκότες. δύο δὲ ἀκόντια ἕκαστος καὶ ξίφος εἶχον, ἀγχοτάτω τῇσι Αἰγυπτίῃσι μαχαίρῃσι πεποιημένα. οὗτοι μὲν τοπαλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος ἀνδρὸς Φοίνικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Πάμφυλοι δὲ τριήκοντα παρείχοντο νέας, Ἑλληνικοῖσι

Hunc in modum isti armati erant.

90. Cyprii autem centum quinquaginta naves praebebant, hoc modo armati: Reges eorum mitris redimita capita habebant; reliqui tunicas gestabant, cetera ut Graeci. Quorum illae gentes sunt partim a Salamine et Atheniensibus, partim ab Arcadia, partim a Cythno, partim a Phoenice, partim ab Aethiopia oriundi, ut ipsi Cyprii ajunt.

91. Cilices, centum naves. hi circa capita ferebant gentiles galeas, pro scutis parmulas e crudo bovis corio factas, laneis tunicis induti: bina singuli jacula gestantes, et ensem machaeris Aegyptiacis persimilem. Hi quondam Hypachaei appellati fuerant, sed a Cilice Agenoris filio, viro Phoenice, illud nomen acceperunt. Pamphyli, triginta naves, Graeca-

Digitized by Google

nicis armis ornati: qui ab illis originem ducunt, qui cum Amphilocho et Calchante e Troia disjecti fuerunt.

92. Lycii praebuerunt naves quinquaginta, thoracibus ocreisque instructi; arcubus quoque e corno factis, et arundineis sagittis sine pennis, atque jaculis: gerentes ex humeris suspensas caprae pellem, et in capitibus pilea pennis circumcoronata, quinetiam pugiones et falces. Hi e Creta oriundi, quondam Termilae nominati, sed a Lyco Pandionis filio, viro Atheniensi, Lycii fuerunt cognominati.

93. Dorienses qui sunt ex Asia, naves triginta. hi Graeca gerebant arma, e Peloponneso propagati. Cares, septuaginta naves, cetera Graeco more ornati, sed et falces et pugiones gerebant. qui quales prius appellati fuerint, in priori-

Digitized by Google

ὅπλοισι ἐσκευασμένοι. οἱ δὲ Πάμφυλοι οὗτοι, εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης ἀποσκεδασθέντων ἅμα Αμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι.

ϟβʹ. Λύκιοι δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα, θωρηκοφόροι τε ἐόντες καὶ κνημιδοφόροι. εἶχον δὲ τόξα κρανέϊνα, καὶ ὀϊστοὺς καλαμίνους ἀπτέρους, καὶ ἀκόντια· ἐπὶ δὲ, αἰγὸς δέρμα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενον[a]· περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι πίλους πτεροῖσι περιεστεφανωμένους. ἐγχειρίδια δὲ καὶ δρέπανα εἶχον. Λύκιοι δὲ, Τερμίλαι ἐκαλέοντο ἐκ Κρήτης γεγονότες· ἀπὸ δὲ Λύκου τοῦ Πανδίονος, ἀνδρὸς Αθηναίου, ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην.

ϟγʹ. Δωριέες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ασίης, τριήκοντα παρείχοντο νέας, ἔχοντές τε Ἑλληνικὰ ὅπλα, καὶ γεγονότες ἀπὸ Πελοποννήσου[b]. Κᾶρες δὲ, ἑβδομήκοντα παρείχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες ἐσταλμένοι· εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρίδια. οὗτοι δὲ, οἵ τινες πρότερον ἐκαλέον-

[a] δέρματα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενα. [b] γεγονότες ἐκ Πελοποννήσου.

το, ἐν τοῖσι πρώτοισι τῶν λόγων εἴρηται.

ϞΔ'. Ιωνες δὲ, ἑκατὸν νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι ὡς Ἕλληνες. Ιωνες δὲ, ὅσον μὲν χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον τὴν νῦν καλεομένην Αχαιΐην, καὶ πρὶν ἢ Δαναόν τε καὶ Ξοῦθον ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ὡς Ἕλληνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες· ἐπὶ δὲ Ιωνος τοῦ Ξούθου, Ιωνες.

ϞΕ'. Νησιῶται δὲ, ἑπτακαίδεκα παρείχοντο νέας, ὡπλισμένοι ὡς Ἕλληνες· καὶ τοῦτο Πελασγικὸν ἔθνος, ὕστερον δὲ Ιωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ αἱ δυώδεκα πόλιες Ιωνες οἱ ἀπ' Αθηνέων [c]. Αἰολέες δὲ, ἑξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι τε ὡς Ἕλληνες, καὶ τοπάλαι καλεόμενοι Πελασγοὶ, ὡς Ἑλλήνων λόγος. Ἑλλησπόντιοι δὲ, πλὴν Αβυδηνῶν· (Αβυδηνοῖσι γὰρ προσετέτακτο ἐκ βασιλῆος κατὰ χώρην μένουσι, φύλακας εἶναι τῶν γεφυρέων) οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τοῦ Πόντου στρατευόμενοι, παρείχοντο μὲν ἑκατὸν νέ-

[c] Αθηναίων.

Digitized by Google

bus libris dictum est.

94. Iones, centum naves, armati Graeco ritu: qui quandiu in Peloponneso regionem, quae vocatur nunc Achaia, incoluerunt, et ante adventum Danai et Xuthi in Peloponnesum, ut Graeci ajunt, vocabantur Pelasgi Aegialees, *litorales*, sed ab Ione Xuthi filio, Iones sunt appellati.

95. Insulani, naves decem et septem, armati ut Graeci: et ipsi Pelasgica gens, sed mox Ionica ob eandem caussam, et duodecim oppida Ionica ab Athenis. Aeolenses, sexaginta naves, more Graeco armati, et olim Pelasgi (ut apud Graecos fertur) vocati. Hellespontii, praeter Abydenos, quibus mandatum erat ab rege ut loco manerent ad pontes custodiendos, ceterique e Ponto, dabant centum naves,

Digitized by Google

Graece ornati, Ionum ac Dorienſium coloni.

96. In omnibus autem navibus epibatae erant Perſae et Medi et Sacae; quarum optime navigantes praebuere Phoenices, et inter Phoenices, Sidonii. His omnibus, et item pedeſtribus eorum copiis praefecti erant populares duces: quorum ego (quia ratio hiſtoriae non exigit neceſſario) non faciam mentionem. Neque enim ſingularum nationum duces digni memoria fuere, quarum quot urbes, tot duces extitere: ſequebantur enim non ut ductores, verum ut alii bellantes ſervi: quoniam duces et praefecti penes quos ſumma imperii erat, et ſingularum gentium principes, quinam eorum Perſae fuerint, a me commemoratum eſt.

97. Nauticis autem hi copiis praefuere: Ariabignes Darii, et Prexaſpes Aſpathinis, et Megabazus Megabatis, et A-

Digitized by Google

ας, ἐσκευασμένοι δὲ ἔσαν ὡς Ἕλληνες· ἔτοι δὲ, Ἰώνων κ͵ Δωριέων ἄποικοι.

Ϟϛ΄. Ἐπεβάτευον δὲ ἐπὶ πασέων τῶν νεῶν Πέρσαι, κ͵ Μῆδοι, κ͵ Σάκαι. τετέων δὲ ἄρισα πλεῦσας παρείχοντο νέας Φοίνικες, κ͵ Φοινίκων, Σιδώνιοι. τέτοισι πᾶσι κ͵ τοῖσι ἐς τὸν πεζὸν τεταγμένοισι αὐτέων ἐπῆσαν ἑκάσοισι ἐπιχώριοι ἡγεμόνες. τῶν ἐγὼ (ὐ γὰρ ἀναγκαίη ἐξέργομαι ἐς ἱσορίης λόγον) ὐ παραμέμνημαι. ὔτε γὰρ ἔθνεος ἑκάσυ ἀπάξιοι ἔσαν οἱ ἡγεμόνες, ἔν τ᾽ ἔθνεϊ ἑκάσῳ ὅσαιπερ πόλιες, τοσῦτοι κ͵ ἡγεμόνες ἔσαν. εἵποντο δὲ ὡς ὐ σρατηγοὶ, ἀλλ᾽ ὥσπερ οἱ ἄλλοι σρατευόμενοι δῦλοι. ἐπεὶ σρατηγοί τε κ͵ ἄρχοντες οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος, κ͵ ἄρχοντες τῶν ἐθνέων ἑκάσων, ὅσοι αὐτέων ἔσαν Πέρσαι, εἰρέαταί μοι.

Ϟζ΄. Τῦ δὲ ναυτικῦ ἐσρατήγεον οἵδε· Ἀριαβίγνης τε ὁ Δαρείυ, κ͵ Πρηξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω, κ͵ Μεγάβαζος ὁ Μεγαβά-

τεω, καὶ Αχαιμένης ὁ Δαρείου· τῆς μὲν Ιάδος τε καὶ Καρικῆς στρατιῆς, Αριαβίγνης, ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρύεω θυγατρός· Αἰγυπτίων δὲ ἐστρατήγεε Αχαιμένης, Ξέρξεω ἐὼν ἀπ᾽ ἀμφοτέρων ἀδελφεός· τῆς δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρατήγεον οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ, καὶ πεντηκόντεροι, καὶ κέρκουροι, καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα μακρὰ [d] συνελθόντα ἐς τὸν ἀριθμὸν ἐφάνη τρισχίλια.

Ϟη΄. Τῶν δὲ ἐπιπλεόντων μετά γε τοὺς στρατηγοὺς, οἵδε ἔσαν ὀνομαστότατοι, Σιδώνιος Τετράμνηστος Ανύσου [e], καὶ Τύριος Μάρτην Σιρώμου [f], καὶ Αράδιος [g] Νέρβαλος Αγβάλου [h], καὶ Κίλιξ Συέννεσις Ωρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος Σίκα· καὶ Κύπριοι, Γόργος τε Χέρσιος, καὶ Τιμῶναξ ὁ Τιμαγόρεω· καὶ Καρῶν, Ἱστιαῖός τε ὁ Τύμνεω, καὶ Πίγρης [i] ὁ Σελδώμου, καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύλεω.

Ϟθ΄. Τῶν μέν νυν ἄλλων οὐ παραμέμνημαι ταξιαρχέων, ὡς οὐκ ἀναγκαζόμενος·

[d] μικρά. [e] Αλλήσου. [f] Μάπην Σιρώνου. [g] Αρόδιος. [h] Αρβάλου. [i] Πύγρης.

chaemenes Darii filius. Ionicae quidem classi et Caricae Ariabignes, ex Dario et filia Gobryae genitus: Aegyptiacae autem Achaemenes, Xerxis ex utroque parente germanus: reliquae autem classi reliqui duo. Porro triginta aut quinquaginta remorum navigia, et cercuri, cum hippagogis, longa, contracta constat ad tria millia pervenisse.

98. Eorum autem qui in classe erant, secundum duces, illustrissimi fuere, Sidonius Tetramnestus Anysi filius, et Tyrius Marten Siromi, et Aradius Nerbalus Agbali, et Cilix Syennesis Oromedontis, et Lycius Cyberniscus Sicae filius. Cyprii autem, Gortus Chersis, et Timonax Timagorae filius. Carum vero Histiaeus Tymnis, et Pigres Seldomi, et Damasithymus Candaulis filius.

99. Aliorum nunc praefectorum mentionem facere supersedeo, tanquam

Digitized by Google

non necesse habens. Verum Artemisiae praecipua me tenet admiratio, mulieris expeditionem adversus Graeciam sequutae: quae defuncto viro, et ipsa tyrannidem obtinens, quum et filius ei esset adolescens, praestantia animi atque virilitate in militiam concessit nullâ adacta necessitate. Nomen ei erat Artemisiae, Lygdamis filiae, paternum genus ex Halicarnasso, maternum e Creta. Imperans haec Halicarnassensibus, et Cois, et Nisyriis, et Calydniis, quinque cum navibus venit, et universae classis post Sidonias, naves praebuit celebratissimas. Eadem apud regem optimas inter omnes socios sententias dixit. Quas civitates recensui sub illius imperio fuisse, earum universam gentem annuo Doricam esse; Halicarnassenses quidem Troezenios, ceteros autem Epidaurios. Hactenus de nautico exercitu.

Digitized by Google

Ἀρτεμισίης δὲ, τῆς μάλιςα θῶϋμα ποιεῦμαι, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ςρατευσαμένης γυναικὸς, ἥτις ἀποθανόντος τῦ ἀνδρὸς, αὐτή τε ἔχυσα τὴν τυραννίδα, καὶ παιδὸς ὑπάρχοντος νεηνίεω, ὑπὸ λήμματός τε καὶ ἀνδρηΐης ἐςρατεύετο, ὐδεμιῆς ἐύσης ἀναγκαίης. ὔνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ δὲ ἦν Λυγδάμιος· γένος δὲ ἐξ[a] Ἁλικαρνησσῦ, τὰ πρὸς πατρὸς, τὰ μητρόθεν δὲ, Κρῆσσα. ἡγεμόνευε δὲ Ἁλικαρνησσέων τε καὶ Κώων καὶ Νισυρίων τε καὶ Καλυδνίων, πέντε νέας παρεχομένη· καὶ συναπάσης τῆς ςρατιῆς, μετά γε τὰς Σιδωνίων, νέας ἐνδοξοτάτας παρείχετο. πάντων δὲ τῶν συμμάχων γνώμας ἀρίςας βασιλέϊ ἀπεδέξατο. τῶν δὲ κατέλεξα πολίων ἡγεμονεύειν αὐτὴν, τὸ ἔθνος ἀποφαίνω πᾶν ἐὸν Δωρικόν· Ἁλικαρνησσῆας μὲν, Τροιζηνίυς· τὺς δὲ ἄλλυς, Ἐπιδαυρίυς. ἐς μὲν τοσόνδε ὁ ναυτικὸς ςρατὸς εἴρηται.

a Haec vocula ἐξ non est in MS.

Digitized by Google

ρ΄. Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἠρίθμησέ τε, καὶ διετάχθη ὁ στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτός σφεας διεξελάσας θεήσασθαι· μετὰ δὲ, ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπ᾽ ἅρματος παρ᾽ ἔθνος ἓν ἕκαστον, ἐπυνθάνετο. καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί· ἕως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἅρματος ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσέῃ. καὶ παρέπλεε παρὰ τὰς πρώρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἑκάστας ὁμοίως ὡς καὶ τὸν πεζὸν, καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα[b] πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἀνεκώχευον τὰς πρώρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδὸν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεμον. ὁ δ᾽, ἐντὸς τῶν πρωρέων πλέων ἐθηεῖτο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

ρα΄. Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε,

[b] ὅσον τέσσερα.

100. Xerxes, inito copiarum numero, militibus compoſitis, concupivit illos luſtrando oculis obire: quemadmodum et fecit. Itaque inſcenſo curru unamquamque nationem luſtrans, percontabatur; quam profeſſionem ſcribae excipiebant, donec ab extremis ad extremos equitum peditumque perventum eſt. Hoc perfecto, et navibus in mare deductis, ibi Xerxes e curru in navem Sidoniam tranſcendit: reſidenſque ſub aureo tabernaculo, praetervehenſque navium proras ſciſcitabatur de ſingulis itidem ut de terreſtri exercitu fecerat, deſcribique jubebat. Enimvero navarchi productas a litore quatuor fere plethrorum ſpatio naves ſtabilierant, converſis ad terram proris, omnes verſus frontem, propugnatoribus quoque tanquam ad proelium armatis; quos Xerxes inter proras et litus navigans conſpicabatur.

101. Ubi autem et claſſem luſtravit,

Digitized by Google

egreſſus navi arceſſivit Demaratum Ariſtonis filium, comitem hujus adverſus Graeciam expeditionis, eique arceſſito ita inquit, 'Demarate, juvat nunc me quae 'cupio abs te interrogare, qui et Grae- 'cus es, et non ex minima neque maxi- 'me invalida civitate, ut audio tam ex 'te quam ex aliis Graecis, qui in ſermo- 'nes mecum veniunt. nunc igitur hoc 'mihi expone, nunquid Graeci ſuſtine- 'bunt manus contra me levare. nam, ut 'ego opinor, nec ſi omnes Graeci ac 'ceteri ad occaſum incolentes homines 'congregarentur, pares eſſent ad me in- 'vadentem ſuſtinendum, ſiquidem non 'ſint concordes. Libet tamen mihi abs 'te audire quid de hoc dicas.' His verbis ille interrogavit. Demaratus autem excipiens, 'Utra, inquit, apud te rex utar, 'veritate an jucunditate?' Ille ut veritate uteretur jubere. neque enim ſibi ob id

Digitized by Google

καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς νεὸς, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος συστρατευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καλέσας δ' αὐτὸν, εἴρετο τάδε, ‘ Ω Δημάρητε, νῦν μοί ‘ σε ἡδύ τι ἐστὶ ἐπείρεσθαι τὰ θέλω. σὺ ‘ εἶς Ἕλλην τε, καὶ (ὡς ἐγὼ πυνθάνο‘ μαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ‘ τῶν ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων) πό‘ λιος οὔτ' ἐλαχίστης, οὔτ' ἀσθενεστάτης. ‘ νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ‘ ὑπομενέουσί χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. ‘ οὐ γὰρ, ὡς δοκέω ἐγὼ, οὐδ' εἰ πάντες ‘ Ἕλληνες, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἑσπέ‘ ρης οἰκέοντες ἄνθρωποι συλλεχθείησαν, ‘ οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπο‘ μεῖναι, μὴ ἐόντες ἄρθμιοι. ἐθέλω μέντοι ‘ καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν τι λέγεις περὶ ‘ αὐτέων, πυθέσθαι.’ ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα. ὁ δὲ, ὑπολαβὼν ἔφη, ‘ Ω βασιλεῦ, ‘ κότερα ἀληθηίῃ χρήσομαι πρός σε, ἢ ‘ ἡδονῇ;’ ὁ δέ μιν ἀληθηίῃ χρῆσθαι ἐκέ-

λευε, φὰς οὐδὲν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ
πρότερον ἦν.

ρβ΄. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάρητος,
ἔλεγε τάδε, ‘ Βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθηΐῃ
‘ διαχρήσασθαι πάντως με κελεύεις ταῦ-
‘ τα λέγοντα, τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστε-
‘ ρον ὑπὸ σεῦ ἁλώσεται, τῇ Ἑλλάδι πε-
‘ νίη μὲν αἰεὶ σύντροφός [c] ἐστι· ἀρετὴ δὲ
‘ ἔπακτός ἐστι, ἀπό τε σοφίης κατεργασ-
‘ μένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεωμένη
‘ ἡ Ἑλλὰς, τήν τε πενίην ἀπαμύνεται,
‘ καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μέν νυν πάν-
‘ τας Ἕλληνας τοὺς περὶ κείνους τοὺς Δω-
‘ ρικοὺς χώρους οἰκημένους. ἔρχομαι δὲ λέ-
‘ ξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοὺς λόγους,
‘ ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων μούνων· πρῶ-
‘ τα μὲν, ὅτι οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ σοὺς δέξον-
‘ ται [d] λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλ-
‘ λάδι· αὖτις δὲ, ὡς ἀντιώσονταί τοι ἐς
‘ μάχην, καὶ ἢν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες
‘ τὰ σὰ φρονέωσι. ἀριθμοῦ δὲ πέρι, μὴ

[c] αἰεί κοτε σύντροφος. [d] σοῦ δέξονται.

Digitized by Google

eum minus jucundum fore quam antea fuiſſet.

102. Hoc ubi Demaratus audivit, ‘ Quoniam, inquit, me jubes, rex, om- ‘ nino veritatem proloqui, ea dicentem ‘ ob quae nemo mendacii poſtea a te ‘ convincetur; Graecia ſemper quidem ‘ alumna fuit paupertatis, hoſpes virtutis, ‘ quam a ſapientia accivit et a ſevera diſ- ‘ ciplina, quam uſurpans Graecia, et ‘ paupertatem abigit et dominatum. Ita ‘ laudo quidem omnes Graecos qui circa ‘ Dorica illa loca incolunt: ſed non de ‘ cunctis eis haec verba faciam, verum ‘ de Lacedaemoniis ſolis. Jam primum ‘ fieri non poterit, ut tuas voces admit- ‘ tant, afferentes Graeciae ſervitutem: ‘ deinde venient tibi obviam ad pugnan- ‘ dum, etiam ſi ceteri Graeci omnes ſen- ‘ tiant tecum. Neque vero de numero

Digitized by Google

'eorum quaeras, quot illi ſint qui hoc 'facere poſſint. nam ſi in exercitu eo'rum mille fuerint, ii tecum congredi'entur; et item ſive pauciores ſive etiam 'plures.'

103. Haec quum audiſſet Xerxes, cachinnans inquit, 'Demarate, quodnam 'extuliſti verbum? mille omnino viros 'cum tanto exercitu congreſſuros? Age'dum, dic mihi, nonne teipſum ais iſto'rum virorum fuiſſe regem? viſne igitur 'ſine mora tu cum decem viris dimica're? Quod ſi veſtri populares omnes ta'les ſunt, quales tu praedicas, profecto 'ſecundum veſtra inſtituta decet te, qui 'illorum es rex, ad duplum comparari. 'nam ſi denis e meo exercitu ſinguli 'eorum pares ſint, jure abs te poſco ut 'viginti ſis par; ita verba quae dixiſti, 'comprobabuntur. Atqui ſi tales ſunt

Digitized by Google

'πύθῃ ὅσοι τινὲς ἐόντες ταῦτα ποιέειν 'οἷοί τέ εἰσι. ἤν τε γὰρ τύχωσι ἐξεστρα-'τευμένοι χίλιοι, οὗτοι μαχέσονταί τοι, 'ἤν τε ἐλάσσονες τουτέων, ἤν τε καὶ 'πλεῦνες.'

ργ΄. Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης, γελάσας ἔφη, 'Δημάρητε, οἷον ἐφθέγξαο ἔπος, 'ἄνδρας χιλίους στρατιῇ τοσῇδε μαχέσα-'σθαι; ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ φῂς τουτέων 'τῶν ἀνδρῶν αὐτὸς βασιλεὺς γενέσθαι; 'σὺ ὦν ἐθελήσαις αὐτίκα μάλα πρὸς ἄν-'δρας δέκα μάχεσθαι[e], καί τοι εἰ τὸ 'πολιτικὸν ὑμῖν πᾶν ἐστι τοιοῦτον οἷον σὺ 'διαιρέεις, σέ γε τὸν κείνων βασιλῆα πρέ-'πει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντιτάσσεσθαι 'κατὰ νόμους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ κείνων 'ἕκαστος δέκα ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς 'ἐμῆς ἀντάξιός ἐστι, σὲ δέ γε[f] δίζημαι 'εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ οὕτω μὲν ὀρ-'θοῖτ' ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σεῦ εἰρημένος. 'εἰ δὲ τοιοῦτοί τε ἐόντες, καὶ μεγάθεα

[e] μαχέσασθαι. [f] σέ γε.

‘ τοσοῦτοι ὅσοι σύ τε καὶ οἱ παρ’ ἐμὲ φοι-
‘ τῶσι Ἑλλήνων ἐς λόγους, αὐχεῖτε το-
‘ σοῦτον, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ λόγος
‘ οὗτος ὁ εἰρημένος εἴη. ἐπεὶ φέρε ἴδω παντὶ
‘ τῷ εἰκότι, κῶς δυναίατο χίλιοι, ἢ καὶ
‘ μύριοι, ἢ καὶ πεντακισμύριοι, ἐόντες γε
‘ ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως, καὶ μὴ ὑπ’ ἑνὸς
‘ ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῷδε ἀντιστῆναι·
‘ ἐπεί τοι πλεῦνες [a] περὶ ἕνα ἕκαστον γι-
‘ νόμεθα, ἢ χίλιοι, ἐόντων ἐκείνων πέντε [b]
‘ χιλιαδέων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἑνὸς ἀρχόμενοι
‘ κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον, γενοίατ’ ἂν
‘ δειμαίνοντες τοῦτον καὶ παρὰ τὴν ἑωϋτῶν
‘ φύσιν ἀμείνονες· καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμε-
‘ νοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἐόντες·
‘ ἀνειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλευθέριον [c], οὐκ ἂν
‘ ποιέοιεν τουτέων οὐδέτερα. δοκέω δὲ ἔγω-
‘ γε καὶ ἀνισωθέντας πλήθεϊ, χαλεπῶς
‘ ἂν Ἕλληνας Πέρσῃσι μούνοισι μάχε-
‘ σθαι. ἀλλὰ παρ’ ἡμῖν τοῦτό ἐστι [d] τὸ
‘ σὺ λέγεις. ἔστι γε μέντοι οὐ πολλὸν,

[a] ἐπεί τε πλεῦνες. [b] ἐόντων πέντε. [c] ἐλεύθερον. [d] ἡμῖν μὲν μούνοισι τοῦτό ἐστι.

Digitized by Google

'illi ac proceritate tanti, quanti tu, ac 'Graeci qui in colloquium meum venerunt, tantopere gloriamini, vide ne 'frustra id insolenterque faciatis. nam 'age intelligam quacunque probabilitate, 'unde fieri queat, ut mille aut decem 'millia vel etiam quinquaginta millia hominum, qui pariter omnes liberi, nec 'unius imperio subjecti, tanto exercitui 'obsisterent: quum simus nos plures 'quam milleni ad singulos eorum, si fuerint quinque millia. Nam sub uno, 'quemadmodum apud nos fit, imperatore milites, illius metu etiam contra 'suam ipsorum naturam meliores efficiuntur, adactique flagello, vel pauciores 'adversus plures eunt: iidem remisso libero sibi arbitrio, neutrum horum facerent. Adeo opinor Graecos etiam pares 'numero Persis, aegre cum eis solis certaturos. quinimo istud apud nos est id

Digitized by Google

'quod ais: verum non ita multum, sed 'rarum. sunt enim e Persis meis satelli- 'tibus qui velint cum ternis viris Graecis 'pariter dimicare: quorum tu inexpertus 'multa blateras.'

104. Ad haec Demaratus, 'Intelli- 'gebam, inquit, rex, ab initio me veritate 'utentem, non jucunda tibi dicturum: 'sed quia tu dicere me verissima coegisti, 'dixi quae erant ex officio Spartanorum. 'Quanquam ipse optime intelligis quan- 'topere nunc illos ego amem, qui me 'honore et decore paterno exutum, ex- 'torrem profugumque fecerunt: quem 'pater tuus exceptum, victu ac domicilio 'donavit. Quare non est credibile virum 'prudentem respuere benevolentiam ex- 'ploratam, sed maxime observare. Ego 'autem neque cum decem viris promit- 'tam me posse dimicare, neque cum duo- 'bus: ac ne singulari quidem certamine

Digitized by Google

‘ ἀλλὰ σπάνιον. εἰσὶ γὰρ Περσέων τῶν ‘ ἐμῶν αἰχμοφόρων, οἳ ἐθελήσουσι Ἑλλή- ‘ νων ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι· τῶν ‘ σὺ ἐὼν ἄπειρος, πολλὰ φλυηρέεις.’

ρδ΄. Πρὸς ταῦτα Δημάρητος λέγει, ‘ Ὦ βασιλεῦ, ἀρχῆθεν ἠπιστάμην ὅτι ἀ- ‘ ληθηΐῃ χρεώμενος, οὐ φίλα τοι ἐρέω· ‘ σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέγειν τῶν λό- ‘ γων τοὺς ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κα- ‘ τήκοντα Σπαρτιήτῃσι. καίτοι ὡς ἐγὼ ‘ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἐστοργὼς ἐκεί- ‘ νους, αὐτὸς μάλιστα ἐξεπίστεαι, οἵ με ‘ τιμήν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι πα- ‘ τρῷα, ἄπολίν τε καὶ φυγάδα πεποι- ‘ ήκασι· πατὴρ δὲ σὸς ὑποδεξάμενος, βίον ‘ τέ μοι καὶ οἶκον δέδωκε. οὔκων εἰκός ‘ ἐστι ἄνδρα τὸν σώφρονα εὐνοίην φαινο- ‘ μένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλι- ‘ στα. ἐγὼ δὲ οὔτε δέκα ἀνδράσι ὑπίσχο- ‘ μαι οἷός τε εἶναι μάχεσθαι, οὔτε δυ- ‘ οῖσι· ἑκών γε εἶναι οὐδ᾽ ἂν μουνομαχέ-

‘ οιμι. εἰ δὲ ἀναγκαίη εἴη, ἢ μέγας τις
‘ ὁ ἐποτρύνων ἀγὼν, μαχοίμην ἂν πάν-
‘ των ἥδιστα ἑνὶ τουτέων τῶν ἀνδρῶν, οἵ
‘ Ἑλλήνων ἕκαστος φησὶ τριῶν ἄξιος εἶ-
‘ ναι. ὣς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι, κατὰ
‘ μὲν ἕνα μαχεόμενοι, οὐδαμῶν εἰσὶ κα-
‘ κίονες ἀνδρῶν· ἀλέες δὲ, ἄριστοι ἀνδρῶν
‘ ἁπάντων. ἐλεύθεροι γὰρ ἐόντες, οὐ πάν-
‘ τα ἐλεύθεροί εἰσι. ἔπεστι γάρ σφι δε-
‘ σπότης, νόμος, τὸν ὑποδειμαίνουσι πολ-
‘ λῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ, σέ. ποιεῦσι
‘ γῶν τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγῃ. ἀνώγει δὲ
‘ τὠϋτὸ αἰεὶ, οὐκ ἐῶν φεύγειν οὐδὲν πλῆ-
‘ θος ἀνθρώπων [e] ἐκ μάχης, ἀλλὰ μέ-
‘ νοντας ἐν τῇ τάξει, ἐπικρατέειν, ἢ ἀ-
‘ πόλλυσθαι. σοὶ δὲ, εἰ φαίνομαι ταῦτα
‘ λέγων φλυηρέειν, τἆλλα σιγᾷν ἐθέ-
‘ λω [f] τολοιπόν. νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλε-
‘ ξα. γένοιτο μέν τοι κατὰ νόον τοι βα-
‘ σιλεῦ.’

ρε΄. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο. Ξέρ-

[e] ἀνδρῶν. [f] Habet codex MS. φλυηρέειν, ἅμα θέλω.

'volens certaverim. At ſi neceſſe fuerit, 'aut vehemens diſcrimen inſtiterit, liben-'tiſſime cum uno quolibet iſtorum homi-'num dimicarem, qui ſe ſingulos ajunt 'idoneos ad certandum cum ternis Grae-'corum. Etenim Lacedaemonii pugnan-'do cum ſingulis, non ſunt illi quidem 'ullis deteriores viris: at conferti, cunc-'torum virorum ſunt excellentiſſimi. nam 'licet ſint liberi, non tamen ſunt omnia 'liberi: quippe quibus praeeſt domina 'lex, quam multo magis metuunt quam 'tui te. Faciunt ergo quaecunque illa 'cogit. cogit autem idem ſemper, vetans 'eos ex acie fugere quantamvis hominum 'multitudinem; ſed ut ordinem non de-'ſerentes, aut vincant aut occumbant. 'Haec ego loquens, ſi tibi blaterare vi-'deor, volo poſthac in ceteris ſilentium 'agere. Hactenus loquutus ſum coactus: 'tibi vero ex ſententia contingat, rex.'

105. Haec loquuto Demarato, Xer-

Digitized by Google

xes ad risum versus, nulla indignatione permotus est, sed comiter hominem remisit. Post Demarati colloquium, ubi Dorisco illi praefecit praetorem Mascamem Megadostis filium, amoto eo quem Darius praefecerat, ire cum exercitu per Thraciam adversus Graeciam pergit.

106. Huic Mascami, quem illic reliquit Xerxes, uni tanquam omnium praetorum praestantissimo quos ipse aut Darius constituisset, dona quotannis misit; et item ejus posteris Artaxerxes filius Xerxis. Etenim ante hanc expeditionem in Thracia et in Hellesponto ubique praetores fuerant, qui omnes post eandem expeditionem a Graecis ejecti sunt et e Thracia et ex Hellesponto, praeterquam iste in Dorisco, quippe hunc in Dorisco

Digitized by Google

ξης δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρεψε[a], καὶ οὐκ ἐποιήσατο ὀργὴν οὐδεμίην, ἀλλ' ἠπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο. τούτῳ δὲ ἐς λόγους ἐλθὼν Ξέρξης, καὶ ὕπαρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τούτῳ καταστήσας Μασκάμην τὸν Μεγαδόστεω, τὸν δὲ ὑπὸ Δαρείου σταθέντα καταπαύσας, ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν διὰ τῆς Θρηΐκης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

ρϛ'. Κατέλιπε δὲ ἄνδρα τοιόνδε Μασκάμην γενόμενον, τῷ μούνῳ[b] Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε, ὡς ἀριστεύοντι[c] πάντων ὅσους κατέστησε αὐτὸς ἢ Δαρεῖος ὑπάρχους· πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος· ὣς δὲ καὶ Αρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω, τοῖσι Μασκαμείοισι ἐκγόνοισι. κατέστασαν γὰρ ἔτι πρότερον ταύτης τῆς ἐλάσιος ὕπαρχοι ἐν τῇ Θρηΐκῃ καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ[d] πανταχῆ. οὗτοι ὦν πάντες, οἵ τε ἐκ Θρηΐκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ, ὑπὸ Ἑλλήνων ὕστερον ταύτης τῆς στρατηλασίης

[a] ἐτρέψατο. b Haec vox non est in MS. c MS. ὡς ἀριστεύοντι. d In eodem est τοῦ Ἑλλησπόντου.

ἐξηρέθησαν. τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ Μασκάμην οὐδαμοί κω ἐδυνήθησαν ἐξελεῖν, πολλῶν πειρησαμένων. διὰ τοῦτο δέ οἱ τὰ δῶρα πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλεύοντος αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι.

ρζ'. Τῶν δὲ ἐξαιρεθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων οὐδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνόμισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν, εἰ μὴ Βόγην μοῦνον τὸν ἐξ Ἠϊόνος· τοῦτον δὲ αἰνέων οὐκ ἐπαύετο, καὶ τοὺς περιεόντας αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι παῖδας ἐτίμα μάλιστα. ἐπεὶ καὶ ἄξιος αἴνου μεγάλου ἐγένετο Βόγης· ὃς, ἐπειδὴ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδεω, παρεὸν αὐτῷ ὑπόσπονδον ἐξελθεῖν καὶ νοστῆσαι ἐς τὴν Ἀσίην, οὐκ ἐθέλησε, μὴ δειλίῃ δόξειε περιεῖναι βασιλέϊ, ἀλλὰ διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἔσχατον. ὡς δ' οὐδὲν ἔτι φορβῆς ἐνῆν ἐν τῷ τείχεϊ, συννήσας πυρὴν μεγάλην, ἔσφαξε τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς, καὶ τοὺς οἰκέτας· καὶ ἔπειτα ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. μετὰ δὲ ταῦ-

Digitized by Google

Mascamem nulli unquam, etsi multi conati fuerint, tamen ejicere nequierunt. ob id huic ab eo qui semper in Persis regnat, dona mittuntur.

107. Eorum vero qui a Graecis expulsi sunt, neminem rex Xerxes virum egregium esse dixit, praeter unum Bogem ex Ejone, quem laudare non desinebat, ejusque qui superfuere liberos maximo inter Persas honore prosequebatur. Siquidem magnis ferri laudibus Boges meruit: qui quum ab Atheniensibus et Cimone Miltiadis filio obsideretur, liceretque ei accepta fide egredi et in Asiam remeare, tamen abnuit, ne regi prae metu superfuisse videretur, sed ad extremum usque perstitit: atque ubi nihil in moenibus commeatus reliquum fuit, collato ingenti rogo, interemit liberos, conjugem, concubinas, familiam, eosque mox

Digitized by Google

in ignem injecit: dehinc omne aurum urbis atque argentum e muro dispersit in Strymonem. his actis, etiam semetipsum misit in ignem. Ita hic merito a Persis ad hoc usque tempus celebratur.

108. Xerxes e Dorisco in Graeciam tendens, ut quosque populos adibat, secum militare cogebat. Erat autem (ut superius a me expositum est) omnis ad Thessaliam usque tractus in ditionem redactus et regi tributarius effectus a Megabazo et mox a Mardonio. Digressus a Dorisco, praeteriit primum Samothracica castella, quorum ultimum oppidum ad vesperam situm est, nomine Mesambria, cui vicinum est oppidum Thasiorum, Stryma: quae oppida interfluit amnis Lissus, cujus aqua tunc non suffecit copiis Xerxis, sed defecit. Haec olim re-

Digitized by Google

τα, τὸν χρυσὸν ἅπαντα τὸν ἐκ τοῦ ἄστεος καὶ τὸν ἄργυρον ἔσπειρε ἀπὸ τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα. ποιήσας δὲ ταῦτα, καὶ ἑωϋτὸν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω μὲν οὗτος δικαίως αἰνέεται ἔτι καὶ ἐς τόδε ὑπὸ Περσέων.

ρζʹ Ξέρξης δὲ ἐκ τοῦ Δορίσκου ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμποδὼν, συστρατεύεσθαι ἠνάγκαζε. ἐδεδούλωτο γὰρ (ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται) ἡ μέχρι Θεσσαλίης πᾶσα, καὶ ἦν ὑπὸ βασιλῆα δασμοφόρος, Μεγαβάζου τε καταστρεψαμένου, καὶ ὕστερον Μαρδονίου. παραμείβετο δὲ πορευόμενος ἐκ Δορίσκου, πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρηΐκια τείχεα, τῶν ἐσχάτη πεπόλισται πρὸς ἑσπέρην πόλις τῇ οὔνομά ἐστι Μεσαμβρίη· ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλις, Στρύμη· διὰ δέ σφεων τοῦ μέσου Λίσσος ποταμὸς διαῤῥέει· ὃς τότε οὐκ ἀντέσχετο τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξεω στρατῷ, ἀλλ' ἐπέλιπε· ἡ δὲ χώρη

αὕτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο Γαλαϊκὴ [e], νῦν δὲ Βριαντική. ἔστι μέντοι τῷ δικαιοτάτῳ τῶν λόγων καὶ αὕτη Κικόνων.

ρθʹ. Διαβὰς δὲ τοῦ Λίσου ποταμοῦ τὸ ῥέεθρον ἀποξηρασμένον [f], πόλιας Ἑλληνίδας τάσδε παραμείβετο, Μαρώνειαν, Δικαίαν, Ἄβδηρα. ταύτας τε δὴ παρεξήιε, καὶ κατὰ ταύτας, λίμνας ὀνομαστὰς ταύτας· Μαρωνείης μὲν μεταξὺ καὶ Στρύμης κειμένην Ισμαρίδα· κατὰ δὲ Δικαίαν, Βιστωνίδα, ἐς τὴν ποταμοὶ δύο εἰσεῖσι τὸ ὕδωρ, Τραῦός τε καὶ Κόμψατος [g]. κατὰ δὲ Ἄβδηρα, λίμνην μὲν οὐδεμίην ἐοῦσαν οὐνομαστὴν παραμείψατο Ξέρξης, ποταμὸν δὲ Νέστον, ῥέοντα ἐς θάλασσαν. μετὰ δὲ ταύτας τὰς χώρας ἰὼν, τὰς ἠπειρώτιδας πόλις παρήιε· τῶν ἐν μιῇ λίμνη ἐοῦσα τυγχάνει ὡσεὶ τριήκοντα σταδίων μάλιστά κῃ τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα ἁλμυρή. ταύτην τὰ ὑποζύγια μοῦνα ἀρδόμενα ἀνεξήρηνε. τῇ δὲ πό-

e MS. Γαλδαικὴ. f ἀπεξηραμένον. g MS. στραῦοστε καὶ κόμψαντος.

gio vocabatur Galaica, nunc autem Briantica: quae tamen optimo jure Ciconum eſt.

109. Tranſmiſſo alveo fluminis Liſſi arefacto, Xerxes has Graecas urbes praetergreſſus eſt: Maroneam, Dicaeam, Abdera, eas inquam praeteriit, et has quae juxta eas ſunt, nominis clariſſimi paludes, Iſmaridem, quae Maroneam Strymamque interjacet: Biſtonidem Dicaeae contiguam, in quam duo flumina ingrediuntur, Trauus et Compſatus. Juxta Abdera autem nullum nobilem lacum praeteriit Xerxes, ſed fluvium Neſtum mare ſubeuntem. Poſt has regiones pergens mediterraneas urbes praeteriit: in quarum una eſt lacus triginta ferme ſtadiorum in circuitu, piſcoſus et admodum ſalſus: quem ſola jumenta quum aquarentur exſicca-

Digitized by Google

vere. Huic urbi nomen est Pystirus. Has urbes et maritimas et Graecas sinistrorsum relinquens praeteriit Xerxes.

110. Per quas autem gentes Thraciae iter fecit, hae sunt: Paeti, Cicones, Bistones, Sapaei, Dersaei, Edoni, Satrae. Quarum quae maritimae erant, navibus sequutae sunt: quae vero mediterraneae, quae et commemoratae sunt a me, praeter Satras, ceterae omnes pedestres sequi coactae sunt.

111. Satrae nulli unquam hominum, quantum nos scimus, fuere subjecti, sed soli e Thracibus ad meam memoriam liberi semper perstitere. Editos enim montes incolunt omnigenis arboribus ac nivibus obsitos: suntque viri in re bellica eximii. apud quos oraculum est Liberi, idque in editissimis montibus. Ex Satris

Digitized by Google

λι ταύτῃ οὔνομά ἐστι Πύστιρος [a]. ταύτας μὲν δὴ τὰς πόλις τὰς παραθαλασσίας τε καὶ Ἑλληνίδας ἐξ εὐωνύμου χειρὸς ἀπέργων παρεξήϊε.

ρί. Ἔθνεα δὲ Θρηΐκων, δι᾽ ὧν τῆς χώρης ὁδὸν ἐποιέετο, τοσάδε· Παῖτοι, Κίκονες, Βίστονες, Σαπαῖοι, Δερσαῖοι, Ἠδωνοὶ, Σάτραι. τουτέων οἱ μὲν παρὰ θάλασσαν κατοικημένοι ἐν τῇσι [b] νηυσὶ εἵποντο· οἱ δὲ αὐτέων τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες, καταλεχθέντες τε ὑπ᾽ ἐμεῦ, πλὴν Σατρέων, οἱ ἄλλοι πάντες, πεζῇ [c] ἀναγκαζόμενοι εἵποντο.

ρια΄. Σάτραι δὲ οὐδενός κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλλὰ διατελεῦσι τὸ μέχρι ἐμεῦ αἰεὶ ἐόντες ἐλεύθεροι μοῦνοι Θρηΐκων. οἰκέουσί τε γὰρ οὔρεα ὑψηλὰ, ἴδῃσί τε παντοίῃσι καὶ νιφάσι [d] συνηρεφέα· καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια ἄκροι. οὗτοι οἱ τοῦ Διονύσου τὸ μαντήϊον εἰσὶ ἐκτημένοι. τὸ δὲ μαντήϊον τοῦτο, ἔστι μὲν ἐπὶ

[a] Πίστυρος. [b] κατοικημένοι τῇσι. [c] πεζοί. [d] MS. καὶ χιόνι.

Digitized by Google

τῶν ὀρέων τῶν ὑψηλοτάτων, Βησσοὶ δὲ τῶν Σατρέων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τοῦ ἱροῦ. πρόμαντις δὲ ἡ χρέουσα, κατάπερ ἐν Δελφοῖσι, καὶ οὐδὲν ποικιλώτερον.

ριβ΄. Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην, δεύτερα τουτέων παραμείβετο τείχεα τὰ Πιέρων, τῶν καὶ ἑνὶ Φάγρης ἐστὶ οὔνομα, καὶ ἑτέρῳ Πέργαμος. ταύτῃ μὲν δὴ παρ᾽ αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς χερὸς τὸ Πάγγαιον οὖρος ἀπέργων, ἐὸν μέγα τε καὶ ὑψηλὸν, ἐν τῷ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἔνι μέταλλα· τὰ νέμονται Πίερές τε καὶ Ὀδόμαντοι, καὶ μάλιστα Σάτραι.

ριγ΄. Ὑπεροικέοντας δὲ τὸ Πάγγαιον πρὸς βορέω ἀνέμου, Παίονας, Δόβηράς τε καὶ Παιόπλας[e] παρεξιὼν, ἤιε πρὸς ἑσπέρην· ἐς ὃ ἀπίκετο ἐπὶ ποταμόν τε Στρύμονα καὶ πόλιν Ἠϊόνα. τῆς ἔτι ζωὸς ἐὼν ἦρχε Βόγης, τοῦ περ ὀλίγῳ[f] πρότερον τούτων λόγον ἐποιεύμην. ἡ δὲ γῆ αὕτη ἡ περὶ

[e] In MS. est καὶ Ὄπλας. [f] ὀλίγον.

qui in illo templo vaticinantur, ſunt Beſſi: antiſtes vero quae reddit reſponſa, quemadmodum Delphis, et nihilo magis varie.

112. Peragrata autem quam dixi regione, Xerxes ſecundo loco tranſiit muros Pierum, quorum uni nomen eſt Phagrae, alteri Pergamo. Et hac quidem iter propter eos muros faciebat, a manu dextera relinquens montem Pangaeum, magnum atque excelſum, in quo aurea ſunt et argentea metalla, quae cum Pieres et Odomanti, tum praecipue Satrae exercent.

113. Super Pangaeum ad aquilonem habitantes Paeones, Doberes et Paeoples praetergreſſus Xerxes, occaſum verſus contendit, donec ad flumen Strymonem pervenit, et urbem Eionem, cujus praetor Boges (cujus paulo ante feci mentionem) adhuc vivebat. Regio autem haec Pan-

Digitized by Google

gaeo monti circumjecta nominatur Phyllis; hinc occasum versus porrecta ad fluvium Angitem, qui Strymonem intrat: hinc meridiem versus ad ipsum Strymonem, ad quem magi mactatis equis candidis litaverunt.

114. His et aliis compluribus incantamentis circa flumen factis, per Novem vias Edonorum iere ad pontes Strymonem junctum invenientes. Audientes autem eum locum Novem vias appellari, totidem illic pueros ac virgines virorum indigenarum vivos defoderunt. Persicum enim est defodere viventes. nam et Amestrin Xerxis uxorem, jam provectae aetatis, audio bis septem illustrium Persarum liberos defodisse sic gratificantem deo qui sub terra esse fertur.

115. Ubi a Strymone progressus est

Digitized by Google

τὸ Πάγγαιον ὄρος, καλέεται Φυλλὶς[g], κατατείνουσα, τὰ μὲν πρὸς ἑσπέρην, ἐπὶ ποταμὸν Ἀγγίτην, ἐκδιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην, τείνουσα ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα, ἐς τὸν οἱ μάγοι ἐκαλλιερέοντο, σφάζοντες ἵππους λευκούς.

ριδ΄. Φαρμακεύσαντες δὲ ταῦτα ἐς τὸν ποταμὸν, καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοισι, ἐν Ἐννέα ὁδοῖσι τοῖσι Ἠδωνῶν, ἐπορεύοντο κατὰ τὰς γεφύρας, τὸν Στρυμόνα εὑρόντες ἐζευγμένον. Ἐννέα δὲ ὁδοὺς πυνθανόμενοι τὸν χῶρον τοῦτον καλέεσθαι, τοσούτους ἐν αὐτῷ παῖδάς τε καὶ παρθένους ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων ζώοντας κατώρυσσον. Περσικὸν δὲ τὸ ζώοντας κατορύσσειν[h]. ἐπεὶ καὶ Ἄμηστριν τὴν Ξέρξεω γυναῖκα πυνθάνομαι γηράσασαν δὶς ἑπτὰ ἐόντων ἐπιφανέων Περσέων παῖδας ὑπὲρ ἑωϋτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ ἀντιχαρίζεσθαι κατορύσσουσαν.

ριε΄. Ὡς δὲ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπορ-

[g] Φιλλίς. h Hujus monitionis nihil est in MS.

ἐύετο ὁ ϛρατὸς, ἐνθαῦτα πρὸς ἡλίȣ δυσμέων ἔϛι αἰγιαλὸς, ἐν τῷ οἰκημένην Αργιλον πόλιν Ἑλλάδα παρεξήϊε. αὕτη δὲ, ϗ ἡ κατύπερθε ταύτης, καλέεται Βισαλτίη. ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν ἐπὶ Ποσιδηΐȣ ἐξ ἀριϛερῆς χερὸς ἔχων, ἤϊε διὰ Συλέος πεδίȣ καλεομένȣ, Στάγειρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειϐόμενος· καὶ ἀπίκετο ἐς Ακανθον, ἅμα ἀγόμενος τȣτέων ἕκαϛον τῶν ἐθνέων, ϗ τῶν περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος οἰκεόντων ὁμοίως, ϗ τῶν πρότερον κατέλεξα· τȣ̀ς μὲν παρὰ θάλασσαν ἔχων οἰκημένȣς, ἐν νηυσὶ ϛρατευομένȣς· τȣ̀ς δ' ὑπὲρ θαλάσσης, πεζῇ ἑπομένȣς. τὴν δὲ ὁδὸν ταύτην τῇ βασιλεὺς Ξέρξης τὸν ϛρατὸν ἤλασε, ȣ̓́τε συγχέȣσι Θρήϊκες, ȣ̓́τ' ἐπισπείρȣσι· σέϐονταί τε μεγάλως τὸ μέχρι ἐμεῦ.

ριϛ'. Ὡς δὲ ἄρα ἐς τὴν Ακανθον ἀπίκετο, ξεινίην τε ὁ Πέρσης τοῖσι Ακανθίοισι προεῖπε, ϗ ἐδωρήσατό σφεας ἐσθῆτι Μη-

exercitus, illic ad ſolis occaſum eſt litus, in quo ſitam urbem Graecam nomine Argilum praeteriit. haec et quae ſuper eam eſt regio, vocatur Biſaltia. Illinc autem, ſinum ad Neptuni templum a laeva manu habens, proceſſit trans campum nomine Syleum, praeteriens Stagirum Graecam urbem, pervenitque Acanthum, ducens ſimul unumquemque horum populorum, et item ex accolis montis Pangaei, et ex illis quos ſuperius commemoravi: iis qui maritimi erant, claſſe, qui procul a mari aberant, terreſtri itinere ſequentibus. Hanc autem viam qua rex Xerxes duxit exercitum, Thraces neque confundunt, neque ſerunt, ſed ad mea uſque tempora magnopere venerantur.

116. Poſteaquam autem Acanthum pervenit, imperavit Perſa Acanthiis hoſpitalia, eoſque Medica veſte donavit: lau-

Digitized by Google

davitque quod alacres cerneret esse ad bellum, quodque audiret fossam esse absolutam.

117 Xerxe autem apud Acanthum agente contigit, ut Artachaees, qui fossae faciundae praefuerat, morbo decederet, vir Xerxi spectatus, genere Achaemenides, statura inter Persas procerissima. quippe cui quatuor digiti deerant a longitudine quinque regiorum cubitorum; clamabatque maxime prae aliis. Xerxes magno damno ducens eum fato functum, apparatissime funeravit, inferias illi faciente toto exercitu: cui tanquam heroi ex oraculo Acanthii sacrificant, nomine eum nuncupantes. Et rex quidem Xerxes amisso Artachaee jacturam se fecisse existimabat.

118. At ii Graeci qui exercitum excipiebant, quum Xerxi coenam praeberent, in omnem miseriam devenere, adeo

Digitized by Google

δικῃ· ἐπαίνεέ τε, ὁρέων ϗ τοὺς, προθύμους ἐόντας ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκούων.

ριζ'. Εν Ακάνθῳ δὲ ἐόντος Ξέρξεω, ξυνήνεικε ὑπὸ νούσου ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστεῶτα τῆς διώρυγος Αρταχαίην, δόκιμον ἐόντα παρὰ Ξέρξῃ, ϗ γένος Αχαιμενίδην· μεγάθεΐ τε μέγιστον ἐόντα Περσέων· (ἀπὸ γὰρ πέντε πηχέων βασιληΐων ἀπέλιπε τέσσερας δακτύλους) φωνέοντά τε μέγιστον ἀνθρώπων. ὥστε Ξέρξεα, συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην, ἐξενεῖκαί τε αὐτὸν κάλλιστα ϗ θάψαι. ἐτυμβοχόεε δὲ πᾶσα ἡ στρατιή. τούτῳ δὲ τῷ Αρταχαίῃ θύουσι Ακάνθιοι ἐκ θεοπροπίου, ὡς ἥροϊ, ἐπονομάζοντες τοὔνομα. βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης, ἀπολομένου Αρταχαίεω, ἐποιέετο συμφορήν.

ριη'. Οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρατιὴν, ϗ δειπνίζοντες Ξέρξεα, ἐς πᾶν κακοῦ ἀπικέατο, οὕτω ὥστε ἀνάστατοι ἐκ

τῶν οἰκίων ἐγίνοντο· ὅκου γε Θασίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίων τῶν σφετέρων δεξαμένοισι τὴν Ξέρξεω στρατιὴν, καὶ δειπνίσασι, Αντίπατρος ὁ Οργέος ἀραιρημένος τῶν ἀστῶν, ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖπνον τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου τετελεσμένα.

ριθ΄. Ὡς δὲ παραπλησίως καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλισι οἱ ἐπεστεῶτες ἀπεδείκνυσαν τὸν λόγον. τὸ γὰρ δεῖπνον τοιόνδέ τι ἐγένετο, οἷα ἐκ πολλοῦ χρόνου προειρημένον καὶ περὶ πολλοῦ ποιεύμενον. τοῦτο μὲν, ὡς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν περιαγγελλόντων, δασάμενοι σῖτον ἐν τῇσι πόλισι οἱ ἀστοὶ, ἄλευρά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίευν πάντες ἐπὶ μῆνας συχνούς· τοῦτο δὲ, κτήνεα ἐσίτευον, ἐξευρίσκοντες τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας χερσαίους, καὶ λιμναίους, ἔν τε οἰκήμασι καὶ λάκκοισι, ἐς ὑποδοχὰς τοῦ στρατοῦ· τοῦτο δὲ, χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ποτή-

Digitized by Google

quidem ut ſuis laribus fierent extorres; dum et Thaſii pro ſuis urbibus quae in continente ſunt accipiunt Xerxis copias et coenam iis praebent, Antipater Orgis filius, electus ab civibus, vir quam maxime probatus, erogavit in coenam quadringenta pecuniae perfecta talenta.

119. Sic igitur magiſtratus et aliarum urbium ſimiliter propoſuere rationem. Tale enim convivium parabatur, utpote jampridem indictum, et multa cura inſtructum; partim quidem ſimulatque audiverunt praecones paſſim annunciantes, tunc vero oppidani frumentum quod in urbibus erat, inter ſe diſtributum in farinam et pultem omnes redigebant ad complures menſes: partim pecora ſaginabant pretio optima reperientes et altiles aves habebant terreſtres paluſtreſque, in cortibus et in vivariis, ad excipiendum exercitum: partim etiam aurea argentea.

Digitized by Google

que pocula et crateres faciebant, et cetera omnia quae ad mensam ponuntur. Haec quidem ipsi regi et iis qui cum illo vescebantur, fiebant: cetero autem exercitui, quae ad esum duntaxat imperata erant. adveniente autem exercitu, tabernaculum stetit fixum paratumque, in quo mansionem caperet rex; reliqui sub dio agebant. Ubi tempus coenae aderat, illi sane qui excipiebant distinebantur labore: isti vero, quum expleti noctem illic exegerant, postero die revulso tentorio et omni paratu sumpto, ita abscedebant, nihil relinquentes, sed omnia asportantes.

120. Unde Megacreontis viri Abderitae elegans dictum extitit, qui suasit Abderitis, ut universi, mares pariter ac feminae, sua delubra adirent, suppliciterque diis assidentes precarentur, ut posthac dimidium futurorum malorum a se pro-

Digitized by Google

ριά τε καὶ κρητῆρες ἐποιεῦντο, καὶ τἄλλα ὅσα ἐπὶ τράπεζαν τιθεάται [a] πάντα. ταῦτα μὲν δὴ αὐτῷ τε βασιλέϊ καὶ τοῖσι ὁμοσίτοισι μετ' ἐκείνυ ἐπεποίητο· τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ, τὰ ἐς φορβὴν μῦνα ταςσόμενα. ὅκως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιὴ, σκηνὴ μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἑτοίμη, ἐς τὴν αὐτὸς σταθμὸν ποιεέσκετο Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἔσκε ὑπαίθριος. ὡς δὲ δείπνυ γίνοιτο ὥρη, οἱ μὲν, δεκόμενοι ἔχεσκον πόνον, οἱ δὲ, ὅκως πλησθέντες νύκτα αὐτῦ ἀγάγοιεν, ἐν τῇ [b] ὑστεραίῃ τήντε σκηνὴν ἀνασπάσαντες, καὶ τὰ ἔπιπλα πάντα λαβόντες, ὕτω ἀπελαύνεσκον, λείποντες ὑδὲν, ἀλλὰ φερόμενοι.

ρκʹ. Ενθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Αβδηρίτεω ἔπος εὖ εἰρημένον ἐγένετο, ὃς συνεβύλευσε Αβδηρίτῃσι, πανδημεὶ αὐτὺς καὶ γυναῖκας, ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἱρὰ, ἵζεσθαι ἱκέτας τῶν θεῶν, παραιτεομένυς καὶ τὸ λοιπόν σφι ἀπαμύ-

[a] τίθεται. [b] ἀγάγοιεν, τῇ.

Digitized by Google

νειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα· τῶν τε παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης οὐ δὶς ἑκάστης ἡμέρης ἐνόμισε σῖτον αἱρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο ὁμοῖα τῷ δείπνῳ παρασκευάζειν, ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξεα ἐπιόντα, ἢ καταμείναντας, κάκιστα πάντων ἀνθρώπων διατριβῆναι.

ρκα΄. Οἱ μὲν δὴ πιεζόμενοι, ὁμοίως τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλεον. Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου ἐντειλάμενος τοῖσι στρατηγοῖσι τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρμῃ, ἀπῆκε ἀπ' ἑωϋτοῦ τὰς νέας πορεύεσθαι· Θέρμῃ δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένῃ, ἀπ' ἧς καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει. ταύτῃ γὰρ ἐπυνθάνετο συντομώτατον εἶναι. μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάνθου ὧδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸν πεζὸν στρατὸν, μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν

Digitized by Google

pulsaretur. nam de praeteritis magnam se gratiam illis habere, quod rex Xerxes non bis quotidie cibum capere consuesset. Fore enim ut Abderitae, si juberentur etiam prandium simile coenae instruere, aut non praestolarentur Xerxem advenientem, aut praestolati, pessime inter omnes homines affligerentur.

121. Et isti quidem quanquam gravate, tamen quod sibi imponebatur exsequebantur. Xerxes vero ex Acantho duces classis a se dimisit, jussos ad Thermam cum classe se opperiri. Est autem Therma in Thermaeo sinu sita, a qua ipse sinus habet cognomen. Hanc enim compendiariam magis viam esse audiebat. nam e Dorisco ad Acanthum usque ita instructus exercitus iter fecerat, tripartito divisus omnis, jussu Xerxis; ut una pars

Digitized by Google

ſecundum mare iret pariter cum claſſe, cui parti praeerant Mardonius et Maſiſtes: altera per mediterranea, cui praeerant Trintataechmes et Gergis: tertia inter has media, cum qua Xerxes ipſe incedebat, ducibus Smerdomene et Megabyzo.

122. Nauticus porro exercitus ubi a Xerxe diſceſſit, foſſam enavigavit in Atho depreſſam, ac perductam ad ſinum, in quo Aſſa et Pidorus et Singus et Sarga urbes ſitae ſunt. Ex quibus ſumpto commilitio, perrexit ire ad ſinum Thermaeum: circumvectuſque Ampelon promontorium Toronaeum, praeternavigavit has Graecas urbes, (unde et naves et commilitium ſumpſit) Toronam, Galepſon, Sermylam, Mecybernam, Olynthum:

Digitized by Google

ἰέναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὴ ἐστρατήγεον Μαρδόνιός τε καὶ Μασίστης. ἑτέρη δὲ τεταγμένη ἤιε τοῦ στρατοῦ τριτημορὶς τὴν μεσόγαιαν, τῆς ἐστρατήγεον Τρινταταίχμης τε καὶ Γέργις[c]. ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς ὁ Ξέρξης, ἤιε μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγοὺς δὲ παρείχετο Σμερδομένεά τε[d] καὶ Μεγάβυζον.

ρκβ΄. Ὁ μὲν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπείθη ὑπὸ Ξέρξεω, καὶ διεξέπλωσε[e] τὴν διώρυγα τὴν ἐν τῷ Ἄθῳ γενομένην, διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἄσσα τε πόλις καὶ Πίλωρος καὶ Σίγγος καὶ Σάργη[f] οἴκηνται. ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ ἐκ τουτέων τῶν πολίων στρατιὴν παρέλαβε, ἔπλεε ἀπιέμενος[g] ἐς τὸν Θερμαῖον κόλπον. κάμπτων δὲ Ἄμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην, παραμείβετο Ἑλληνίδας τάσδε πόλις, (ἐκ τῶν νέας τε καὶ στρατιὴν παρέλαβε) Τορώνην, Γαληψὸν, Σερμύλην, Μηκύβερναν, Ὄλυνθον. ἡ μὲν

[c] Σέργις. [d] Σμερδόνεά τε. [e] διέπλωσε. [f] MS. Σάρτη.
[g] ἀπικόμενος.

νυν χώρη αὕτη, Σιθωνίη καλέεται.

ρκγ΄. Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω, συντάμνων ἀπ᾽ Ἀμπέλου ἄκρης ἐπὶ Καναστραίην ἄκρην, τὸ δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης, καὶ Ἀφύτιος, καὶ Νέης πόλιος, καὶ Αἰγῆς, καὶ Θεράμβω, καὶ Σκιώνης, καὶ Μένδης, καὶ Σάνης. αὗται γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. παραπλέων δὲ καὶ ταύτην τὴν χώρην, ἔπλεε ἐς τὸ προειρημένον, παραλαμβάνων στρατιὴν καὶ ἐκ τῶν προσεχέων πολίων τῇ Παλλήνῃ, ὁμουρευσέων δὲ τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ· τῇσι οὐνόματά ἐστι τάδε, Λίπαξος, Κώμβρεια, Λίσαι, Γίγωνος, Κάμψα, Σμίλα, Αἴνεια. ἡ δὲ τουτέων χώρη, Κροσσαίη ἔτι καὶ ἐς τόδε καλέεται. ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐτελεύτων καταλέγων τὰς πόλις, ἀπὸ ταύτης ἤδη ἐς αὐτόν τε τὸν Θερμαῖον κόλπον ἐγίνετο τῷ

quae regio nunc Sithonia nominatur.

123. Ab eo promontorio Ampelo corripiens curſum uſque ad promontorium Canaſtraeum, quod ex tota Pallene prominet maxime, illinc quoque et naves et commilitium ſumpſit, ex Potidaea, ex Aphyti, ex Neapoli, ex Aega, ex Therambo, ex Sciona, ex Menda, ex Sana. Hae ſunt urbes ſitae nunc in Pallena, Phlegra prius appellata. Praeternavigata hac etiam regione, ad praeſtitutum locum pervenit, ſumptis etiam militibus e vicinis Pallenae urbibus ac Thermaeo ſinui conterminis: quibus haec nomina ſunt, Lipaxus, Combrea, Liſſae, Gigonus, Campſa, Smila, Aenea. quarum regio adhuc Croſſaea nominatur. Ab Aenea autem, (in qua finis enumerandarum urbium mihi factus eſt) jam ad ipſum Thermae-

Digitized by Google

um ſinum curſus claſſi extitit, et ad terram Mygdoniam: donec ad Thermam, quo praeceptum erat, perventum eſt, et ad urbem Sindum, et ad Chaleſtram ſuper Axium ſitam flumen, quod Mygdoniam terram dirimit a Bottiaeide: cujus terrae Bottiaeides arctum ad mare locum obtinent urbes Ichnae et Pella.

124. Hîc navales copiae circa flumen Axium et urbem Thermam et alias in medio horum urbes ſtativa habuere, regem opperientes. Huc pervenire volens Xerxes, Acantho profectus cum terreſtribus copiis mediterraneam viam ſequebatur, peragrans Paeonicum agrum atque Creſtonicum, ſuper amnem Chidorum, qui e Creſtonaeis initio ſumpto, per terram Mygdoniam fluens, propter paludem quae eſt ſupra Axium evolvitur.

125. Hâc iter faciente Xerxe, leones impetum dederunt in camelos qui

Digitized by Google

ναυτικῷ στρατῷ πλόος, καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην. πλέων δὲ ἀπίκετο ἔς τε τὴν προειρημένην Θέρμην, καὶ Σινδόν τε πόλιν καὶ Χαλέστρην, ἐπὶ τὸν Ἄξιον ποταμὸν, ὃς οὐρίζει χώρην τὴν Μυγδονίην τε καὶ Βοττιαιΐδα· τῆς ἔχουσι τὸ παρὰ θάλασσαν στεινὸν χωρίον πόλις Ἰχναί τε καὶ Πέλλα.

ρκδʹ. Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς, αὐτοῦ παρὰ[h] Ἄξιον ποταμὸν, καὶ πόλιν Θέρμην, καὶ τὰς μεταξὺ πόλις τουτέων, περιμένων βασιλῆα, ἐστρατοπεδεύετο. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθου, τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ, βουλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι. ἐπορεύετο δὲ διὰ τῆς Παιονικῆς καὶ Κρηστωνικῆς ἐπὶ ποταμὸν Χείδωρον, ὃς ἐκ Κρηστωναίων ἀρξάμενος, ῥέει διὰ Μυγδονίης χώρης, καὶ ἐξίει παρὰ τὸ ἕλος τὸ ἐπ' Ἀξίῳ ποταμῷ.

ρκεʹ. Πορευομένῳ δὲ ταύτῃ, λέοντές οἱ ἐπεθήκαντο τῇσι σιτοφόροισι καμήλοισι.

h MS. περὶ.

Digitized by Google

καταφοιτέοντες γὰρ οἱ λέοντες τὰς νύκτας, καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἤθεα, ἄλλου μὲν οὐδενὸς ἅπτοντο οὔτε ὑποζυγίου, οὔτε ἀνθρώπου, οἱ δὲ τὰς καμήλους ἐκεραΐζον μούνας. θωϋμάζω δὲ τὸ αἴτιον, ὅ,τι κοτε ἦν, τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς λέοντας, τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι· τὸ μήτε πρότερον ὀπώπεσαν θηρίον μήτ' ἐπεπειρέατο αὐτοῦ.

ρκς'. Εἰσὶ δὲ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ, καὶ βόες ἄγριοι, τῶν τὰ κέρεα ὑπερμεγάθεά ἐστι τὰ ἐς τοὺς Ἕλληνας φοιτέοντα. οὖρος δὲ τοῖσι λέουσί ἐστι ὅ,τε δι' Αβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέστος, καὶ ὁ δι' Ακαρνανίης ῥέων Αχελῷος. οὔτε γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἠῶ τοῦ Νέστου οὐδαμόθι πάσης τῆς ἔμπροσθεν Εὐρώπης ἴδοι τὶς ἂν λέοντα, οὔτε πρὸς ἑσπέρης τοῦ Αχελώου ἐν τῇ ὑπολοίπῳ ἠπείρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ τουτέων τῶν ποταμῶν γίνονται.

commeatum portabant. Sub noctem enim relictis locis consuetis eo descendebant, nulloque alio neque jumento neque homine tacto in camelos solos grassati sunt. Cujus caussam admiror, quaecunque illa erat, quod leones compelleret abstinentes ab aliis adoriri camelos: quod animal nunquam antea nec viderant nec experti illic fuerant.

126. Sunt autem per ea loca leones multi, et boves ăgrestes praegrandibus cornibus, quae ad Graecos veniunt. Leonum autem terminus est hinc Nestus flumen per Abdera, inde Achelous per Acarnaniam fluens. nam neque ad auroram trans Nestum viserit quis leonem usquam gentium in Europa, aut trans Acheloum ad occidentem in reliqua continente: sed in horum fluviorum medio leones gignuntur.

Digitized by Google

127. Postquam autem Thermam venit Xerxes, ibi substitit, tantum ad mare spatii occupantibus castris quantum est ab urbe Therma et Mygdonia usque ad Lydian et Haliacmona, qui amnes agrum Bottiaeicum Macedonicumque terminant in eundem alveum confluentes. In his locis stativa habuere barbari: quibus ad potum solus ex iis qui commemorati sunt amnibus Chidorus e Crestonaeis fluens non suppetiit, sed defecit.

128. Xerxes e Therma prospiciens Thessalicos montes, Olympum et Ossam, praecelsae magnitudinis, audiensque in medio eorum canalem angustum esse, per quem fluit Peneus, et illic viam esse quae in Thessaliam fert, cupidine captus est navigandi ad ostium Penei inspicium-

Digitized by Google

ρκζʹ. Ὡς δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπίκετο ὁ Ξέρξης, ἵδρυσε αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδευόμενος τὴν παρὰ θάλασσαν χώρην τοσήνδε [a]· ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγδονίης, μέχρι Λυδίεώ τε ποταμοῦ καὶ Ἁλιάκμονος, οἳ οὐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαιίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τὠϋτὸ ῥέεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι [b] οἱ βάρβαροι. τῶν δὲ καταλεχθέντων τουτέων ποταμῶν, ἐκ Κρηστωναίης [c] ῥέων Χείδωρος, μοῦνος οὐκ ἀντέχρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος, ἀλλ' ἐπέλιπε.

ρκηʹ. Ξέρξης δὲ ὁρέων ἐκ τῆς Θέρμης οὔρεα τὰ Θεσσαλικὰ, τόν τε Ὄλυμπον καὶ τὴν Ὄσσαν, μεγάθεΐ τε ὑπερμήκεα ἐόντα, διὰ μέσου τε αὐτέων αὐλῶνα στεινὸν πυνθανόμενος εἶναι, δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειὸς, ἀκούων τε εἶναι ταύτῃ ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώσας θεήσασθαι

[a] τοσόνδε. [b] χώροισι. [c] Κρηστωναίων,

τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ· ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἐλᾶν διὰ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε οἰκημένων ἐς Περαιβοὺς παρὰ Γόννον πόλιν· ταύτῃ γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπυνθάνετο εἶναι. ὡς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίεε ταῦτα, ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τήνπερ ἐσέβαινε αἰεὶ ὅκως τοι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήϊον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. Επεὶ δὲ ἀπίκετο, καὶ ἐθεήσατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θωύματι μεγάλῳ ἐνέσχετο. καλέσας δὲ τοὺς κατηγεμόνας τῆς ὁδοῦ, εἴρετο εἰ τὸν ποταμόν ἐστι παρατρέψαντα, ἑτέρῃ ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν.

ρκθʹ. Τὴν δὲ Θεσσαλίην λόγος ἐστὶ τοπαλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστέ γε συγκεκλημένην [d] πάντοθεν ὑπερμήκεσι οὔρεσι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἠῶ ἔχοντα, τό, τε Πήλειον οὖρος καὶ ἡ Οσσα ἀποκλείει, συμμίσγοντα τὰς ὑπωρείας ἀλλήλοισι·

[d] συγκεκλῃσμένην.

dum: quia ſuperiorem viam tenenti erat eundum per Macedones ſuperne habitantes ad Peraebos, praeter Gonnum urbem. nam hâc tutiſſimum iter eſſe audiebat. Atque ut concupivit, ita et fecit. itaque conſcenſa navi Sidonia, (quam ſemper conſcendebat quoties ei tale aliquid facere libebat) extulit ſignum ceteris quoque navibus ſolvendi, relictis illic terreſtribus copiis. Eo poſtquam pervenit, oſtium Penei contemplantem ingens admiratio quum ſubiret, accitos viae ductores interrogavit nunquid flumen poſſet averti, ut alibi mare ingrederetur.

129. Narratur autem Theſſalia quondam palus fuiſſe, utpote concluſa undique praealtis montibus. nam quae ejus ad auroram ſpectant, ea Pelion mons et Oſſa junctis inter ſe radicibus praecludunt;

Digitized by Google

quae ad ventum aquilonem, Olympus; quae ad occasum, Pindus; quae ad meridiem et ventum austrum, Othrys: quod inter hos, quos dixi, montes medium, id Thessalia est, ita cava, ut cum alii frequentes amnes in eam influant, tum hi quinque maxime praecipui, Peneus, Apidanus, Onochonus, Enipeus, Pamisus: qui e montibus Thessaliam cingentibus in eam planitiem confluentes et nominibus cogniti, per unum canalem et eum arctum in mare evadunt, in unam aquam omnes ante redacti: et simulac confluentem fecerunt, Peneus excellens suo nomine ceteros innominatos reddit. Fertur quondam, quum nondum esset hic canalis et effluxus, hos fluvios et praeter eos paludem Boebeidem non habuisse nomen, quemadmodum nunc, et tamen non

Digitized by Google

τὰ δὲ πρὸς βορέω ἀνέμου, Οὔλυμπος· τὰ δὲ πρὸς ἑσπέρην, Πίνδος· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἄνεμον νότον, ἡ Ὄθρυς. τὸ μέσον δὲ τουτέων τῶν λεχθέντων οὐρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ, ἐοῦσα κοίλη. ὥστε ὦν ποταμῶν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐς αὐτὴν [c] ἐσβαλλόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ, καὶ Απιδανοῦ, καὶ Ονοχώνου, καὶ Ενιπέος, καὶ Παμίσου· οἱ μέν νυν ἐς τὸ πεδίον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν οὐρέων τῶν περικληϊόντων τὴν Θεσσαλίην ὀνομαζόμενοι, δι' ἑνὸς αὐλῶνος καὶ τούτου στεινοῦ, ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, προσυμμίσγοντες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τὠυτό· ἐπεὰν δὲ συμμιχθέωσι τάχιστα, ἐνθεῦτεν ἤδη ὁ Πηνειὸς τῷ οὐνόματι κατακρατέων, ἀνωνύμους τοὺς ἄλλους ποιέει εἶναι. τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται, οὐκ ἐόντος κω τοῦ αὐλῶνος καὶ διεκρόου τούτου, τοὺς ποταμοὺς τούτους, καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηΐδα λίμνην, οὔτε οὐνομάζεσθαι κατά-

c Hae duae voces ἐς αὐτὴν non exstant in MS.

Digitized by Google

περ νῦν, ῥέειν τε ὐδὲν ἧσσον ἢ νῦν· ῥέοντας δὲ, ποιέειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. αὐτοὶ μέν νυν Θεσσαλοί φασι Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα, δι' ὗ ῥέει ὁ Πηνειός· οἰκότα λέγοντες. ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν σείειν, καὶ τὰ διεστεῶτα[f] ὑπὸ σεισμῦ, τῦ θεῦ τύτυ ἔργα εἶναι, κἂν ἐκεῖνο ἰδὼν, φαίη Ποσειδέωνα ποιῆσαι. ἔργον γάρ ἐστι σεισμῦ, (ὡς ἐμοὶ φαίνεται) ἡ διάστασις τῶν ὐρέων.

ρλ'. Οἱ δὲ καλῃγεόμενοι, εἰρομένυ Ξέρξεω εἰ ἔστι ἄλλη ἔξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως, εἶπον, 'Βασιλεῦ, ποταμῷ τύτῳ ὐκ ἔστι ἄλλη 'ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκυσα, ἀλλ' 'ἥδε αὕτη· ὔρεσι γὰρ περιεστεφάνωται πᾶ-'σα ἡ Θεσσαλίη.' Ξέρξεα δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα, 'Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ 'Θεσσαλοί. ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλῦ ἐφυ-'λάξαντο γνωσιμαχέοντες καὶ τἄλλα, καὶ 'ὅτι χώρην ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ

[f] διεστῶτα.

Digitized by Google

minus quam nunc fluxisse, sed suis fluentis omnem Thessaliam effecisse pelagus. Ipsi quidem Thessali memorant Neptunum fecisse convallem per quam meat Peneus, haud absurde sentientes. qui enim arbitratur Neptunum terram quatere, et quae terraemotu diducta sunt, hujus dei esse opera, is etiam cernens hunc locum dixerit Neptunum fecisse. namque diductio illa montium (ut mihi videtur) terraemotus est opus.

130. Xerxi autem interroganti nunquid alius foret exitus in mare Penei, duces viae rem compertam habentes, 'Rex, 'inquiunt, nulli sunt huic flumini alibi 'in mare tendentes exitus, quam iste hic. 'cuncta enim undique montibus redimita 'Thessalia est.' Ad hoc Xerxes dixisse fertur; 'Solertes sunt viri Thessali, qui 'suae sibi imbecillitatis conscii, jampri'dem cum alia custodiverunt, tum vero

Digitized by Google

'hoc, quod regionem habeant facilem 'occupatu, et mature expugnabilem. So- 'lum enim hoc esse negotium,' flumen, 'obstructo canali, aversoque alveo per 'quem meat, in eorum terram inducere, 'a quo omnis Thessalia praeter montes 'aquis mergeretur.' Haec vero Xerxes dixit filios Aleuae respicientia, quoniam Thessali e Graecis primi sese regi tradiderant, ratus illos ab tota natione polliceri amicitiam. Hoc loquutus, et locum contemplatus, Thermam renavigavit.

131. Ubi complures dies circa Pieriam est commoratus (nam montem Macedonicum, ut illac in Peraebos omnis transiret exercitus, tertia ejus pars tondebat) eodem legati qui dimissi in Graeciam fuerant ad terram petendam, regressi sunt partim inanes, partim terram et aquam ferentes.

132. Quam qui dederunt eorum,

Digitized by Google

‘ ταχυάλωτον. τὸν γὰρ ποταμὸν πρῆγ-
‘ μα ἂν ἦν μοῦνον ἐπεῖναί σφεων ἐπὶ τὴν
‘ χώρην, χώματι ἐκ τοῦ αὐλῶνος ἐκβιβά-
‘ σαντα, καὶ παρατρέψαντα δι’ ὧν νῦν ῥέει
‘ ῥεέθρων· ὥστε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω
‘ τῶν οὐρέων ὑποβρυχέα γενέσθαι.’ ταῦ-
τα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλεύεω παῖ-
δας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐόντες Θεσσα-
λοὶ ἔδοσαν ἑωϋτοὺς βασιλέϊ, δοκέων ὁ Ξέρ-
ξης ἀπὸ παντὸς σφεας τοῦ ἔθνεος ἐπαγγέλ-
λεσθαι φιλίην. εἴπας δὲ ταῦτα, καὶ θεησά-
μενος, ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην.

ρλα΄. Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς. τὸ γὰρ δὴ οὖρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε τῆς στρατιῆς τριτημορὶς, ἵνα ταύτῃ διεξίῃ ἅπασα ἡ στρατιὴ ἐς Περαιβούς. οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ γῆς αἴτησιν, ἀπικέατο, οἱ μὲν κενοὶ, οἱ δὲ φέροντες γῆν τε καὶ ὕδωρ.

ρλβ΄. Τῶν δὲ δόντων ταῦτα ἐγένοντο

Digitized by Google

οἵδε, Θεσσαλοὶ, Δόλοπες, Ἐνιῆνες, Περαιβοὶ, Λοκροὶ, Μάγνητες, Μηλιέες, Ἀχαιοὶ οἱ Φθιῶται, καὶ Θηβαῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ, πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοισι οἱ Ἕλληνες ἔταμον ὅρκιον, οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀειρόμενοι. τὸ δὲ ὅρκιον ὧδε εἶχε· Ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς, Ἕλληνες ἐόντες, μὴ ἀναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὖ τῶν πρηγμάτων, τούτους δεκατεῦσαι τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὅρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι Ἕλλησι.

ρλγʹ. Ες δὲ Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Πέρσης ἐπὶ γῆς αἴτησιν κήρυκας, τῶνδε εἵνεκα· πρότερον Δαρείου πέμψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτέων, τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον, οἱ δ' ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες [a], ἐκέλευον γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τουτέων φέρειν παρὰ βασιλέα. τουτέων μὲν εἵνεκα οὐκ ἔπεμψε [b] Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας. ὅ,τι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοισι ταῦ-

[a] ἐμβαλόντες. [b] οὐκ ἀπέπεμψε.

Digitized by Google

hi ſuere, Theſſali, Dolopes, Enienes, Peraebi, Locri, Magnetes, Melienſes, Achaei Phthiotae, et Thebani, ceterique Boeoti praeter Theſpienſes et Plataeenſes: adverſus quos ii Graeci qui bellum contra barbarum ſumpſerunt, conceperunt jusjurandum: id erat hoc exemplo. Quicunque Graeci ſe ipſos dediderunt Perſae, non adacti neceſſitate, rebus ſuis bene conſtitutis eos decimare deo qui Delphis eſt. Ita apud Graecos jusjurandum ſe habebat.

133. Xerxes autem neque Athenas neque Spartam legatos terram petitum miſerat, ob id quod quos ante Darius ad hoc ipſum miſiſſet, eorum alios iſti in voraginem, alios in puteum dejecerant, jubentes eos illinc terram et aquam ferre ad regem. Hac de cauſſa nullos ad petendum miſit. Et Athenienſibus quidem,

Digitized by Google

quod ita legatos tractarint, quid triste contigerit non queo dicere, nisi quod eorum solum cum urbe vastatum est: quod tamen ipsum non ea caussa suspicor contigisse.

134. Lacedaemoniis vero ira Talthybii, qui fuit Agamemnonis praeco, incubuit. est enim Spartae Talthybii templum; sed et sunt ejus posteri Talthybiadae nominati, quibus legationes Spartanae omnes instar praemii tribuuntur. Itaque post eam rem Spartiatae, quum laeta exta eis immolantibus non essent, idque diu contingeret, pertaesi hujus calamitatis Lacedaemonii, coetu frequenter coacto, hoc praeconium ediderunt, siquis Lacedaemoniorum vellet pro Sparta occumbere. Tunc Sperthies Aneristi et Bulis Nicolai filius, viri Spartiatae, et ingeniis

Digitized by Google

τα ποιήσασι τȣ̀ς κήρυκας συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι ȣ̓κ ἔχω εἶπαι, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρη καὶ ἡ πόλις ἐδηώθη. ἀλλὰ τȣ̃το ȣ̓ διὰ ταύτην τὴν αἰτίην δοκέω γενέσθαι.

ρλδ΄. Τοῖσι δὲ ὦν Λακεδαιμονίοισι μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίȣ τȣ̃ Ἀγαμέμνονος κήρυκος. ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἐςὶ Ταλθυβίȣ ἱρόν· εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι, Ταλθυβιάδαι [c] καλεόμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκηΐαι αἱ ἐκ Σπάρτης πᾶσαι γέρας δίδονται. μετὰ δὲ ταῦτα, τοῖσι Σπαρτιήτῃσι καλλιερῆσαι θυομένοισι οὐκ ἐδύνατο· τȣ̃το δ᾽ ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἦν σφι. ἀχθομένων δὲ καὶ συμφορῇ χρεωμένων Λακεδαιμονίων, ἁλίης τε πολλάκις συλλεγομένης, καὶ κήρυγμα τοιόνδε ποιευμένων, εἴ τις βȣ́λοιτο Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκειν, Σπερθίης τε ὁ Ἀνηρίςȣ καὶ Βȣ̃λις ὁ Νικόλεω, ἄνδρες Σπαρτιῆται, φύσει τε γεγονότες εὖ, ϗ χρή-

[c] ἀπόγονοι Ταλθυβίȣ, Ταλθυβιάδαι.

μασι ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθελονταὶ ὑπέδυσαν ποινὴν τίσαι Ξέρξῃ τῷ Δαρείου κηρύκων τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων. οὕτω Σπαρτιῆται τούτους ὡς ἀποθανευμένους ἐς Μήδους ἀπέπεμψαν.

ρλέ. Αὕτη τε ἡ τόλμα τουτέων τῶν ἀνδρῶν θώυματος ἀξίη, καὶ τάδε πρὸς τούτοισι τὰ ἔπεα. πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα, ἀπικνέονται παρὰ Ὑδάρνεα. ὁ δὲ Ὑδάρνης ἦν μὲν γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ· ὅς σφεας, ξείνια προθέμενος, εἱστία. ξεινίζων δὲ, εἴρετο τάδε, ‘ Ἄνδρες Λακε-
‘ δαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλέϊ φίλοι
‘ γενέσθαι; ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπίσταται βασι-
‘ λεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ
‘ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀποβλέποντες· οὕτω
‘ δὴ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασι-
‘ λέϊ, (δεδόξασθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες
‘ εἶναι ἀγαθοὶ) ἕκαστος ἂν ὑμέων ἄρχοι
‘ γῆς Ἑλλάδος, δόντος βασιλῆος.’ πρὸς

egregii et opibus inter primos, ultro ſe obtulerunt ad ſolvendam Xerxi Darii filio ultionem ob legatos Spartae interemptos. Ita hos Spartiatae tanquam mortem obituros, miſerunt ad Medos.

135. Digna autem admiratione cum haec audacia horum virorum, tum verba ab eis habita. nam Suſa tendentes, ad Hydarnem Perſam in Aſia ſubjectorum litoralium praefectum venerunt: qui eos hoſpitaliter munificeque acceptos, his verbis interrogavit, 'Viri Lacedaemonii, quid
'tandem reſpuitis eſſe amici regis? cer-
'nitis enim ex me et meo ſtatu quam
'ſcit honore proſequi rex viros egregios.
'Sic et vos, ſi vos ipſos ei dederitis (nam
'ab illo exiſtimati eſtis viri egregii) unuſ-
'quiſque veſtrûm rege donante, regioni
'Graeciae praeerit.' Ad haec illi reſpon-

Q 2

Digitized by Google

dentes, ‘ Hydarnes, inquiunt, non ex ae-
‘ quo oritur consilium tuum ad nos spec-
‘ tans. quippe conditionem suades, quam
‘ expertus es, alterius inexpertus. nam
‘ servitutem subire quidem nosti; liberta-
‘ tatis autem nondum expertus es, utrum
‘ sit res dulcis an non. quae si tibi ex-
‘ perta foret, non ut hastis, sed ut etiam
‘ securibus pro ea dimicaremus, nobis sua-
‘ deres.’ Haec Hydarni responderunt.

136. Dehinc vero ut ascenderunt Susa, et in conspectum regis venerunt, principio jubentibus satellitibus ac vim afferentibus ut procumbentes regem adorarent, negaverunt, vel si in caput ab eis truderentur, se unquam id esse facturos. neque enim sibi esse consuetudinem hominem adorandi, neque se ad id venisse. Posteaquam autem in hoc repugnaverant, secundo loco haec et his similia dixere, ‘ Rex Medorum, nos miserunt Lacedae-

Digitized by Google

ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε, ‘ Ὕδαρνες, οὐκ ‘ ἐξ ἴσου γίνεται ἡ συμβουλίη ἡ ἐς ἡμέας ‘ τείνουσα. τοῦ μὲν γὰρ πεπειρημένος συμ‑ ‘ βουλεύεις, τοῦ δὲ ἄπειρος ἐών. τὸ μὲν γὰρ ‘ δοῦλος εἶναι ἐξεπίστεαι, ἐλευθερίης δὲ οὔκω ‘ ἐπειρήθης, οὔτ᾽ εἰ ἔστι γλυκὺ, οὔτ᾽ εἰ μή. ‘ εἰ γὰρ αὐτῆς πειρήσαιο, οὐκ ἂν δόρασι ‘ συμβουλεύοις ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ‘ ἀλλὰ καὶ πελέκεσι.’ ταῦτα μὲν Ὑδάρνεα ἀμείψαντο.

ρλϛʹ. Ενθεῦτεν δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σοῦσα, καὶ βασιλέϊ ἐς ὄψιν ἦλθον, πρῶτα μὲν, τῶν δορυφόρων κελευόντων, καὶ ἀνάγκην σφι προσφερόντων προσκυνέειν βασιλῆα προσπίπτοντας, οὐκ ἔφασαν, ὠθεόμενοι ὑπ᾽ αὐτέων ἐπὶ κεφαλὴν, ποιήσειν ταῦτα οὐδαμᾶ. οὔτε γάρ σφι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνέειν, οὔτε κατὰ ταῦτα ἥκειν. ὡς δὲ ἀπεμαχέσαντο τοῦτο, δεύτερά σφι λέγουσι τάδε, καὶ λόγου τοιοῦδε ἐχόμενα, ‘ Ω ‘ βασιλεῦ Μήδων, ἔπεμψαν ἡμέας Λακε‑

Digitized by Google

‘ δαιμόνιοι ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολο-‘ μένων κηρύκων, ποινὴν ἐκείνων τίσοντας.’ λέγουσι δὲ αὐτοῖσι ταῦτα, Ξέρξης ὑπὸ μεγαλοφροσύνης, οὐκ ἔφη ὅμοιος ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι· κείνους μὲν γὰρ συγχέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα, ἀποκτείναντας κήρυκας· αὐτὸς δὲ, τὰ ἐκείνοισι ἐπιπλήσσει, ταῦτα οὐ ποιήσειν, οὐδ’ ἀνταποκτείνας ἐκείνους, ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τῆς αἰτίης.

ρλζ΄. Οὕτω ἡ Ταλθυβίου μῆνις, καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων, ἐπαύσατο τοῦ παραυτίκα, καίπερ ἀπονοστησάντων ἐς Σπάρτην Σπερθίεώ τε καὶ Βούλιος· χρόνῳ δὲ μετέπειτα πολλῷ ἐπηγέρθη κατὰ τῶν Πελοποννησίων καὶ Αθηναίων πόλεμον, ὡς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀγγέλους ἡ Ταλθυβίου μῆνις, οὐδὲ ἐπαύσατο πρὶν ἢ ἐξῆλθε, τὸ δίκαιον οὕτω ἔφερε· τὸ δὲ συμ-

'monii ad luendam poenam pro iis lega- ' tis qui Spartae interiere.' Haec illis dicentibus, Xerxes prae magnanimitate negavit se fore Lacedaemoniis similem. illos enim interimendis legatis jus omnium hominum confudisse: se vero quod illis exprobraret, id non esse facturum: neque eos vicissim occidendo, Lacedaemonios culpa soluturum.

137. Hac re sic per Spartiatas gesta, in praesens ira Talthybii cessavit, etsi Spartam reversis Sperthie et Buli; sed longo deinde tempore interjecto excitata sit in bello inter Peloponnenses et Athenienses, ut Lacedaemonii ajunt. quod mihi divinitus maxime videtur esse gestum: quippe iram Talthybii ingruisse in nuntios, nec quievisse priusquam excesserit et eventum nacta fuerit, fas ita fere-

Digitized by Google

bat. Quod autem inciderit in eorum qui ad regem propter iram iſtam aſcenderunt filios, Nicolaum Bulis, et Aneriſtum Sperthiae filium, quum piſcatores Tirynthios navi oneraria plena viris adnavigans cepit; manifeſtum igitur eſt apud me divinitus id factum eſſe, ex ira. Nam nuncii in Aſiam a Lacedaemoniis miſſi, proditi a Sitalce Terei filio Thracum rege, et a Nymphodoro Pythae filio, viro Abderita, excepti ſunt juxta Biſanthen quae eſt in Helleſponto, et abducti in Atticam, ab Athenienſibus necati ſunt: cumque iis Ariſteas Adimanti filius, Corinthius. Verum haec multis poſt regis expeditionem annis geſta ſunt.

138. Quae expeditio (ut ad ſuperiorem orationem redeam) nomen quidem habebat, quaſi tenderet contra Athenas, ſed deſcendit contra cunctam Graeciam,

Digitized by Google

πεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας τῶν ἀνδρῶν τουτέων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλῆα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλαν τε τὸν Βούλιος, καὶ ἐς Ανήριστον τὸν Σπερθίεω, ὡς εἷλε ἁλιέας τοὺς ἐκ Τίρυνθος, ὁλκάδι καταπλώσας πλήρεϊ ἀνδρῶν, δῆλον ὦν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ἐκ τῆς μήνιος. οἱ γὰρ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἄγγελοι ἐς τὴν Ασίην, προδοθέντες δὲ ὑπὸ Σιτάλκεω τοῦ Τήρεω [d], Θρηΐκων βασιλῆος, καὶ Νυμφοδώρου τοῦ Πύθεω ἀνδρὸς Αβδηρίτεω, ἥλωσαν κατὰ Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Αττικὴν, ἀπέθανον ὑπὸ Αθηναίων· μετὰ δὲ αὐτέων, καὶ Αριστέας ὁ Αδειμάντου, Κορίνθιος ἀνήρ. ταῦτα μέν νυν πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέος στόλου.

ρλη'. Επάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον. ἡ δὲ στρατηλασίη ἡ βασιλέος οὔνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' Αθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυν-

d Τύρεω.

θανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες, οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῦντο. οἱ μὲν γὰρ αὐτέων δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ, εἶχον θάρσος ὡς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου· οἱ δὲ οὐ δόντες, ἐν δείματι μεγάλῳ κατέστασαν, ἅτε οὔτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομάχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὔτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως.

ρλθ'. Ενθαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξέργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι, ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δὲ, τῇ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἀληθὲς, οὐκ ἐπισχήσω. εἰ Αθηναῖοι ᵉ καταῤῥωδήσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνον, ἐξέλιπον τὴν σφετέρην, ἢ καὶ μὴ ἐκλιπόντες, ἀλλὰ μείναντες, ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν ἐπειρῶντο ἀντιούμενοι βασιλέϊ. εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἠντιοῦτο Ξέρξῃ, κατά γε ἂν τὴν ἤπει-

ᵉ ἐπισχήσω. οἱ Αθηναῖοι.

Eam diu ante Graeci quum percepissent, non perinde omnes affecti sunt. nam ii qui terram et aquam dederant Persae, fiduciam animo praesumebant tanquam nihil ingratum passuri a barbaro: qui non dederant, magno in metu versabantur. quippe quum nulla tanta classis esset in Graecia quae posset excipere invadentem, etiam plerisque detrectantibus resistere, et libenter ad partes Medorum inclinantibus.

139. Hoc ego loco necesse habeo ferre sententiam apud plures quidem homines invidiosam, at tamen qua mihi videtur esse verum, non inhibebo. Si Athenienses formidantes periculum quod impendebat, patriam deseruissent, aut etiam, non deserentes, sed manentes sese dedissent Xerxi, nulli omnino adversus regem in mari tentavissent: si igitur nemo mari se opposuisset Xerxi, haec in continenti

Digitized by Google

gesta essent: si etiam multae murorum essent tunicae ductae a Peloponnensibus per Isthmum; proditi Lacedaemonii ab sociis non voluntariis, sed necessitate per singulas urbes a classe barbara captis desolati fuissent; desolatique et magna opera edentes, generose occubuissent. Aut haec passi essent, aut priusquam id fieret, videntes etiam alios Graecos cum Medis sentientes, foedus cum Xerxe inivissent etiam. Ita utroque modo sub Persis Graecia fuisset. Nam murorum per Isthmum ductorum quaenam utilitas futura esset rege mari potiente, nequeo percipere. Nunc autem siquis Athenienses Graeciae liberatores extitisse dicat, profecto non aberret a vero. nam hi in quaecunque advertissent, hae partes erant praeponderaturae: quum vero praetulerint Graeci-

Digitized by Google

ρον τοιάδε ἐγένετο· εἰ καὶ πολλοὶ τειχέων κιθῶνες ἦσαν ἐληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προδοθέντες [ƒ] ἂν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἑκόντων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης, κατὰ πόλις ἁλισκομένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, ἐμουνώθησαν. μουνωθέντες δὲ ἂν, καὶ ἀποδεξάμενοι ἔργα γενναῖα, ἀπέθανον γενναίως. ἢ ταῦτα ἂν ἔπαθον, ἢ πρὸ τοῦ, ὁρῶντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας μηδίζοντας, ὁμολογίῃ ἂν ἐχρήσαντο πρὸς Ξέρξεα. καὶ οὕτω ἂν ἐπ' ἀμφότερα ἡ Ἑλλὰς ἐγίνετο ὑπὸ Πέρσῃσι. τὴν γὰρ ὠφελίην τὴν τῶν τειχέων τῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐληλαμένων οὐ δύναμαι πυθέσθαι ἥτις ἂν ἦν, βασιλέως ἐπικρατέοντος τῆς θαλάσσης· νῦν δὲ Ἀθηναίους ἄν τις λέγων σωτῆρας γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος, οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι τἀληθές. οὗτοι γὰρ ἐπὶ ὁκότερα τῶν πρηγμάτων ἐτράποντο, ταῦτα ῥέψειν ἔμελλε· ἑλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα

ƒ προδόντες.

περιεῖναι ἐλευθέρην, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπὸν ὅσον μὴ ἐμήδισε, αὐτοὶ οὗτοι ἔσαν οἱ ἐπεγείραντες; καὶ βασιλῆα μετά γε θεοὺς ἀνωσάμενοι. οὐδέ σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν, καὶ ἐς δεῖμα βαλόντα, ἔπεισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καταμείναντες, ἀνέχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώρην δέξασθαι.

ρμ'. Πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους, χρηστηριάζεσθαι ἔσαν ἑτοῖμοι. καί σφι ποιήσασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόντες ἵζοντο, χρᾷ ἡ Πυθίη, τῇ οὔνομα ἦν Ἀριστονίκη, τάδε,

Ω μέλεοι, τί κάθησθε; λιπὼν φεῦγ' ἔσχατα γαίης
Δώματα, καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέατοι, οὔτ' ὦν χέρες, οὔτέ τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' ἄζηλα πέλει. κατὰ γάρ μιν ἐρείπει
Πῦρ τε καὶ ὀξὺς Ἄρης, συριηγενὲς ἅρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ κἄλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοὐ τὸ σὸν οἶον·
Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῷ πυρὶ δώσει,
Οἵ που νῦν ἱδρῶτι ῥεούμενοι ἑστήκασι,

Digitized by Google

am ſupereſſe liberam, hi ipſi fuere qui quicquid Graeciae reliquum erat cum Medis non ſentiens erexerunt; quique ſecundum deos, regem repulerunt; neque illos oracula horrenda ac terribilia, quae a Delphis veniebant, induxerunt ad Graeciam deſerendam, ſed perſiſtentes ſuſtinuerunt excipere hoſtem ſua invadentem.

140. Siquidem conſultoribus Delphos miſſis, uti oraculo Athenienſes volebant: iiſque factis apud templum quae ritus poſtulabat, ubi aedem ingreſſi conſederunt; Pythia cui nomen erat Ariſtonice, ita vaticinatur,

O miſeri! quid adeſtis? ad extima cedite terrae,
Aedibus et globidae deſertis collibus urbis.
Non etenim firmum remanet caput, ac neque corpus,
Extremive pedes; manibus pariter medioque
Nil ſalvi eſt. deſtructa jacent. illam ignis et horrens
Mars vaſtat Syrio in curru furibundus et armis.
Hic tibi non ſolum, hic aliis caſtella revellit,
Permultaſque deûm ſaevis dabit ignibus aedes,
Quas nunc hic illic ſpectas ſudore fluentes,

Digitized by Google

Atque metu tremulas; et de laquearibus altis
Prospiciens fati aerumnas cruor editur ater.
Ite sed ex adyto, atque malis effundite mentem.

141. His auditis Atheniensium consultores maximo sunt moerore affecti. quibus inter sese agitantibus tam triste responsum, Timon Androbuli filius, vir apud Delphos illustris ut qui maxime, suasit illis, ut sumpto supplicum habitu de integro reverterentur ad consulendum oraculum ut supplices. Obtemperantibus ei Atheniensibus et dicentibus, 'O 'Rex, redde nobis oraculum melius de 'patria, reveritus haec pignora supplicantium, quae gestantes ad te venimus. 'alioqui ex adyto non abimus, sed hîc 'alibi manemus vel ad obitum usque;' Haec dicentibus, antistes iterum hoc modo respondit,

Officiosa Jovem dominantem Pallas Olympo
Nec ratione potest sed nec placare precando.

Digitized by Google

Δείματι παλλόμενοι. κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
Αἷμα μέλαν κέχυται, προϊδὸν κακότητος ἀνάγκας.
Ἀλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

ρμα΄. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι, συμφορῇ τῇ μεγίστῃ ἐχρέωντο· προβάλλουσι δέ σφεας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου, Τίμων ὁ Ἀνδροβούλου τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα συνεβούλευέ σφι ἱκετηρίην λαβοῦσι, δεύτερα αὖτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς ἱκέτας. πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι, καὶ λέγουσι, ‘ Ὦναξ, χρῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς ‘ πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἱκετηρίας τάσ- ‘ δε τάς τοι ἥκομεν φέροντες. ἢ οὔ τοι ἄπι- ‘ μεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ' αὐτοῦ τῇδε με- ‘ νέομεν, ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσωμεν.’ ταῦτα λέγουσι ἡ πρόμαντις χρᾷ δεύτερα τάδε,

Οὐ δύναται Παλλὰς Δί' Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι,
Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ.

Σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας.
Τῶν ἄλλων γὰρ ἁλισκομένων ὅσα Κέκροπος ὖρος
Ἐντὸς ἔχει, κευθμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο,
Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς
Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τό σε τέκνα τ' ὀνήσει.
Μὴ δὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν ϗ πεζὸν ἰόντα
Πολλὸν ἀπ' ἠπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν,
Νῶτον ἐπιστρέψας, ἔτι τοι κοτὲ κἀντίος ἔσσῃ.
Ὦ θείη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
Ἤ που σκιδναμένης Δημήτερος, ἢ συνιούσης.

ρμβ΄. Ταῦτά σφι (ἠπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων ϗ ἦν ϗ ἐδόκεε εἶναι) συγγραψάμενοι, ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς Ἀθήνας. ὡς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελον ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαι πολλαὶ ϗ ἄλλαι ἐγίνοντο, διζημένων τὸ μαντήϊον, ϗ αἵδε συνεστηκυῖαι μάλιστα. τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι[a], δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι· ἡ γὰρ ἀκρόπολις τοπάλαι τῶν Ἀθηναίων ῥηχῷ ἐπέφρακτο. οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸν φραγμὸν, συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ δ' αὖ ἔλεγον τὰς νέας ση-

a MS. μετεξέτεροί τε.

Digitized by Google

Hoc tibi ſed rurſum ipſo adamante perennius ajo:
Nam captis reliquis, quae limes Cecropis intus
Comprendit, quodcunque ſacer penetrale Cithaeron,
Juppiter e ligno muris Tritonida donat:
Qui ſoli invicti tibi ſint natiſque ſaluti.
Tu vero adventum peditumque equitumque quietus,
Terreſtreſque acies ne praeſtolare: ſed hoſti
Terga dato, vel ſi tibi fors erit obvius uſquam.
O Salamis divina, teres tu pignora matrum,
Sit licet aut diſperſa Ceres, aut prompta coire.

142. Haec legati, ut erant, arbitrati prioribus mitiora, poſtquam conſcripſerunt, Athenas rediere, reverſique ad populum recitavere; tum multae et aliae ſententiae exſtiterunt oraculi mentem quaerentium, et hae quas maxime ſolidas eſſe apparebat: quidam e majoribus natu dixere, videri ſibi deum reſpondere ſalvam fore arcem. olim enim Athenienſium arx praeſepta vallo fuit. et ii quidem ad vallum conjiciebant ſpectare hunc ligneum murum. Alii vero dicebant deum

ſignificare naves, eaſque ceteris omiſſis parari jubebant. Verum eos qui ajebant naves eſſe ligneum murum, fallebant duo poſtrema dicta ab Pythia,

O Salamis divina, teres tu pignora matrum,
Sit licet aut diſperſa Ceres, aut prompta coire.

Circa hos verſus confundebantur eorum ſententiae, qui naves dixerunt eſſe ligneum murum. nam oraculi interpretes illuc ea accipiebant, quaſi oporteret circa Salaminem ipſas vinci pugnam navalem aggreſſos.

143. Erat autem inter Athenienſes vir ad primores recens progreſſus, nomine Themiſtocles, Neoclis filius. Hic vero negabat interpretes omnia recte conjectare: talia dicens, Si illud carmen quod dictum eſt ad Athenienſes ſpectaret ullo modo, non ita placide videri deum fuiſſe reſponſurum, ſed ſic, O Salamis miſera,

Digitized by Google

μαίνειν τὸν θεὸν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον, τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὦν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ῥηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ω θείη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
Η που σκιδναμένης Δημήτερος, ἢ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι ταύτῃ ταῦτα ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφεας ἑσσωθῆναι, ναυμαχίην παρασκευασαμένους [b].

ρμγ'. Ην δὲ τῶν τις Αθηναίων ἀνὴρ ἐς πρώτους νεωστὶ παριὼν, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. οὗτος ὡνὴρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε, Εἰ ἐς Αθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόν κως, οὐκ ἂν οὕτω μιν δοκέειν [c] ἠπίως χρησθῆναι, ἀλλὰ ὧδε, Ω σχετ-

[b] παρεσκευασμένους. [c] οὕτω μοι δοκέειν.

λίη[d] Σαλαμὶς, ἀντὶ τοῦ, Ω θείη Σαλαμίς· εἴπερ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῇ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρῆσθαι τὸ χρηστήριον, συλλαμβάνοντι κατὰ τὸ ὀρθὸν, ἀλλ' οὐκ ἐς Ἀθηναίους. παρασκευάζεσθαι ὦν αὐτοὺς ὡς ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ὡς τούτου ἐόντος τοῦ ξυλίνου τείχεος. ταύτῃ Θεμιστοκλέους ἀποφαινομένου, Ἀθηναῖοι ταῦτά σφι ἔγνωσαν αἱρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων, οἳ οὐκ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι. τὸ δὲ σύμπαν εἶναι, οὐδὲ χεῖρας ἀνταείρεσθαι, ἀλλὰ ἐκλιπόντας χώρην τὴν Ἀττικὴν, ἄλλην τινὰ οἰκίζειν.

ρμδ'. Ἑτέρη τε Θεμιστοκλέϊ γνώμη ἔμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἠρίστευσε, ὅτε Ἀθηναίοισι, γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐκ τῶν κοινῶν, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι ὀρχηδὸν ἕκαστος δέκα

[d] σχετλία.

Digitized by Google

pro eo quod dixit, O divina Salamis; si circa eam incolae forent oppetituri: sed enim recte conjectanti sentiendum a deo contra hostes editum esse oraculum, non contra Athenienses. Itaque suadebat ut sese instruerent tanquam proelio navali certaturi, utpote quum hic esset ligneus murus. Hanc Themistoclis sententiam Athenienses potiorem esse censuerunt magis quam illorum interpretum oraculi, qui dissuadebant apparatum pugnae navalis: sed hanc esse summam sententiae dicebant, non levandam in hostem manum, sed ex Attica regione demigrantes aliam quandam incolere.

144. Extitit et alia ante hanc Themistoclis sententia ad tempus egregia, magna vis pecuniae collecta erat ex reipublicae vectigalibus. Unde illam e proventu metallorum quae sunt e Laureo, erant aeque divisuri viritim denis in sin-

gulos puberes drachmis; tunc Themistocles hanc dissuasit Atheniensibus distributionem, sed ex ista pecunia classem ducentarum navium ad Aegineticum bellum comparare suasit. Hoc enim bellum tunc conflatum Graeciae salutem attulit, cogens Athenienses nauticos fieri. Hae vero naves quidem in quem usum comparatae fuerant, non fuerunt adhibitae; at tamen ita in opportunitatem Graeciae cesserunt. Istae igitur naves jam praeparatae Atheniensibus erant, et alias exaedificari oportebat; placuitque illis, inito post oraculum consilio, barbarum Graeciam invadentem navibus excipere universos Atticos, deo obsequentes, una cum Graecis ita volentibus. Et haec quidem oracula Atheniensibus sunt reddita.

145. Coactis autem in eundem locum Graecis qui circa Graeciam melius sentiebant, interque se colloquutis inter-

Digitized by Google

δραχμάς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους, τῆς διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους, νέας τουτέων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγω. οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστὰς, ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ δὲ ἐς τὸ μὲν ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο. αὗταί τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι προποιηθεῖσαι ὑπῆρχον, ἑτέρας τε ἔδεε προσναυπηγέεσθαι. ἔδοξε τέ σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι, ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ πανδημεὶ, τῷ θεῷ πειθομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι. τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνεε.

ρμέ. Συλλεγομένων δὲ ἐς τὠυτὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα Ἑλλήνων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι

Digitized by Google

λόγον καὶ πίςιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βȣλευομένοισι αὐτοῖσι, πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ τȣ̀ς κατ᾽ ἀλλήλȣς ἐόντας πολέμȣς. ἔσαν δὲ πρός τινας καὶ ἄλλȣς ἐγκεχρημένοι· ὁ δὲ ὢν μέγιςος, Αθηναίοισί τε καὶ Αἰγινήτῃσι. μετὰ δὲ, πυνθανόμενοι Ξέρξεα σὺν τῷ ςρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπȣς πέμπειν ἐς τὴν Ασίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων· ἐς Αργος τε ἀγγέλȣς, ὁμαιχμίην συνθησομένȣς [e] πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλȣς πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἔς τε Κέρκυραν, κελεύοντας βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλȣς· φρονήσαντες εἴ κως ἕν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ συγκύψαντες τὠυτὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι τοῖσι Ἕλλησι. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα, μεγάλα ἐλέγετο εἶναι, ȣ̓δαμῶν

e MS. ὁμαιχμίην τε συνθησομένȣς.

posita fide, ibi consilio habito visum est ante omnia faciendum, ut reconciliarentur inimicitiae et bella quae ipsis incesserant. Quippe erant jam adversus quosdam et alios inchoata; sed maximum inter Athenienses et Aeginetas. Posteaquam autem Xerxem cum exercitu Sardibus esse audiere, Athenienses decrevere cum aliquos in Asiam mittendos ad res regis explorandas, tum nuncios partim Argos, ad contrahendam adversus Persam belli societatem, partim in Siciliam ad Gelonem Dinomenis filium, sed et in Corcyram, etiam in Cretam, jubentes opem Graeciae ferri: eo animo ut si fieri posset, omne Graecum nomen unum esset, et ad idem agendum omnes incumberent, utpote calamitate cunctis similiter Graecis impendente. Ferebantur autem res Gelonis magnae esse, ut nullis

Digitized by Google

Graecis non majores haberet vires.

146. Ubi haec eis placuere, et in gratiam inter ſe rediere, primo exploratores in Aſiam tres viros miſere: qui quum Sardes veniſſent, et in ſpeculando regis exercitu deprehenſi eſſent, a ducibus pedeſtrium copiarum torti ducebantur tanquam perituri, lata in eos mortis ſententia. Id ubi Xerxes audiit, reprehenſa ducum ſententia, mittit quoſdam e ſatellitibus jubens ut ſi vivos adipiſcerentur ſpeculatores, ad ſeſe ducerent. Eos adhuc ſuperſtites adepti ſatellites, in regis conſpectum adduxerunt; qui ſciſcitatus qua de cauſſa veniſſent, praecepit ſatellitibus, ut homines circumducerent, peditatum omnem equitatumque oſtentantes: et eos, ubi contemplando illa expleti fuiſſent, ſine noxa dimitterent quocunque locorum ire ipſis libuiſſet. Hoc Xerxes ea ratio-

Digitized by Google

Ἑλληνικῶν τῶν ȣ̓ πολλὸν μέζω.

ρμϛʹ. Ὡς δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἔχθρας, πρῶτα μὲν καλασκόπȣς πέμπȣσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς. οἱ δὲ, ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδις καὶ καταμαθόντες τὴν βασιλέος στρατιὴν, ὡς ἐπάϊστοι ἐγένοντο, βασανισθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τȣ̃ πεζȣ̃ στρατȣ̃, ἀπήγοντο ὡς ἀπολȣ́μενοι. καὶ τοῖσι μὲν κατεκέκριτο θάνατος. Ξέρξης δὲ ὡς ἐπύθετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώμην, πέμπει τῶν τινας δορυφόρων, ἐντειλάμενος, ἢν καταλάβωσι τȣ̀ς καλασκόπȣς ζῶντας, ἄγειν παρ' ἑωϋτόν· ὡς δὲ ἔτι περιεόντας αὐτȣ̀ς κατέλαβον, καὶ ἦγον ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν πυθόμενος ἐπ' οἷσι ἦλθον, ἐκέλευσέ σφεας τȣ̀ς δορυφόρȣς περιάγοντας ἐπιδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν ἵππον· ἐπὴν δὲ ταῦτα θεεύμενοι ἔωσι πλήρεες, ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώρην ἀσινέας.

ſignificare naves, eaſque ceteris omiſſis parari jubebant. Verum eos qui ajebant naves eſſe ligneum murum, fallebant duo poſtrema dicta ab Pythia,

O Salamis divina, teres tu pignora matrum,
Sit licet aut diſperſa Ceres, aut prompta coire.

Circa hos verſus confundebantur eorum ſententiae, qui naves dixerunt eſſe ligneum murum. nam oraculi interpretes illuc ea accipiebant, quaſi oporteret circa Salaminem ipſas vinci pugnam navalem aggreſſos.

143. Erat autem inter Athenienſes vir ad primores recens progreſſus, nomine Themiſtocles, Neoclis filius. Hic vero negabat interpretes omnia recte conjectare: talia dicens, Si illud carmen quod dictum eſt ad Athenienſes ſpectaret ullo modo, non ita placide videri deum fuiſſe reſponſurum, ſed ſic, O Salamis miſera,

Digitized by Google

μαίνειν τὸν θεὸν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον, τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὦν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ῥηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ω θείη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
Η πυ σκιδναμένης Δημήτερος, ἢ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι ταύτῃ ταῦτα ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφεας ἑσσωθῆναι, ναυμαχίην παρασκευασαμένους [b].

ρμγ΄. Ην δὲ τῶν τις Αθηναίων ἀνὴρ ἐς πρώτους νεωστὶ παριὼν, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. οὗτος ὡ'νὴρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε, Εἰ ἐς Αθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐὸν κως, οὐκ ἂν οὕτω μιν δοκέειν [c] ἠπίως χρησθῆναι, ἀλλὰ ὧδε, Ω σχετ-

[b] παρεσκευασμένους. [c] οὕτω μοι δοκέειν.

λίη[d] Σαλαμὶς, ἀντὶ τοῦ, Ω θείη Σαλαμίς· εἴπερ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ᾽ αὐτῇ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρῆσθαι τὸ χρηστήριον, συλλαμβάνοντι κατὰ τὸ ὀρθὸν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐς Αθηναίους. παρασκευάζεσθαι ὦν αὐτοὺς ὡς ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ὡς τούτου ἐόντος τοῦ ξυλίνου τείχεος. ταύτῃ Θεμιστοκλέους ἀποφαινομένου, Αθηναῖοι ταῦτά σφι ἔγνωσαν αἱρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων, οἳ οὐκ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι. τὸ δὲ σύμπαν εἶναι, οὐδὲ χεῖρας ἀνταείρεσθαι, ἀλλὰ ἐκλιπόντας χώρην τὴν Αττικὴν, ἄλλην τινὰ οἰκίζειν.

ρμδ΄. Ἑτέρη τε Θεμιστοκλέϊ γνώμη ἔμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἠρίστευσε, ὅτε Αθηναίοισι, γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐκ τῶν κοινῶν, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι ὀρχηδὸν ἕκαστος δέκα

[d] σχετλία.

Digitized by Google

pro eo quod dixit, O divina Salamis; si circa eam incolae forent oppetituri: sed enim recte conjectanti sentiendum a deo contra hostes editum esse oraculum, non contra Athenienses. Itaque suadebat ut sese instruerent tanquam proelio navali certaturi, utpote quum hic esset ligneus murus. Hanc Themistoclis sententiam Athenienses potiorem esse censuerunt magis quam illorum interpretum oraculi, qui dissuadebant apparatum pugnae navalis: sed hanc esse summam sententiae dicebant, non levandam in hostem manum, sed ex Attica regione demigrantes aliam quandam incolere.

144. Extitit et alia ante hanc Themistoclis sententia ad tempus egregia, magna vis pecuniae collecta erat ex reipublicae vectigalibus. Unde illam e proventu metallorum quae sunt e Laureo, erant aeque divisuri viritim denis in sin-

gulos puberes drachmis; tunc Themiſtocles hanc diſſuaſit Athenienſibus diſtributionem, ſed ex iſta pecunia claſſem ducentarum navium ad Aegineticum bellum comparare ſuaſit. Hoc enim bellum tunc conflatum Graeciae ſalutem attulit, cogens Athenienſes nauticos fieri. Hae vero naves quidem in quem uſum comparatae fuerant, non fuerunt adhibitae; at tamen ita in opportunitatem Graeciae ceſſerunt. Iſtae igitur naves jam praeparatae Athenienſibus erant, et alias exaedificari oportebat; placuitque illis, inito poſt oraculum conſilio, barbarum Graeciam invadentem navibus excipere univerſos Atticos, deo obſequentes, una cum Graecis ita volentibus. Et haec quidem oracula Athenienſibus ſunt reddita.

145. Coactis autem in eundem locum Graecis qui circa Graeciam melius ſentiebant, interque ſe colloquutis inter-

Digitized by Google

δραχμάς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους, τῆς διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους, νέας τουτέων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγω. οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστὰς, ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ δὲ ἐς τὸ μὲν ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο. αὗταί τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι προποιηθεῖσαι ὑπῆρχον, ἑτέρας τε ἔδεε προσναυπηγέεσθαι. ἔδοξέ τέ σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι, ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ πανδημεὶ, τῷ θεῷ πειθομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι. τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνεε.

ρμέ. Συλλεγομένων δὲ ἐς τὠυτὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα Ἑλλήνων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι

Digitized by Google

λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι, πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ τοὺς κατ᾽ ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἔσαν δὲ πρός τινας καὶ ἄλλους ἐγκεχρημένοι· ὁ δὲ ὢν μέγιστος, Ἀθηναίοισί τε καὶ Αἰγινήτῃσι. μετὰ δὲ, πυνθανόμενοι Ξέρξεα σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν Ασίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων· ἐς Αργος τε ἀγγέλους, ὁμαιχμίην συνθησομένους [e] πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἔς τε Κέρκυραν, κελεύοντας βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους· φρονήσαντες εἴ κως ἕν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ συγκύψαντες τὠυτὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι τοῖσι Ἕλλησι. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα, μεγάλα ἐλέγετο εἶναι, οὐδαμῶν

e MS. ὁμαιχμίην τε συνθησομένους.

Digitized by Google

posita fide, ibi consilio habito visum est ante omnia faciendum, ut reconciliarentur inimicitiae et bella quae ipsis incesserant. Quippe erant jam adversus quosdam et alios inchoata; sed maximum inter Athenienses et Aeginetas. Posteaquam autem Xerxem cum exercitu Sardibus esse audiere, Athenienses decrevere cum aliquos in Asiam mittendos ad res regis explorandas, tum nuncios partim Argos, ad contrahendam adversus Persam belli societatem, partim in Siciliam ad Gelonem Dinomenis filium, sed et in Corcyram, etiam in Cretam, jubentes opem Graeciae ferri: eo animo ut si fieri posset, omne Graecum nomen unum esset, et ad idem agendum omnes incumberent, utpote calamitate cunctis similiter Graecis impendente. Ferebantur autem res Gelonis magnae esse, ut nullis

Digitized by Google

Graecis non majores haberet vires.

146. Ubi haec eis placuere, et in gratiam inter se rediere, primo exploratores in Asiam tres viros misere: qui quum Sardes venissent, et in speculando regis exercitu deprehensi essent, a ducibus pedestrium copiarum torti ducebantur tanquam perituri, lata in eos mortis sententia. Id ubi Xerxes audiit, reprehensa ducum sententia, mittit quosdam e satellitibus jubens ut si vivos adipiscerentur speculatores, ad sese ducerent. Eos adhuc superstites adepti satellites, in regis conspectum adduxerunt; qui sciscitatus qua de caussa venissent, praecepit satellitibus, ut homines circumducerent, peditatum omnem equitatumque ostentantes: et eos, ubi contemplando illa expleti fuissent, sine noxa dimitterent quocunque locorum ire ipsis libuisset. Hoc Xerxes ea ratio-

Digitized by Google

Ἑλληνικῶν τῶν ἐ πολλὸν μέζω.

ρμϛʹ. Ὡς δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἔχθρας, πρῶτα μὲν καλασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ασίην ἄνδρας τρεῖς. οἱ δὲ, ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδις καὶ καταμαθόντες τὴν βασιλέος στρατιὴν, ὡς ἐπάϊστοι ἐγένοντο, βασανισθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ πεζοῦ στρατοῦ, ἀπήγοντο ὡς ἀπολούμενοι. καὶ τοῖσι μὲν κατεκέκριτο θάνατος. Ξέρξης δὲ ὡς ἐπύθετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώμην, πέμπει τῶν τινας δορυφόρων, ἐντειλάμενος, ἢν καταλάβωσι τοὺς καλασκόπους ζῶντας, ἄγειν παρ' ἑωϋτόν· ὡς δὲ ἔτι περιεόντας αὐτοὺς κατέλαβον, καὶ ἦγον ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν πυθόμενος ἐπ' οἷσι ἦλθον, ἐκέλευσέ σφεας τοὺς δορυφόρους περιάγοντας ἐπιδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν ἵππον· ἐπὴν δὲ ταῦτα θεεύμενοι ἔωσι πλήρεες, ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώρην ἀσινέας.

ἐπιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε, ταῦτα ἐνετέλλετο, ὡς εἰ μὲν ἀπώλοντο οἱ κατάσκοποι, οὔτ' ἂν τὰ ἑωϋτοῦ πρήγματα προεπύθοντο οἱ Ἕλληνες ἐόντα λόγου μέζω, οὔτ' ἄν τι τοὺς πολεμίους μέγα ἐσινέατο, ἄνδρας τρεῖς ἀπολέσαντες· νοστησάντων δὲ τουτέων ἐς τὴν Ἑλλάδα, δοκέειν ἔφη ἀκούσαντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἑωϋτοῦ πρήγματα πρὸ τοῦ στόλου τοῦ γινομένου, παραδώσειν σφέας τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, καὶ οὕτω οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας πρήγματα ἔχειν.

ρμζ'. Οἶκε δὲ αὐτοῦ αὕτη ἡ γνώμη τῆγε ἄλλη. ἐὼν γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης, εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγὰ, διεκπλώοντα τὸν Ἑλλήσποντον, ἔς τε Αἴγιναν, καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα. οἱ μὲν δὴ πάρεδροι αὐτοῦ ὡς ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἑτοῖμοι ἔσαν αἱρέειν αὐτὰ, ἐσβλέποντες ἐς τὸν βασιλῆα, ὁκότε παραγγελέει. ὁ δὲ Ξέρξης εἴρετο αὐ-

ne imperavit, quod cogitabat fore, ut si speculatores necati fuissent, neque Graeci praescifcerent potentiam suam esse fama majorem, neque graviter laederent hostem tribus viris interemptis: at iisdem in Graeciam regressis, fore ut Graeci (quod se opinari dicebat) auditis rebus suis antequam expeditio haec accederet, propriam libertatem proderent, atque ita non oporteret suscipere molestiam de exercitu in eos ducendo.

147. Haec sententia Xerxis cum altera quadam congruit. nam quum Abydi ageret Xerxes, vidit naves cursum tenentes per Hellespontum, quae frumentum e Ponto in Aeginam Peloponnesumque portabant. quas ubi audiere ejus assessores esse hostium, sese ad eas corripiendas accingebant, intuentes in regem, quando id agi praeciperet. Xerxes eos interrogavit quonam illi tenderent; qui

Digitized by Google

quum respondissent, ‘ Ad hostes tuos, domine, frumentum vehentes:’ tunc Xerxes excipiens inquit, ‘ Nonne eodem, quo ‘ isti, et nos navigamus, tum rebus aliis, ‘ tum frumento instructi? quid igitur hi ‘ officiunt nobis, quibus commeatum portant?’ Ceterum speculatores illi rebus inspectis dimissi in Europam rediere.

148. Post quorum reditum Graeci qui contra Persam conjurarant, nuncios iterum Argos miserunt. Sed Argivi narrant hoc negotium apud se ita confectum esse. Audisse se statim ab initio ea quae ab barbaro excitarentur adversus Graeciam, et quum accepissent intellexissentque ab Graecis se tentatum iri, ut ipsos adsciscerent contra Persam, misisse Delphos qui deum consulerent quid sibi facientibus esset optime eventurum. nuper enim sex millia suorum fuisse interempta a La-

Digitized by Google

τὺς ὄκη πλέοιεν· οἱ δὲ εἶπαν, ‘ Ες τὺς ‘ σὺς πολεμίυς, δέσπολα, σῖτον ἄγοντες. ‘ ὁ δὲ, ὑπολαϐὼν ἔφη, Οὐκῶν καὶ ἡμεῖς ‘ ἐκεῖ πλέομεν, ἔνθά περ ϗ ὗτοι, τοῖσί ‘ τε ἄλλοισι ἐξηρτημένοι[f] ϗ σίτῳ. τί δῆ- ‘ τα ἀδικέυσι ὗτοι ἡμῖν σιτία παρακομί- ‘ ζοντες;’ Οἱ μέν νυν κατάσκοποι ὕτω θεησάμενοί τε ϗ ἀποπεμφθέντες, ἐνόστη- σαν ἐς τὴν Εὐρώπην.

ρμη΄. Οἱ δὲ συνωμόται Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Πέρσῃ, μελὰ τὴν ἀπόπεμψιν τῶν κα- τασκόπων, δεύτερα ἔπεμπον ἐς Αργος ἀΓγέλυς. Αργεῖοι δὲ λέγυσι τὰ κατ᾽ ἑωϋ- τὺς γενέσθαι ὧδε. πυθέσθαι γὰρ αὐτίκα κατ᾽ ἀρχὰς τὰ ἐκ τῦ βαρϐάρυ ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· πυθόμενοι δὲ, ϗ μαθόν- τες ὡς σφέας οἱ Ἕλληνες πειρήσονται[g] παραλαμϐάνολες ἐπὶ τὸν Πέρσην, πέμ- ψαι θεοπρόπυς ἐς Δελφὺς, τὸν θεὸν ἐπει- ρησομένυς ὥς σφι μέλλει ἄριςον ποιέυσι γενέσθαι· νεωςὶ γὰρ σφέων τεθνάναι ἐξα-

[f] ἐξηρτυμένοι. [g] παρήσονlαι.

Digitized by Google

χιχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Κλεομένεος τοῦ Αναξανδρίδεω. τῶνδε δὴ εἵνεκα πέμπειν. τὴν δὲ Πυθίην ἐπειρωτῶσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τάδε,

Εχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Εἴσω τὸν προβόλαιον ἔχων, πεφυλαγμένος ἧσο,
Καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο· κάρη[f] δὲ τὸ σῶμα σαώσει.

ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον. μετὰ δὲ, ὡς ἐλθεῖν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Αργος, ἐσελθεῖν[g] ἐπὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ πρὸς τὰ λεγόμενα ὑποκρίνασθαι, ὡς ἑτοῖμοί εἰσι Αργεῖοι ποιέειν ταῦτα, τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην σπεισάμενοι[h] Λακεδαιμονίοισι, καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίης. καί τοι κατά γε τὸ δίκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωϋτῶν, ἀλλ' ὅμως σφι ἀποχρᾶν κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι.

ρμθ'. Ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καί περ ἀπαγορεύοντός σφι

f MS. κάρα. g MS. ἐπελθεῖν. h MS. σπεισάμενα.

cedaemoniis et Cleomene Anaxandridae filio, eaque de caussa se mittere. Ita qui missi fuerant interrogantibus, sic Pythiam respondisse,

Finitimis invise, deis dilecte beatis,
Interius tutamen habens, cautusque sedeto,
Et tutare caput: nam membra tuebitur illud.

Haec illis Pythiam prius respondisse. Postea vero quam nuncii Argos venerunt, senatumque ingressi mandata retulerunt, Argivi responderunt ad ea quae dicebantur, se promptos esse in triginta annos pacificare cum Lacedaemoniis, percusso foedere, et dimidium imperii penes se esse postulare. quanquam enim aequum foret jus imperandi ipsorum esse, tamen dimidio imperii se esse contentos.

149. Hoc ajebant suum senatum respondisse, quamvis dissuadente oraculo

Digitized by Google

ſocietatem contrahere cum Graecis: et licet formidarent oraculum, tamen ſerio urgere, ut foedus triginta annorum feriretur; intra quos annos liberi ſui in virilem aetatem adoleſcerent: hac videlicet ratione, ne ſi qua calamitas ad ſuperius malum accederet in bello Perſico, niſi foedera forent, in poſterum ſubjecti Lacedaemoniis eſſent. His dictis Argivorum a ſenatu, nuncios Spartanos ita reſpondiſſe, quod ad foedera quidem attineret, ſe ad eos qui plures eſſent relegare: quod autem ad imperium, id vero ſibi demandatum eſſe, ut reſponderent, ac ſane dicere, ſibi duos eſſe reges, Argivis unum, ideo non poſſe fieri ut alterutri Spartae regi abrogaretur imperium: quominus cum iis duobus rex Argivus parem dignitatem obtineret, nihil obſtare. Ita Argivi dicunt ſe noluiſſe perpeti Spartano-

Digitized by Google

τȣ̃ χρηστηρίȣ μὴ ποιέεσθαι τὴν πρὸς τȣ̀ς Ἕλληνας συμμαχίην· σπȣδὴν δὲ ἔχειν σπονδὰς γενέσθαι τριηκονταέτιδας, καί περ τὸ χρηστήριον φοβεομένοισι· ἵνα δή σφι οἱ παῖδες ἀνδρεωθέωσι ἐν τȣ́τοισι τοῖσι ἔτεσι, μηδὲ σπονδέων ἐȣσέων ἐπιλέγεσθαι, ἢν ἄρα σφέας καταλάβῃ πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πταῖσμα πρὸς τὸν Πέρσην, μὴ τολοιπὸν ἔωσι τῶν Λακεδαιμονίων ὑπήκοοι. τῶν δὲ ἀγγέλων τȣ̀ς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐκ τῆς βȣλῆς ἀμείψασθαι τοῖσδε, περὶ μὲν σπονδέων ἀνοίσειν ἐς τȣ̀ς πλεῦνας, περὶ δὲ ἡγεμονίης, αὐτοῖσι ἐντετάλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν, σφι μὲν εἶναι δύο βασιλῆας, Ἀργείοισι δὲ ἕνα· ȣ̓κ ὢν δυνατὸν εἶναι τῶν ἐκ Σπάρτης ȣ̓δέτερον παῦσαι τῆς ἡγεμονίης. μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων ὁμόψηφον τὸν Ἀργείων εἶναι, κωλύειν [a] ȣ̓δέν. ȣ̃τω δὴ οἱ Ἀργεῖοι φασι ȣ̓κ ἀνασχέσθαι τῶν Σπαρτιητέων τὴν πλεονεξίην, ἀλλ'

[a] κωλύει.

ἐλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἄρχεσθαι ἤ τι ὑπεῖξαι [b] Λακεδαιμονίοισι. προειπεῖν τε τοῖσι ἀγγέλοισι, πρὸ δύντος ἡλίου ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Ἀργείων χώρης· εἰ δὲ μὴ, περιέψεσθαι ὡς πολεμίους.

ρν'. Αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τουτέων περιλέγουσι. ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ὡς Ξέρξης ἔπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον ἤπερ ὁρμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα δὲ τοῦτον λέγεται εἶπαι, ' Ἄνδρες ' Ἀργεῖοι, βασιλεὺς Ξέρξης τάδε ὑμῖν ' λέγει· Ἡμεῖς νομίζομεν Πέρσην εἶναι, ' ἀπ' οὗ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα Περσέος ' τοῦ Δανάης, γεγονότα ἐκ τῆς Κηφέος ' θυγατρὸς Ἀνδρομέδης. οὕτω ἂν ὦν εἴημεν ' ὑμέτεροι ἀπόγονοι. οὔτε ὦν ἡμέας ' εἰκὸς ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους στρα' τεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλλοισι τιμωρέον' τας, ἡμῖν ἀντίξους [c] γενέσθαι, ἀλλὰ παρ'

[b] ἢ ὑπεῖξαι. [c] ἀντιξόους.

Digitized by Google

rum insolentiam, sed praeoptasse a barbaro imperari sibi, quam Lacedaemoniis cedere. atque ita edixisse nunciis, ut priusquam occideret sol, ex agro Argivo excederent; alioqui hostium loco futuros.

150. Hoc ipsi Argivi sic se habere memorant; aliter tamen per Graeciam narratur, Xerxem antequam bellum Graeciae inferret, misisse Argos caduceatorem: quo quum pervenit, ita fertur verba fecisse, 'Viri Argivi, Xerxes rex haec vobis inquit, Nos arbitramur, Persem, ex quo nos progeniti sumus, fuisse filium Persei Danaës filii, ex Andromeda genitum, quae fuit Cephei filia. ita igitur ex vobis oriundi sumus. Quod quum ita sit, nefas est et nos progenitoribus nostris inferre bellum, et vos aliis opem ferendo, nobis adversarios fieri; sed po-

Digitized by Google

' tius domi vestrae vos confidentes otium
' tenere. nam si mihi ex sententia succe-
' det, nullos majores quam vos faciam.'
Haec Argivi quum audissent, habuisse alicujus momenti dicuntur, et statim quidem nihil promittentes vicissim poscere: sed quum ab Graecis adsciscerentur, tunc partem imperii poposcisse, gnari eam Lacedaemonios non concessuros, ut hoc praetextu tranquilli agerent.

151. Quibus convenisse etiam hanc narrationem quidam Graecorum memorant, rei multis postea annis gestae: quum Susis Memnoniis alterius negotii gratia essent Atheniensium legati Callias Hipponici filius et collegae qui pariter ascenderant, contigit ut Argivi et ipsi per idem istud tempus Susa miserint legatos, qui Artaxerxem filium Xerxis interrogarent, utrum amicitiam quam cum Xerxe contraxissent, ipsis adhuc continuaret, an ab

Digitized by Google

ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας κατῆσθαι. ἢν γὰρ ἐμοὶ γένηται κατὰ νόον, οὐδαμοὺς μέζονας ὑμέων ἄξω.’ ταῦτα ἀκούσαντας Ἀργείους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ παραχρῆμα μὲν οὐδὲν ἐπαγγελλομένους [d] μεταιτέειν· ἐπεὶ δέ σφεας παραλαμβάνειν τοὺς Ἕλληνας, οὕτω δὴ ἐπισταμένους ὅτι οὐ μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμόνιοι, μεταιτέειν, ἵνα ἐπὶ προφάσιος ἡσυχίην ἄγωσι.

ρναʹ. Συμπεσεῖν δὲ τούτοισι καὶ τόνδε τὸν λόγον λέγουσί τινες Ἑλλήνων, πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον γενόμενον τουτέων· τυχεῖν ἐν Σούσοισι τοῖσι Μεμνονείοισι ἐόντας ἑτέρου πρήγματος εἵνεκα ἀγγέλους Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἱππονίκου, καὶ τοὺς μετὰ τούτου ἀναβάντας· Ἀργείους δὲ, τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦσα ἀγγέλους, εἰρωτᾷν Ἀρτοξέρξεα τὸν Ξέρξεω, εἴ σφι ἔτι ἐμμένει τὴν πρὸς Ξέρξεα φιλίην συνεκεράσαντο, ἢ

[d] ἀπαγγελλομένους.

νομιζοίατο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι. βασιλῆα δὲ Ἀρτοξέρξεα μάλιστα ἐμμένειν φάναι, καὶ οὐδεμίην νομίζειν πόλιν Ἄργεος φιλιωτέρην.

ρνβ΄. Εἰ μέν νυν Ξέρξης τε ἀπέπεμψε[e] ταῦτα λέγοντα κήρυκα ἐς Ἄργος, καὶ Ἀργείων ἄγγελοι ἀναβάντες ἐς Σοῦσα ἐπειρώτων Ἀρτοξέρξεα περὶ φιλίης, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν[f]· οὐδέ τινα γνώμην περὶ αὐτέων ἀποφαίνομαι ἄλλην γε ἢ τήνπερ αὐτοὶ Ἀργεῖοι λέγουσι· ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο, ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκήϊα κακὰ ἐς μέσον συνενείκααν[g], ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησίοισι, ἐσκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ, ἀσπασίως ἕκαστοι αὐτέων ἀποφεροίατο ὀπίσω τὰ ἐσενείκαντο. οὕτω δὴ οὐκ Ἀργείοισι αἴσχιστα πεποίηται. ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαί γε μὴν οὐ παντάπασι ὀφείλω. καί μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἐχέτω ἐς πάντα τὸν λόγον. ἐπεὶ

[e] Ξέρξης ἀπέπεμψε. [f] εἶπαι. [g] συνενείκαιεν.

illo pro hoſtibus haberentur. Quibus Artaxerxes, imo vero maxime perdurare reſpondit, nullamque ſibi civitatem amiciorem putare quam Argos.

152. Verum an caduceatorem Xerxes Argos miſerit ad ea dicenda, et an Argivorum nuncii qui Suſa aſcenderunt, Artaxerxem de amicitia interrogaverint, pro comperto dicere non poſſum, nec ullam de his aliam ferre ſententiam, niſi quam Argivi ipſi edunt. Id demum ſcio, ſi omnes homines qui domeſtica mala in medium contuliſſent, cum vicinis mutare volentes, mala vicinorum intuiti fuiſſent, libenter reportaturos rurſus illorum ſingulos ea quae ipſi attuliſſent. Ita non turpiſſime ab Argivis actum eſt. Ego vero quae dicuntur dicere debeo, attamen non omnino omnibus credere: quod in univerſam hiſtoriam a me dictum ſit.

Digitized by Google

quoniam et hoc narratur, Argivos extitisse qui Persam in Graeciam arcessiverint, posteaquam cum Lacedaemoniis male pugnassent, prae dolore praesenti quidvis praeoptantes. Talia quidem de Argivis dicta sunt.

153. In Siciliam autem ad agendum cum Gelone, tum alii legati a sociis iere, tum vero etiam a Lacedaemoniis Syagrus. Hujus Gelonis progenitor inhabitans Gelam erat, ex insula Telo quae Triopio adjacet: qui dum Gela conderetur a Lindiis, qui sunt e Rhodo, et Antiophemo, relictus non est. Interjecto autem tempore, posteri ejus deorum inferorum antistites esse perseveraverunt, Teline, uno ex majoribus consequuto hunc in modum: Viri Geloi in seditione inferiores, in Mactorium urbem sitam supra Gelam profugerunt: hos Telines Gelam reduxit

Digitized by Google

ϗ ταῦτα λέγεται, ὡς ἄρα Αργεῖοι ἔσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδή σφι πρὸς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἑστήκεε, πᾶν δὴ βουλόμενοί σφι εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης. τὰ μὲν περὶ Αργείων εἴρηται.

ρνγ΄. Ες δὲ τὴν Σικελίην ἄλλοι τὲ ἀπίκατο [a] ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμίξοντες Γέλωνι, καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σύαγρος. τοῦ δὲ Γέλωνος τούτου πρόγονος, οἰκήτωρ ὁ ἐν Γέλῃ ἦν ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης· ὃς κτιζομένης Γέλης ὑπὸ Λινδίων τε τῶν ἐκ Ῥόδου, ϗ Αντιοφήμου, οὐκ ἐλείφθη [b]. ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γενόμενοι, ἱροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἐόντες, Τηλινέω ἑνός τευ τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε. ἐς Μακτώριον πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλης οἰκημένην, ἔφυγον ἄνδρες Γελώων, ἑσσωθέντες στάσι. τούτους ὦν ὁ Τηλίνης κατήγαγε ἐς Γέλην, ἔχων

[a] ἀπικέατο. [b] ἐλήφθη.

ὐδεμίην ἀνδρῶν δύναμιν, ἀλλ' ἱρὰ τουτέων τῶν θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε, ἢ αὐτὸς ἐκτήσατο, τοῦτο δὲ οὐκ ἔχω εἶπαι. τούτοισι δ' ὦν πίσυνος ἐὼν κατήγαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱροφάνται τῶν θεῶν ἔσονται. θώϋμά μοι ὦν καὶ τοῦτο γέγονε πρὸς τὰ πυνθάνομαι κατεργάσασθαι Τηλίνην ἔργον τοσοῦτον. τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς τοῦ ἅπαντος ἀνδρὸς νενόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς τε ἀγαθῆς, καὶ ῥώμης ἀνδρηΐης. ὁ δὲ λέγεται πρὸς τῆς Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ὑπεναντία τουτέων πεφυκέναι, θηλυδρίης τε καὶ μαλακώτερος ἀνήρ. οὕτω μέν νυν ἐκτήσατο τοῦτο τὸ γέρας.

ρνδ'. Κλεάνδρου δὲ τοῦ Παντάρεος[c] τελευτήσαντος τὸν βίον, ὃς ἐτυράννευσε μὲν Γέλης ἑπτὰ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβύλλου ἀνδρὸς Γελώου, ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει τὴν μουναρχίην Ἱπποκράτης, Κλεάνδρου ἐὼν ἀδελφεός. ἔχοντος δὲ Ἱπποκρά-

[c] Παταρίος.

nullis virorum copiis adjutus, ſed horum deorum ſacris. quae unde acceperit, aut ipſe poſſederit, id vero dicere non poſſum. His ſacris fretus, reduxit illos, pactus, ut poſteri ſui illic deorum antiſtites forent. Admiratio igitur et mihi inceſſit ad ea, quod audio tantum opus Telinem effeciſſe: qualia opera non a quocunque viro effici opinor, ſed ab eo qui ſit bonae mentis et virili robore. At ille fertur ab incolis Siciliae contra fuiſſe ab natura comparatus, nempe et effeminatus ac mollior vir. Hunc in modum ille hoc decus adeptus eſt.

154. Cleandro autem Pantarei filio qui ſeptem annos Gelae tyrannide potitus eſt, vita functo, (a Sabyllo autem viro Geloo fuit interfectus) ibi frater ejus Hippocrates ſuſcepit imperium. Quo tyran-

Digitized by Google

nidem obtinente, Gelon inter posteros Telinis vatis, cum aliis multis et Aenesidemo Pataici filio, qui erat satelles Hippocratis, non diu post ob virtutem declaratus est totius equitatus praefectus. nam quibus in bellis Hippocrates obsedit Callipolitanos et Naxios et Zanclaeos et Leontinos, atque insuper Syracusanos et permultos barbarorum, in iis bellis Gelon extitit vir clarissimus; adeo ut nulla omnium quas retuli civitatum effugerit Hippocratis dominationem, praeter Syracusanos: quos pugna ad flumen Elorum superatos Corinthii Corcyraeique liberaverunt: qui id fecerunt certis conditionibus, quas recensuerunt, atque etiam hac, ut Syracusani Camarinam, quae ipsorum jam olim fuerat, Hippocrati traderent.

155. Hippocrates autem quum toti-

τέος τὴν τυραννίδα, ὁ Γέλων ἐὼν Τηλίνεω τοῦ ἱροφάντεω ἀπόγονος, πολλῶν μετ' ἄλλων, καὶ Αἰνησιδήμου τοῦ Παταΐκου, ὃς ἦν δορυφόρος Ἱπποκράτεος, μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπεδέχθη πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἵππαρχος. πολιορκέοντος γὰρ Ἱπποκράτεος Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους, καὶ Ζαγκλαίους τε καὶ Λεοντίνους, καὶ πρὸς, Συρηκουσίους τε καὶ τῶν βαρβάρων συχνοὺς, ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν τούτοισι τοῖσι πολεμίοισι ἐὼν ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν δὲ εἶπον πολίων τουτέων, πλὴν Συρηκουσίων, οὐδεμίη πέφευγε δουλοσύνην πρὸς Ἱπποκράτεος. Συρηκουσίους δὲ Κορίνθιοί τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύσαντο, μάχῃ ἑσσωθέντας ἐπὶ ποταμῷ Ελώρῳ. ἐρρύσαντο δὲ οὗτοι ἐπὶ τοῖσδε καταλέξαντες, ἐπ' ᾧτε Ἱπποκράτεϊ Καμαρίναν Συρηκουσίους παραδοῦναι. Συρηκουσίων δὲ ἦν Καμαρίνα τοαρχαῖον.

ρνέ. Ὡς δὲ καὶ Ἱπποκράτεα τυραννεύ-

σαντα ἴσα ἔτεα τῷ ἀδελφεῷ Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀποθανεῖν πρὸς πόλι Ὕβλῃ, στρατευσάμενον ἐπὶ τοὺς Σικελοὺς, οὕτω δὴ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ τιμωρέων τοῖσι Ἱπποκράτεος παισὶ Εὐκλείδῃ τε καὶ Κλεάνδρῳ[d], οὐ βουλομένων τῶν πολιητέων κατηκόων ἔτι εἶναι τῷ ἔργῳ, ὡς ἐπεκράτησε μάχῃ τῶν Γελώων, ἦρχε αὐτὸς ἀποστερήσας τοὺς Ἱπποκράτεος παῖδας. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ εὕρημα, τοὺς γαμόρους καλεομένους τῶν Συρηκουσίων, ἐκπεσόντας ὑπό τε τοῦ δήμου, καὶ τῶν σφετέρων δούλων, καλεομένων δὲ Κυλλυρίων[e], ὁ Γέλων καταγαγὼν τούτους ἐκ Κασμένης πόλιος ἐς τὰς Συρηκούσας, ἔσχε καὶ ταύτας. ὁ γὰρ δῆμος ὁ τῶν Συρηκουσίων ἐπιόντι Γέλωνι παραδιδοῖ τὴν πόλιν καὶ ἑωϋτόν.

ρνϛʹ. Ὁ δὲ, ἐπεί τε παρέλαβε τὰς Συρηκούσας, Γέλης μὲν ἐπικρατέων, λόγον ἐλάσσω ἐποιέετο, ἐπιτρέψας αὐτὴν Ἱέρωνι ἀδελφεῷ ἑωϋτοῦ. ὁ δὲ τὰς Συρηκούσας

d MS. καὶ Κασσάνδρῳ. e MS. Κιλλυρίων.

dem annos quot frater Cleander tyrannidem obtinuiſſet, illato Siculis bello, apud urbem Hyblam periit. ita Gelon per cauſſam tuendi liberos Hippocratis, Euclidem et Cleandrum, ubi cives, quod abnuerent dicto amplius audientes eſſe, proelio vicit, re vera ipſe Geloorum imperium adeptus eſt, liberis Hippocratis dominatu fraudatis. Poſt hoc commentum, Syracuſanorum Gamoros, ut vocabantur, a plebe et ſervis ſuis qui Cyllyrii nominabantur ejectos, in patriam ex urbe Caſmena reducendo potitus etiam eſt ipſis Syracuſis. nam ei venienti plebs Syracuſana et urbem et ſeipſam tradidit.

156. Quam Gelon ubi accepit, Gelam quam tenebat minoris faciens, Hieroni fratri demandavit, ſibique Syracuſas habuit, et quidem omnia erant Syracu-

Digitized by Google

ſae, ideoque ea civitas confeſtim convaluit ac floruit; partim deductis eo Camarinaeis omnibus, quos cives fecit, quum Camarinam everteret; partim dimidio et eo amplius Geloorum perinde uſus ut Camarinaeis. Necnon Megarenſium qui ſunt in Sicilia, quum obſeſſi ad deditionem veniſſent, locupletes quoque, qui et bellum ei intulerant, et ob id ſe perditum iri putabant, Syracuſas traducens, etiam cives fecit. at plebem Megarenſem, quae belli movendi fuerat expers, quaeque nihil mali ſe paſſuram expectabat, Syracuſas adductam venundedit, ea conditione, ut ex Sicilia exportaretur. Idem hoc fecit Euboeenſibus qui ſunt in Sicilia, poſtquam diſtinxiſſet. Hoc autem ideo de utriſque ſtatuit quod arbitraretur contubernium plebis rem eſſe moleſtiſſimam. Ea ratione magnus tyrannus effectus eſt Gelon.
Digitized by Google

ἐκράτυνε, καὶ ἔσαν ἅπαντα αἱ Συρήκουσαι· αἱ δὲ παραυτίκ' ἀνά τ' ἔδραμον καὶ ἔβλαστον[f]. τοῦτο μὲν γὰρ, Καμαριναίους ἅπαντας ἐς τὰς Συρηκούσας ἀγαγὼν, πολιήτας ἐποίησε, Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατέσκαψε· τοῦτο δὲ, Γελώων ὑπερημίσεας τῶν ἀστῶν τὠυτὸ τοῖσι Καμαριναίοισι ἐποίησε. Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σικελίῃ, ὡς πολιορκεόμενοι ἐς ὁμολογίην προσεχώρησαν, τοὺς μὲν αὐτέων παχέας, ἀειραμένους τε[g] πόλεμον αὐτῷ, καὶ προσδοκέοντας ἀπολέεσθαι διὰ τοῦτο, ἄγων ἐς τὰς Συρηκούσας, πολιήτας ἐποίησε· τὸν δὲ δῆμον τῶν Μεγαρέων, οὐκ ἐόντα μεταίτιον τοῦ πολέμου τούτου, οὐδὲ προσδεκόμενον κακὸν οὐδὲν πείσεσθαι, ἀγαγὼν καὶ τούτους ἐς τὰς Συρηκούσας, ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγῇ ἐκ Σικελίης. τὠυτὸ δὲ τοῦτο καὶ Εὐβοέας τοὺς ἐν Σικελίῃ ἐποίησε διακρίνας. ἐποίεε δὲ ταῦτα τούτους ἀμφοτέρους, νομίσας δῆμον εἶναι συνοίκημα ἀχαριστότατον.

[f] ἀνέβλαστον. [g] ἀειρομένους τε.

Digitized by Google

ρνζ΄. Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ τύραννος ἐγεγόνεε μέγας ὁ Γέλων. τότε δ᾽ ὡς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλλήνων ἀπίκατο [a] ἐς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λόγους, ἔλεγον τάδε, ‘ Ἔπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμό-
‘ νιοι, καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι, παραλαμ-
‘ ψομένους σε πρὸς τὸν βάρβαρον. τὸν γὰρ
‘ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάντως κου
‘ πυνθάνεαι, ὅτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει,
‘ ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἐπάγων
‘ πάντα τὸν ἠῷον στρατὸν ἐκ τῆς Ἀσίης,
‘ στρατηλατήσειν [b] ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· πρό-
‘ σχημα μὲν ποιεύμενος ὡς ἐπ᾽ Ἀθήνας ἐ-
‘ λαύνει, ἐν νόῳ δὲ ἔχων πᾶσαν τὴν Ἑλ-
‘ λάδα ὑπ᾽ ἑωϋτῷ ποιήσασθαι. σὺ δὲ δυ-
‘ νάμιός τε ἥκεις μεγάλης, καὶ μοῖρά τοι
‘ τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐλαχίστη μέτα ἄρχον-
‘ τί γε Σικελίης· βοήθει τε τοῖσι ἐλευθε-
‘ ροῦσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ συνελευθέρου. ἁλὴς
‘ μὲν γὰρ γενομένη πᾶσα ἡ Ἑλλάς, χεὶρ
‘ μεγάλη συνάγεται, καὶ ἀξιόμαχοι γινό-

[a] ἀπικέατο. [b] στρατηλατέειν.

157. Ad quem legati Graecorum, posteaquam Syracusas venerunt et admitti contigit, ita loquuti sunt; 'Lacedaemonii pariter et Athenienses eorumque socii nos misere ad te in societatem assumendum adversus barbarum. nam prorsus audisti hunc irruentem in Graeciam, ut vir Persa juncto pontibus Hellesponto, secum omnes orientis ex Asia copias ducens, bellum inferat Graeciae; titulo quidem utens belli Athenis inferendi, sed in animo habens omnem Graeciam redigere in suam potestatem. Tu igitur, cui magna potentia adest, nec minima Graeciae portio, quum sis Siciliae princeps, ferto opem iis qui Graeciam a servitute vindicant, eamque una cum illis liberato. Coacta enim cuncta Graecia, constabit magna manus, et ad pugnam pares erimus inva-

'dentibus nos: quod si e nobis alii pro-'ditores fuerint, alii nolint adjuvare, 'quod sincerum superererit Graeciae, exi-'guum sit; jam hoc periculum est ne 'omnis Graecia pessum eat. Neque e-'nim speraveris Persam, si nos proelio 'superaverit, ad te non esse venturum: 'quinimo hoc ante caveris. nobis nam-'que opem ferendo, temetipsum tutaris. 'Rei bono consilio gestae salubris ple-'rumque vult adesse exitus.' Haec legati dixere.

158. Sed Gelon vehemens erat in urgendo, utens hac oratione; 'Viri Grae-'ci, insolentem habetis orationem, qui 'ausi estis me adire, hortantes ad ineun-'dam adversus barbarum societatem: at 'vos ipsi quum orarem prius adversus 'exercitum barbaricum juvare bellum, 'quod mihi erat cum Carthaginensibus; 'etiam quum obtestarer ut ultio necis 'Doriei Anaxandridae filii de Aegesta-

Digitized by Google

‘ μεθα τοῖσι ἐπιοῦσι· ἢν δὲ ἡμέων οἱ μὲν ‘ καταπροδιδῶσι, οἱ δὲ μὴ θέλωσι τιμωρέειν, τὸ δὲ ὑγιαῖνον τῆς Ἑλλάδος ᾖ ‘ ὀλίγον, τοῦτο δὲ ἤδη δεινὸν γίνεται, μὴ ‘ πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλάς. μὴ γὰρ ἐλπίσῃς, ‘ ἢν ἡμέας καταστρέψηται ὁ Πέρσης μάχῃ κρατήσας, ὡς οὐκὶ ἥξει παρὰ σέ γε, ‘ ἀλλὰ πρὸ τούτου φύλαξαι. Βοηθέων γὰρ ‘ ἡμῖν σεωϋτῷ τιμωρέεις· τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι τελευτὴ ὡς τοεπίπαν ‘ χρηστὴ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι.’ οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον.

ρνη΄. Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκειτο λέγων τοιάδε, ‘ Ἄνδρες Ἕλληνες, λόγον ἔχοντες ‘ πλεονέκτην, ἐτολμήσατε ἐμὲ σύμμαχον ‘ ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἐλθεῖν· ‘ αὐτοὶ δὲ, ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ συνεπάψασθαι, ὅτε μοι ‘ πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συνῆπτο, ἐπισκήπτοντός τε τὸν Δωριέως τοῦ Ἀναξανδρίδεω πρὸς Αἰγεσταίων φόνον ἐκπρήξα-

' σθαι, ὑποτείνοντός τε τὰ ἐμπόρια συνε-
' λευθερῶν, ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὠφέ-
' λειαί τε καὶ ἐπαυρήσιες γεγόνασι· ὔτε
' ἐμεῦ εἵνεκα ἤλθετε βοηθήσοντες, ὔτε τὸν
' Δωριέος φόνον ἐκπρηξόμενοι· τὸ δὲ κατ'
' ὑμέας, τάδε πάντα ὑπὸ βαρβάροισι νέ-
' μεται. ἀλλ' εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὸ
' ἄμεινον κατέστη· νῦν δὲ ἐπειδὴ περιελή-
' λυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπῖκται ἐς ὑμέας,
' ὔτω δὴ Γέλωνος μνῆστις γέγονε. ἀτι-
' μίης δὲ πρὸς ὑμέων κυρήσας, ὐκ ὁμοιώ-
' σομαι ὑμῖν, ἀλλ' ἑτοῖμός εἰμι βοηθέ-
' ειν, παρεχόμενος διηκοσίας τε τριήρεας,
' καὶ δισμυρίους ὁπλίτας, καὶ δισχιλίην
' ἵππον, καὶ δισχιλίους τοξότας, καὶ δισχι-
' λίους σφενδονήτας, καὶ δισχιλίους ἱππο-
' δρόμους ψιλούς· σῖτόν τε ἁπάσῃ τῇ Ἑλ-
' λήνων στρατιῇ, ἔστ' ἂν διαπολεμήσω-
' μεν, ὑποδέκομαι παρέξειν. ἐπὶ δὲ λό-
' γῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι, ἐπ' ᾧ στρα-
' τηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων

'nis exigeretur; quin et quum offerrem
' me adjutorem ad liberanda emporia,
' unde vobis magna emolumenta atque
' commoditates provenerant, vos neque
' mei caufa auxilii, neque ultionis de nece
' Dorici exigendae venire voluiftis. Ita-
'que quod ad vos pertinet, omnia haec
' a barbaris obtinentur. Verum nobis
' haec bene et in melius reciderunt. nunc
' autem poftquam circumiit bellum, at-
' que vos attigit, ita demum Gelonis me-
' moria fit. Sed in contemptum apud vos
' lapfus, non ero veftri fimilis; fed para-
' tus fum ferre opem collaturus ducentas
' triremes, et viginti millia gravis armatu-
' rae, ac duo millia equitum, totidem fa-
' gittariorum, totidem funditorum toti-
' demque curfores equeftres leviter arma-
' tos. Sed et rem frumentariam cunctis
' Graeciae copiis, donec fuerit debella-
' tum, fuppeditaturum recipio. Caeterum
' ea lege haec polliceor, ut ego fim ad-

Digitized by Google

'versus barbarum Graecorum dux et im-'perator: aliter neque ipse venirem, ne-'que alios mitterem.'

159. Ea Syagrus audiens, non tulit; sed, 'O quam ejularet, inquit, Pelopides 'Agamemnon, si audiret Spartiatas im-'perio spoliatos esse ab Gelone atque Sy-'racusanis. Tu vero ne feceris hujus rei 'mentionem amplius, ut nos tibi trada-'mus ducatum; sed si tibi animus est 'opem ferendi Graeciae, esto dicto audi-'ens Lacedaemoniis: si dedignaris man-'dari, opem ne feras.'

160. Ad haec Gelon ubi vidit verba Syagri aversa, hanc ad extremum protulit orationem, 'Hospes Spartiata, contu-'meliae homini immissae solent irritare 'indignationem. tu tamen contumelias 'in verbis invehens, non induces me, ut

Digitized by Google

‛ γενήσομαι πρὸς τὸν βάρβαρον· ἐπ᾽ ἄλ-
‛ λῳ δὲ λόγῳ ὔτ᾽ ἂν αὐτὸς ἔλθοιμι, ὔτ᾽
‛ ἂν ἄλλυς πέμψαιμι.᾽

ρνθ΄. Ταῦτα ἀκύσας ὔτε ἠνέχετο ὁ Σύαγρος, εἶπέ τε τάδε, ‛ Ἦ κε μέγ᾽ οἰ-
‛ μώξειεν ὁ Πελοπίδης Αγαμέμνων, πυ-
‛ θόμενος Σπαρτιήτας τὴν ἡγεμονίην ἀ-
‛ παραιρῆσθαι c ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ
‛ Συρηκυσίων. ἀλλὰ τύτυ μὲν τῦ λόγυ
‛ μηκέτι μνησθῇς, ὅκως τὴν ἡγεμονίην τοι
‛ παραδώσωμεν. ἀλλ᾽ εἰ μὲν βύλεαι βο-
‛ ηθέειν τῇ Ἑλλάδι, ἴσθι ἀρξόμενος ὑπὸ
‛ Λακεδαιμονίων. εἰ δ᾽ ἄρα μὴ δικαιοῖς
‛ ἄρχεσθαι, σὺ δὲ μηδὲ βοήθει.᾽

ρξ΄. Πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπειδὴ ὥρα ἀπεστραμμένυς τὺς λόγυς τῦ Συάγρυ, τὸν τελευταῖόν σφι τόνδε ἐξέφηνε λόγον.
‛ Ω ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνείδεα κατιόντα
‛ ἀνθρώπῳ, φιλέει ἐπανάγειν τὸν θυμόν.
‛ σὺ μέντοι ἀποδεξάμενος ὑβρίσματα ἐν
‛ τῷ λόγῳ, ὔ με πείσεις ἀσχήμονα ἐν τῇ

c ἀπαραιρῆσθαι.

Digitized by Google

‘ ἀμοιβὴ γενέσθαι. ὅκως δὲ ὑμεῖς οὕτω πε-
‘ ριέχεσθε τῆς ἡγεμονίης, οἰκὸς καὶ ἐμὲ
‘ μᾶλλον ὑμέων περιέχεσθαι, στρατιῆς τε
‘ ἐόντα πολλαπλασίης ἡγεμόνα, καὶ νηῶν
‘ πολὺ πλεύνων. ἀλλ’ ἐπεί τε ὑμῖν λό-
‘ γος οὕτω προσάντης κατίσταται, ἡμεῖς
‘ τοι ὑπείξομεν τοῦ ἀρχαίου λόγου· εἰ τοῦ
‘ μὲν πεζοῦ ὑμεῖς ἡγέοισθε, τοῦ δὲ ναυτικοῦ
‘ ἐγώ· εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τοῦ κατὰ θάλασ-
‘ σαν ἡγεμονεύειν, τοῦ πεζοῦ ἐγὼ θέλω.
‘ καὶ ἢ τούτοισι ὑμέας χρεὼν ἐστὶ ἀρέσκε-
‘ σθαι, ἢ ἀπιέναι συμμάχων τοιῶνδε ἐρή-
‘ μους.’ Γέλων μὲν δὴ ταῦτα προετεί-
νετο.

ρξα΄. Φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν Λακεδαιμονίων, ἀμείβεται τοῖσδε, ‘ Ὦ
‘ βασιλεῦ Συρηκουσίων, οὐκ ἡγεμόνος δεο-
‘ μένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψεν ἡμέας πρὸς
‘ σὲ, ἀλλὰ στρατιῆς· σὺ δὲ ὅκως μὲν στρα-
‘ τιὴν πέμψῃς μὴ ἡγεύμενος τῆς Ἑλλά-
‘ δος, οὐ προφαίνεις· ὡς δὲ στρατηγήσεις

'vicem meam indecorus sim. Sed ubi
'vos ita ducatum amplectimini, me ma-
'gis quam vos decet illum amplecti, qui
'multo majorum copiarum imperator
'sum ac plurium navium. Ceterum,
'quoniam vobis oratio ista tam difficilis
'accidit, nos aliquantum a superiore ora-
'tione decedemus. Si vos terrestribus
'copiis praefueritis, ego nauticis praeero:
'sin vos mari imperitare juvat, ego ter-
'restribus volo. Ex quo oportet vos aut
'ad alterutram harum conditionum ac-
'cedere, aut tantis sociis destitutos absce-
'dere.' Hanc Gelon conditionem offe-
rebat.

161. Cui legatus Atheniensis Lacedaemoniorum legatum antevertens, ita respondit, 'Rex Syracusanorum, Graecia nos ad te misit, non imperatoris 'indiga, sed exercitus: tu vero prae te 'fers non missurum te exercitum, nisi 'sis Graeciae dux; videlicet ut illius ex-

'ercitui imperes affectas. Itaque quamdiu nus quidem cuncto Graecorum exercitui praeesse postulabas, sufficiebat nobis Atheniensibus silentium agere, intelligentibus Laconem fore idoneum ad reddendam de utrisque rationem: quoniam vero dejectus ab imperio summo omnium poscis ut imperio classis praesis, ita habeto: nos, etiam ut Lacon permittat, non esse permissuros praeesse te classi. nostrum enim munus hoc est, nisi Lacedaemonii id velint: quibus praeesse classi volentibus non contradicimus, alteri vero concederemus nemini. nam frustra maritimas copias Graecorum plurimas possideremus, si Syracusanis imperio cederemus, qui sumus Athenienses, antiquissimae originis gens, solique Graecorum qui nunquam solum vertimus: e quibus virum instruendo ornandoque exercitu aptissimum

‘ αὐτῆς, γλίχεαι. ὅσον μέν νυν παντὸς ‘ τȣ̃ Ἑλλήνων ϛρατȣ̃ ἐδέȣ ἡγέεσθαι, ἐξ- ‘ ήρκει ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ‘ ἔχειν, ἐπιϛαμένοισι ὡς ὁ Λάκων ἱκανός ‘ τοι ἔμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέ- ‘ ρων ἀπολογεύμενος. ἐπεί τε δὲ ἁπά- ‘ σης ἀπελαυνόμενος, δέεαι τῆς ναυτικῆς ‘ ἄρχειν[d], ȣ̔́τω ἔχει τοι, ȣ̓δ᾽ ἢν ὁ Λά- ‘ κων ἐπίῃ τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπ- ‘ ήσομεν· ἡμετέρη γάρ ἐϛι αὕτη γε μὴ ‘ αὐτέων βȣλομένων Λακεδαιμονίων. τȣ́- ‘ τοισι μὲν ὦν ἡγέεσθαι βȣλομένοισι ȣ̓κ ‘ ἀντιτείνομεν, ἄλλῳ δὲ παρήσομεν οὐ- ‘ δενὶ ναυαρχέειν. μάτην γὰρ ἂν ὧδε πά- ‘ ραλον Ἑλλήνων ϛρατὸν πλεῖϛον εἴη- ‘ μεν ἐκτημένοι, εἰ Συρηκȣσίοισι ἐόντες ‘ Ἀθηναῖοι συγχωρήσωμεν τῆς ἡγεμο- ‘ νίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχό- ‘ μενοι, μοῦνοι δὲ ἐόντες οὐ μετανάϛαι ‘ Ἑλλήνων. τῶν καὶ Ὅμηρος ὁ ἐποποιὸς ‘ ἄνδρα ἄριϛον ἔφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι,

[d] ναυτικῆς ἀρχῆς ἄρχειν.

‘ τάξαι τε καὶ διακοσμῆσαι ϛρατὸν. ὕτω ‘ ὐκ ὄνειδος ἡμῖν ἐϛὶ ὐδὲν λέγειν τὰ τοι‑ ‘ αῦτα.’

ρξϛ΄. Αμείβετο Γέλων τοῖσδε, ‘ Ξεῖνε ‘ Αθηναῖε, ὑμεῖς οἴκατε τὺς ἄρχοντας ‘ ἔχειν, τὺς δὲ ἀρξομένυς ὐκ ἕξειν. ἐπεὶ[e] ‘ τοίνυν ὐδὲν ἐπιέντες ἔχειν τὸ πᾶν ἐθέ‑ ‘ λετε, ὐκ ἂν φθάνοιτε τὴν ταχίϛην ὀπί‑ ‘ σω ἀπαλλασσόμενοι, καὶ ἀγγέλλοντες τῇ ‘ Ἑλλάδι ὅτι ἐκ τῦ ἐνιαυτῦ τὸ ἔαρ αὐτῇ ‘ ἐξαραίρηται.’ ὗτος δὲ ὁ νόος τῦ ῥήματος, τὸ ἐθέλει λέγειν. δῆλα γὰρ ὡς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐϛὶ τὸ ἔαρ δοκιμώτατον, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων ϛρατιῆς, τὴν ἑωϋτῦ ϛρα‑ τιήν. ϛερισκομένην ὦν τὴν Ἑλλάδα τῆς ἑωϋτῦ συμμαχίης, εἴκαζε ὡς εἰ τὸ ἔαρ ἐκ τῦ ἐνιαυτῦ ἐξαραιρημένον εἴη.

ρξζ΄. Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγε‑ λοι τοσαῦτα τῷ Γέλωνι χρηματισάμενοι ἀπέπλεον. Γέλων δὲ πρὸς ταῦτα δείσας μὲν περὶ τοῖσι Ἕλλησι μὴ ὐ δύνωνται[f] τὸν

[e] ὐκέτι. ἐπεὶ. [f] δύνανται

'Homerus etiam versificator ait Ilium
'venisse. Adeo non est dedecus nobis
'ista commemorare.'

162. His Gelon ista respondit, 'Hos-
'pes Atheniensis, vos qui praesint habere
'videmini; quibus praesint nequaquam.
'Quocirca quum nihil cedentes totum
'obtinere velitis, quamcelerrime hinc
'retro abscedatis, renunciaturi Graeciae,
'ver ex anno illi exemptum esse.' Cujus dicti sensus hic est, quem vult dicere; constat enim probatissimam anni partem esse ver; talem esse suum exercitum in exercitu Graecorum. Igitur si Graecia privaretur sua societate, quasi quoddam ver ex anno sublatum esse conjectabat.

163. Hoc responso Gelonis accepto legati Graecorum abnavigarunt. Post haec Gelon timens quidem ille Graecis, ne superare barbarum non possent, et

Digitized by Google

tamen indignum atque intolerandum sibi ratus, ut profectus in Peloponnesum subesset Lacedaemoniis, qui Siciliae tyrannus esset, omissa hac via aliam iniit. Nam simulatque audiit Persam transmisisse Hellespontum, Delphos misit cum tribus navibus quinquagenûm remorum Cadmum Scythae filium Coum, multa cum pecunia ac placidis verbis, ad observandum quo casura esset pugna: ut si barbarus vinceret, ei pecuniam traderet terramque et aquam eorum locorum quibus Gelon imperaret; sin vincerent Graeci, retro navigaret.

164. Hic Cadmus ante id tempus quum tyrannidem Coorum a patre accepisset bene cedentem et nullo molesto incurrente, sed sua sponte ob justitiam, in medium Cois reddito imperio, in Siciliam abiit. ubi una cum Samiis tenuit

Digitized by Google

βάρβαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ ἀνασχετὸν ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐὼν Σικελίης τύραννος, ταύτην μὲν τὴν ὁδὸν ἠμέλησε, ὁ δὲ ἄλλης εἴχετο. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλήσποντον, πέμπει πεντηκοντέροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύθεω, ἄνδρα Κῶον, ἐς Δελφοὺς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ, καὶ φιλίους λόγους, καραδοκήσοντα τὴν μάχην, ᾗ πεσέεται· καὶ ἢν μὲν ὁ βάρβαρος νικᾷ, τά τε χρήματα αὐτῷ διδόναι, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ, τῶν ἄρχει ὁ Γέλων· ἢν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν.

ρξδ'. Ὁ δὲ Κάδμος οὗτος, πρότερον τουτέων παραδεξάμενος παρὰ πατρὸς τὴν τυραννίδα Κώων, εὖ βεβηκυῖαν, ἑκών τε εἶναι, καὶ δεινοῦ ἐπιόντος οὐδενὸς, ἀλλ' ἀπὸ * δικαιοσύνης, ἐς μέσον Κώοισι καταθεὶς τὴν ἀρχὴν, οἴχετο ἐς Σικελίην. ἔνθα μετὰ

* ὑπὸ.

Σαμίων ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσσήνην [a] μεταβαλοῦσαν τοὔνομα. τοῦτον δὴ ὦν ὁ Γέλων τὸν Κάδμον καὶ τοιούτῳ τρόπῳ [b] ἀπικόμενον, διὰ δικαιοσύνην, τήν οἱ αὐτὸς ἄλλην συνήδεε ἐοῦσαν, ἔπεμπε. ὃς ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι δικαίοισι τοῖσι ἐξ ἑωϋτοῦ ἐργασμένοισι, καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τουτέων ἐλείπετο. κρατήσας γὰρ μεγάλων χρημάτων, τῶν οἱ Γέλων ἐπετράπετο, παρεὸν κατασχέσθαι, οὐκ ἐθέλησε· ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίῃ, καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπελαύνων, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνος ἀπίκετο ἐς τὴν Σικελίην, ἀπὸ πάντα τὰ χρήματα ἄγων.

ρξέ. Λέγεται δὲ καὶ τάδε ὑπὸ τῶν ἐν Σικελίῃ οἰκημένων, ὡς ὅμως καὶ μέλλων ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ὁ Γέλων, ἐβοήθησε ἂν τοῖσι Ἕλλησι, εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνος τοῦ Αἰνησιδήμου Ακραγαντίνων μουνάρχου ἐξελαθεὶς ἐξ Ἱμέρης Τήριλλος

a MS. ἐν Μεσσήνῃ. b καὶ τοιῷδε τρόπῳ.

atque incoluit urbem Zanclam, cujus nomen in Meſſanam mutatum eſt. Hunc igitur Cadmum, hoc modo accedentem, Gelon ob juſtitiam quam illi ex aliis rebus adeſſe noverat, miſit: qui homo praeter alia quae edidit opera juſta, hoc non minimum illorum reliquit; quod tantum pecuniae a Gelone commiſſum intervertere quum poſſet, noluit, ſed poſteaqam Graeci pugna navali ſuperiores extitere, et Xerxes cum excercitu abiit, ipſe etiam in Siciliam rediit cum omni pecunia.

165. Fertur autem et hoc ab iis qui Siciliam incolunt, Gelonem inducto ad obtemperandum Lacedaemoniis animo, fuiſſe laturum Graecis auxilia, niſi Terillus Crinippi filius ejectus ex Himera, ubi erat tyrannus, a Therone Aeneſidemi filio

Digitized by Google

Agrigentinorum monarcho, contra ipſum adduxiſſet per id tempus Phoenicum et Afrorum et Iberorum et Ligurum et Eliſycorum et Sardonum et Cyrniorum trecenta millia, duce eorum Amilcare Annonis filio Carthaginenſium rege: quem Terillus conciliatum et hoſpitii neceſſitudine, et praecipue prompta animi voluntate Anaxilai Cretinei filii, Rhegini tyranni, qui filios ſuos Amilcari obſides dedit, induxit in Siciliam ulciſcendi ſoceri cauſſa. habebat enim Anaxilaus in matrimonio Terilli filiam, nomine Cydippam. Ita Gelonem, quum nequiret auxilia Graecis ferre, Delphos miſiſſe pecuniam.

166. Praeterea ajunt iidem contigiſſe, ut eodem die Gelon et Theron Amilcarem Carthaginenſem in Sicilia ſuperarint, quo Graeci in Salamine Perſam. Quinetiam Amilcarem, qui a patre

Digitized by Google

ὁ Κρινίππου, τύραννος ἐὼν Ἱμέρης, ἐπῆγε ἐπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον, Φοινίκων, καὶ Λιβύων, καὶ Ιβήρων, καὶ Λιγύων, καὶ Ἑλισύκων, καὶ Σαρδόνων, καὶ Κυρνίων τριήκοντα μυριάδας, καὶ στρατηγὸν αὐτέων, Αμίλκαν τὸν Αννωνος, Καρχηδονίων ἐόντα βασιλῆα. κατὰ ξεινίην τε τὴν ἑωϋτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας, καὶ μάλιστα διὰ τὴν Αναξίλεω τοῦ Κρητίνεω προθυμίην, ὃς Ῥηγίου ἐὼν τύραννος, τὰ ἑωϋτοῦ τέκνα δοὺς ὁμήρους Αμίλκα, ἐπῆγέ μιν ἐπὶ τὴν Σικελίην, τιμωρέων τῷ πενθερῷ. Τηρίλλου γὰρ εἶχε θυγατέρα Αναξίλεως, τῇ οὔνομα ἦν Κυδίππη. οὕτω δὴ οὐκ οἷόν τε γενόμενον Γέλωνα βοηθέειν τοῖσι Ἕλλησι, ἀποπέμπειν ἐς Δελφοὺς τὰ χρήματα.

ρξϛ'. Πρὸς δὲ, καὶ τάδε λέγουσι, ὡς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης ἔν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Αμίλκαν τὸν Καρχηδόνιον, καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὸν Πέρσην. τὸν δὲ Αμίλκαν, Καρ-

Digitized by Google

χηδόνιον ἐόντα πρὸς πατρὸς, μητρόθεν δὲ Συρηκούσιον, βασιλεύσαντά τε, κατ' ἀνδραγαθίην, Καρχηδονίων, ὡς ἡ συμβολή τε ἐγένετο, καὶ ὡς ἑσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυνθάνομαι. οὔτε γὰρ ζῶντα, οὔτε ἀποθανόντα φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελθεῖν διζήμενον Γέλωνα.

ρξζ'. Ἐστι δὲ ὑπ' αὐτέων Καρχηδονίων ὅδε ὁ λόγος λεγόμενος, εἰκόνι χρεωμένων, ὡς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἕλλησι ἐν τῇ Σικελίῃ ἐμάχοντο, ἐξ ἠοῦς ἀρξάμενοι μέχρι δείλης ὀψίης· ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἑλκῦσαι τὴν σύστασιν. ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐθύετο καὶ ἐκαλλιερέετο ἐπὶ πυρῆς μεγάλης σώματα ὅλα καταγίζων· ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἑωϋτοῦ γινομένην, ὡς ἔτυχε ἐπισπένδων τοῖσι ἱροῖσι, ὦσε ἑωϋτὸν ἐς τὸ πῦρ. οὕτω δὴ κατακαυθέντα ἀφανισθῆναι. ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλκᾳ τρόπῳ εἴτε τοιούτῳ (ὡς Φοίνικες λέγουσι) εἴτε

quidem Carthaginensis, a matre vero Syracusanus erat, et ob virtutem rex Carthaginensium, quum conflixisset, proelio victum, e conspectu fuisse ablatum audio, nec usquam gentium aut vivum aut mortuum comparuisse. omnia enim Gelonem indagando lustravisse.

167. Apud ipsos autem Carthaginenses illius imaginem servantes, haec fama est, dum barbari cum Graecis in Sicilia ab aurora ad crepusculum pugnarent, (tamdiu enim traxisse dicitur conflictus): interea Amilcarem in castris manentem sacrificasse atque litasse in ingenti pyrâ integra corpora adolentem: sed quum conspiceret suos in fugam versos, ut erat adfundens libamenta sacris, sese in ignem misisse, atque ita combustum e conspectu sublatum. Cui, sive hoc modo, ut Phoenices, sive alio, ut Carthaginenses memo-

Digitized by Google

rant, ex oculis ablato, partim ſacrificant, partim extruxerunt monumenta in omnibus coloniarum urbibus et praecipuum in ipſa Carthagine. Hactenus quae ad Siciliam attinent.

168. Corcyraei autem aliud legatis reſponderunt, aliud fecerunt. nam quum eos iidem qui in Siciliam ierant, adſumerent, iiſdem quibus Gelonem verbis alloquuti, hi vero polliciti ſunt confeſtim ſe auxilia miſſuros ac praeſidio futuros, negantes ſibi Graeciam pereuntem neglectui habendam: quae ſi collaberetur, nihil aliud ſibi ſupereſſe, quam ut primo quoque die ſervirent; ideoque ſibi, quoad maxime poſſent, illam eſſe adjuvandam. Haec illi aſpectu ſpecioſa reſponderunt: at ubi ferre opem oportuit, aliud habentes in animo, ſexaginta naves inſtruxere: aegreque in altum evecti, Peloponneſo applicuere, ac circa Pylon ac Taenaron

Digitized by Google

ἑτέρῳ, (ὡς Καρχηδόνιοι) τοῦτο μέν οἱ θύουσι, τοῦτο δὲ, μνήματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι πόλισι τῶν ἀποικίδων· ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι[c]. Τὰ μὲν ἀπὸ Σικελίης, τοσαῦτα.

ρξή. Κερκυραῖοι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέλοισι, τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον οἱ αὐτοὶ οἵπερ καὶ ἐς Σικελίην ἀπίκοντο, λέγοντες τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον· οἱ δὲ παραυτίκα μὲν ὑπέχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν, φράζοντες ὡς οὔ σφι περιοπτέη ἐστὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπολλυμένη· (ἢν γὰρ σφαλῇ, σφεῖς γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύσουσι τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων) ἀλλὰ τιμωρητέον εἴη ἐς τὸ δυνατώτατον. ὑπεκρίναντο μὲν οὕτω εὐπρόσωπα. ἐπεὶ δὲ ἔδει βοηθέειν, ἄλλα νοέοντες, ἐπλήρωσαν νέας ἑξήκοντα. μόγις δὲ ἀναχθέντες, προσέμιξαν τῇ Πελοποννήσῳ. καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαι-

c Καρχηδόνιοι.

μονίων ἀνεκώχευον τὰς νέας, καραδοκέοντες καὶ οὗτοι τὸν πόλεμον, ᾗ πεσέεται· ἀελπτέοντες μὲν τὺς Ἕλληνας ὑπερβαλέεσθαι, δοκέοντες δὲ τὸν Πέρσην, κατακρατήσαντα πολλὸν, ἄρξειν πάσης τῆς Ἑλλάδος. ἐποίευν ὦν ἐπίτηδες ἵνα ἔχωσι πρὸς τὸν Πέρσην τοιάδε [d], ‘ Ὦ ‘ βασιλεῦ, ἡμεῖς, παραλαμβανόντων τῶν ‘ Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τῦ‘τον, ἔχοντες δύναμιν ὐκ ἐλαχίστην, ὐδὲ ‘ νέας ἐλαχίστας παρασχόντες ἂν, ἀλλὰ ‘ πλείστας, μετά γε Ἀθηναίυς, ὐκ ἐθε‘λήσαμέν τοι ἐναντιῦσθαι, ὐδέ τι ἀπο‘θύμιον ποιῆσαι.’ τοιαῦτα λέγοντες, ἤλπιζον πλέον τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι· τάπερ ἂν καὶ ἐγένετο, ὡς ἐμοὶ δοκέει. πρὸς δὲ τὺς Ἕλληνάς σφι σκῆψις ἐπεποίητο, τῇπερ δὴ καὶ ἐχρήσαντο. αἰτιωμένων γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὅτι ὐκ ἐβοήθεον, ἔφασαν πληρῶσαι μὲν ἑξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερ-

[d] Πέρσην λέγειν τοιάδε.

Digitized by Google

orae Lacedaemoniorum naves in ſalo ſtatuerunt; obſervantes et ipſi bellum quo caderet, deſperantes quidem fore ut Graeci ſuperarent, ſed opinantes Perſam multo ſuperiorem univerſae Graeciae imperaturum. Itaque ſtudio et aſtu id egerunt, ut haec ad Perſam haberent, 'Adſciſcentibus nos Graecis ad hoc bellum, O rex, 'qui copias habemus non ſane minimas 'et naves praebemus non minimas, ſed 'plurimas ſecundum Athenienſes, tamen 'adverſus te ire noluimus, aut quippiam 'tibi ingratum facere.' Haec dicendo ſperabant ſe plus aliquid quam ceteros ablaturos. quod etiam, ut mihi videtur, contigit. Ad Graecos autem excuſationem paravere, qua etiam uſi ſunt. accuſantibus enim Graecis quod opem non tuliſſent, dixere ſexaginta ſe triremes armaviſſe, ſed per ventos eteſias ſuperare Male-

am nequiſſe: atque ita ad Salaminem non veniſſe, nec ullam malitiam in cauſa fuiſſe, ut poſt navalem pugnam venerint. Et iſti quidem ita Graecos ſummoverunt.

169. Cretes autem, poſtquam adſciti ſunt ab iis Graecis quibus hoc negotium datum erat, ita faciendum putarunt, ut communiter Delphos mitterent conſultores deum rogaturos, numquid ſibi ſatius foret Graeciam defendere. Quibus Pythia reſpondit, ‘ O ſtulti, reprehendite ‘ quaecunque ob ultionem Menelai vobis ‘ Minos miſit, indicans lacrimas. Quo‘ niam illi quidem non adjuverunt ul‘ ciſci in illo caedem in Camico factam: ‘ vos autem in illis mulierem e Sparta a ‘ viro barbaro raptam.’ Haec Cretes allata ubi audiere, ab auxilio ferendo ſuperſedere.

170. Siquidem fertur, Minoëm,

βαλέειν Μαλέην οὐκ οἷοί τε γενέσθαι. οὕτω οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Σαλαμῖνα, καὶ οὐδεμιῇ κακότητι λειφθῆναι τῆς ναυμαχίης. οὗτοι μὲν οὕτω διεκρούσαντο τοὺς Ἕλληνας.

ρξθ'. Κρῆτες δὲ, ἐπεί τέ σφεας παρελάμβανον οἱ ἐπὶ τούτοισι ταχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε· πέμψαντες κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, τὸν θεὸν ἐπηρώτων εἴ σφι ἄμεινον γίνεται τιμωρέουσι τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ Πυθίη ὑπεκρίνατο, 'Ω νήπιοι, ἐπιμέμφεσθε ὅσα ὑμῖν ἐκ τῶν 'Μενελάω τιμωρημάτων Μίνως ἔπεμ'ψε, μηνύων δακρύματα. ὅτι οἱ μὲν οὐ 'συνεξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καμίκῳ 'θάνατον γενόμενον, ὑμεῖς δὲ κείνοισι 'τὴν ἐκ Σπάρτης ἁρπαχθεῖσαν ὑπ' ἀν'δρὸς βαρβάρου γυναῖκα.' ταῦτα οἱ Κρῆτες ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν, ἔσχοντο τῆς τιμωρίης.

ρο'. Λέγεται γὰρ Μίνεων [c] κατὰ ζή-

[c] Μίνω.

τησιν Δαιδάλȣ ἀπικόμενον ἐς Σικανίην, τὴν νῦν Σικελίην καλευμένην, ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ· ἀνὰ δὲ χρόνον Κρῆτας, θεȣ̃ σφε ἐποτρύναντος, πάντας, πλὴν Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων, ἀπικομένȣς ϛόλῳ μεγάλῳ ἐς Σικανίην, πολιορκέειν ἐπ᾽ ἔτεα πέντε πόλιν Κάμικον, τὴν κατ᾽ ἐμὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐνέμοντο· τέλος δὲ, ȣ̓ δυναμένȣς ȣ̓̈τε ἑλεῖν, ȣ̓̈τε παραμένειν, λιμῷ συνεϛεῶτας, ἀπολιπόντας οἴχεσθαι. ὡς δὲ κατὰ Ιηπυγίην γενέσθαι πλώοντας, ὑπολαβόντά σφεας χειμῶνα μέγαν ἐκβαλέειν ἐς τὴν γῆν. συναραχθέντων δὲ τῶν πλοίων, ȣ̓δεμίην γάρ σφι ἔτι κομιδὴν ἐς Κρήτην φαίνεσθαι, ἐνθαῦτα Ὑρίην πόλιν κτίσαντας, καταμεῖναί τε· καὶ μεταβαλόντας, ἀντὶ μὲν Κρητῶν, Ἰήπυγας Μεσσαπίȣς γενέσθαι, ἀντὶ δὲ τȣ̃ εἶναι νησιώτας, ἠπειρώτας. ἀπὸ δὲ Ὑρίης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκῆσαι, τὰς δὴ Ταραντῖνοι χρόνῳ ὕϛερον πολλῷ ἐξα-

Digitized by Google

quum Daedalum veſtigans in Sicaniam, quae nunc Sicilia dicitur, perveniſſet, violenta nece occubuiſſe: interjecto deinde tempore omnes Cretes, praeter Polichnitanos et Praeſios, divinitus impulſos, cum magna claſſe in Sicaniam trajeciſſe, et quinquennio obſediſſe Camicum, quam mea aetate Agrigentini incolunt: ad extremum quum neque illam expugnare poſſent, neque permanere, fame compulſos relicta urbe abiiſſe: et dum circa Japygiam curſum tenerent, ingenti eos tempeſtate adorta, in terram fuiſſe ejectos: laceratiſque navibus, quia nullus in Cretam receptus oſtendebatur, illic ſubſidentes urbem Hyriam condidiſſe: et mutato nomine pro Cretibus Japyges Meſſapios eſſe effectos, et pro inſulanis continentis incolas: et ab urbe Hyria alias incoluiſſe. quas diu poſt Tarentini evertentes, mag-

Digitized by Google

nam in ruinam devenere, ut haec maxima caedes omnium quas novimus, extiterit, tum ipſorum Tarentinorum, tum Rheginorum, qui a Micytho Choeri filio ad tria millia civium adacti opem ferre Tarentinis, interiere. Ipſorum autem Tarentinorum qui caeſi ſunt, numerus non eſt initus. Micythus autem, quum Anaxilai famulus eſſet, procurator Rhegii relictus, ubi ex ea urbe excidit, Tegeam Arcadum incoluit, compluresque ſtatuas in Olympia conſecravit.

171. Sed mihi Rheginorum et Tarentinorum res ſint interpoſitio hiſtoriae. In Cretam igitur deſolatam Praeſii ajunt cum alios homines, tum praecipue Graecos immigraſſe: tertiaque a morte Minois aetate, res Trojanas fuiſſe, in quibus non deterrimos extitiſſe Cretes Menelai defenſores: et ob id eos Troja reverſos una

Digitized by Google

ησάντες, προσέπταισαν μεγάλως· ὥστε φόνος Ἑλληνικὸς μέγιςος ὗτος δὴ ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, αὐτέων τε Ταραντίνων καὶ Ῥηγίνων· οἱ ὑπὸ Μικύθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι τῶν ἀςῶν, καὶ ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντίνοισι, ἀπέθανον τρισχίλιοι οὗτω. αὐτέων δὲ Ταραντίνων οὐκ ἐπέην ἀριθμός. ὁ δὲ Μίκυθος, οἰκέτης ἐὼν Αναξίλεω, ἐπίτροπος Ῥηγίου κατελέλειπτο οὗτος. ὅσπερ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου, καὶ Τεγέην τὴν Αρκάδων οἰκήσας, ἀνέθηκε ἐν Ολυμπίῃ τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας.

ροα΄. Αλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίνους τε καὶ Ταραντίνους, τοῦ λόγου μοι παρενθήκη γέγονε· ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθεῖσαν, ὡς λέγουσι Πραίσιοι, ἐσοικίζεσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους, καὶ μάλιςα Ἕλληνας. τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνεω[f] τελευτήσαντα, γενέσθαι τὰ Τρωϊκά· ἐν τοῖσι οὐ φλαυροτάτους φαίνεσθαι ἐόντας Κρῆτας τιμωροὺς Μενέλεω. ἀπὸ τουτέων δέ σφι ἀπονοςή-

[f] Μίνωα.

στασι ἐκ Τροίης[g], λιμόν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι· ἔς τε τὸ δεύτερον ἐρημωθείσης Κρήτης μετὰ τῶν ὑπολοίπων, τρίτους αὐτὴν νῦν νέμεσθαι Κρῆτας. ἡ μὲν δὴ Πυθίη ὑπομνήσασα ταῦτα, ἔσχε βουλομένους τιμωρέειν τοῖσι Ἕλλησι.

ροβ΄. Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης τὸ πρῶτον ἐμήδισαν, ὡς διέδεξαν, ὅτι οὔ σφιν ἥνδανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι ἐμηχανέωντο. ἐπεί τε γὰρ ἐπυθέατο τάχιστα μέλλοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσην ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους. ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἔσαν ἁλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος, ἀραιρημένοι ἀπὸ τῶν πολίων τῶν τὰ ἀμείνω φρονευσσέων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τούτους τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι, ἔλεγον, ‘ Ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ ‘ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὀλυμ-‘ πικήν, ἵνα Θεσσαλίη τε καὶ ἡ σύμπασα ‘ ᾖ Ἑλλὰς ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου. ἡμεῖς

[g] Κρήτης.

cum ſuis ovibus fame peſtilentiaque correptos, iterumque deſolatam Cretam cum reliquis, a tertiis Cretenſibus habitari. Harum rerum memoriam refricando, Pythia illos ad ferenda Graecis auxilia animatos cohibuiſt.

172. At Theſſali neceſſitate ſubacti circa initia Medorum partes fovenunt, quum oſtenderent non placere ſibi quae Aleuadae excogitaſſent. nam quumprimum audierunt Perſam trajicere in Europam, legatos ad Iſthmum mittunt, ubi proviſores Graeciae delecti e civitatibus coacti erant, quae de Graecia meliora cogitabant. Ad quos poſtquam venere legati Theſſalorum, ita verba fecere, ‘ Viri Graeci, Olympicum ingreſſum cuſ‘ todiri expedit, ut Theſſalia pariter at‘ que omnis Graecia ſit ſepta ab bello,

Digitized by Google

'Nos equidem ad custodiendum simul 'parati sumus: sed vos quoque debetis 'multum mittere copiarum; quas nisi 'mittatis, scitote nos pactionem inituros 'esse cum Persa. Neque enim decet nos 'adeo ante ceteram Graeciam positos 'pro vobis solos occumbere. Quibus 'ferre opem si recusatis, nullam potes- 'tis injungere necessitatem. Nulla nam- 'que fortior necessitas est imbecillitate. 'Itaque nosmet ipsi aliquam salutem com- 'parare conabimur.' Haec Thessali.

173. Ob quae Graeci illuc mittendum decrevere exercitum pedestrem per mare ad ingressum custodiendum. Exercitus, ubi coactus est, per Euripum navigavit. Qui postquam ad Alum Achaiae pervenit, egressus, relictis illic navibus, in Thessaliam contendit, et ad Tempe pervenit, ad ingressum, qui ab inferiore Macedonia in Thessaliam fert, juxta amnem

Digitized by Google

‘ μὲν νυν ἑτοῖμοι εἰμὲν συμφυλάσσειν.
‘ πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολ-
‘ λήν· ὡς εἰ μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ἡμέ-
‘ ας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ. οὐ γάρ τοι
‘ προκατημένους τοσοῦτο πρὸ τῆς ἄλλης
‘ Ἑλλάδος μούνους πρὸ ὑμέων δεῖ ἀπολέ-
‘ σθαι· βοηθέειν δὲ οὐ βουλόμενοι, ἀναγκαί-
‘ ην ἡμῖν οὐδεμίην οἷοί τέ ἐστε προσφέρειν.
‘ οὐδαμᾶ γὰρ ἀδυνασίης ἀνάγκη κρέσσων
‘ ἔφυ. ἡμεῖς δὲ πειρησόμεθα αὐτοί τινα
‘ σωτηρίην μηχανεώμενοι. ταῦτα ἔλεγον
‘ οἱ Θεσσαλοί.’

ρογ΄. Οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβου-λεύσαντο ἐς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν φυλάξοντα τὴν ἐσβολήν. ὡς δὲ συνελέχθη ὁ στρατὸς, ἔπλεε δι᾽ Εὐρίπου. ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιΐης ἐς Ἀλον [a], ἀποβὰς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ καταλιπών. καὶ ἀπίκετο [b] ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολὴν, ἥπερ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσ-

[a] Ἄλλον. [b] ἀπικέατο.

σαλίην φέρει παρὰ Πηνειὸν ποταμὸν, μεταξὺ δὲ Οὐλύμπου τοῦ οὔρεος ἐόντα καὶ τῆς Οσσης. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὁπλῖται συλλεγέντες· καί σφι προσῆν ἡ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος. ἐστρατήγεε δὲ Λακεδαιμονίων μὲν, Εὐαίνετος ὁ Καρήνου ἐκ τῶν [c] πολεμάρχων ἀραιρημένος, γένεος μέντοι ἐὼν οὐ τοῦ βασιλήϊου· Αθηναίων δὲ, Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος. ἔμειναν δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐνθαῦτα. ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρὰ Αλεξάνδρου τοῦ Αμύντεω, ἀνδρὸς Μακεδόνος, συνεβούλευόν σφι ἀπαλλάσσεσθαι, μηδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ, καταπατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἐπιόντος· σημαίνοντες τὸ πλῆθος τῆς στρατιῆς καὶ τὰς νέας. ὡς δὲ οὗτοί σφι ταῦτα συνεβούλευον, (χρηστὰ γὰρ ἐδόκεον συμβουλεύειν, καί σφι εὔνοος ἐφαίνετο ἐὼν ὁ Μακεδὼν) ἐπείθοντο. δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδίη ἦν τὸ πεῖθον, ὡς ἐπύθοντο καὶ ἄλλην ἐοῦσαν

[c] Καρήνου τῶν.

Peneum inter Olympum et Offam montes. Ibi caftra pofuere Graeci, ad decem millia gravis armaturae coacti: quibus aderat Theffalorum equitatus, ducibus Lacedaemoniorum quidem Euaeneto Careni filio, delecto ex polemarchis, quamquam non effet e regio genere; Atheniensium autem, Themiftocle Neoclis filio. Verum paucos illic dies morati funt. advenientes enim ab Alexandro Amyntae filio viro Macedone legati, fuaferunt eis ut difcederent, ne in illo ingreffu perftantes, ab exercitu irrumpente proculcarentur; multitudinem terreftrem nauticamque indicando. Horum confilio Graeci (nam et bene fibi confuli, et bono erga ipfos animo Macedo effe videbatur) obtemperaverunt. Quamquam mihi videtur diffidentia id fuafiffe, quum audirent ali-

Digitized by Google

um etiam esse in Thessalos ingressum per Perrhaebos, in superiori Macedonia, juxta urbem Gonnon, quâ et transivit exercitus Xerxis. Ita Graeci ad naves regressi, rursus ad Isthmum se receperunt.

174. Haec fuit in Thessaliam sumpta expeditio, dum rex in Europam ex Asia transiturus erat, et Abydi jam agebat. A sociis autem deserti Thessali, ita prompti ad Medos transiere, jam nihil ambigentes, ut in rebus gerendis sese regi praestiterint utilissimos.

175. Graeci autem ad Isthmum reversi, ob ea quae ab Alexandro dicta erant, consultabant et qua bellum statuerent, et quibus in locis. evicitque haec sententia, ut praesidio aditum Thermopylarum custodirent, quippe qui videbatur et angustior quam ille Thessaliae, et

Digitized by Google

ἐσβολὴν ἐς Θεσσαλοὺς κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον πόλιν, τῇπερ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω. καταβάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὰς νέας, ὀπίσω ἐπορεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν.

ροδʹ Αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς Θεσσαλίην στρατιὴ, βασιλέος τε μέλλοντος διαβαίνειν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίης, καὶ ἐόντος ἤδη ἐν Ἀβύδῳ. Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες συμμάχων, οὕτω δὴ ἐμήδισαν προθύμως, οὐδέ τι ἐνδοιαστῶς, ὥστε ἐν τοῖσι πρήγμασι ἐφαίνοντο βασιλέϊ ἄνδρες ἐόντες χρησιμώτατοι.

ροεʹ. Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεί τε ἀπίκατο [d] ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἐβουλεύοντο πρὸς τὰ λεχθέντα ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου, ᾗ τε στήσονται τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἵοισι χώροισι. ἡ νικῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο, τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν φυλάξαι. στεινοτέρη γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην [e],

[d] ἀπικέατο. [e] ἐν Θεσσαλίῃ.

καὶ ἅμα ἀγχοτέρη τε τῆς ἑωϋτῶν. τὴν δὲ ἀτραπὸν δι' ἣν ἥλωσαν οἱ ἁλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερμοπύλῃσι, οὐδὲ ᾔδεσαν ἐοῦσαν πρότερον ἤπερ ἀπικόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύτην ὦν ἐβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν, μὴ παριέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον, τὸν δὲ ναυτικὸν στρατὸν πλέειν ἐπὶ γῆς τῆς Ἱστιαιώτιδος ἐπὶ Ἀρτεμίσιον· ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ὥστε πυνθάνεσθαι τὰ κατ' ἑτέρους ἐόντα.

ροϛ'. Οἵτε χῶροι οὕτως ἔχουσι· τοῦτο μὲν τὸ Ἀρτεμίσιον ἐκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηϊκίου ἐξ εὐρέος συνάγεται ἐς στεινὸν πόρον, τὸν μεταξὺ ἐόντα νήσου τε Σκιάθου καὶ ἠπείρου Μαγνησίης· ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ τῆς Εὐβοίης, ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον δέκεται [f] αἰγιαλός· ἐν δὲ, Ἀρτέμιδος ἱρόν. ἡ δὲ αὖ διὰ Τρηχῖνος ἔσοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα, ἔστι, τῇ στεινοτάτη, ἡμίπλεθρον· οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στεινό-

[f] ἐκδέκεται.

Digitized by Google

ſimul ipſorum terrae propinquior. Nam ſemitam qua intercepti ſunt apud Thermopylas ne quidem noverant illi Graeci qui capti ſunt, prius quam ingreſſi Thermopylas ab Trachiniis ſciſcitati ſunt. Hunc igitur aditum tuendo decreverunt, non ſinere barbarum tranſire in Graeciam, utque claſſis navigaret in Hiſtiaeotidem oram ſuper Artemiſium. Haec enim loca inter ſe vicina ſunt, ut audiri utrinque poſſint quae apud alteros gerantur.

176. Quae loca ita ſe habent: Artemiſium quidem a pelago Thracico, ex laxitate in arctum cogitur trajectum, qui eſt inter inſulam Sciathum et continentem Magneſiam: ab anguſtiis autem Euboeae jam Artemiſium excipit litus, in quo eſt Dianae templum. Ingreſſus vero in Graeciam per Trachinem, ubi arctiſſimus, dimidiati plethri eſt. quanquam ad caeteram regionem non eſt hic locus arc-

Digitized by Google

tiſſimus, ſed ante poſtque Thermopylas: juxtaque Alpenos a tergo ſitos, tantummodo ad agendum vehiculum via patet: anterius etiam juxta flumen Phoenicem, prope urbem Anthelam ſolùm agendo vehiculo rurſus via ſufficit. Thermopylarum autem quod ad occaſum vergit, mons eſt inacceſſus et praealti praecipitii, procedens uſque ad Oetam. quod autem viae vergit ad auroram, mare excipit ac vada. In hoc autem ingreſſu ſunt calida lavacra, quae χύτρυς, *id eſt ollas*, indigenae vocant: et prope illa eſt ara Herculi extructa. Ad hos ingreſſus, murus aedificatus erat, et olim portae aderant. Eum autem murum aedificaverant Phocenſes metu Theſſalorum, quoniam illi ex Theſprotis veniebant antea Aeolidis terrae habitatores, quam nunc poſſident; quippe Theſſalis conantibus eos evertere, hoc praeſidio impoſito ſe tuta-

Digitized by Google

τατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἔμπροσθέν τε Θερμοπυλέων καὶ ὄπισθεν· κατά τε Ἀλπηνοὺς ὄπισθεν ἐόντας ἁμαξιτὸς [a] μούνη, καὶ ἔμπροσθεν κατὰ Φοίνικα ποταμὸν, ἀγχοῦ Ἀνθήλης πόλιος, ἁμαξιτὸς ἄλλη μούνη. τῶν δὲ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἑσπέρης, ὄρος ἄβατόν τε καὶ ἀπόκρημνον, ὑψηλὸν, ἀνατεῖνον ἐς τὴν Οἴτην. τὸ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ τῆς ὁδοῦ, θάλασσα ὑποδέκεται καὶ τενάγεα. ἔστι δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ θερμὰ λουτρὰ, τὰ χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι· καὶ βωμὸς ἵδρυται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέδμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσβολάς· καὶ τό γε τοπαλαιὸν [b] πύλαι ἐπῆσαν. ἔδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος, δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσαντες [c] γῆν τὴν Αἰολίδα, τήνπερ νῦν ἐκτέαται. ἅτε δὴ πειρωμένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεσθαί σφεας, τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φω-

[a] ἐόντας ἐοῦσα ἁμαξιτός. [b] τό γε παλαιὸν. [c] οἰκήσοντες.

κέες· καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ὡς ἂν χαραδρωθείη ὁ χῶρος· πᾶν μηχανεώμενοι ὅκως μή σφι ἐσβάλοιεν οἱ Θεσσαλοὶ ἐπὶ τὴν χώρην. τὸ μέν νυν τεῖχος τὸ ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε ἐδέδμητο, καὶ τὸ πλέον αὐτοῦ ἤδη ὑπὸ χρόνου ἔκειτο. τοῖσι δὲ αὖτις ὀρθώσασι, ἔδοξε ταύτῃ ἀπαμύνειν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δέ ἐστι ἀγχοτάτω τῆς ὁδοῦ, Ἀλπηνοὶ οὔνομα· ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιεῖσθαι ἐλογίζοντο οἱ Ἕλληνες.

ροζ΄. Οἱ μέν νυν χῶροι οὗτοι τοῖσι Ἕλλησι εἶναι ἐμφαίνοντο [d] ἐπιτήδεοι. ἅπαντα γὰρ προσκεψάμενοι καὶ ἐπιλογισθέντες, ὅτι οὔτε πλήθει ἕξουσι χρᾶσθαι οἱ βάρβαροι, οὔτε ἵππῳ, ταύτῃ σφι ἔδοξε δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ὡς δὲ ἐπύθοντο τὸν Πέρσην ἐόντα ἐν Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐστρατεύοντο αὐτέων οἱ μὲν, ἐς Θερμοπύλας πεζῇ, ἄλλοι

[d] ἐφαίνοντο.

bantur: aquamque illam calidam in ingressum immisere, ut esset lacunosus locus; omnia excogitantes, ne in suam terram Thessali incursarent. Hic tamen antiquus murus quondam extructus, majori ex parte jam vetustate erat collapsus: quem qui rursus excitaverunt, visum est illis faciendum ut illac barbarum arcerent a Graecia. Est autem proxime viam vicus nomine Alpeni, unde frumentari Graeci statuerant.

177. Et haec quidem loca videbantur Graecis opportuna. cuncta enim ante timati atque ratiocinati, ubi barbari neque multitudine neque equitatu uti possent, ibi illum Graeciae turbatorem excipere statuerunt. Postea vero quam Persam in Pieria esse audiere, ex Isthmo digressi sunt; peditatus ad Thermopylas

Digitized by Google

insidendas, ceteri mari, ad Artemisium.

178. Et Graeci quidem ex jussu propere ad succurrendum tendunt; interea vero Delphi deum consuluere, de seipsis et de Graecia soliciti. His responsum est ut ventos precarentur: illos enim maximos fore Graeciae auxiliatores. Delphi quod accepere oraculum, cum iis primum Graecis communicavere quibus libertas cordi erat; quo nuncio illos quod barbarum magnopere timerent, immortali beneficio demeruere. Deinde statuta ventis ara in Thyiae, ubi fanum est Thyiae Cephissi filiae, a qua et locus hic habet nomen, etiam hostiis illos prosequuti sunt: propter quod oraculum etiam nunc Delphi ventos propitiant.

179. Nauticus autem Xerxis exerci-

Digitized by Google

δὲ, κατὰ θάλασσαν ἐπ' Αρτεμίσιον.

ροή. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες κατὰ τάχος ἐβοήθεον διαταχθέντες· Δελφοὶ δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρηστηριάζοντο τῷ θεῷ, ὑπὲρ ἑωϋτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καταῤῥωδηκότες. καί σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὔχεσθαι· μεγάλους γὰρ τούτους ἔσεσθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήϊον, πρῶτα μὲν Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι, ἐξήγγειλαν τὰ χρησθέντα αὐτοῖσι. καί σφι δεινῶς καταῤῥωδέουσι τὸν βάρβαρον ἐξαγγείλαντες, χάριν ἀθάνατον κατέθεντο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε ἀπεδέξαντο ἐν Θυίῃς, (τῇπερ τῆς Κηφισσοῦ θυγατρὸς Θυίης τὸ τέμενός ἐστι, ἐπ' ἧς καὶ ὁ χῶρος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει) καὶ θυσίῃσί σφεας μετήϊσαν. Δελφοὶ μὲν δὴ κατὰ τὸ χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀνέμους ἱλάσκονται.

ροθ'. Ὁ δὲ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς

Digitized by Google

ὁρμεώμενος ἐκ Θέρμης πόλιος, παρέβαλε νηυσὶ τῆσι ἄριστα πλεούσῃσι δέκα, ἰθὺ Σκιάθου· ἔνθα ἔσαν προφυλάσσουσαι νέες τρεῖς Ἑλληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη [e] καὶ Ἀττική. προϊδόντες δὲ οὗτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων, ἐς φυγὴν ὥρμησαν.

ρπʹ. Τὴν μὲν δὴ Τροιζηνίην, τῆς ἦρχε Πρηξῖνος, αὐτίκα αἱρέουσι ἐπισπόμενοι οἱ βάρβαροι. καὶ ἔπειτα τῶν ἐπιβατέων αὐτῆς τὸν καλλιστεύοντα ἀγαγόντες ἐπὶ τὴς πρώρης τῆς νηὸς ἔσφαξαν, διαδέξιον ποιεύμενοι τὸν εἷλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ κάλλιστον. τῷ δὲ σφαγιασθέντι τούτῳ τοὔνομα ἦν Λέων. τάχα δ' ἄν τι καὶ τοῦ οὐνόματος ἐπαύροιτο.

ρπαʹ. Ἡ δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτριηράρχεε Ἀσωνίδης, καί τινά σφι θόρυβον παρέσχε, Πύθεω τοῦ Ἰσχενόου ἐπιβατεύοντος, ἀνδρὸς ἀρίστου γενομένου ταύτην τὴν ἡμέρην· ὃς, ἐπειδὴ ἡ νηῦς ἡλίσκετο, ἐς τοῦτο ἀντεῖχε μαχόμενος, ἐς ὃ κατεκρεουργήθη ἅπας, ὡς

[e] Αἰγινίη.

tus ex urbe Therma movens, decem ex omnibus navibus velocissimas recta trajecit in Sciathum, ubi erant tres praesidiariae naves Graecae, Troezenia, Aeginaea, Attica: quae prospicientes barbarorum naves, in fugam se proripuerunt.

180. Sed ex iis Troezeniam, cui praeerat Praxinus, insequuti barbari, continuo capiunt; ac deinde strenuissimum propugnatorum ejus ducentes, in prora navis jugulant, persaustum existimantes, quem primum et strenuissimum Graecorum ceperant: huic autem, quem mactaverunt, nomen erat Leon; fortasse etiam non nihil ipso nomine fruitus est.

181. Aeginaea vero, cujus trierarchus erat Asonides, nonnihil tumultus hostibus praestitit, quod inter propugnatores erat Pythes Ischenoi filius, vir eo die praestantissimus; qui quum caperetur navis, tamen eousque pugnando restitit, donec totus in frusta carnis concisus est;

Digitized by Google

quumque collapſus non eſſet mortuus, ſed ſpiraret, Perſae qui in navibus militarem operam praeſtabant, admiratione virtutis, magnum operae pretium putaverunt ſervare, vulnera myrrha ſanantes, ſindoniſque byſſinae faſciis obvolventes, ac rurſus in caſtra ſua reverſi, hominem univerſo exercitui oſtentabant admirabundi, ac probe excipientes: quum alios quos in eadem navi ceperant, tanquam mancipia tractarent.

182. Duabus navibus ita interceptis, tertia, cui praeerat Phirmus vir Athenienſis, dum fugit, ad oſtia Penei impacta eſt; qua ſine viris barbari potiti ſunt. nam Athenienſes, ſimulatque navem impegerunt, ab ea deſilientes, iter per Theſſaliam intenderunt, ſeque Athenas receperunt. Hujus rei per ignes e Sciatho editos facti certiores Graeci qui ad Artemiſium caſtra

Digitized by Google

δὲ πεσὼν ὐκ ἀπέθανε, ἀλλ' ἦν ἔμπνοος, οἱ Πέρσαι οἵπερ ἐπεβάτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, δι' ἀρετὴν τὴν ἐκείνυ, περιποιῆσαί μιν περὶ πλείςυ ἐποιήσαντο, σμύρνῃσί τε ἰώμενοι τὰ ἕλκεα, καὶ σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι κατελίσσοντες. καί μιν, ὡς ὀπίσω ἀπίκοντο ἐς τὸ ἑωϋτῶν ςρατόπεδον, ἐπεδείκνυσαν ἐκπαγλεόμενοι πάσῃ τῇ ςρατιῇ, περιέποντες εὖ· τὺς δὲ ἄλλυς τὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηῒ ταύτῃ, περιεῖπον ὡς ἀνδράποδα.

ρπϐ'. Αἱ μὲν δὴ δύο τῶν νεῶν ὕτω ἐχειρώθησαν. ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτριηράρχεε Φόρμος, ἀνὴρ Αθηναῖος, φεύγυσα, ἐξοκέλλει ἐς τὰς ἐμβολὰς τῦ Πηνειῦ· καὶ τῦ μὲν σκάφεος ἐκράτησαν οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ ἀνδρῶν, ὔ. ὡς γὰρ δὴ τάχιςα ἐπώκειλαν τὴν νέα οἱ Αθηναῖοι, ἀποθορόντες, κατὰ Θεσσαλίην πορευόμενοι ἐκομίσθησαν ἐς τὰς Αθήνας. Ταῦτα οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Αρτεμισίῳ ςρατοπεδευόμενοι πυν-

Digitized by Google

θαίνονται παρὰ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου. πυθόμενοι δὲ καὶ καταῤῥωδήσαντες, ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου μετωρμίζοντο ἐς Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν τὸν Εὔριπον, λείποντες δὲ ἡμεροσκόπους περὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης.

ρογʹ. Τῶν δὲ δέκα νεῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς ἐπέλασαν περὶ τὸ ἕρμα τὸ μεταξὺ ἐὸν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι, ἐπειδὴ στήλην λίθου ἐπέθηκαν, κομίσαντες ἐπὶ τὸ ἕρμα, ὁρμηθέντες αὐτοὶ ἐκ Θέρμης, ὥς σφι τὸ ἐμποδὼν ἐγεγόνεε καθαρὸν, ἐπέπλεον πάσῃσι τῇσι νηυσὶ, ἕνδεκα ἡμέρας παρέντες μετὰ τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὸ δὲ ἕρμα σφι κατηγήσατο ἐὸν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερὸν δὲ πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἐξανύουσι τῆς Μαγνησίης χώρης ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης πόλιος ἐόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς.

Digitized by Google

habebant, et ob id perterriti, illinc Chalcidem concesserunt quidem ad Euripum tutandum, relictis tamen per edita Euboeae loca diurnis speculatoribus.

183. Ex illis autem decem barbarorum navibus tres ad saxum, quod est inter Sciathum et Magnesiam, nomine Myrmecem, invectae sunt. quo loco ubi barbari lapideam columnam apportatam imposuere, ipsi qui ex Therma solverunt, postquam omnia ante oculos fuerunt pura, cum totâ classe adnavigabant undecim diebus ex quo rex a Therma discesserat, interpositis: sed eos ad id saxum quod erat in trajectu deducebat praecipue Scyrius Pammon. Hinc totum diem navigantes barbari, partem orae Magnesiae peragunt ad Sepiadem, et litus quod est inter urbem Casthanaeam et oram Sepiadem.

Digitized by Google

184. Ad hunc uſque locum atque Thermopylas exſors malorum Xerxis exercitus fuit: et adhuc multitudo erat, quemadmodum ego conjiciendo invenio navium quidem ex Aſia mille ducentarum ſeptem: antiquam turbam e ſingulis nationibus millia ducenta et quadraginta unum ac quadringentos, ducenos ſupputando viros in unaquaque nave: et in his navibus praeter indigenas ſingularum propugnatores, erant Perſarum Medorumque ac Sacarum triceni epibatae. Haec alia turba conſtabat ex triginta ſex millibus, ducentiſque ac decem. Adjiciam autem huic et ſuperiori numero eos qui ſunt ex navibus quinquaginta remorum, ſupponens, quidquid plus erat in eis aut minus, ad ſingulas octoginta viros. Quarum navium ſumma, ut ſuperius jam a me dictum eſt, trium millium fuit. ita in eis

Digitized by Google

ρπδ'. Μέχρι μέν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυλέων, ἀπαθής τε κακῶν ἔην ὁ στρατός· καὶ πλῆθος ἔην τηνικαῦτα, ὥς[f] ἐγὼ συμβαλεόμενος εὑρίσκω, τῶν[g] μὲν ἐκ τῶν νεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης ἐουσέων ἑπτὰ καὶ διηκοσίων καὶ χιλιέων· τὸν μὲν ἀρχαῖον ἑκάστων τῶν ἐθνέων ἐόντα ὅμιλον, τέσσερας καὶ εἴκοσι μυριάδας, καὶ πρὸς, χιλιάδα τε καὶ τετρακοσίους· ὡς ἀνὰ διηκοσίους ἄνδρας λογιζομένοισι ἐν ἑκάστῃ νηΐ. ἐπεβάτευον δὲ ἐπὶ τουτέων τῶν νεῶν, χωρὶς ἑκάστων τῶν ἐπιχωρίων ἐπιβατέων, Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων, τριήκοντα ἄνδρες. οὗτος ἄλλος ὅμιλος γίνεται τρισμύριοι, καὶ ἑξακισχίλιοι, καὶ πρὸς, διηκόσιοί τε καὶ δέκα. προσθήσω δέ τι τούτῳ καὶ τῷ προτέρῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντηκοντέρων, ποιήσας ὅτι πλέον ἦν αὐτέων ἢ ἔλασσον ἂν ὀγδώκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι. συνελέχθη δὲ ταῦτα τὰ πλοῖα (ὡς καὶ πρότερόν μοι ἐρρήθη) τρισχίλια. ἤδη ὦν ἄνδρες

[f] τηνικαῦτα ἔτι (ὡς. [g] εὑρίσκω) τόσοι· τῶν.

ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖσι τέσσερες μυριάδες, καὶ εἴκοσι. τοῦτο μέν νυν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν ἦν σύμπαν ἐὸν, πεντήκοντα μυριάδες, καὶ μία· χιλιάδες τε ἔπεισι ἐπὶ ταύτῃσι ἑπτὰ, καὶ πρὸς, ἑκατοντάδες ἓξ, καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ, ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες ἐγίνοντο· τῶν δὲ ἱππέων, ὀκτὼ μυριάδες. προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τὰς καμήλους τοὺς ἐλαύνοντας Ἀραβίους, καὶ τοὺς τὰ ἅρματα Λίβυας, πλῆθος ποιήσας δισμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό, τε ἐκ τῶν νεῶν καὶ τοῦ πεζοῦ πλήθεος συντιθέμενον, γίνεται διηκόσιαί τε μυριάδες, καὶ τριήκοντα, καὶ μία, καὶ πρὸς, χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ ἑκατοντάδες ἓξ καὶ δεκάδες δύο. τοῦτο μὲν δὴ τὸ [a] ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀσίης στράτευμα ἐξαναχθὲν εἴρηται, ἄνευ τε τῆς θεραπηΐης τῆς ἑπομένης, καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων, καὶ ὅσοι ἐνέπλεον τούτοισι.

ρπε'. Τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀγόμενον στράτευμα, ἔτι προσλογιστέα τοῦτῳ

[a] μὲν τὸ

ſuerint virorum ducenta et quadraginta millia. Haec igitur erat claſſis ex Aſia, quingentorum et decem millium virorum in univerſum, et praeterea ſeptem millium ſexcentorum decem. Peditatus fuit decies ſepties centenum millium: equitatus, octoginta millium: quibus addo Arabes qui camelos, Afros qui currus agitabant, quos facio viginti millium. Quae copiae claſſiariae et terreſtres in ſummam redactae fiunt ter et vicies centena et praeterea decem et ſeptem millia, ſexcenti et viginti. Has copias ex ipſa Aſia fuiſſe eductas dictum eſt, praeter ſervitia quae comitabantur, et frumentarias naves, et quot in eis vehebantur.

185. Huic omni enumerato exercitui adjiciendus eſt ille ductus ex Europa,

Digitized by Google

de quo ex opinione dicere oportet. Isti igitur Graeci ab Thracia, et ex insulis Thraciae objacentibus, praebuerunt naves centum viginti, quarum viri fiunt viginti quatuor millia: terrestres copias praebuerunt Thraces, et Paeones, et Eordi, et Bottiaei, et genus Chalcidicùm, et Brygi, et Pieres, et Macedones, et Perrhaebi, et Enienes, et Dolopes, et Magnetes, et Achaei, et qui maritima Thraciae habitabant. Harum nationum reor trecenta millia fuisse: quae myriades illis Asiaticis adjectae, fiunt in summa virorum pugnantium ducentae sexaginta quatuor, et praeterea mille sexcenti ac decem.

186. Hoc autem ipso tali pugnantium numero non pauciora sed plura fuisse arbitror, quae eos comitabantur ministerii

Digitized by Google

παντὶ τῷ ἐξηριθμημένῳ. δόκησιν δὲ δὴ δεῖ[b] λέγειν. νέας μέν νυν οἱ ἀπὸ Θρηΐκης Ἕλληνες, καὶ ἐκ τῶν νήσων τῶν ἐπικειμένων τῇ Θρηΐκῃ, παρείχοντο εἴκοσι καὶ ἑκατόν. ἐκ μέν νυν τουτέων τῶν νέων, ἄνδρες τετρακισχίλιοι καὶ δισμύριοι γίνονται. πεζοῦ δὲ, τὸν Θρήϊκες παρείχοντο, καὶ Παίονες, καὶ Εορδοὶ, καὶ Βοττιαῖοι, καὶ τὸ Χαλκιδικὸν γένος, καὶ Βρύγοι, καὶ Πίερες, καὶ Μακεδόνες, καὶ Περραιβοὶ, καὶ Ενιῆνες, καὶ Δόλοπες, καὶ Μάγνητες, καὶ Αχαιοὶ, καὶ ὅσοι τῆς Θρηΐκης τὴν παραλίην νέμονται· τουτέων τῶν ἐθνέων, τριήκοντα μυριάδας δοκέω γενέσθαι. αὗται ὦν αἱ μυριάδες ἐκείνῃσι προστεθεῖσαι τῇσι ἐκ τῆς Ασίης, γίνονται ἀνδρῶν αἱ πᾶσαι μάχιμοι μυριάδες διηκόσιαι, καὶ ἑξήκοντα, καὶ τέσσερες. ἔπεισι δὲ ταύτῃσι ἑκατοντάδες ἑκκαίδεκα, καὶ δεκάς.

ρπϛʹ. Τοῦ μαχίμου δὲ τούτου ἐόντος ἀριθμὸν τοσούτου, τὴν θεραπηΐην τὴν ἑπομένην τούτοισι, καὶ τοὺς ἐν τοῖσι σιταγωγοῖσι

[b] δόκησιν δὲ δεῖ.

ἀκάτοισι [c] ἐόντας, καὶ μάλα ἐν τοῖσι ἄλλοισι πλοίοισι, τοῖσι ἅμα πλέουσι τῇ στρατιῇ, τούτους τῶν μαχίμων ἀνδρῶν οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας, ἀλλὰ πλεῦνας. καὶ δή σφεας ποιέω ἴσους ἐκείνοισι εἶναι, καὶ οὔτε πλεῦνας, οὔτε ἐλάσσονας οὐδέν. ἐξισούμενοι δὲ οὗτοι τῷ μαχίμῳ, ἐκπληροῦσι τὰς ἴσας μυριάδας ἐκείνῃσι. οὕτω πεντηκοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ, καὶ χιλιάδας τρεῖς, καὶ ἑκατοντάδας δύο, καὶ δεκάδας δύο ἀνδρῶν ἤγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι Σηπιάδος, καὶ Θερμοπυλέων.

ρπζʹ. Οὗτος μὲν δὴ τοῦ συνάπαντος [d] στρατεύματος τοῦ Ξέρξεω ἀριθμός. γυναικῶν δὲ σιτοποιέων, καὶ παλλακέων, καὶ εὐνούχων, οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμόν. οὐδ' αὖ ὑποζυγίων τε, καὶ τῶν ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθοφόρων, καὶ κυνῶν Ἰνδικῶν τῶν ἑπομένων, οὐδ' ἂν τουτέων ὑπὸ πλήθεος οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀριθμόν. ὥστε οὐδέν μοι θῶυμα παρίσταται προδοῦναι τὰ ῥέεθρα τῶν ποταμῶν

[c] ἀκάτοις. [d] σύμπαντος.

inſtrumenta, et eos qui in frumentariis acatiis erant, et omnino in aliis navibus quae una cum exercitu procedebant. Et ſane facio illos iſtis pares eſſe, et neque plures neque ulla parte pauciores. Ita aequati numero pugnantium, explent eaſdem illis myriadas. Sic quingentas et viginti octo myriadas, et tria millia ducentos et viginti viros Xerxes Darii filius duxit ad Sepiadem uſque et ad Thermopylas.

187. Hic eſt univerſarum copiarum Xerxis numerus. Nam mulierum pinſentium et pallacarum et eunuchorum numerum nemo pro comperto dixerit: ac ne impedimentorum quidem, aliorumque jumentorum ſarcinariorum, neque canum Indicorum exercitum comitantium, prae multitudine quiſquam iniverit numerum. Quo minus miror prodidiſſe fluenta quorundam amnium; magis mi-

Digitized by Google

ror, quomodo tot myriadibus cibaria suppetierint. nam subducta ratione comperio, si singuli quotidie singulos frumenti choenicas, et non amplius acceperunt, absumpta fuisse singulis diebus centum decem millia medimnorum, et alios trecentos ac quadraginta medimnos. Haud annumero datum mulieribus eunuchisque, et jumentis, atque canibus. In quo exercitu quum tot virorum myriades forent, nec specie nec magnitudine corporis quisquam eorum Xerxe ipso erat dignior qui illud imperium obtineret.

188. Navales autem copiae, postquam e statione solverunt, provectaeque litus terrae Magnesiae tenuerunt, quae est inter urbem Casthanaeam et oram Sepiadem, primae quaeque naves ad terram habuere stationem, aliae deinceps in ancoris; utpote quum non magnum foret litus, capitibus in pontum obversis sta-

Digitized by Google

ἐνίων, ἀλλὰ μᾶλλον ὅκως τὰ σιτία ἀντέχρησε θωῦμά μοι μυριάσι τοσαύτῃσι. εὑρίσκω γὰρ συμβαλλεόμενος, εἰ χοίνικα πυρῶν ἕκαστος τῆς ἡμέρης ἐλάμβανε, καὶ μηδὲν πλέον, ἕνδεκα μυριάδας μεδίμνων τελεομένας ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ, καὶ πρὸς, τριηκοσίους τε ἄλλους μεδίμνους, καὶ τεσσεράκοντα. γυναιξὶ δὲ καὶ εὐνούχοισι, καὶ ὑποζυγίοισι, καὶ κυσὶ, οὐ λογίζομαι. ἀνδρέων δ' ἐουσέων τοσουτέων μυριαδέων, κάλλεός τε εἵνεκα, καὶ μεγάθεος, οὐδεὶς αὐτέων ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχειν τοῦτο τὸ κράτος.

ρπη'. Ὁ δὲ δὴ ναυτικὸς στρατὸς, ἐπεί τε ὁρμηθεὶς ἔπλεε, καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρης ἐς τὸν αἰγιαλὸν, τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἐόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὥρμεον πρὸς τῇ γῇ, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνῃσι ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐόντος οὐ μεγάλου, πρόκροσσαι ὁρ-

μέοντο ἐς πόντον, καὶ ἐπὶ ὀκτὼ νέας, ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην ὅτω. ἅμα δὲ ὄρθρω, ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης τῆς θαλάσσης ζεσάσης, ἐπέπεσέ σφι χειμών τε μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μὲν ὧν αὐξόμενον [e] ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῖσι ὅτω εἶχε ὅρμου, οἵδ' ἔφθησαν τὸν χειμῶνα, ἀνασπάσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοί τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτέων· ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἰπνοὺς καλεομένους, τοὺς ἐν Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν· αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ, ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξεβράσσοντο. ἦν τε τοῦ χειμῶνος χρῆμα ἀφόρητον.

ρπθ'. Λέγεται δὲ λόγος ὡς Ἀθηναῖοι τὸν Βορῆν ἐκ θεοπροπίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος σφι ἄλλου χρηστηρίου, τὸν γαμ-

[e] μὶν νυν αὐτίων αὐξόμενον.

bant etiam ad octavum usque ordinem, atque ita per istam noctem. Sub ipsum vero diluculum, ex sereno coelo et tranquillo quum mare efferbuisset, incidit in eam atrox tempestas, ac vehemens ventus subsolanus, quem Hellespontiam nuncupant qui circa illa loca habitant. Eum ventum quicunque augescere animadverterunt, et quibus per conditionem stationis licuit, ii tempestatem praevenerunt retrahendo naves, et sese atque illas incolumes praestiterunt: at quas naves ventus in alto nactus est, earum alias ad loca quae dicuntur Ἰπνοὶ, *id est, furni*, quae sunt in Pelio, extulit, alias in litus, aliae in ipsam Sepiadem illisae sunt, aliae in urbem Meliboeam, aliae in Casthanaeam expellebantur. erat enim intoleranda vis ejus.

189. Enimvero feruntur Athenienses divinitus Boream invocasse, allato ad eas oraculo alio, ut generum suum ad sibi

Digitized by Google

opitulandum invocarent. Habet autem (ut apud Graecos fertur) Boreas in matrimonio Orithyiam, Atticam, Erechthei filiam. Ex hac affinitate (ut fama eſt) Athenienſes inducti ſunt ad conjectandum Boream ſibi generum eſſe, et dum in Chalcide Euboeae excubarent, quum intelligerent auctum iri tempeſtatem, aut etiam ante hoc tempus, ſacrificaverunt, et invocaverunt Boream et Orithyiam, ut ſibi auxilio eſſent, et barbarorum naves corrumperent, quemadmodum prius etiam circa Athon. Num autem ob id Boreas ingruerit in barbaros ſtationem agentes, non queo dicere: certe Athenienſes ajunt Boream, qui ante fuerit ipſis auxilio, etiam tunc illa effeciſſe. atque digreſſi illinc, delubrum Boreae extruxere ad amnem Iliſſum.

190. In hac clade qui pauciſſimas naves, ii non pauciores quadringentis per-

Digitized by Google

βρὸν ἐπίκουρον καλέσασθαι. Βορῆς δὲ, κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον, ἔχει γυναῖκα Ατἴικὴν, Ωρειθυίην τὴν Ερεχθῆος. κατὰ δὴ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Αθηναῖοι (ὡς φάτις ὥρμηται) συμβαλλεόμενοί σφι τὸν Βορῆν γαμβρὸν εἶναι, καὶ ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν Χαλκίδι, ὡς ἔμαθον αὐξόμενον τὸν χειμῶνα, ἢ καὶ πρὸ τȣ́τȣ, ἐθύοντό τε καὶ ἐπεκαλέοντο τόν τε Βορῆν καὶ τὴν Ωρειθυίην, τιμωρῆσαί σφι, καὶ διαφθεῖραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὡς καὶ πρότερον περὶ Αθων. εἰ μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὁρμέȣσι Βορῆς ἐπέπεσε, ȣ̓κ ἔχω εἶπαι [f]. οἱ δ' ὦν Αθηναῖοί σφι λέγȣσι βοηθήσαντα τὸν Βορῆν πρότερον, καὶ τότε ἐκεῖνα κατεργάσασθαι. καὶ ἱρὸν ἀπελθόντες Βορέω ἱδρύσαντο παρὰ ποταμὸν Ιλισσόν.

ϟζʹ. Εν τȣ́τῳ τῷ πόνῳ νέας οἳ ἐλαχίστας λέγȣσι διαφθαρῆναι, τετρακο-

f MS. εἰπεῖν.

σιέων ὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμήτυς, χρημάτων τε πλῆθος ἄφθονον· ὥστε Ἀμεινοκλέϊ τῷ Κρητίνεω, ἀνδρὶ Μάγνητι, γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα, μεγάλως ἡ ναυηγίη αὕτη [a] χρηστὴ ἐγένετο· ὃς πολλὰ μὲν χρύσεα ποτήρια ὑστέρῳ χρόνῳ ἐκβρασσόμενα ἀνείλετο, πολλὰ δὲ ἀργύρεα· θησαυρὺς τε τῶν Περσέων εὗρε, ἄλλά τε χρύσεα ἄφατα [b] χρήματα περιεβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν, τἄλλα οὐκ εὐτυχέων, εὑρήμασι μέγα πλύσιος ἐγένετο. ἦν γάρ τις καὶ τῦτῳ ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος [c].

ρϟα'. Σιταγωγῶν δὲ ὁλκάδων, καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρομένων, ὐκ ἐπῆν ἀριθμός· ὥστε δείσαντες οἱ στρατηγοὶ τῦ ναυτικῦ στρατῦ μή σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οἱ Θεσσαλοὶ, ἕρκος ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων περιεβάλοντο. ἡμέρας γὰρ δὴ ἐχείμαζε τρεῖς· τέλος δὲ, ἔντομά τε ποιεῦντες, καὶ καταεί-

a Vox αὕτη non est in MS. b Vox ἄφατα non est in MS.
c παιδοκτόνος.

iisse ajunt, viros quoque innumerabiles, ac vim pecuniarum immensam; ut Aminocli Cratini filio, viro Magneti, circa Sepiadem possessiones habenti, majorem in modum fuerit fructuosum hoc naufragium, qui sequenti tempore multa pocula aurea per aestum ejecta, multa argentea sustulit, thesaurosque Persarum invenit, affatimque aliarum ex auro rerum lucratus est: et quum alioqui non esset fortunatus, e rebus repertis mirifice est ditatus. nam et hunc calamitas quaedam tristis lugere cogebat ob liberorum caedem.

191. Navium autem frumentariarum aliorumque navigiorum quae perierunt, numerus iniri non potest. Unde praefecti navalium copiarum, veriti ne sibi post acceptam calamitatem Thessali incursarent, excelsum vallum e naufragiis circumdederunt. Triduo enim tempestas perstitit:

Digitized by Google

quarto tandem die magi humanis hoſtiis, et praeſtigiis incantando ventum, ad haec Thetidi ac Nereidibus ſacrificando, tempeſtatem compeſcuerunt; ſive alioquin ipſa ſua ſponte ceſſavit. Thetidi autem ſacrificavere, quod ab Ionibus acceperant Thetin ex eo loco raptam fuiſſe a Peleo, omnemque eam oram Sepiadem illius eſſe, aliarumque Nereidum. Et illa quidem quarto die conquievit.

192. At Graecis diurni ſui ſpeculatores ex Euboicis promontoriis decurrentes, altero ab exorta tempeſtate die indicarunt omnia quae circa naufragium contigerant. Quae iſti ubi audiere, fuſis ante votis Servatori Neptuno ac libamentis, celerrime rurſus ad Artemiſium revehuntur, ſperantes ſibi paucas aliquas naves fore adverſarias. Ita ad Artemiſium revecti iterum ſtationem habuere ad tem-

Digitized by Google

δοντες γόησι τῷ ἀνέμῳ οἱ μάγοι, πρός τε τούτοισι, καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νηρηΐσι θύοντες, ἔπαυσαν τετάρτῃ ἡμέρῃ, ἢ ἄλλως κως αὐτὸς ἐθέλων ἐκόπασε. τῇ δὲ Θέτι ἔθυον, πυθόμενοι παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λόγον, ὡς ἐκ τοῦ χώρου τούτου ἁρπασθείη ὑπὸ Πηλῆος, εἴη τε ἅπασα ἡ ἀκτὴ ἡ Σηπιὰς ἐκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων Νηρηΐδων. ὁ μὲν δὴ τετάρτῃ ἡμέρῃ ἐπέπαυτο.

ρϟϛ΄ Τοῖσι δὲ Ἕλλησι οἱ ἡμεροσκόποι ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμόντες δευτέρῃ ἡμέρῃ, ἀπ᾽ ἧς ὁ χειμὼν πρῶτον ἐγένετο, ἐσήμαινον πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυηγίην. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο, Ποσειδέωνι σωτῆρι εὐξάμενοι, καὶ σπονδὰς προχέαντες, τὴν ταχίστην ὀπίσω ἠπείγοντο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον· ἐλπίσαντες ὀλίγας τινάς [d] σφι ἀντιξόους ἔσεσθαι νῆας. οἱ μὲν δὴ τοδεύτερον ἐλθόντες περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐν-

d Vox τινὰς non est in MS.

αὐλόχεον, Ποσειδέωνος σωτῆρος ἐπωνυμίην ἀπὸ τούτου ἔτι [e] καὶ ἐς τόδε νομίζοντες.

ρϟγ'. Οἱ δὲ βάρβαροι, ὡς ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος, καὶ τὸ κῦμα ἔστρωτο, κατασπάσαντες τὰς νῆας, ἔπλεον παρὰ τὴν ἤπειρον. κάμψαντες δὲ τὴν ἄκρην τῆς Μαγνησίης, ἰθεῖαν ἔπλεον ἐς τὸν κόλπον τὸν ἐπὶ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χῶρος ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ τῆς Μαγνησίης, ἔνθα λέγεται τὸν Ἡρακλῆα καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεταίρων ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὖ τ' ἐπὶ τὸ κῶας ἔπλεον ἐς Αἶαν τὴν Κολχίδα. ἐνθεῦτεν γὰρ ἔμελλον ὑδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀφήσειν· ἐκ τούτου δὲ τῷ χώρῳ οὔνομα γέγονε Ἀφέται. ἐπὶ τούτου [f] ὦν ὅρμον οἱ Ξέρξεω ἐποιεῦντο.

ρϟδ'. Πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νηῶν τουτέων ἔτυχόν τε ὕσταται πολλὸν ἐξαναχ-

[e] ἀπὸ τοῦδε ἔτι. [f] ἐν τούτῳ.

Digitized by Google

plum Neptuni cognomine Servatoris: quod nomen ab illis inditum, ad hoc usque tempus perdurat.

193. Barbari, posteaquam ventus quievit, et fluctus strati sunt, deductis navibus praeter continentem enavigabant, circumvehentesque promontorium Magnesiae, rectum cursum in sinum qui ad Pagasas fert tenebant. In hoc Magnesiae sinu locus est, in quo fertur Hercules, quum e navi Argo aquatum missus esset, derelictus fuisse ab Jasone, atque a sociis, dum in Aeam urbem Colchidis ad vellus navigarent. Illinc enim aquati in pelagus erant abituri, eaque de re nomen loco fertur esse Aphetae.

194. Hoc in loco Xerxis naves stationem habuerunt: quarum quindecim,

Digitized by Google

quae longe ultimae navigabant, profpectis Graecorum ad Artemifium navibus, ratae fuas effe, in medium earum hostilium navium delatae funt: quarum dux erat Sandoces Thaumafiae filius, Cymae Aeolidis praefectus: quem ante haec tempora Darius in hoc crimine deprehenfum cruci affixerat, quod quum e regiis judicibus effet, iniquam fententiam ob pecuniam tulerat; fed ejus in cruce fufpenfi Darius reputans plura peccatis effe beneficia in domum regiam collata, hoc reperiens, agnofcenfque properantius fe quam prudentius egiffe, hominem folvit. Ita regem Darium elapfus, ut ab eo non occideretur, fupererat; tunc vero in Graecos delatus, non iterum erat elapfurus. hos enim ad fe curfum tenentes

Digitized by Google

θεῖσαι, καί κως κατεῖδον τὰς ἐπ᾽ Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νῆας· ἔδοξάν τε δὴ τὰς σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι, καὶ πλέοντες, ἐπέπεσον ἐς τοὺς πολεμίους, τῶν ἐστρατήγεε ὁ ἀπὸ Κύμης τῆς Αἰολίδος ὕπαρχος Σανδώκης ὁ Θωϋμασίου· τὸν δὴ πρότερον τουτέων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ᾽ αἰτίῃ τοιῇδε λαβὼν, ἀνεσταύρωσε, ἐόντα τῶν βασιληΐων δικαστέων· ὅτι [a] ὁ Σανδώκης ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε. ἀνακρεμασθέντος ὦν αὐτοῦ, λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, πλέω [b] ἀγαθὰ τῶν ἁμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον τὸν βασιλήϊον· εὑρὼν δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος, καὶ γνοὺς ὡς ταχύτερα αὐτὸς ἢ σοφώτερα ἐργασάμενος [c] εἴη, ἔλυσε. βασιλῆα μὲν δὴ Δαρεῖον οὕτω διαφυγὼν μὴ ἀπολέσθαι, περιῆν· τότε δὲ ἐς τοὺς Ἕλληνας καταπλώσας, ἔμελλε οὐ τὸ δεύτερον διαφυγὼν ἔσεσθαι. ὡς γὰρ σφεας εἶδον προσπταίοντας οἱ Ἕλληνες,

a Vox ὅτι non est in MS. b ἀναλογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, εὗρε οἱ πλέω. c ἐργασμένος.

μαθόντες αὐτέων τὴν γινομένην ἁμαρτάδα, ἐπαναχθέντες, εὐπετέως σφέας εἷλον.

ρϟε΄. Ἐν τουτέων μιῇ Ἀρίδωλις πλέων ἤλω, τύραννος Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ· ἐν ἑτέρῃ δὲ, ὁ Πάφιος στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου· ὃς ἦγε μὲν δυώδεκα νῆας ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δέ σφεων τὰς ἕνδεκα τῷ χειμῶνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μιῇ τῇ περιγινομένῃ καταπλέων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἤλω. τούτους οἱ Ἕλληνες ἐξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο πυθέσθαι ἀπὸ τῆς Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεμένους ἐς τὸν Κορινθίων Ἰσθμόν.

ρϟϛ΄. Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατὸς, πάρεξ τῶν πεντεκαίδεκα τῶν εἶπον [d] Σανδώκεα στρατηγέειν, ἀπίκετο ἐς Ἀφέτας. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίης καὶ Ἀχαιΐης, ἐσβεβληκὼς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας· ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἅμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωϋτοῦ, ἀποπειρώμενος καὶ τῆς

[d] πεντεκαίδεκα νεῶν, ὧν εἶπον.

Digitized by Google

Graeci ubi videre, cognito hominum errore, contra invecti, facile eas cepere.

195. In quarum navium una captus est Aridolis, Alabandensium qui sunt in Caria tyrannus; in altera Penthylus Demonoi filius, dux Paphius, qui e Papho duodecim naves quum duxisset, amissis earum undecim tempestate quae ad Sepiadem extiterat, cum una quae superabat tendens ad Artemisium, captus est. Hos Graeci quae volebant de Xerxis exercitu sciscitati, vinctos ad Corinthiorum Isthmum dimiserunt.

196. Cetera barbarorum classis, praeter quindecim naves quibus praefuisse Sandocem dixi, ad Aphetas pervenit. Xerxes cum terrestribus copiis per Thessaliam et Achaiam iter faciens intraverat et quidem post triduum in Melienses: quum in Thessalia certamen equorum suorum fe-

Digitized by Google

cisset, Thessalici equitatus experiendi gratia, illum optimum in Graecis esse edoctus. in eo autem certamine multo inferiores fuerunt equi Graeci. Fluviorum porro qui sunt in Thessalia, solus Onochonus potanti exercitui non suffecit. Fluviorum autem Achaiae quum maximus sit Apidanus, ne hic quidem suffecit, nisi maligne.

197. Xerxi ad Alum urbem Achaiae tendenti, duces viae cuncta referre cupientes, enarrabant id quod de templo Jovis Aphlystii ab indigenis narratur: Athamantem Aeoli filium, inito cum Ino consilio necem Phrixo machinatum: deinde Achaeos ex oraculo tale certamen illius posteris proposuisse, ut qui ex eo genere maximus natu esset, huic aditu prytanei, quod leitum Achaei vocant, interdicentes ipsi excubias agunt; quod siquis intravisset, non prius exire posset quam

Digitized by Google

Θεσσαλίης ἵππε· πυθόμενος ὡς ἀρίςη εἴη τῶν ἐν Ἕλλησι, ἔνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλίποντο πολλόν. τῶν μέν νυν ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν, Ονόχωνος μῦνος ὐκ ἀπέχρησε τῇ ςρατιῇ τὸ ῥέεθρον, πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Αχαιΐῃ ποταμῶν ῥεόντων, ὐδὲ ὅςτις μέγιςος αὐτέων ἐςὶ Ηπιδανὸς, ὐδὲ ὗτος ἀντέσχε, εἰ μὴ φλαύρως.

ρϛζ΄. Ες Αλον [e] δὲ τῆς Αχαιΐης ἀπικομένῳ Ξέρξῃ οἱ κατηγεμόνες τῆς ὁδῦ βυλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγέεσθαι, ἔλεγόν οἱ ἐπιχώριον λόγον, τὰ περὶ τὸ ἱρὸν τῦ Αφλυςίυ Διὸς, ὡς Αθάμας ὁ Αἰόλυ ἐμηχανήσατο Φρίξῳ μόρον σὺν Ινοῖ βυλεύσας· μετὰ δὲ, ὡς ἐκ θεοπροπίυ Αχαιοὶ προτιθεῖσι τοῖσι ἐκείνυ ἀπογόνοισι ἀέθλυς τοιύσδε· ὃς ἂν ᾖ τῦ γένεος τύτυ πρεσβύτατος, τύτυ ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι τῦ πρυτανηΐυ, αὐτοὶ φυλακὰς ἔχυσι· Λήϊτον δὲ καλέυσι τὸ πρυτανήϊον οἱ Αχαιοί· ἢν δὲ ἐσέλθῃ, ὐκ ἔςι ὅκως ἔξεισι, πρὶν ἢ θύσεσθαι

e Αλλον.

μέλλῃ. ὥστέ τι πρὸς τούτοισι πολλοὶ ἤδη τῶν μελλόντων τουτέων θύσεσθαι, δείσαντες, οἴχοντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώρην· χρόνου δὲ προϊόντος, ὀπίσω κατελθόντες, ἢν ἁλίσκωνται, ἐστέλλοντο ἐς τὸ πρυτανήϊον, ὡς θύεταί τε ἐξηγέοντο, στέμμασι πᾶς πυκασθεὶς, καὶ ὡς σὺν πομπῇ ἐξαχθείς. ταῦτα δὲ πάσχουσι οἱ Κυτισσώρου τοῦ Φρίξου παιδὸς ἀπόγονοι, διότι καταρμὸν τῆς χώρης ποιευμένων Ἀχαιῶν ἐκ θεοπροπίου Ἀθάμαντα τὸν Αἰόλου, καὶ μελλόντων μιν θύειν, ἀπικόμενος οὗτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἴης τῆς Κολχίδος, ἐρρύσατο. ποιήσας δὲ τοῦτο, τοῖσι ἐπιγενομένοισι ἐξ ἑωϋτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας, ὡς κατὰ τὸ ἄλσος ἐγένετο, αὐτός τε ἔργετο αὐτοῦ, καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρήγγειλε· τῶν τε Ἀθάμαντος ἀπογόνων τὴν οἰκίην ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο.

ρϟή. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ,

Digitized by Google

mactandus esset. Ita multos, quum jam mactandi essent, eo metu in aliam profugisse regionem: interjecto deinde tempore quum reversi essent, si deprehenderentur in prytaneum mittebantur et quemadmodum mactarentur, referebant toto corpore insulis cooperto, et cum pompa educti. Hoc autem posteros Cytissori Phrixo geniti ob id pati, quod quum Achaei ad expiandam regionem elegissent ex oraculo Athamantem Aeoli filium, eumque essent immolaturi, Cytissorus iste ex Aea Colchide veniens illum liberavit: eoque facto posteris ejus iram dei fuisse injectam. Haec quum audisset Xerxes, ubi ad lucum adfuit, et ipse ab eo abstinuit, et idem suis copiis imperavit, domumque posterorum Athamantis item ac fanum veneratus est.

198. Haec in Thessalia Achaiaque;

Digitized by Google

a quibus locis processit Xerxes in Melidem juxta maris sinum, ubi totum diem aestus atque reciprocatio fluctuum fit. Huic sinui circumjectus est locus campester, alibi spatiosus, alibi arctus admodum. Suntque ipsi campo circumjecti montes editi atque inaccessi, omnem Meliadem cingentes regionem, quae petrae Trachiniae nominantur. Prima in sinu urbs ab Achaia euntibus est Anticyra, quam amnis Sperchius praeterlabens, ex Enienibus in mare defluit. A quo alter amnis xx ferme stadiis abest, cui nomen inditum est Dyras, quem fama est emersisse ad ferendam Herculi quum cremaretur opem. Ab hoc totidem stadiorum intercapedine alius amnis est, qui vocatur Melas.

199. Unde urbs Trachis quinque stadia abest. Illic est amplissimum regionis totius ad quae est sita urbs Trachis,

Digitized by Google

καὶ τὰ ἐν Ἀχαιΐῃ. ἀπὸ δὲ τȣτέων τῶν χώρων ἤϊε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ῥηχίῃ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. περὶ δὲ τὸν κόλπον τȣ͂τον ἐςι χῶρος πεδινὸς, τῇ μὲν, εὐρὺς, τῇ δὲ, καὶ κάρτα [f] ςεινός. περὶ δὲ τὸν χῶρον ȣ̉́ρεα [g] ὑψηλὰ καὶ ἄβατα περικλήει πᾶσαν τὴν Μηλιάδα γῆν, Τρηχίνεαι πέτραι καλεόμεναι. πρώτη μέν νυν πόλις ἐςὶ ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' Ἀχαιΐης, Ἀντικύρη· παρ' ἣν Σπερχειὸς ποταμὸς ῥέων ἐξ Ἐνιήνων, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ. ἀπὸ δὲ τȣ́τȣ, διὰ εἴκοσί κȣ ςαδίων ἄλλος ποταμὸς, τῷ ȣ̉́νομα κεῖται Δύρας, τὸν μυθεύονται βοηθέοντα Ἡρακλέϊ καιομένῳ ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τȣ́τȣ, δι' ἄλλων εἴκοσι ςαδίων ἄλλος ποταμός ἐςι, ὃς καλέεται Μέλας.

ρϟθ'. Τρηχὶς δὲ πόλις ἀπὸ τȣ͂ Μέλανος τȣ́τȣ ποταμȣ͂ πέντε ςάδια ἀπέχει· ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύταλόν ἐςι [h] πά-

[f] τῇ δὲ κάρτα. [g] χῶρον τȣ͂τον ȣ̉́ρεα. [h] εὐρυχωρόταλόν ἐςι.

Digitized by Google

σης τῆς χώρης ταύτης ἐκ τῶν ὀρέων ἐς θάλασσαν, κατ' ἃ Τρηχὶς πεπόλισαι. δισχίλιά τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἐστί. τοῦ δὲ ὄρεος, τὸ περικλήει τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην, ἔστι διασφὰξ πρὸς μεσαμβρίην Τρηχῖνος. διὰ δὲ τῆς διασφάγος Ασωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὑπωρέην τοῦ ὄρεος.

σ'. Εστι δὲ ἄλλος Φοίνιξ ποταμὸς οὐ μέγας πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ασωποῦ· ὃς ἐκ τῶν ὀρέων τουτέων ῥέων ἐς τὸν Ασωπὸν ἐκδιδοῖ. κατὰ δὲ τὸν Φοίνικα ποταμὸν στεινότατόν ἐστι· ἁμαξιτὸς γὰρ μίη [a] μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδιά ἐστι ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ ἐστι τῇ οὔνομα Ανθήλη κεῖται, παρ' ἣν δὴ παραῤῥέων ὁ Ασωπὸς, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, καὶ χῶρος περὶ αὐτὴν [b] εὐρὺς, ἐν τῷ Δήμητρός τε ἱρὸν Αμφικτυονίδος ἵδρυται, καὶ

a Vox μίη non est in MS. b MS. αὐτῇ.

ſpatium a montibus ad mare, utpote duorum et viginti millium plethrorum planitie; montis vero qui terram Trachiniam circumdat, eſt ad Trachinis meridiem anfractus, per quem Aſopus circa radices montis defluit.

200. Ad cujus meridiem alius non magnus amnis eſt, nomine Phoenix ex his montibus in Aſopum defluens. Juxta Phoenicem amnem eſt anguſtiſſimum: quippe ubi ſola una via munita eſt, qua plauſtrum agi poteſt. A flumine Phoenice ad Thermopylas quindecim ſtadiorum eſt intervallum: in iſto autem ſpatio inter fluvium Phoenicem ac Thermopylas, in quo vicus eſt nomine Anthela, quem praeterfluens Aſopus in mare evolvitur: et ei locus ſpatioſus eſt circumjectus, ubi templum Cereris Amphictyonidis, extructum viſitur, et ſedilia Amphic-

Digitized by Google

tyonibus, et ipsius Amphictyonis delubrum.

201. Ceterum rex Xerxes quidem in Trachinia Melidis castra habebat, Graeci vero in transitu: qui locus a plerisque Graecorum vocatur Thermopylae, ab indigenis autem atque accolis Pylae. Haec erant utrorumque castrorum loca; Xerxe omnibus, quae ad ventum boream spectant usque ad Trachinem, potito: Graecis, quae in hac continente ad austrum et meridiem ferunt, tenentibus.

202. Qui hoc in loco Persam Graeci opperiebantur, hi fuere, Spartanorum trecenti armati, Tegeatarum et Mantinensium mille, totidem ex utrisque; ex Orchomeno Arcadiae centum viginti, ex reliqua Arcadia mille. tot quidem Arca-

Digitized by Google

ἕδραι εἰσὶ Αμφικτύοσι, καὶ αὐτοῦ τοῦ Αμφικτύονος ἱρόν.

σα'. Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ· οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες, ἐν τῇ διόδῳ. καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων, Θερμοπύλαι· ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων, Πύλαι. ἐστρατοπεδεύοντο μέν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι. ἐπεκράτεε δὲ, ὁ μὲν τῶν πρὸς Βορῆν ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχῖνος· οἱ δὲ[c], τῶν πρὸς νότον καὶ μεσημβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἠπείρου.

σβ'. Εσαν δὲ οἵδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὁπλῖται, καὶ Τεγεητέων[d] καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες[e] ἑκατέρων· ἐξ Ορχομενοῦ τε τῆς Αρκαδίης, εἴκοσι καὶ ἑκατόν· καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Αρκαδίης, χίλιοι. τοσοῦτοι μὲν Αρ-

[c] ὁ δὲ. [d] Τεγαιητέων. [e] χίλιοι, καὶ ἡμίσεες.

κάδων. ἀπὸ δὲ Κορίνθου, τετρακόσιοι· καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος, διηκόσιοι· καὶ [f] Μυκηναίων ὀγδώκοντα. οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρῆσαν. ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν, Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι, καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι.

σγ'. Πρὸς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ, καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφεας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὡς αὐτοὶ μὲν ἥκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων, προσδόκιμοι πᾶσαν εἰσὶ [g] ἡμέρην· ἡ θάλασσά τε σφι εἴη ἐν φυλακῇ, ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρεομένη, καὶ Αἰγινητέων, καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καί σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα, οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη· τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτέων, μέγιστα. ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα

[f] διηκόσιοι ὁπλῖται, καί. [g] ἐόν.

des. A Corintho autem quadringenti: a Phliunte ducenti, et Mycenaeorum octoginta. hi ex Peloponneso aderant: ex Boeotis autem Thespienses septingenti, Thebani quadringenti.

203. Praeter hos evocati erant Locrenses Opuntii cum omni copia, et Phocensium mille. Ipsi enim Graeci eos evocaverant, missis nunciis, qui dicerent ipsos quidem praecursores aliorum venire, ceteros autem socios quotidie penes ipsos, atque etiam expectari: ac tutelam maris esse in Atheniensium praesidio Aeginetarumque, et eorum quibus res navalis injuncta esset. nec ipsis quippiam esse formidolosum. non enim deum esse qui bellum Graeciae inferret, sed hominem: nec mortalem quempiam aut esse aut fore, qui ex quo natus est, mali exsors sit: et ut quique maximi sunt, ita mala maxima. debere itaque fieri, ut quum mor-

Digitized by Google

talis esset qui bellum inferret, ab opinione sit casurus. Haec illi audientes, in Trachinem auxilio iere.

204. Erant his cum alii duces suae quisque civitatis, tum vero, penes quem summa imperii erat, quem maxime admirabantur, Lacedaemonius Leonides, Anaxandridae filius, qui Leontis, qui Eurycratidae, qui Anaxandri, qui Eurycratis, qui Polydori, qui Alcamenis, qui Telecli, qui Archelai, qui Agesilai, qui Doryagi, qui Leobotis, qui Echestrati, qui Agis, qui Eurysthenis, qui Aristodemi, qui Aristomachi, qui Cleodaei, qui Hylli, qui Herculis filius fuit: adeptus ex inopinato Spartae regnum.

205. Nam quum duo forent ei fratres natu majores, Cleomenes et Dorieus, aberat a cura regni adipiscendi: verum Cleomene sine virili sobole defuncto, et

Digitized by Google

θνητὸν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσέειν ἄν. οἱ δὲ, ταῦτα πυνθανόμενοι, ἐβοήθεον ἐς τὴν Τρηχῖνα.

σδ΄. Τούτοισι ἔσαν μέν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιας ἑκάστων. ὁ δὲ θωϋμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος, Λακεδαιμόνιος ἦν, Λεωνίδης ὁ Αναξανδρίδεω, τοῦ Λέοντος, τοῦ Εὐρυκρατίδεω, τοῦ Αναξάνδρου, τοῦ Εὐρυκράτεος, τοῦ Πολυδώρου, τοῦ Αλκαμένεος [a], τοῦ Τηλέκλου [b], τοῦ Αρχέλεω, τοῦ Ηγησίλεω, τοῦ Δορυάγου, τοῦ Λεωβότεω, τοῦ Εχεστράτου, τοῦ Ηγνος [c], τοῦ Εὐρυσθένεος, τοῦ Αριστοδήμου, τοῦ Αριστομάχου, τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέος· κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου.

σε΄. Διξῶν γάρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεός τε καὶ Δωριέος, ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς βασιληΐης· ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαι-

a MS. Αλκαιμένεος. b MS. Τηλέκτου. c Ἡγήσιος

Digitized by Google

δος ἔρσενος γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἐόντος, ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιληΐη· καὶ διότι πρότερος ἐγεγόνεε Κλεομβρότου, (οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Αναξανδρίδεω παῖς) καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. ὃς τότε ἤιε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες. παραλαβὼν δὲ ἀπίκτο [d] καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. τοῦδε δὲ εἵνεκα τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν. παρεκάλεε ὦν ἐς τὸν πόλεμον, θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψουσι, εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ, ἀλλοφρονέοντες, ἔπεμπον.

σϛʹ. Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρώτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα

[d] ἀπίκετο.

Dorieo jam non ſuperſtite, ſed et ipſo in Sicilia vita functo, ita regnum ad Leonidem pervenit, quia et major natu erat Cleombroto (is enim noviſſimus fuit Anaxandridae filiorum) habebatque in matrimonio Cleomenis filiam. Qui tunc ſe ad Thermopylas contulit, delectis trecentis compoſitis viris, et quibus filii erant: aſſumpſeratque eos Thebanos, quorum de numero feci mentionem, quorum dux erat Leontiades Eurymachi filius. Hac de cauſſa Leonides dedit operam ut Graecos ſumeret hos ſolos, quod eos maxime inſimulabat cum Medis ſentire. Evocabat igitur eos ad bellum, ſciendi cupidus utrum ſimul mitterent auxilia, an ex profeſſo abnegarent Graecorum ſocietatem: ſed illi aliud ſentientes, tamen auxilia miſerunt.

206. Eos qui cum Leonide fuere, primos miſerunt Spartiatae, ut his inſpec-

Digitized by Google

tis alii socii militiam sumerent, neve cum Medis etiam ipsi sentirent, si ipsos cunctari audirent. Ipsi autem celebratis Carniis, (haec enim sacra morabantur eos) relictis Spartae custodibus, erant cum omni copia illuc celerrime ituri auxilio. Reliqui autem socii ad id agendum itidem animati (nam tempus Olympiadis in haec negotia inciderat) haud suspicati tam cito apud Thermopylas bello decernendum, antecursores miserant.

207. Ita isti sibi faciendum statuerant. At ii Graeci qui in Thermopylis erant, ubi ad ingressum Persa adventabat, metu perculsi de discedendo consultabant. Ac ceteri quidem Peloponnenses censebant faciendum, ut reversi in Peloponnesum, Isthmi custodiam agerent: huic autem sententiae quum valde infensi essent Phocenses et Locri, Leonides suadebat

Digitized by Google

τούτους ὁρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι, στρατεύωνται· μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίζωσι, ἢν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους. μετὰ δὲ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδὼν, ἔμελλον ὁρτάσαντες, καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ, κατὰ τάχος βοηθέειν πανδημεί. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνενῶντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν· ἦν γὰρ κατὰ τωὐτὸ Ολυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὔκων δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

σζ΄. Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενενῶντο ποιήσειν. οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταῤῥωδέοντες, ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον, τὸν Ισθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δὲ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερ-

Digitized by Google

χεόντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο, πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλιας, κελεύοντάς σφι ἐπιβοηθέειν, ὡς ἐόντων αὐτέων ὀλίγων στρατὸν τῶν Μήδων ἀλέξασθαι.

σή. Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ἱππέα, ἰδέσθαι ὅσοι τέ [e] εἰσι, καὶ ὅ,τι ποιέοιεν. ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἁλισμένη εἴη ταύτῃ στρατιὴ ὀλίγη, καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἴησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης ἐὼν γένος Ἡρακλείδης. ὡς δὲ προσέλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ [f] στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὒ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἷά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὅπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζο-

[e] ἰδέσθαι ὁκόσοι τε. [f] ἱππεὺς ἐς τό.

Digitized by Google

illic perstandum, et nuncios ad arcessenda subsidia per civitates dimittendos, tanquam se paucioribus quam ut Medorum exercitum arcerent.

208. Haec istis consultantibus, Xerxes equitem quendam ad speculandum quales illic essent, et quid agerent, mittit. Audierat enim jam tum quum in Thessalia esset, eò loci contractam esse exiguam copiam, ejusque duces esse Lacedaemonios, atque Leonidem e genere Herculis. Eques ubi ad stationem Graecorum successit, contemplatur aspicitque non ille quidem omnes milites (nam eos, qui intra murum quem excitaverant excubabant ad ejus custodiam, intueri nequibat) sed eos qui extra murum agebant. Erant autem eo tempore exterius manendi in Lacedaemoniorum statione vices: eos animadvertit partim se ludo gymna-

Digitized by Google

ſtico exercentes, partim comam pectentes. Haec cum admiratione intuitus, etiam cognito eorum numero, ac omnibus plane perceptis, per otium ſeſe recipit. nemo enim inſequebatur, ſed hominem magno contemptui habebant. Regreſſus ad Xerxem, cuncta quae inſpexerat refert.

209. Quae Xerxes audiens, non poterat conjectare quod erat, eoſque parare ſe, tanquam perituri, et perdituri, quantum poſſent. Sed (ridiculam enim rem facere ſibi videbantur) arceſſit Demaratum Ariſtonis filium, qui in exercitu erat: quem, ut venit, interrogavit horum ſingula, cupiens noſſe quid ab Lacedaemoniis ageretur. Et ille, ‘ Audiſti, inquit, ‘ et antea me, dum adverſus Graeciam ‘ proficiſceremur, de his viris: et quum ‘ audiſſes loquentem haec ipſa quae even‘ tura providebam, deriſui habuiſti: nam

Digitized by Google

μένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δὴ θεώμενος, ἐθώϋμαζε, καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως, ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ᾽ ἡσυχίην. οὔτε γάρ τις ἐδίωκε, ἀλογίης τε ἐνεκύρησε πολλῆς. ἀπελθὼν δὲ, ἔλεγε πρὸς Ξέρξεα τάπερ ὀπώπεε πάντα.

σθ΄. Ἀκούων δὲ Ξέρξης, οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐὸν, ὅτι παρασκευάζοιντο ὡς ἀπολεόμενοί τε καὶ [g] ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν. ἀλλ᾽ (αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν) μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δέ μιν ἠρώτα Ξέρξης ἕκαστα τουτέων, ἐθέλων μαθέειν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν [h] Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε, ‘ Ἤκουσας μέν μευ καὶ πρότερον, ‘ εὖτε ὁρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ ‘ τῶν ἀνδρῶν τουτέων. ἀκούσας δὲ, γέ‘ λωτά με ἔθευ, λέγοντα τάπερ ὥρων ‘ ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ

[g] ἀπολεύμενοι καὶ. [h] ὑπὸ τῶν.

Digitized by Google

‘ γὰρ τὴν ἀληθηΐην ἀσκέειν ἀντία σεῦ,
‘ ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι· ἄκουσον
‘ δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται
‘ μαχεσόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ
‘ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γάρ σφι
‘ οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυ-
‘ νεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς
‘ κοσμέονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους τε
‘ καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέ-
‘ ψεαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων
‘ τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀν-
‘ ταειρόμενον. νῦν γὰρ πρὸς βασιληΐην
‘ τε καὶ καλλίστην πόλιν τῶν ἐν Ἑλ-
‘ λησι προσφέρεαι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους.’
κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ
λεγόμενα, καὶ δεύτερα ἐπηρώτα, ὅντινα
τρόπον, τοσοῦτοι ἐόντες, τῇ ἑωϋτοῦ στρα-
τιῇ μαχέσονται [a]. ὁ δὲ εἶπε, ‘ Ω βασι-
‘ λεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστῃ, ἢν
‘ μὴ ταῦτά τοι ἐκβῇ, τῇ ἐγὼ λέγω.’

σί. Ταῦτα λέγων, οὐκ ἔπειθε τὸν

[a] ἐόντες, οἷοί τε εἰσι τῇ ἑω. στρατ. μαχέσασθαι.

Digitized by Google

'mihi ſumma contentio eſt adverſus te, 'o rex, veritatem colere; audias vero 'nunc utique. Hi viri ad nobiſcum pug- 'nandum de introitu venere, atque hoc 'apparant. nam ita ſeſe apud eos habet 'conſuetudo: quoties adire vitae pericu- 'lum debent, tunc capita comunt. ſed 'ſcito, ſi et hos et quod in Sparta reſi- 'duum eſt, ſubegeris; nulla hominum 'gens alia eſt, quae contra te, rex, au- 'deat tollere manus. Etenim nunc ad- 'verſus regnum atque civitatem in Grae- 'cia pulcherrimam atque viros praeſtan- 'tiſſimos tendis.' Et admodum haec dicta incredibilia Xerxi videbantur, et denuo interrogabat, quo pacto tantillae copiae cum ſuis pugnabunt. ille vero in- quit, 'O Rex, utere me ut viro menda- 'ci, niſi haec tibi evenerint, prout ego 'dico.'

210. Haec dicens, tamen Xerxi non

Digitized by Google

persuasit. Itaque quatriduum Xerxes supersedit, ratus eos illinc fugam esse facturos. Quinto die quum non discederent, atque ipse putaret impudentia illorum atque temeritate fieri, ut manerent, ira percitus, Medos in eos ac Cissios mittit, imperans ut illos caperent vivos et in conspectum suum ducerent. Medi, ubi facto impetu in Graecos impressionem fecerunt, multi cadebant, aliisque supervenientibus nihil tamen depellebantur, etsi vehementer ingruerent: palam facientes aliis omnibus, et non minimum ipsi regi, penes ipsum quidem multos homines esse, at paucos viros. Fuit autem hic pugnae congressus interdiu.

211. Post, ubi Medi aspere fuissent excepti, tum vero ipsi se subduxere, Persaeque subeuntes excepere, immortales quorum dux erat Hydarnes, rex appellavit, tanquam facile rem profligaturos,

Digitized by Google

Ξέρξεα. τέσσερας μὲν δὴ παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφέας ἀποδρήσεσθαι. πέμπτῃ δὲ, ὡς ἐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλά οἱ ἐφαίνοντο, ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβελίῃ διαχρεώμενοι, μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτὲς Μήδες τε καὶ Κισσίες θυμωθείς· ἐντειλάμενος σφέας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωϋτε. ὡς δ' ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τὲς Ἕλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί· ἄλλοι δ' ἐπεσήϊσαν, καὶ ἐκ ἀπελαύνοντο, καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. δῆλον δ' ἐποίευν παντί τεῳ, καὶ ἐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλέϊ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες· ἐγίνετο δὲ συμβολὴ δι' ἡμέρης.

σια'. Ἐπεί τε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα ἔτοι μὲν ὑπεξήϊσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήϊσαν, τὲς ἀθανάτες ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ ἔτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ ἔτοι συνέμισ-

Digitized by Google

γὸν τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι, καὶ δόρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι ἤπερ οἱ Ἕλληνες· καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεσι[b] χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν. οἱ δὲ βάρβαροι ὁρέωντες φεύγοντας, βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήϊσαν. οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι, ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι· μεταστρεφόμενοι δὲ, κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων. ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτέων τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρεώμενοι, καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω.

σιβ'. Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς

[b] πλήθεϊ.

Ubi et hi cum Graecis congressi, nihilo magis quam Medi proficiebant, sed eodem modo, utpote in loco angusto, pugnantes, et brevioribus hastis quam Graeci utentes, et nullus multitudinum erat usus: ibi Lacedaemonii dignam memoratu pugnam edebant, cum aliis in rebus ostentantes se peritos inter imperitos pugnare, tum vero in eo, quod quoties terga vertebant, conferti fugiebant. Quos barbari dum fugientes cernerent, cum vociferatione et strepitu ingruebant: at Graeci deprehensi revertebantur, ut adversis pectoribus barbaros exciperent: et sic conversi quamvis Persarum innumeram multitudinem prosternebant; aliquot tamen illic ex ipsis etiam Spartiatis occubuere. Persae, posteaquam et catervatim et universis copiis introitum occupare conati, nihil tamen promovebant, iterum sese receperunt.

212. Fertur autem Xerxes, quum

Digitized by Google

ad ſpectaculum adeſſet, in his pugnae congreſſibus ter e ſolio reſiluiſſe, quod videlicet exercitui ſuo timeret. Tunc igitur ita pugnarunt. Poſtridie autem nihilo melius barbari proeliati ſunt. Ita enim pugnabant, ut qui exiſtimarent illos, utpote paucos, ſaucios eſſe, eiſque adhuc ad tollendas manus vires non ſupereſſe. At Graeci eos excepere, inſtructis ordinibus, ac per nationes digeſti, et in ſuo quiſque loco praeter Phocenſes, qui in monte ad iter obſidendum locati erant. Perſae ubi nihil aliud diſcriminis quam in pridiana pugna vident, abſcedunt.

213. Ibi regem ancipitem quodnam in re praeſenti conſilium capeſſeret, Epialtes Eurydemi filius, vir Melienſis, alloquuturus adiit, tanquam magna aliqua re ab illo remunerandus, indicavitque ei tramitem qui per montem in Thermopylas ferebat: quo virtutem eorum Graecorum

Digitized by Google

μάχης λέγεται βασιλῆα θηεύμενον, τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ. τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο· τῇ δ' ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον. ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε, καὶ οὐκ οἵους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταείρασθαι, συνέβαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτάχθησαν, φυλάζοντες τὴν ἀτραπόν. ὡς δὲ οὐδὲν εὕρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων [c], ἀπήλαυνον.

σιγʹ. Απορέοντος δὲ βασιλῆος ὅ,τι χρήσαιτο τῷ παρεόντι πρήγματι, Επιάλτης ὁ Εὐρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεὺς, ἦλθέ οἱ ἐς λόγους, ὡς μέγα τι παρὰ βασιλῆος δοκέων οἴσεσθαι· ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὔρεος φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ

[c] ἐώρων.

Digitized by Google

ὑπομείναντας[d] Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους, ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην· καί οἱ φυγόντι, ὑπὸ τῶν πυλαγόρων, τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων, ἀργύριον ἐπεκηρύχθη· χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτεα δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὄπισθεν λόγοισι σημανέω· ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἧσσον. Ἐπιάλτης μὲν οὕτω ὕστερον τουτέων ἀπέθανε.

σιδ'. Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὡς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρεω, ἀνὴρ Καρύστιος, καὶ Κορυδαλὸς Ἀντικυρεὺς, εἰσὶ οἱ εἴπαντες πρὸς βασιλῆα τούτους τοὺς λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ οὖρος τοῖσι Πέρσῃσι· οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ, τόδε χρὴ σταθμώσασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων πυλαγόροι[e] ἐπεκήρυξαν

[d] ὑπομένοντας. [e] πυλαγόραι.

qui illic manſerant, evertit. Is poſtea Lacedaemoniorum metu in Theſſaliam profugit; ſed cui profugo ab pylagoris, Amphictyonibus ad Pylaeam congregatis, pecunia praeconio publico impoſita fuit: qui interjecto deinde tempore ab Athenade viro Trachinio, Anticyrae (nam illuc redierat) interemptus eſt. Quem, etſi ob aliam cauſſam, quam ego in ſequentibus reddam, Athenades hic interemit, nihilo tamen ſecius a Lacedaemoniis praemio affectus eſt. Hunc in modum Epialtes poſtea interiit.

214. Eſt et alia quae fertur fama, Onetem Phanagorae filium, virum Caryſtium, et Corydalum Anticyrenſem, fuiſſe, qui ea dixerint regi, et circum montem Perſas duxiſſe. Quod apud me prorſus fide caret. nam partim hinc licet conjectemus, quod Graecorum pylagori

Digitized by Google

non Onetae et Corydali, ſed Epialtae Trachinii capiti pecunia et praeconio periculum moverunt, id ſcilicet compertiſſimum habentes: partim quod Epialten ob hoc crimen ſcimus ſe fuga proripuiſſe. Sane quidem etiam, quanquam vir Melienſis Onetes tramitem illum noviſſet, ſi in ea regione multum verſatus fuiſſet: ſed enim Epialtes eſt, qui montem circumduxit, et quod ad tramitem pertinet, illi culpam adſcribo.

215. Xerxes ea quae Epialtes ſe confecturum ſpondebat, probans, majorem in modum laetus, ſine mora Hydarnem cum iis quibus praeerat copiis miſit. Ille circa primam facem e caſtris profectus eſt. Tramitem vero illum indigenae Melienſes veſtigaverunt; eoque inveſtigato Theſſalos deduxere adverſus Phocenſes, eo tempore quo Phocenſes interſepta muro ſemita, erant in loco ſecuro belli; et

οὐκ ἐπὶ Ονήτητε καὶ Κορυδαλῷ ἀργύριον, ἀλλ' ἐπὶ Επιάλτῃ τῷ Τρηχινίῳ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι· τοῦτο δὲ, φεύγοντα Επιάλτην ταύτην τὴν αἰτίην οἴδαμεν. εἰδείη μὲν γὰρ καὶ ἐὼν Μηλιεὺς ταύτην τὴν ἀτραπὸν Ονήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὡμιληκὼς εἴη. ἀλλ' Επιάλτης γάρ ἐστι ὁ περιηγησάμενος τὸ οὖρος· καὶ κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον γράφω.

σιέ. Ξέρξης δὲ, ἐπεί οἱ ἤρεσε [f] τὰ ὑπέχετο ὁ Επιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρὴς γενόμενος, ἔπεμπε Ὑδάρνεα, καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης. ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἁφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες· ἐξευρόντες δὲ, Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν, ἔσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἔκ τε τόσου δὴ κα-

f MS. tantum ἐπεὶ ἤρεσε.

Digitized by Google

τεδέδεκτο [g] ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι.

σις΄. Ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος, οὔνομα δὲ τῷ οὔρεϊ τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τὠυτὸ κεῖται, Ἀνόπαια. τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὔρεος, λήγει δὲ κατά τε Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων [h], καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον, καὶ κατὰ Κερκώπων ἕδρας· τῇ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι.

σιζ΄. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσαν οἱ Πέρσαι τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες οὔρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ, τὰ Τρηχινίων. ἠώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἳ ἐγένοντο ἐπ᾽ ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὔρεος. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὔρεος ἐφύλασσον (ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται) Φωκέων χίλιοι ὁπλῖται, ῥυόμενοί τε τὴν σφε-

[g] κατεδέδαιτο. [h] πρὸς Μηλιέων.

Digitized by Google

ex tanto tempore monſtratus eſt nihil utilis Melienſibus.

216. Sic autem ſeſe habet ille callis: incipit ab Aſopo fluvio, qui per montis meat anfractum, cui monti ac viae idem nomen eſt inditum Anopaea. haec Anopaea per dorſum montis porrecta, deſinit juxta Alpenum urbem, quae prima eſt ex Locridibus, Melienſes verſus ac juxta lapidem nomine Melampygum ac juxta Cercopum ſedes, ubi anguſtiſſimus eſt.

217. Hac ipſa via atque ita ſe habente Perſae Aſopum tranſgreſſi, iter tota nocte fecerunt, habentes a dextra Oetaeorum montes, a ſiniſtra Trachiniorum; ac ſub exortum aurorae in cacumen montis evaſerunt: quo in montis loco (ſicut ſuperius oſtenſum eſt) mille Phocenſium armatorum praeſidium excubabat, tum

Digitized by Google

ad liberandam ſuam terram, tum ad callem tutandum. nam ingreſſus inferior a quibus dictum eſt cuſtodiebatur, et hanc per montem viam ultro polliciti Leonidae cuſtodiebant Phocenſes.

218. Hoc autem modo Phocenſes aſcendiſſe Perſas didicerunt: nam quum montem iſti aſcenderent, prorſus latebant, quia totus erat obſitus quercubus. Quum vero eſſet coeli tranquillitas, edito multo ſtrepitu (ut res poſtulabat) propter frondes ſub pedibus ſtratas, Phocenſes recurrerunt; et dum ſibi arma induunt, confeſtim barbari adfuere: qui conſpicati viros arma ſibi circumdantes, obſtupuere. quippe qui adverſarium nihil ſibi ſperabant appariturum, inciderunt in exercitum. Ibi Hydarnes formidans ne Phocenſes forent Lacedaemonii, Epialten percontatus eſt, cujas ille eſſet exercitus. Mox certior rei factus, Perſas tanquam in aciem inſtruxit. quorum ſagittis mul-

Digitized by Google

τέρην χώρην, καὶ φρυρέοντες τὴν ἀτραπόν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἴρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ ὄρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.

σιή. Ἔμαθον δέ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὄρος, πᾶν ἐὸν δρυῶν ἐπίπλεον· ἦν μὲν δὴ νηνεμίη, ψόφου δὲ γενομένου πολλοῦ, ὡς εἰκὸς ἦν, φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες[a], καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. ὡς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὅπλα, ἐν θωΰματι ἐγένοντο. ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι[b] φανήσεσθαι ἀντίξοον, ἐνεκύρησαν[c] στρατῷ. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταῤῥωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρετο τὸν Ἐπιάλτεα ποδαπὸς εἴη ὁ στρατός· πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως, διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες, ὡς

[a] Φωκαίεες. [b] οὐδένα σφι. [c] ἐνεκήρυσαν.

Digitized by Google

ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὔρεος τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὡς ἐπὶ σφέας ὡρμήθησαν ἀρχὴν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον. οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτεα καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

σιθ'. Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων, πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ, ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἠοῖ σφι θάνατον· ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἔσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον, οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν· τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι, καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων, ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης· ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καί σφεων ἐσχίζοντο αἱ γνῶμαι. οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο δια-

Digitized by Google

tis crebrisque Phocenses quum ferirentur, fugerunt in verticem montis, gnari adversus se omnino illos venisse; et se praeparabant tanquam perditi. Ita isti sentiebant. Verum Phocenses hos nihili aestimantes spernebant ii qui circa Epialten et Hydarnem erant: ita illi rapide de monte descendunt.

219. At iis Graecis qui in Thermopylis erant, primum vates Megistias extis inspectis indicavit mortem illis cum aurora impendere. Postquam vero etiam transfugae notum fecere Persarum montis circuitum, illi quidem adhuc noctu signum dederunt. Tertio loco significavere speculatores diurni, qui a verticibus montis decurrerant jam die illucescente. Hic inter se consultantes Graeci, sententiis discrepabant. alii enim stationem non sinebant deserere, alii contra tendebant.

Digitized by Google

Ita diſſidentes partim abſcedunt, dilapſique in ſuam quiſque urbem ſe recipiunt: partim cum Leonide ad illic perſtandum ſe accingunt.

220. Fertur autem ipſe Leonides eos qui abſceſſere dimiſiſſe, ne perirent procurans; ſe vero et Spartiatas, qui adeſſent, non facturos e ſua dignitate, ſi ſtationem deſererent, ad quam veniſſent omnino cuſtodituri. Ad hanc quoque ego magis opinionem vergo, Leonidem, poſteaquam animadvertit ſocios minime promptos eſſe et nolle ſimul periculum ſubire, veniam eis abeundi dediſſe, ſibi vero decedere inhoneſtum putaſſe: permanenti autem illic ingentem gloriam futuram, et Spartae felicitatem non defuturam. Siquidem jam inde ab initio moti hujus belli Spartiatis conſulentibus a Pythia redditum erat oraculum, fore ut aut Sparta everteretur a barbaris, aut rex ipſorum occumberet.

Digitized by Google

κριθέντες, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο, καὶ διασκεδασθέντες, κατὰ πόλις ἕκαστοι ἐτράποντο· οἱ δὲ αὐτέων ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρασκευάδατο.

σκ′. Λέγεται δὲ ὡς αὐτὸς σφέας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἦλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖστος εἰμὶ, Λεωνίδην, ἐπεί τε ᾔσθετο τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπροθύμους, καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφεας ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ, κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο [d] γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτῃσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ᾽ ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλῆα σφέων

d MS. ἐκέχρητο.

ἀπολέσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι ἔχοντα χρᾷ, λέγοντα ὧδε,

Ὑμῖν δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
Ἢ μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
Πέρθεται· ἢ τὸ μὲν, οὐκὶ, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλῆ [e] φθίμενον Λακεδαίμονος οὖρος.
Οὐ γὰρ τῶν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
Ἀντιβίην. Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδέ ἑ φημὶ
Σχήσεσθαι, πρὶν τῶν δ' ἕτερον διὰ πάντα δάσηται.

ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον, ἢ γνώμῃ διενεχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους.

σκαʹ. Μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε. οὐ γὰρ μοῦνον τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ τὸν μάντιν ὃς εἵπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνῆνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον ἅπαντα ἐκ [f] τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν εἰπόντα [g], φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ

[e] βασιλῆα. [f] MS. τοῦτον εἰπόντα ἐκ. [g] Vocem εἰπόντα ignorat MS.

Quod oraculum hexametris illa verſibus reddidit, in haec verba,

Vobis, amplivagae colitis qui moenia Spartae,
Aut urbs clara dabit Perſa victore ruinam:
Aut (ſi non erit hoc) oriundus ab Hercule quidam
Flebitur extinctus rex in Lacedaemonis ora.
Nam neque taurorum neque vim feret ille leonum,
Sed Jovis, et cujus reor haud tolerabile robur,
Alterutrum donec paſſim diſcerpſerit horum.

Haec reputantem Leonidem, cupidumque gloriae ſolius comparandae Spartiatis dimiſiſſe ſocios potius, quam illos qui abierunt, in ſententiis diſſidentes, tam deformiter abiſſe.

221. Cujus rei non minimo id mihi teſtimonio eſt, quod non modo alios, ſed etiam vatem Megiſtian, hujus expeditionis comitem, Acarnanem, qui a Melampode oriundus dicebatur, hunc qui etiam praedixit ex extis ea quae erant illis eventura, propalam Leonides dimiſerit, ne ſe-

Digitized by Google

cum periret; at iſte dimiſſus tamen ipſe non deſeruit, filium modo, qui ei unicus erat, una militantem miſſum fecit.

222. Ita ſocii quos Leonides remittebat, ei obtemperantes abiere. Theſpienſes tantum atque Thebani perſtitere cum Lacedaemoniis: Thebani quidem, inviti ac nolentes, quippe quos Leonides loco obſidum diſtinebat: Theſpienſes vero libentiſſimi, qui negaverunt ſe Leonide et iis qui cum eo erant deſertis abſceſſuros: permanenteſque una cum illo occubuerunt: quorum dux erat Demophilus Diadromae filius.

223. Xerxes, ſub exortum ſolis libaminibus factis, tantiſper moratus dum tempus eſſet quo forum ſolet maxime frequens eſſe hominibus, e caſtris movit. etenim ita ab Epialte erat mandatum. nam deſcenſus a monte, compendiarius

Digitized by Google

συναπόληταί σφι. ὁ δὲ, ἀποπεμπόμενος, αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπελίπετο, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

σκβ'. Οἱ μέν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι, οἴχοντό τε ἀπιόντες, καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδῃ. Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τουτέων δὲ, Θηβαῖοι μὲν, ἀέκοντες ἔμενον, καὶ οὐ βουλόμενοι· κατεῖχε γάρ σφεας Λεωνίδης, ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος· Θεσπιέες δὲ, ἑκόντες μάλιστα· οἳ οὐκ ἔφασαν, ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτέων Δημόφιλος Διαδρόμεω.

σκγ'. Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχὼν χρόνον, ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώρην πρόσοδον ἐποιέετο. καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω. ἀπὸ γὰρ τοῦ οὔρεος ἡ κατά-

βασις συντομωτέρη ἐστὶ, καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ἤπερ ἡ περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. οἵ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξεα προσήϊσαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήϊσαν ἐς τὰ εὐρύτατον τοῦ αὐχένος. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος ἐφυλάσσετο. οἱ δὲ, ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα [a] ἐμάχοντο· τά τε δὴ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν, ἔπιπτον πλήθεϊ πολλοὶ τῶν βαρβάρων. ὄπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας, ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλαὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτέων ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ διεφθείροντο· πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων. ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἅτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιϊόντων τὸ ὄρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγι-

[a] στεινότερα.

Digitized by Google

magis ac brevioris multo ſpatii quam circuitus atque aſcenſus. Et Barbari igitur, qui circa Xerxem erant, acceſſere, et Leonides ac Graeci, qui cum eo erant, tanquam ad necem exitum facturi, jam multo magis quam a principio itidem progreſſi ſunt ad faucium partem laxiſſimam. nam munitiones muri eos tutabantur. Et qui ſuperioribus diebus in loca arcta prodeuntes dimicaverant, tunc extra anguſtias facto conflictu permulti barbarorum cadebant. Nam duces a tergo ſui quiſque agminis, flagellis quae geſtabant unumquemque caedebant, aſſidue ad procedendum adhortantes. unde multi eorum in mare decidentes abſumebantur, multo plures invicem vivi proculcabantur, quum nulla pereuntis ratio haberetur. Quumque ſcirent impendere ſibi necem ab iis qui montem circumiverant, quantum maxime roboris poterant id in

Digitized by Google

barbaros ostendebant, ingruentes ac sese intrudentes.

224. Quorum plerisque quum jam lanceae diffractae essent, illi vero gladiis Persas obtruncabant, et Leonides in hoc discrimine cecidit, navata strenuissime opera, et cum eo alii insignes, multi vero etiam non insignes Spartani: quorum ego tanquam dignorum virorum nomina sciscitatus sum; sed et sciscitatus fui trecentorum omnium. Persarum quoque illic cum multi alii celebres ceciderunt, tum vero duo Darii filii, Abrocomes et Hyperanthes: quos Darius ex Phrataguna Artanis filia sustulerat. Artanes autem, Darii regis frater, et Hystaspis filius nepos Arsamis erat, qui quum Dario filiam nuptum dedit, omnem insuper ei domum tradidit, ut qui esset unicae pater.

Digitized by Google

ϛον ἐς [b] τὺς βαρβάρυς, παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες.

σκδ'. Δόρατα μέν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτέων τηνικαῦτα ἐτύγχανε κατεηγότα ἤδη, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. Λεωνίδηςτε ἐν τύτῳ τῷ πόνῳ πίπτει, ἀνὴρ γενόμενος ἄριϛος, κὶ ἕτεροι μετ' αὐτῦ ὀνομαϛοὶ, πολλοὶ δὲ καὶ ὐκ ὀνομαϛοὶ Σπαρτιητέων [c], τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ ὐνόματα. ἐπυθόμην δὲ κὶ ἁπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτυσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὐνομαϛοὶ, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείυ δύο παῖδες, Αβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Αρτάνεω [d] θυγατρὸς Φραταγύνης γεγονότες Δαρείῳ. ὁ δὲ Αρτάνης, Δαρείυ μὲν τῦ βασιλῆος ἦν ἀδελφεὸς, Ὑϛάσπεος δὲ τῦ Αρσάμεω παῖς. ὃς καὶ ἐκδιδὺς τὴν θυγατέρα Δαρείῳ, τὸν οἶκον πάντα τὸν ἑωϋτῦ ἐπέδωκε, ὡς μύνης οἱ ἐύσης ταύτης τέκνυ.

b ὅσον ἔχον μέγεθος ἐς. c μετ' αὐτῦ ὀνομαϛοὶ Σπαρτιῆται.
d Αταρνεω et mox Αταρνης.

στκέ. Ξέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχεόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω· Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλός· ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπερεξείρυσαν [c], καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκεε μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. ὡς δὲ τούτους ἥκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος. ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος, ἐλθόντες, ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνὸς οὗτος [f] ἐστὶ ἐν τῇ ἐσόδῳ ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἕστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρῃσι τῇσι αὐτῶν αἳ ἐτύγχανον [g] ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν, ἐξ ἐναντίης ἐπισπόμενοι, καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες· οἱ δὲ, πε-

[c] ὑπεξείρυσαν. [f] Haec vox οὗτος non est in MS. [g] αὐτίκα ἐτύγχανον.

225. Xerxis igitur duo fratres de cadavere Leonidae pugnantes occubuere; adeoque vehemens fuit Perſarum Lacedaemoniorumque conflictus, donec Graeci et cadaver Leonidae virtute ſubtraxerunt, et quater adverſarios fugere compulerunt. et eouſque perſtiterunt, dum ii qui cum Epialte erant adfuere. Quos ubi venire audierunt Graeci, tum vero pugnandi ardor immutatus eſt. nam ad anguſtias viae ſeſe retro recepere: et praetergreſſi murum, quum veniſſent, in tumulo addenſati ſederunt cuncti, praeter Thebanos. Eſt autem iſte tumulus in ingreſſu, ubi nunc ad Leonidem ſtat lapideus leo. Hoc in loco defenſantes ſe gladiis ſuis, qui adhuc ſupererant, barbari et manibus et mucronibus obruerunt inceſſentes; alii ex adverſo urgentes, et in munitionem muri terra congeſta; alii undi-

Digitized by Google

que circumvenientes et circumſtantes.

226. Lacedaemonii autem atque Theſpienſes quum tales extiterint, praeſtantiſſimus tamen extitiſſe fertur Dieneces Spartiata: quem, antequam cum Medis confligeretur, hoc dictum dixiſſe ajunt: quum a quodam Trachinio audiſſet barbaros ubi emiſſuri eſſent arcus, prae multitudine ſagittarum ſolem obducturos, tantam eorum eſſe copiam, adeo non his expavefactus eſt, ut parvi faciens Medorum turbam, reſponderit, Omnia ſibi bona Trachinium hoſpitem nunciare, ſi Medis ſolem occultantibus ſub umbra cum illis, et non in ſole pugna ipſis futura eſſet. Haec et alia hujuſmodi dicta ajunt Dienecem Lacedaemonium reliquiſſe monumenta.

227. Poſt hunc e Lacedaemoniis duo fratres praeſtantiſſimi feruntur fuiſ-

Digitized by Google

ϱιελθόντες πάντοθεν περιςαδόν.

σκϛ'. Λακεδαιμονίων δὲ ϗ Θεσπιέων τοιȣ́των γενομένων, ὅμως λέγεται ἄϱιςος ἀνὴϱ γενέσθαι Σπαϱτιήτης Διηνέκης· τὸν τόδε φασὶ εἰπεῖν[h] τὸ ἔπος πϱὶν ἢ συμμῖξαι σφέας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πϱός τευ τῶν Τϱηχινίων ὡς ἐπεὰν οἱ βάϱβαϱοι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τȣ̃ πλήθεος τῶν ὀϊςῶν ἀποκϱύπτȣσι· τοσȣ̃τό τι πλῆθος αὐτέων εἶναι. τὸν δὲ, ȣ̉κ ἐκπλαγέντα τȣ́τοισι, εἰπεῖν[h] (ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον τὸ Μήδων πλῆθος) ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τϱηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκϱυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον, ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πϱὸς αὐτȣ̀ς ἡ μάχη, ϗ ȣ̉κ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιȣτότϱοπα ἔπεα φασὶ Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα.

σκζ'. Μετὰ δὲ τȣ̃τον ἀϱιςεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοὶ, Αλ-

h εἶπαι bis.

φεός τε καὶ Μάρων, Ορσιφάντυ παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμεε μάλιστα τῷ ὄνομα ἦν Διθύραμβος, Ἁρματίδεω.

σκή. Θαφθεῖσι δέ σφι αὐτῦ ταύτῃ τῇπερ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε,

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
Εκ Πελοποννάσυ i χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται. τοῖσι δὲ Σπαρτιήτῃσι ἰδίῃ,

Ω ξεῖν', ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
Κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τῦτο· τῷ δὲ μάντι, τόδε,

Μνῆμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὅν ποτε Μῆδοι
Σπερχειὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι·
Μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς,
Ουκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μέν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ

i Εκ Πελοποννάσυ.

ſe, Alpheus et Maron, Orſiphanto geniti: e Theſpienſibus autem excelluit maxime Dithyrambus Harmatidae filius.

228. His eo loci ubi ceciderunt ſepultis, et iis ſociis qui prius occubuerunt, quam a Leonide dimiſſi abierunt, epigrammata his verbis inſcripta ſunt,

Terdecies centum hic certarunt millibus olim
E Peloponneſo millia quarta virûm.

Haec univerſis ſuperſcripta ſunt: iſta peculiariter Spartiatis,

Nos Lacedaemoniis refer hic, peregrine, jacentes,
Illorum dictis dum damus obſequium.

Et Lacedaemoniis quidem iſtud: vati autem quod ſequitur;

Nobilis hoc buſtum eſt (Medi occidere) Megiſtae,
Sperchium ad fluvium: non ſed inultus obit.
Qui vates obitum quamvis praeſciret adeſſe,
Spartae haud ſuſtinuit deſeruiſſe duces.

Qui hos inſcriptionibus et cippis exorna-

Digitized by Google

runt, praeter inſcriptionem vatis Amphictyones fuere: at iſtud vatis Megiſtiae, Simonides Leoprepis filius, propter hoſpitii jucunditatem inſcripſit.

229. Ex his trecentis feruntur duo Eurytus et Ariſtodemus, et quum liceret ambobus publico jure utentibus aut ſalutem ſibi parare Spartam euntibus, ſicut erant e caſtris ab Leonide remiſſi, et decumbebant in Alpenis acerrime oculis laborantes; aut, ſi reverti recuſarent, una cum aliis occumbere: quum liceret illis alterutrum facere, noluiſſe idem conſilium ſequi: ſed quum diſcreparent, Eurytum quidem audita Perſarum circuitione petiiſſe arma, et quum induiſſet juſſiſſe hilotam ad pugnantes ducere. hunc ubi duxit, illum qui duxerat fugae ſe mandantem abiiſſe, illum dato in agmen impetu occubuiſſe: Ariſtodemium vero prae

Digitized by Google

τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτυόνες εἰσὶ σφέας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω, Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

σκθ΄. Δύο δὲ τουτέων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὔρυτόν τε καὶ Ἀριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι, κοινῷ λόγῳ χρησαμένοισι, ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὡς μεμετιμένοι τε ἔσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω, καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ μέγιστον· ἢ εἴγε μὴ ἐβούλοντο νοστῆσαι, ἀποθανέειν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι· παρεόν σφι τουτέων τὰ ἕτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελῆσαι [a] ὁμοφρονέειν. ἀλλὰ γνώμῃ διενειχθέντας, Εὔρυτον μὲν, πυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα, καὶ ἐσδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἵλωτα ἐς τοὺς μαχομένους· ὅκως δὲ αὐτὸν ἤγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα, οἴχεσθαι φεύγοντα· τὸν δὲ, ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὅμιλον, διαφθαρῆναι. Ἀριστό-

a MS. ἐθέλησαν.

δημον δὲ, λειποψυχέοντα λειφθῆναι. εἰ μὲν νυν ἦν μοῦνον Ἀριςόδημον ἀλογήσαντα[b] ἀπονοςῆσαι ἐς Σπάρτην, ἢ καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ, οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίην προσθέσθαι· νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου[c], τοῦ δὲ, τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μηνῖσαι μεγάλως Ἀριςοδήμῳ.

σλ'. Οἱ μέν νυν οὕτω σωθῆναι λέγουσι Ἀριςόδημον ἐς Σπάρτην, καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε· οἱ δὲ, ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ ςρατοπέδου, ἐξεὸν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην, οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ, περιγενέσθαι· τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ, ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην, ἀποθανεῖν.

σλα'. Απονοςήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριςόδημος, ὄνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε, ἠτίμωτο· οὔτέ οἱ πῦρ

[b] ἀλγήσαντα. [c] τοῦ μὲν, ἀπολομένου.

ignavia remansisse. Quod si vel Aristodemus solus redire Spartam neglexisset, aut si pariter ambo reduces fuissent, videntur mihi Spartiatae nullam iis poenam irrogaturi fuisse; nunc autem altero eorum extincto, altero qui vicinus eidem occasioni, tamen occumbere noluerit, necessario debuisse magnopere irasci Aristodemo.

230. Quidam hunc in modum et ob hanc caussam Aristodemum sospitem rediisse Spartam ajunt. Alii autem ab exercitu pro nuncio missum, quum posset pugnae quae fiebat adesse, noluisse, sed moratum in via, fuisse superstitem: sociumque ejus qui una mittebatur, in pugnam profectum oppetiisse.

231. Lacedaemonem igitur regressus Aristodemus probro et ignominia notatus est: qualia quum exciperet, erat infamis,

Digitized by Google

neque eum quisquam Spartiatarum igni aut alloquio impertivit; et ignominiam subibat Aristodemus fugax appellatus. Verum hic omnem sibi objectam culpam in pugna apud Plataeas gesta delevit.

232. Fertur item alius ex eisdem trecentis superfuisse, in Thessaliam pro nuncio missus, cui nomen erat Pantitae: sed Spartam reversus, quum opprobrium esset, sese strangulasse.

233. Thebani autem, quorum dux erat Leontiades, hactenus vi retenti a partibus Graecorum dimicaverunt adversus regis copias; at ubi res Persarum superiores esse animadverterunt, ibi a Graecis cum Leonida ad tumulum ire properantibus se dissociantes, manus ad barbaros protenderunt, ad eosque propius accesserunt, referentes, quod verissimum erat, sese cum Medis sentire, terramque et a-

Digitized by Google

ὐδεὶς ἔναυε Σπαρτιητέων, οὔτε διελέγετο. ὄνειδός τε εἶχε, ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενεχθεῖσάν οἱ αἰτίην.

σλβ'. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τουτέων, περιγενέσθαι, τῷ οὔνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἠτίμωτο, ἀπάγξασθαι.

σλγ'. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο, ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι, πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν· ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνὸν, ἀποσχισθέντες τουτέων, χεῖράς τε προέτεινον, καὶ ἤισαν ἆσσον τῶν βαρβάρων· λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ μηδίζουσι, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώ-

τοισι ἔδοσαν βασιλέϊ· ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι, ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, καὶ ἀναίτιοι εἶεν [d] τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλέϊ· ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τουτέων μάρτυρας. οὐ μέντοι τάγε πάντα ηὐτύχησαν· ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μέν τινας αὐτέων [e] καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῦνας αὐτέων, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιζον στίγματα βασιλήϊα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω. τοῦ τὸν παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων, καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

σλδ΄. Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες οὕτω ἠγωνίσαντο. Ξέρξης δὲ καλέσας Δημάρητον, εἰρώτα ἀρξάμενος ἐνθένδε, ‘ Δημάρητε, ἀνὴρ εἶς ἀγαθός. τεκ‘ μαίρομαι δὲ τῇ ἀληθηΐῃ· ὅσα γὰρ εἶ-

[d] εἶναι. [e] Voc haec αὐτέων non est in MS.

quam regi inter primos dedisse; at vi coactos ad Thermopylas venisse, et a culpa cladis regi illatae abesse. Haec allegantes, quorum etiam Thessalos testes habebant, servati sunt: non tamen omnia fortunati fuerunt. nam barbari qui eos illuc progressos cepere, aliquos horum ut accedebant etiam obtruncaverunt; pluribus, jussu Xerxis, regias notas inusserunt, a duce Leontiade exorsi: cujus filium Eurymachum postea Plataeenses, quadringentorum Thebanorum ducem, quum urbem ipsorum teneret, interemere.

234. Hunc quidem in modum Graeci ad Thermopylas dimicaverunt. Xerxes autem accitum Demaratum interrogavit, hinc orsus, ' Demarate, virum te bonum ' esse indicio veritatis experior; quae enim

Digitized by Google

'dixisti, ea omnia perinde evenere: nunc hoc mihi pandito, 'Quotnam sunt reliqui Lacedaemonii, quotve eorum tales 'in re bellica? an et universi?' Cui Demaratus, 'Multitudo, rex, inquit, Lacedaemoniorum omnium magna est, et 'civitates multae. Quod autem discere 'vis, scies: Est enim in Lacedaemone 'urbs Sparta octo millium ferme viro'rum, qui omnes iis qui hîc pugnavere 'sunt similes;' ceteri Lacedaemonii, non illis quidem similes, sed tamen strenui. Ad hunc Xerxes, 'Demarate, inquit, a'gedum expone quo pacto hos viros mi'nimo cum labore subigamus.' tu namque calles quo tendant eorum consilia, utpote quorum rex fuisti.

235. Cui Demaratus, 'Quum, in'quit, me, ô rex, libenter consulas, ae'quum est me tibi expromere, quod sit 'optimum; nempe, si trecentas naves ex

Digitized by Google

' πας, ἅπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι εἰπὲ ' κόσοι τινές εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι· ' καὶ τουτέων ὁκόσοι τοιοῦτοι τὰ πολέμια, ' εἴτε καὶ ἅπαντες.' ὁ δ' εἶπε, ' Ὦ βασιλεῦ, ' πλῆθος μὲν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων ' πολλὸν, καὶ πόλις πολλαί· τὸ δὲ θέλεις ' ἐκμαθέειν, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῇ Λακεδαί-' μονι [f] Σπάρτη, πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχι-' λίων μάλιστα· καὶ οὗτοι πάντές εἰσι ὁ-' μοῖοι τοῖσι ἐνθάδε μαχεσαμένοισι.' οἵγε μὴν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι, τούτοισι μὲν οὐκ ὁμοῖοι, ἀγαθοὶ δέ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης, ' Δημάρητε, τέῳ τρόπῳ ἀπονητότατα ' τῶν ἀνδρῶν τουτέων ἐπικρατήσομεν; ἴθι, ' ἐξηγέο.' σὺ γὰρ ἔχεις αὐτέων τὰς διεξόδους [g] τῶν βουλευμάτων, οἷα βασιλεὺς γενόμενος.

σλε'. Ὁ δ' ἀμείβετο, ' Ὦ βασιλεῦ, εἰ ' μὲν δὴ συμβουλεύεαί μοι προθύμως, δί-' καιόν μέ σοί ἐστι φράζειν τὸ ἄριστον. εἰ ' τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας

[f] Λακεδαιμονίῃ. [g] αὐτέων διεξόδους.

Digitized by Google

‘ ἀποϛείλειας ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χώρην. ‘ ἔϛι δὲ ἐπ’ αὐτῇ νῆσος ἐπικειμένη, τῇ οὔ‑ ‘ νομά ἐϛι Κύθηρα· τὴν Χείλων[h], ἀνὴρ ‘ παρ’ ἡμῖν σοφώτατος γενόμενος, κέρδος ‘ μέζον ἔφη εἶναι Σπαρτιήτῃσι κατὰ τῆς ‘ θαλάσσης καταδεδυκέναι μᾶλλον ἢ ὑ‑ ‘ περέχειν, αἰεί τι προσδοκῶν ἀπ’ αὐτῆς ‘ τοιοῦτο ἔσεσθαι οἷόν τι ἐγὼ ἐξηγέομαι· ‘ οὔτι τὸν σὸν ϛόλον προειδώς, ἀλλὰ πάν‑ ‘ τα ὁμοίως φοβεόμενος ἀνδρῶν ϛόλον. ἐκ ‘ ταύτης ὦν τῆς νήσου ὁρμεώμενοι, φοβεόν‑ ‘ των τοὺς Λακεδαιμονίους. παροίκου δὲ πο‑ ‘ λέμου σφι ἐόντος οἰκηΐου, οὐδὲν δεινοὶ ἔσον‑ ‘ ταί τοι, μὴ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἁλι‑ ‘ σκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ, βοηθέωσι ταύ‑ ‘ τῃ. καταδουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης ‘ Ἑλλάδος, ἀσθενὲς ἤδη τὸ Λακωνικὸν ‘ μοῦνον λείπεται. ἢν δὲ ταῦτα μὴ ποι‑ ‘ ῇς, τάδε τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔϛι τῆς ‘ Πελοποννήσου ἰσθμὸς ϛεινός. ἐν τούτῳ ‘ τῷ χώρῳ πάντων Πελοποννησίων συν‑

[h] Χίλων.

' navali copia in oram Lacedaemoniam
' mittas. adjacet autem illi insula nomi-
' ne Cythera: quam obrui mari quàm
' extare conducibilius esse Spartiatis Chi-
' lon ajebat, vir apud nos sapientissimus:
' videlicet expectans semper ab ea aliquid
' tale futurum, quale nunc ego exponο;
' non ille quidem tuam classem praevi-
' dens, sed quamcunque similiter exti-
' mescens. Ex hac igitur insula exorti
' tui Lacedaemonios territent. Ita illi ex
' vicino nacti domesticum bellum, nihil
' tibi erunt timendi, ne ceterae Graeciae,
' quum a tuis pedestribus copiis expug-
' natur, auxilia ferant: subacta autem re-
' liqua Graecia, Laconica sola jam lin-
' quitur invalida. Quod nisi feceris, hoc
' fore expecta: Est Peloponnesi arctus
' isthmus, quo in loco Peloponnensibus

Digitized by Google

'omnibus adversum te conjuratis, alia 'tibi proelia superioribus atrociora futura expecta. At si illud feceris, citra 'proelium et isthmus hic et civitates tibi 'se dedent.'

236. Post hunc Achaemenes, Xerxis frater, classis praefectus, quum ei colloquio interesset, veritus ne Xerxes ad id agendum induceretur, 'Animadverto, inquit, te, ô rex, verba admittere viri qui 'tibi prospere agenti invidet, aut etiam 'res tuas prodit. His enim moribus uti 'Graeci gaudent, ut et fortunato invideant et meliorem oderint. Quod si e 'praesenti conditione, quum naves quadringentae naufragium fecerint, trecentas alias e cetera classe miseris ad obeundam Peloponnesum, fiunt nobis adversarii pares ad decertandum. at si

Digitized by Google

‘ ομοσάντων ἐπὶ σοὶ, μάχας ἰσχυροτέ-
‘ ρας ἄλλας τῶν γενομένων προσδέκεο ἔ-
‘ σεσθαί τοι. ἐκεῖνο δὲ ποιήσαντι, ἁμα-
‘ χητὶ ὅ,τε ἰσθμὸς οὗτος καὶ αἱ πόλις
‘ προσχωρήσουσι.’

σλϛ΄. Λέγει μετὰ τοῦτον Ἀχαιμένης, ἀδελφεός τε ἐὼν Ξέρξεω, καὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγὸς, παρατυχών τε τῷ λόγῳ, καὶ δείσας μὴ ἀναγνωσθῇ Ξέρξης ποιέειν ταῦτα, ‘ Ω βασιλεῦ,
‘ ὁρέω σε ἀνδρὸς ἐκδεκόμενον λόγους, ὃς
‘ φθονέει τοι εὖ πρήσσοντι, ἢ καὶ προ-
‘ διδοῖ πρήγματα τὰ σά. καὶ γὰρ δὴ
‘ καὶ τρόποισι τοιούτοισι χρεώμενοι οἱ
‘ Ἕλληνες χαίρουσι· τοῦ τε εὐτυχέειν
‘ φθονέουσι, καὶ τὸ κρέσσον στυγέουσι. εἰ
‘ δ’ ἐπὶ τῇσι παρεούσῃσι τύχῃσι, τῶν νέες
‘ νεναυηγήκασι τετρακόσιαι, ἄλλας ἐκ
‘ τοῦ στρατοπέδου τριηκοσίας ἀποπέμψεις
‘ περιπλώειν Πελοπόννησον, ἀξιόμαχοί
‘ τοι γίνονται οἱ ἀντίπαλοι· ἁλὴς δὲ

‘ ἐών ὁ ναυτικὸς στρατὸς, δυσμεταχεί-
‘ ριστός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἀρχὴν
‘ οὐκ ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται· καὶ πᾶς
‘ ὁ ναυτικὸς τῷ πεζῷ ἀρήξει, καὶ ὁ πε-
‘ ζὸς τῷ ναυτικῷ, ὁμοῦ πορευόμενος. εἰ
‘ δὲ διασπάσεις, οὔτε σὺ ἔσεαι κείνοισι
‘ χρήσιμος, οὔτε κεῖνοι σοί· τὰ σεωϋτοῦ
‘ δὲ τιθέμενος εὖ, γνώμην ἔχων τὰ τῶν
‘ ἀντιπολέμων μὴ ἐπιλέγεσθαι πρήγ-
‘ ματα, τῇ τε στήσονται τὸν πόλεμον,
‘ τά τε ποιήσουσι, ὅσοι τε πλῆθός εἰσι.
‘ ἱκανοὶ γὰρ ἐκεῖνοί γε αὐτοὶ ἑωϋτῶν
‘ πέρι φροντίζειν εἰσὶ, ἡμεῖς δὲ ἡμέων
‘ ὡσαύτως. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ἢν ἴωσι
‘ ἀντία Πέρσῃσι ἐς μάχην, οὐδὲν τὸ
‘ παρεὸν τρῶμα ἀνιεῦνται.’

σλζ΄. Ἀμείβεται Ξέρξης τοῖσδε, Ἀχαίμενες, εὖ τε μοι δοκέεις λέγειν, καὶ ποιήσω ταῦτα. ‘ Δημάρητος δὲ λέγει
‘ μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοὶ, γνώ-
‘ μη μέν τοι ἑσσοῦται ὑπὸ σεῦ. οὐ γὰρ

'conjuncta classis fuerit, inoppugnabilis 'illis reddetur, et omnino nobis illi impares erunt: simulque omnis exercitus 'nauticus terrestri, et invicem terrestris, 'una iter faciens, nautico erit auxilio. 'Quos si distraxeris, neque tu illis usui 'eris, neque illi tibi: sed tua ipsius bene 'constituens eoque animo agens, ut adversariorum res non perpendas, vel ubi 'bellum gesturi sint, vel quae acturi, vel 'quot numero sint. Illi enim soli ad sibiipsis prospiciendum sufficiunt, et nos 'itidem ad consulendum nobis. Quod si 'Lacedaemonii adversus Persas in pugnam ibunt, praesens hoc vulnus minime 'sanabunt.'

237. Ad haec subjiciens Xerxes, 'Recte, inquit, Achaemenes, mihi videris dicere: quae et faciam. Demaratus, 'quod optimum ille quidem mihi sperat 'esse, id suadet: ejus tamen sententia a

Digitized by Google

'tua ſuperatur. Neque enim illud ad-
'mitto, eum nolle rebus meis bene con-
'ſultum, ut ex iis quae antea ab eo dicta
'ſunt, et ex ipſa re conjecto. Quoniam
'civis quidem civi ſecundis rebus prae-
'dito invidet, et in taciturnitate eum male
'odit: neque quidquam civi conſultanti,
'vir civis quae optima ſibi videntur, ſua-
'deat; niſi prope acceſſerit ad virtutem,
'quales pauci ſunt. Hoſpes autem hoſ-
'piti proſpera fortuna utenti, omnium
'eſt benevolentiſſimus, eique conſultanti
'optima conſuluerit. Quapropter ab in-
'ſectatione in Demaratum, quum ſit hoſ-
'pes mihi, poſthac abſtinere jubeo.'

238. Haec Xerxes loquutus, inter caeſos tranſiit, ubi erat Leonides: quem quum audiſſet Lacedaemoniorum regem eundemque ducem fuiſſe, juſſit, poſtquam abcidiſſent caput, in crucem tolli. Et mihi cum multis quidem aliis indiciis,

Digitized by Google

‘ δὴ ἐκεῖνό γε ἐνδέξομαι, ὅκως οὐκ εὐνοέει
‘ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσι τε λεγο-
‘ μένοισι πρότερον ἐκ τούτου σταθμώμε-
‘ νος, καὶ τῷ ἐόντι· ὅτι πολιήτης μὲν
‘ πολιήτῃ εὖ πρήσσοντι φθονέει, καὶ ἐστι
‘ δυσμενὴς τῇ σιγῇ· οὐδὲ ἂν [a] συμβουλευο-
‘ μένου τοῦ ἀστοῦ, πολιήτης ἀνὴρ τὰ ἄρι-
‘ στά οἱ δοκέοντα εἶναι ὑποθέοιτο, εἰ μὴ
‘ πρόσω ἀρετῆς ἀνήκοι· (σπάνιοι δ' εἰσὶ
‘ οἱ τοιοῦτοι) ξεῖνος δὲ ξείνῳ εὖ πρήσσοντι
‘ ἐστὶ εὐμενέστατον πάντων, συμβουλευο-
‘ μένου τε ἂν συμβουλεύσειε τὰ ἄριστα.
‘ οὕτω ὦν κακολογίης πέρι τῆς ἐς Δημά-
‘ ρητον, ἐόντος ἐμοὶ ξείνου, περιέχεσθαί
‘ τινα τοῦ λοιποῦ κελεύω.’

σλη'. Ταῦτα εἴπας Ξέρξης διεξήιε διὰ τῶν νεκρῶν· καὶ Λεωνίδεω πέρι [b] ἀκηκοὼς, ὅτι βασιλεύς τε ἦν καὶ στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν κεφαλὴν ἀνασταυρῶσαι. δῆλά μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοισι, ἐν δὲ

[a] οὐδ' ἄν. b Vox haec πέρι non est in MS.

δὴ καὶ τῶδε ὐκ ἥκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθυμώθη ζώοντι Λεωνίδῃ. ὐ γάρ κοτε[c] ἐς τὸν νεκρὸν ταῦτα παρηνόμησε· ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζουσι τῶν ἐγὼ οἶδα ἀνθρώπων Πέρσαι ἄνδρας ἀγαθὺς τὰ πολέμια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίευν τοῖσι ἐπετέτακτο ποιέειν.

σλθ΄. Ανειμι δὲ ἐκεῖσε τῦ λόγυ τῇ μοι πρότερον ἐξέλιπε. ἐπύθοντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρῶτοι, καὶ οὕτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δελφὺς ἀπέπεμψαν. ἔνθα δή σφι ἐχρήσθη τὰ ὀλίγῳ πρότερον εἶπον. ἐπύθοντο δὲ τρόπῳ θωϋμασίῳ. Δημάρητος γὰρ ὁ Αρίστωνος, φυγὼν ἐς Μήδυς, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, καὶ τὸ οἰκὸς ἐμοὶ συμμάχεται, οὐκ ἦν εὔνοος Λακεδαιμονίοισι. πάρεστι δὲ εἰκάζειν εἴτε εὐνοίῃ ταῦτα ἐποίησε, εἴτε καὶ καταχαίρων. ἐπεί τε γὰρ Ξέρξῃ

[c] ὐ γάρ ἄν κοτε.

tum hoc non minimo factum fuit manifestum, regem Xerxem maxime omnium excanduisse in Leonidem viventem: nam alioqui nunquam in defunctum hoc genere deliquisset; quum ex omnibus quos ego novi hominibus Persae maxime soleant viros in re militari praestantes honore afficere. Illi igitur quibus imperatum erat, id exequuti sunt.

239. Redeo ad eam narrationem unde antea defecit. Lacedaemonii primi regem adversus Graeciam tendere perceperunt, atque ita Delphos ad oraculum miserunt: ubi responsum est id redditum, cujus paulo ante memini. Perceperunt autem miro modo. Demaratus enim Aristonis filius qui profugit ad Medos, non ille erat Lacedaemoniis benevolus (ut ego quidem arbitror, et ratio mecum militat) tamen hoc fecit, sive in hoc bene illis consultum vellet, ut conjectare licet, sive

Digitized by Google

quod insultaret. Nam posteaquam Xerxes statuit adversus Graeciam sumere expeditionem, id Demaratus qui Susis erat, quum accepisset, censuit Lacedaemoniis esse indicandum: sed quum aliter nequiret, (quippe periculosum erat ne deprehenderetur) hanc rem commentus est. Sumptis duplicium paginarum pugillaribus, ceram illinc eradit: deinde in eorum ligno consilium regis exarat. quod litteris exaratum, rursus cera inducit, nequid negotii apud viarum custodes exhiberent pugillares vacui qui ferrentur. Sed et ubi Lacedaemonem allati sunt, non poterant Lacedaemonii conjectura adsequi, antequam (ut ego accipio) Cleomenis filia, eademque Leonidae uxor, Gorgo, illos edocuit sola ipsa, quum excogitavisset, jubens ceram eradi. fore enim ut litteras

Digitized by Google

ἔδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐὼν ἐν Σούσοισι [d] ὁ Δημάρητος, καὶ πυθόμενος ταῦτα, ἠθέλησε Λακεδαιμονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι· ἐπικίνδυνον γὰρ ἦν μὴ λαμφθείη· ὁ δὲ, μηχανᾶται τοιάδε· δελτίον δίπτυχον λαβὼν, τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐξέκνησε, καὶ ἔπειτα ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἔγραψε τὴν βασιλέως γνώμην. ποιήσας δὲ ταῦτα, ὀπίσω ἐπέτηξε τὸν κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον, μηδὲν πρῆγμα παρέχοι πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπίκετο [e] ἐς τὴν Λακεδαίμονα, οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρίν γε δή σφι, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ, Λεωνίδεω δὲ γυνὴ, Γοργὼ, ὑπέθετο [f], ἐπιφρασθεῖσα αὐτὴ, τὸν κηρὸν κνᾷν κελεύουσα, καὶ εὑρήσειν σφέας γράμματα ἐν

[d] Σύσησι. [e] ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο. [f] ἐπέθετο.

τῷ ξύλῳ. πειθόμενοι δὲ, εὗρον, καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτα δὲ τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι ἐπέστειλαν g.

g Apponuntur in MS. haec verba, Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω λέγεται γενέσθαι. ἩΡΟΔΟΤΟΥ Ζ.

ΤΟ ΤΗΣ
ΠΟΛΥΜΝΙΑΣ,
Ἡ
ΤΟΥ ἙΒΔΟΜΟΥ ΤΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ,
ΤΕΛΟΣ.

Digitized by Google

in ligno reperirent. Ita ei auſcultantes litteras repertas legerunt, eaſque deinde ad alios Graecos miſerunt.

POLYMNIAE,
SIVE
SEPTIMI LIBRORUM HERODOTI,
FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

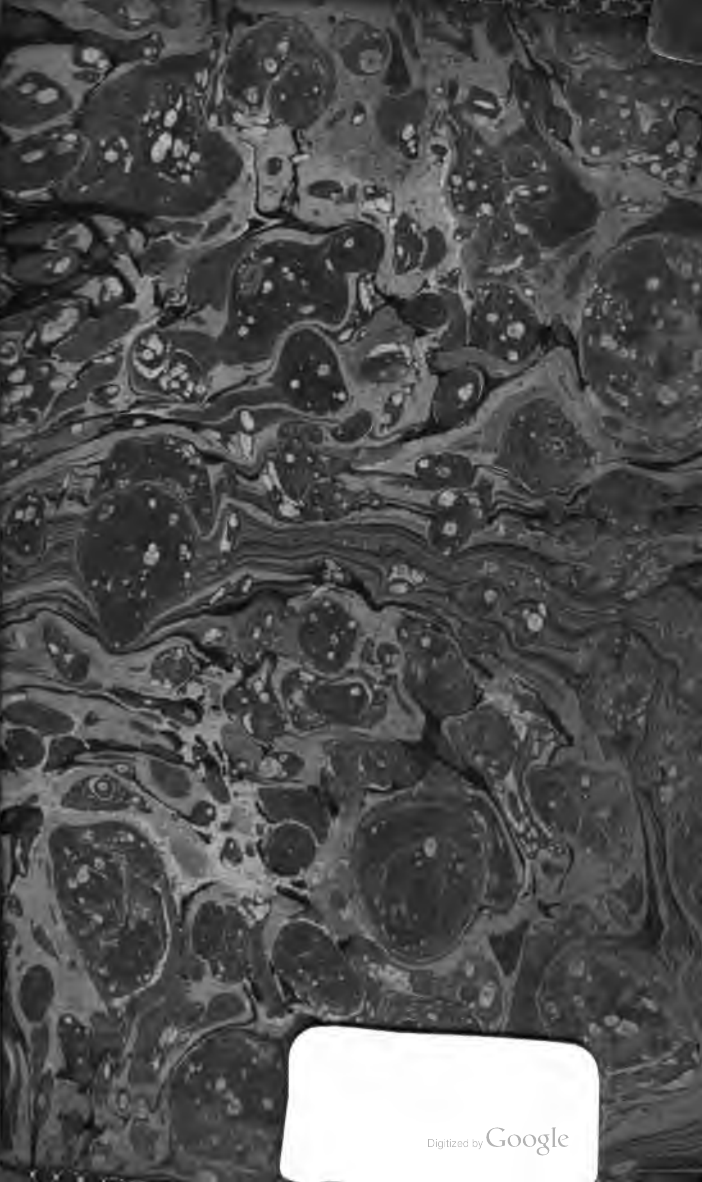
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google